

Editori: Rolf Gollob, Peter Krapf și Wiltrud Weidinger

Participarea la democrație

Planuri de lecție pentru educație pentru cetățenie democratică
și drepturile omului, pentru învățământul secundar superior

Participarea la democrație

**Planuri de lecție pentru educație pentru cetățenie
democratică și drepturile omului, pentru învățământul
secundar superior**

Editori: Rolf Gollob, Peter Krapf și Wiltrud Weidinger

Autor: Peter Krapf

Ilustrația: Peti Wiskemann

**Volumul IV
din seria volumelor I-VI
Educație pentru cetățenie democratică și drepturile omului în practica
școlară. Secvențe de activități didactice, concepte, metode și modele**

Editura Consiliului Europei

Opiniile exprimate în această lucrare aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar politica oficială a Consiliului Europei.

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei publicații nu poate fi tradusă, reprodusă sau transmisă, în orice formă sau prin orice mijloace, electronice (CD-Rom, Internet etc.) sau mecanice, inclusiv fotocopiare, înregistrare sau orice sistem de stocare sau extragere a informațiilor, fără permisiunea prealabilă în scris a Diviziei de Informare Publică și Publicații, Directoratul pentru Comunicare (F-67075 Strasbourg Cedex sau publishing@coe.int).

Coordonarea pentru producerea, design-ul și editarea acestui volum a fost asigurată de IPE (International Projects in Education; www.phzh.ch/ipe) din cadrul Universității pentru Formarea Profesorilor, din Zurich (Pädagogische Hochschule Zürich).

Această publicație a fost co-finanțată de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC).

International Projects in Education
Transferzentrum für internationale Bildungsprojekte

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**

Ilustrația: Peti Wiskemann

Coperta: Desktop Publishing Unit, Consiliul Europei

Grafica: Jouve, Paris

Traducere în limba română: Simona Velea

Proofreading (limba română): Eugen Stoica

Editura Consiliului Europei F-
67075 Strasbourg Cedex
<http://book.coe.int>

ISBN 978-92-871-6833-7

© Consiliul Europei, septembrie 2010

Tipărit în Belgia

Versiunea în limba română: 2016

Colaboratori

Emir Adzovic – Bosnia și Herzegovina

Manuela Droll – Germania

Christian Fallegger – Elveția

Rolf Gollob – Elveția

Sarah Keating-Chetwynd – Consiliul European

Sabrina Marruncheddu Krause – Elveția

Olöf Olafsdottir – Consiliul European

Karen O'Shea – Irlanda

Wim Taelman – Belgia

Wiltrud Weidinger – Elveția

Cuprins

Introducere	7
1. <i>Ce oferă acest manual? Scurtă prezentare</i>	<i>7</i>
2. <i>Ce este ECD/ EDO? Cele trei dimensiuni ale ECD/ EDO</i>	<i>7</i>
2.1 Dimensiunea cognitivă a ECD/ EDO: învățare despre democrație și drepturile omului	8
2.2 Dimensiunea participativă a ECD/ EDO: învățarea pentru democrație și drepturile omului	9
2.3 Dimensiunea culturală a ECD/ EDO: învățare prin democrație și drepturile omului	10
3. <i>Cadrul conceptual al acestui manual - trei cuvinte cheie în domeniul ECD/ EDO (provocări, constructivism, competențe)</i>	<i>11</i>
4. <i>"Abordarea europeană" a ECD/ EDO</i>	<i>12</i>
Cheia simbolurilor utilizate în text	15
Învățare constructivistă interactivă în domeniul ECD/ EDO	19
1. <i>Întrebări cheie privind didactica ECD/ EDO</i>	<i>19</i>
2. <i>Un exemplu de învățare constructivistă interactivă – elevii își imaginează lumea lor ideală</i>	<i>20</i>
3. <i>Fiecare persoană învață diferit — „Creăm lumea în mințile noastre”</i>	<i>22</i>
4. <i>Învățare constructivistă și interacțiune socială</i>	<i>23</i>
5. <i>Care este rolul profesorului în procesele de învățare constructivistă?</i>	<i>24</i>
6. <i>Care este rolul profesorului în domeniul ECD/EDO?</i>	<i>25</i>
6.1 Profesorul ca lector și instructor – pentru a sprijini și a îmbogăți construcția	25
6.2 Profesorul drept critic și corector – pentru a sprijini de-construcția	26
6.4 Profesorul ca președinte de sesiune în plen – pentru a sprijini toate formele de învățare constructivistă	27
7. <i>Democrațiile văzute drept comunități de elevi – o abordare constructivistă a conceptelor cheie din ECD/EDO</i>	<i>29</i>
Partea 1 – Participare la viața comunității	
Unitatea de învățare 1: Identitate. Identitate – A face alegeri. Ne modelăm viața și viețile altora	33
Unitatea de învățare 2: Responsabilitate. A participa, a-și asuma responsabilitatea. Libertatea implică responsabilități	59
Unitatea de învățare 3: Diversitate și pluralism. Consimțământ prin disensiune? Cum cădem de acord asupra „binelui comun”?	81
Partea 2 – Participarea la viața politică: rezolvarea conflictelor și a problemelor	
Unitatea de învățare 4: Conflict. Conflictul pescuitului. Cum putem rezolva dilema sustenabilității?	109
Unitatea de învățare 5: Reguli și legi. Ce reguli ne servesc cel mai bine interesele? Un joc de luare a deciziilor	137
Unitatea de învățare 6: Guvernare și politici. Modelul ciclului de politici. Cum își rezolvă problemele o comunitate democratică?	153
Unitatea de învățare 7: Egalitate. Regula majorității – o regulă echitabilă? Cum rezolvăm problema majoritate/minoritate în democrație?	177

Part 3 – Participarea la viața politică: participare prin comunicare

Unitatea de învățare 8: Libertatea. Dezbateră publică. De ce libertatea (de exprimare) nu funcționează fără reguli stricte?195

Unitatea de învățare 9: Media. Participarea la democrație prin media. Producătorii și utilizatorii de media drept apărători ai democrației și creatori ai agendei publice 213

Manual pentru elevi cu fișe de lucru 233

Introducere

1. Ce oferă acest manual? Scurtă prezentare

Acest manual conține nouă unități de predare în domeniul Educației pentru cetățenie democratică (ECD) și Educației pentru drepturile omului (EDO). După cum indică atât titlul, *Participarea la democrație*, cât și imaginea de pe copertă, unitățile în acest manual se adresează elevilor în rolul lor de tineri cetățeni. Fiecare unitate oferă o abordare specifică pentru a dezvolta capacitățile elevilor și pentru a-i încuraja să aibă un rol participativ în comunitățile lor.

Fiecare unitate poate fi utilizată ca atare, sau în combinație cu alte unități, în mai multe moduri diferite. Întregul manual conține un curriculum de formare de competențe pentru participare democratică.

Unitățile, constând fiecare din patru lecții, sunt destinate elevilor de nivel secundar superior (clasele 10-12). Fiecare unitate se concentrează pe un concept-cheie din domeniile ECD și EDO: identitate - responsabilitate - diversitate și pluralism - conflict - norme și legi - guvernare și politică - egalitate - libertate - media. Acest set de nouă concepte cheie leagă acest manual de volumele complementare pentru nivelul primar și nivelul secundar inferior (ECD/ EDO, volumele II și III)¹. Împreună, cele trei volume oferă un curriculum în spirală de concepte cheie în ECD și EDO.

Fiecare unitate se concentrează pe un concept cheie și este format din patru lecții. Pentru fiecare lecție, o succesiune de etape recomandate de predare este descrisă în detaliu, în măsura în care acest lucru este posibil. Fișele sunt furnizate într-un manual separat pentru elevi.

Prin urmare, această carte se adresează cadrelor didactice, nu elevilor. Sperăm că cei care se pregătesc pentru cariera didactică și profesorii debutanți vor aprecia planurile detaliate de lecție, dar poate că și profesorii cu experiență vor găsi idei și materiale pe care le pot integra în lecții. Formatorii de cadre didactice ar putea utiliza această carte ca un manual pentru formarea profesorilor în domeniile ECD și EDO.

Acest manual se adresează, de asemenea, celor care participă la dezvoltarea curriculumului, precum și editorilor de manuale și traducătorilor din statele membre ale Consiliului Europei. Poate fi tradus și adaptat pentru a răspunde cerințelor specifice în cadrul sistemelor lor de educație.

Consiliul Europei prezintă acest manual într-o versiune revizuită. Prima ediție a fost elaborată în Bosnia și Herțegovina pentru a susține o disciplină școlară nou introdusă, *Democrație și drepturile omului* (2002). Din 1996, Consiliul Europei a fost implicat în formarea cadrelor didactice și a formatorilor profesorilor în domeniile ECD și EDO, furnizând formare continuă și dezvoltând materiale. Rolf Gollob și Peter Krapf (co-editori), au făcut parte din echipa internațională de formatori care a participat la acest proiect.

2. Ce este ECD/ EDO? Cele trei dimensiuni ale ECD/ EDO

Obiectivele și principiile educației pentru cetățenie democratică și educației pentru drepturile omului (ECD/ EDO) sunt legate de trei dimensiuni ale predării și învățării. Elevii de la nivelul secundar superior sunt cetățeni tineri care:

- ar trebui să știe care le sunt drepturile și au înțeles condițiile de care depind acestea (învățare **despre** democrație și drepturile omului);
- au experiența mediului școlar, ca micro-comunitate care respectă libertatea și egalitatea elevilor săi, și au fost formați în exercitarea drepturilor omului (învățare **prin** democrație și drepturile omului);
- sunt, prin urmare, competenți și încrezători în exersarea propriilor drepturi, cu un sentiment matur de responsabilitate față de alții și față de comunitatea din care fac parte (învățare **pentru** democrație și drepturile omului).

¹ECD/ EDO Volumul II: *A crește într-o democrație* – planuri de lecție ECD /EDO pentru nivelul primar; ECD/ EDO Volumul III: *A trăi în democrație* - planuri de lecție ECD/ EDO pentru nivelul secundar inferior.

Această scurtă prezentare a ECD/ EDO poate fi explicată cel mai bine printr-un exemplu - dreptul la opinie și de exprimare liberă. Introducerea la Volumul III ECD/ EDO (p. 5) abordează același exemplu; în acest manual, reflecția cu privire la acest drept al omului este dusă câțiva pași mai departe (curriculum în spirală).

2.1 Dimensiunea cognitivă a ECD/ EDO: învățare despre democrație și drepturile omului

În lecțiile ECD/ EDO de nivel secundar, elevii ar trebui fără îndoială să studieze documente-cheie precum Declarația universală a drepturilor omului (DUDO) și Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția Europeană a Drepturilor Omului; CEDO) (a se vedea fișele pentru elevi 2.5 și 2.6). Ar trebui să știe că orice persoană se bucură de dreptul de a gândi și de a se exprima liber, precum și dreptul de liber acces la informație prin intermediul mass-media necenzurate (CEDO, Articolul 10). Elevii ar trebui să înțeleagă cât de important și de indispensabil este acest drept pentru a face democrația să se întâmple.

Elevii trebuie să înțeleagă, de asemenea, articolul 14 din CEDO. Aceasta adaugă la libertatea de gândire, de exprimare și de informare principiul cheie al egalității și nediscriminării: bărbați și femei, bogați și săraci, tineri și bătrâni, cetățeni și imigranți - ne bucurăm toți în mod egal de aceste drepturi.

În cele din urmă, elevii ar trebui să înțeleagă de ce libertățile necesită un cadru legislativ și că acestea comportă și responsabilități (DUDO, Articolul 29). Libertatea de exprimare permite cetățenilor să își promoveze interesele într-o societate pluralistă și, într-un cadru competitiv, vor fi învingători și învinși. O Constituție, reguli și legi trebuie să ofere un cadru care limitează libertățile celor puternici și protejează pe cei slabi – în același timp fără a egaliza diferențele. Regulile nu pot norma fiecare problemă, astfel încât membrii unei comunități trebuie să împărtășească o atitudine de responsabilitate față de celălalt.

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția Europeană a Drepturilor Omului; 4 noiembrie 1950)

Articolul 10

Libertate de exprimare

1. Fiecare persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept include libertatea de a avea opinii și de a primi și comunica informații sau idei fără amestecul autorităților publice și indiferent de frontiere. Acest articol nu împiedică statele să solicite licențierea emisiilor companiilor mass-media, de televiziune sau cinema.

Articolul 14

Interzicerea discriminării

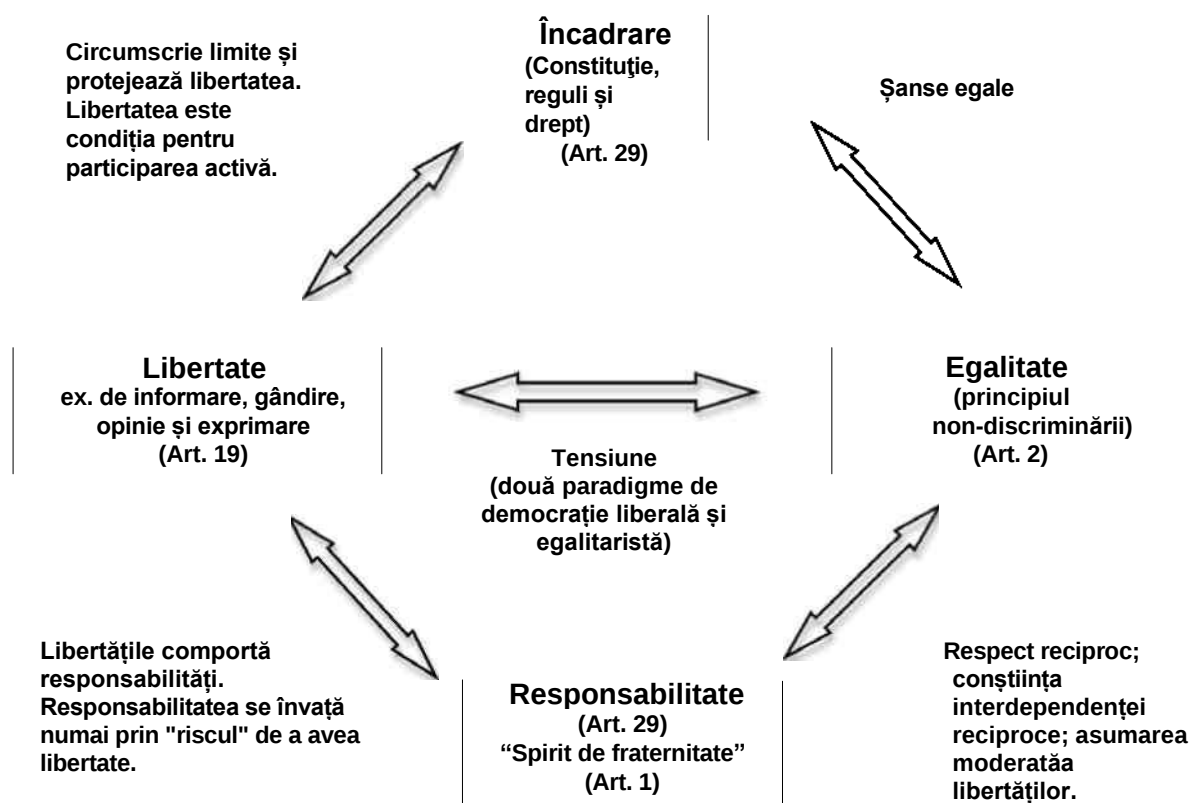
Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără discriminare, indiferent de criterii precum sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinie politică sau altă opinie, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, proprietate, naștere sau alt statut.

Declarația Universală a Drepturilor Omului (10 decembrie 1948)

Articolul 29

1. Fiecare persoană are îndatoriri față de comunitate, deoarece numai în cadrul acesteia este posibilă dezvoltarea liberă și deplină a personalității sale.
2. În exercitarea drepturilor și libertăților sale, fiecare va avea doar limitările stabilite prin lege, exclusiv în scopul de a asigura cuvenita recunoaștere și respectare a drepturilor și libertăților altora și de a răspunde cerințelor de moralitate, ordine publică și de bunăstare generală într-o societate democratică.

Pe scurt, aceste trei articole subliniază tensiunea dintre libertățile individuale și cadrul legiferat al libertăților printr-o ordine publică care circumscrie și în același timp protejează aceste libertăți. Elevii care pot explica aceste aspecte au învățat foarte multe **despre** democrație și drepturile omului, iar cititorul va vedea că această temă cheie este prezentă în toate unitățile manualului. Aceasta este dimensiunea cognitivă a ECD/ EDO.

Diagramă: "Arhitectura" drepturilor omului - leitmotivul acestui manual

2.2 Dimensiunea participativă a ECD/ EDO: învățarea pentru democrație și drepturile omului

Titlul acestui manual, *Participarea la democrație*, ne amintește că elevii ar trebui să învețe cum să-și exercite drepturile lor la libertate, de exemplu, dreptul lor de liber acces la informație și de gândire, opinie și exprimare. Ei trebuie să aibă, de asemenea, o experiență activă în interacțiunea cu alții - de exemplu, promovarea propriilor interese, negociere pentru compromis, sau acord cu privire la modul de a defini "bunăstarea generală" (DUDO, Articolul 29). Ar trebui să fie în măsură să acționeze într-un cadru de norme și să accepte limitele care le pot fi impuse. Ar trebui să-și fi dezvoltat o atitudine de responsabilitate pentru binele altora și a comunității ca întreg.

Pe scurt, ar trebui nu numai să fi înțeles implicațiile și legăturile dintre cele trei articole ale drepturilor omului prezentate mai sus, ci și să fi învățat să aprecieze valorile care stau la baza lor și să acționeze în consecință. În acest sens, elevii trebuie să fie în măsură să echilibreze propriile interese cu cele ale altora și ale comunității ca întreg.

Elevii care au fost formați astfel au învățat cum să participe la democrație. Aceasta este dimensiunea bazată pe acțiune a ECD/ EDO - învățare **pentru** democrație și drepturile omului.

Tinerii cetățeni care doresc să ia parte la democrație au nevoie de un set de competențe multidimensionale care sunt prezentate în modelul de mai jos.

Competențe de participare și de luare de decizii politice	
Competențe de analiză și judecată	Metode și abilități
Atitudini și valori bazate pe drepturile omului	

Aceste competențe ar trebui să fie orientate spre valori autentice; în mâinile rasiștilor, de exemplu, s-ar transforma într-o amenințare la adresa unei comunități democratice.

Manualul de față se concentrează pe dezvoltarea unor astfel de competențe. Introducerea fiecărei unități de învățare include o matrice care permite formatorilor să combine unități, astfel încât să poată proiecta programele de formare de competențe, în funcție, de exemplu, de nevoile de învățare ale elevilor lor sau de cerințele specifice ale curriculumului școlar. Mai jos este graficul competențelor pentru Unitatea de învățare 2 (concept cheie: responsabilitate).

Unități de învățare	Dimensiuni ale dezvoltării competențelor			Atitudini și valori
	Analiză și judecată politică	Metode și abilități	Luarea de decizii și activism politic	
2 Responsibilitate	Înțelegerea situației dilemă Analizarea consecințelor unei decizii Definirea priorităților și justificarea acestora	Analiză atentă și gândire Schimb de motive și criterii pentru decizie	Luarea deciziilor cu informații incomplete Constientizarea riscului de eșec	Schimbarea perspectivei Recunoașterea intereselor și drepturilor altora Comunitate bazată pe drepturile omului
1 Identitate	Înțelegerea impactului deciziilor noastre asupra celorlalți			Schimbarea perspectivei
4 Conflict	Dilema sustenabilității	Strategii de negociere	Rezolvare de conflicte	
6 Guvernare și politică	Politică – un proces de rezolvare de probleme și de conflicte			
7 Egalitate	Aprecierea dimensiunii culturale a democrației		Echilibrarea drepturilor majorității și ale minorității	Recunoaștere reciprocă

2.3 Dimensiunea culturală a ECD/ EDO: învățare prin democrație și drepturile omului

Participarea la democrație este o activitate solicitantă - competențele pot (și trebuie) să fie învățate și dezvoltate în școală. Prin urmare, ECD/ EDO are o dimensiune culturală. Cultura predării și a învățării trebuie să reflecte mesajul ECD/ EDO. O modalitate de a dobândi cunoștințe este prin instruire (ascultarea unei prelegeri, lectură); competențele sunt dezvoltate prin formare (demonstrație, practică și suport individual). Stima de sine și valorile respectului reciproc sunt dobândite printr-un proces de socializare în școală. Experiența din clasă și modelele de rol stabilite de părinți, profesori și colegi influențează dezvoltarea atitudinilor și valorilor tânărului. În timp ce predarea **despre** democrație și drepturile omului este o sarcină predilectă a anumitor discipline (de exemplu, științe sociale, istorie, educație civică), predarea **prin democrație** și drepturile omului este o provocare pentru întreaga școală - drepturile omului și democrația devin ghidul pedagogic al comunității școlare.

Acest manual adoptă abordarea învățării pe bază de sarcini: fiecare unitate conține o sarcină-cheie care oferă elevilor posibilitatea de a dezvolta competențe specifice. Ne dezvoltăm competențele pe măsură ce avem nevoie de ele, motiv pentru care aceste sarcini abordează probleme pentru care nu există o soluție clară - cum este cazul în viața reală. În domeniul ECD/ EDO, modul de lucru poartă o parte importantă a mesajului.

3. Cadrul conceptual al acestui manual - trei cuvinte cheie în domeniul ECD/ EDO (provocări, constructivism, competențe)

Tinerii cetățeni care participă la democrație acționează ca persoane libere, cu drepturi egale, dar cu oportunități inegale.

Ca membri ai societăților pluraliste dinamice care sunt interdependente la nivel global, se confruntă cu **provocări** din ce în ce mai complexe (de exemplu, schimbările climatice, epuizarea resurselor naturale, state falimentare) pentru care școala nu poate oferi soluții concrete, dar poate oferi **formarea de competențe** cu scopul de a dota tânăra generație cu instrumente cu care să găsească soluții.

Modul în care astfel de provocări pot fi abordate este o chestiune de încercare și eroare, negocierea unor compromisuri între interese diferite. Rezultatul unor astfel de procese de luare a deciziilor poate fi înțeles ca o încercare de a atinge obiectivul de "bine comun". Rezultatul este întotdeauna incomplet și deschis la discuții critice și la îmbunătățire. Prin urmare, o democrație pluralistă are o abordare **constructivistă** în elaborarea politicilor. În consecință, democrația este o stare precară care depinde literalmente de competențele și responsabilitatea fiecărei generații. Și **constructivist** este, de asemenea, principiul din spatele dezvoltării de competențe – din nou un proces fără sfârșit.

Acestea sunt cele trei cuvinte cheie – conceptele de bază care rezidă în fiecare unitate și în fiecare secvență de învățare a acestui manual:

- **Provocări** în comunitățile democratice pluraliste dinamice;
- **Competențe** de a lua parte la democrație;
- **Constructivismul**, ca o paradigmă de luare a deciziilor democratice și de dezvoltare de competențe.

În cadrul fiecărei unități de învățare, un concept-cheie al ECD/ EDO este legat de provocările specifice care creează oportunități de învățare pentru dezvoltarea constructivistă a competențelor. Prin urmare, conceptele nu dau nouă module izolate de învățare cognitivă. Mai degrabă, ele creează o rețea de abilități, valori și perspective care sunt legate între ele în multe moduri. Matricea următoare prezintă cadrul conceptual al manualului.

Nr. unitate de învățare, concept cheie	Lectură constructivistă...	
	... a conceptelor cheie, ca provocări:	... de dezvoltare a competențelor, ca un proces pe tot parcursul vieții.
Unitatea de învățare 1 Identitate	Ce loc de muncă voi alege? Cine va fi partenerul meu? Vrem să avem copii? ...	să reflecteze, să articuleze și să prioritizeze interesele și obiectivele personale
Unitatea de învățare 2 Responsabilitate	Care sunt consecințele deciziilor mele? Care este prioritatea mea într-o dilemă? La ce valori și principii ader?	să își asume responsabilitatea în abordarea dilemelor - culegerea de informații, analizarea consecințelor, definirea priorităților, alegerea opțiunilor potrivite
Unitatea de învățare 3 Diversitate și pluralism	Care îmi sunt interesele? Ce compromis sugerez? Ce definim ca "binele comun"?	să negocieze compromisuri echitabile și eficiente în contexte pluraliste și competitive

Unitatea de învățare 4 Conflict	Care este problema? Ce interese sunt implicate? Ce soluție este de dorit și fezabilă?	să rezolve conflictele de interese prin mijloace non-violente
Unitatea de învățare 5 Reguli și legi	De ce reguli avem nevoie pentru a ne guverna comportamentul? Asupra căror reguli putem conveni?	să aprecieze funcția cadrelor instituționale - constituții, legi, reguli și valori comune
Unitatea de învățare 6 Guvernașii politici	Ce aspecte sunt incluse și ce aspecte sunt excluse din agenda politică? Ce problemă este în discuție? Care este soluția și cum este implementată?	să înțeleagă și să participe la procesele democratice de luare a deciziilor - în interiorul și în afara cadrelor instituționale
Unitatea de învățare 7 Egalitate	Care sunt interesele majorității și ale minorității? Ce compromis pot sugera? Ce trebuie să accepte minoritatea? În ce fel sunt interesele unui grup protejate de drepturile omului?	să sprijine coeziunea socială prin echilibrarea intereselor grupurilor majoritare și minoritare
Unitatea de învățare 8 Libertate	Care este punctul meu cheie? Care este strategia mea de argumentare?	să-și exercite libertatea de gândire și de exprimare prin abilitățile de argumentare
Unitatea de învățare 9 Media	Cui vreau să mă adresez? Care este scopul meu? Care este mesajul meu?	să facă uz de potențialul de comunicare prin mass-media

4. "Abordarea europeană" a ECD/ EDO

De peste un deceniu, Consiliul Europei a inițiat dezvoltarea și punerea în aplicare a ECD/ EDO în statele sale membre. Coordonatori ECD, experți, profesori și formatori din multe state membre au participat la discuțiile care au încurajat editorii și autorii să producă această serie de șase volume pentru practicieni.

ECD/ EDO reprezintă o "abordare europeană" în predarea cetățeniei democratice și drepturilor omului. În contextele specifice ale școlilor și sistemelor noastre de învățământ, ale tradițiilor noastre de formare, dimensiunile de predare-învățare "despre" și "pentru" democrație și drepturile omului pot fi diferite. Dar împărtășim înțelegerea că ECD/ EDO reprezintă un ghid pedagogic pentru școală ca întreg. Suntem de acord că în domeniul ECD/ EDO metoda poartă mesajul – predarea prin democrație și drepturile omului.

Cu această ediție ECD/ EDO, editorii și autorii încearcă să valorifice procesul ECD/ EDO desfășurat în cadrul Consiliului Europei. Sursele de sprijin pe care le-am primit atunci când elaborat acest manual reflectă "abordarea europeană". În special, aș dori să menționez următoarele.

Dna Manuela Droll și dna Karen O'Shea au fost coautori în producerea unei versiuni precursore a acestui manual pentru formarea cadrelor didactice în ECD în Bosnia și Herțegovina. Dl Emir Adzovic, coordonatorul din partea Consiliului Europei al proiectului ECD/ EDO în Bosnia și Herțegovina, oferind cadrul organizațional pentru proiectul nostru. Am dezvoltat cadrul conceptelor cheie cu dl Don Rowe, dl Ted Huddleston și dl Wim Taelman. Don a citit unele dintre primele noastre proiecte și Ted a fost unul dintre partenerii noștri de discuție cei mai critici și constructivi.

Ms Olof Olafsdottir și dna Sarah Keating-Chetwynd au fost partenerii noștri și coordonatorii acestui proiect în cadrul Consiliului Europei. Cu răbdare și determinare, au văzut acest proiect crescând.

Peti Wiskemann a îmbogățit acest manual cu o imagine de ansamblu, care oferă un adaos bogat și stimulativ subiectelor cheie ale celor nouă unități, și complementarizează conceptele cheie corespunzătoare. Dna Wiltrud Weidinger și dl Rolf Gollob m-au sprijinit în calitate de co-editori și parteneri în nenumărate discuții.

Cooperarea mea cu dl Christian Fallegger iese în evidență în mai multe privințe. Dânsula avut discuții cu mine în primele etape de elaborare, contribuind cu idei și sugestii valoroase, iar mai târziu a citit versiunea finală a acestui manual; pe tot parcursul, feedback-ul său critic și constructiv mi-a dat de lucru.

Fără sprijinul și inspirația tuturor acestor colegi, colaboratori și prieteni, nu aș fi putut scrie această carte. Sunt profund recunoscător tuturor acestora; cu toate acestea, rămân responsabil pentru orice eroare pe care cititorul o poate găsi.

Peter Krapf
Zürich și Ulm,
decembrie 2009

Cheia simbolurilor utilizate în text

Scopul utilizării celor două simboluri de mai jos este de a ajuta cititorul să identifice categoriile de materiale incluse în acest manual, deoarece numerotarea lor ar putea induce confuzii.

Materiale pentru profesori

Materialele pentru profesori au fost adăugate ca *Resurse suplimentare* la sfârșitul fiecărei unități.

Fișele pentru elevi

Descrierile unităților fac frecvent referire la *Fișele pentru elevi*. Acestea au fost incluse într-un manual separat pentru elevi care a fost integrat în acest volum și care poate fi imprimat în întregime sau parțial pentru a fi distribuit elevilor.

Învățare constructivistă interactivă în domeniul ECD/ EDO

Cuprins

- 1. Întrebări cheie privind didactica ECD/ EDO**
- 2. Un exemplu de învățare constructivistă interactivă – elevii își imaginează lumea lor ideală**
- 3. Fiecare persoană învață diferit - "Creăm lumea în mințile noastre"**
- 4. Învățare constructivistă și interacțiune socială**
- 5. Care este rolul profesorului în procesele de învățare constructivistă?**
- 6. Care este rolul profesorului în domeniul ECD/ EDO?**
 - 6.1. Profesorul ca lector și instructor – pentru a sprijini și pentru a îmbogăți construcția**
 - 6.2. Profesorul drept critic și corector – pentru a sprijini deconstrucția**
 - 6.3. Profesorul creator și furnizor de sarcini aplicative - pentru a sprijini reconstrucția**
 - 6.4. Profesorul ca președinte de sesiune în plen – pentru a sprijini toate formele de învățare constructivistă**
- 7. Democrațiile văzute drept comunități de învățare – o abordare constructivistă a conceptelor cheie din ECD/ EDO**

Învățare constructivistă interactivă în domeniul ECD/ EDO

1. Întrebări cheie privind didactica ECD/ EDO

În domeniul ECD/ EDO, la fel ca în predare, în general, este important pentru profesor să reflecteze asupra obiectivelor și să clarifice motivele pentru alegerile care trebuie inevitabil făcute și prioritățile care trebuie stabilite.

1. Ce trebuie să învețe elevii în ECD/ EDO?

Elevii ar trebui să învețe cum să participe în calitate de cetățeni în comunitatea lor democratică. Ei trebuie să-și dezvolte:

- competențe de analiză politică și judecată atunci când este vorba de probleme și aspecte politice și probleme;
- competențe de participare la procesele de luare a deciziilor politice; plus
- un repertoriu de abilități metodice.

2. De ce și pentru ce ar trebui elevii să dobândească aceste competențe?

Democrația depinde de cetățenii care doresc și sunt capabili să ia parte la procesul de luare a deciziilor. Elevii au nevoie de aceste competențe și abilități pentru a fi în măsură să exerseze drepturile omului și drepturile civile și pentru a-și exercita rolurile în calitate de cetățeni activi ("**învățare pentru**" democrație și drepturile omului).

3. Acest lucru ridică o altă întrebare. Dacă asta este ceea ce tinerii ar trebui să învețe – în termeni de rezultat al învățării – ce trebuie **să facă** profesorii în domeniul ECD/ EDO în această privință?

Profesorii în domeniul ECD/ EDO trebuie să sprijine:

- învățarea cunoștințelor și a conceptelor – "**învățare despre**" democrație și drepturile omului;
- formarea de abilități; și
- oferirea de modele de rol și medii de învățare pentru atitudini și valori care susțin o cultură democratică (toleranță, respect reciproc, aprecierea drepturilor omului) - "**învățare prin**" democrație și drepturile omului.

4. Cele trei întrebări anterioare au fost deja abordate în introducerea la acest manual. Cu toate acestea, rămâne o întrebare importantă: **cum** învață elevii în cadrul ECD/ EDO?

Ca profesori în domeniul ECD/ EDO, trebuie să înțelegem modul în care procesele de învățare au loc la elevii noștri și cum le putem sprijini. Pentru a răspunde la întrebarea cu privire la modul în care elevii noștri învață, am adoptat un cadru conceptual de **învățare constructivistă interactivă**. Cu această abordare, am legat "învățarea prin" democrație și drepturile omului în contextele ECD/ EDO de procesele de luare a deciziilor politice în democrație. Procesele de luare a deciziilor în societățile democratice sunt, în esență procese de învățare colectivă. Acesta este motivul pentru care John Dewey a conceput imaginea despre școală "ca o comunitate în miniatură, ca o societate embrionară"². În acest capitol aducem în prim plan înțelegerea noastră asupra învățării constructiviste interactive. Credem că îi ajută pe profesorii în domeniul ECD/ EDO să înțeleagă mai bine:

- procesele de învățare în ECD/ EDO ale elevilor lor;
- rolul lor de a sprijini elevii în procesul de învățare;
- că luarea deciziilor în mod democratic este un proces colectiv de învățare.

²John Dewey, *The School and Society*, New York, 2007, p. 32.

Predarea și învățarea în domeniul ECD/ EDO și politicile într-o democrație pot fi ambele percepute dintr-o perspectivă constructivistă. Acest lucru este posibil și util datorită analogiilor structurale între învățarea constructivistă și luarea democratică a deciziilor. Orele de ECD/ EDO și comunitățile democratice sunt sau cel puțin ar trebui să fie comunități de învățare guvernate de drepturile omului. Prin urmare, constructivismul interactiv consolidează abordarea de bază a ECD/ EDO – predare prin, pentru și despre democrație și drepturile omului: este o bună formă, servește drepturile omului și sprijină, de asemenea, nevoile de învățare ale elevilor și cetățenilor.

Cel mai bun mod de a prezenta teoria este prin intermediul unui exemplu concret. Prin urmare, următoarea secțiune ilustrează potențialul învățării constructiviste interactive în domeniul educației privind drepturile copilului.

2. Un exemplu de învățare constructivistă interactivă – elevii își imaginează lumea lor ideală

În Volumul V din această serie ECD/EDO, *Explorarea drepturilor copiilor*, există un proiect format din patru lecții pentru elevii de clasa a III-a, numit „Suntem magicieni!”³ Acesta îi încurajează pe elevi să-și exprime dorințele și ideile referitoare la cum ar trebui să fie lumea, iar în cadrul discuției care urmează, elevii explorează implicațiile morale și politice ale dorințelor pe care le au referitoare la lumea viitoare.

Prima lecție începe în felul următor:

„Profesorul desenează două persoane pe tablă: un om obișnuit, femeie sau bărbat, și un vrăjitor.

Grupați în perechi, copiii trebuie să deseneze de asemenea cele două figuri și să încerce să răspundă împreună la următoarele întrebări:

- Ce face persoana obișnuită în anumite situații?
- Ce face vrăjitorul în aceleași situații?

După câteva minute, profesorul îi așează pe elevi în formă de semicerc în fața tablei astfel încât fiecare elev să poată vedea bine (la clasele cu un număr mare de elevi, poate fi necesar un semicerc dublu). Apoi scrie pe tablă o listă cu toate răspunsurile elevilor – fără a face comentarii sau a emite

³Rolf Gollob / Peter Krapf, ECD/EDO, Volumul V: *Explorarea drepturilor copiilor*, Consiliul European, Strasbourg, 2007, „Suntem magicieni!”, pp. 22-26; c.f. ECD/EDO Volumul VI, *Predarea democrației*, Consiliul European, Strasbourg, 2008, Exercițiul 6.3, „Dacă aș fi magician”, p. 59.

vreo judecată. Vă sugerăm tabelul de mai jos pentru a integra ideile elevilor.

Vedem care sunt soluțiile și îi lăsăm pe elevi să facă propriile comentarii. Desigur, acum vor exista întrebări! Profesorul vrea să știe:

- Vedeți soluții sau idei care aparțin unui vrăjitor bun sau unuia rău?
- Când v-ați dorit ultima dată să fiți un vrăjitor și ce anume ați dorit să schimbați atunci?
- Care este cea mai mare dorință a voastră în momentul de față?

Profesorul îi încurajează pe elevi să-și exprime ideile și le acordă sprijin tuturor. (...)”

Acest exemplu demonstrează câteva aspecte importante ale modului în care elevii și profesorii interacționează în contextul învățării constructiviste:

Profesorul ...	Elevii ...
... stabilește o sarcină deschisă prin care: – le cere elevilor să schimbe perspectiva (realitate – utopie); – sprijină libertatea de gândire și de exprimare a elevilor. ... expune ideile elevilor pe tablă; ... asigură o structură (cuvinte și concepte cheie); ... improvizează cu privire la cele de mai sus, reacționând la ideile elevilor; ... adresează întrebări pentru a-i ajuta pe elevi să exploreze argumentele și implicațiile ideilor lor; ... îi încurajează pe elevi și oferă feedback	... elaborează idei și le împărtășesc cu ceilalți; ... își exprimă ideile și le împărtășesc cu ceilalți; (În exemplul acesta, ideile elevilor au o dimensiune personală și una politică) ... se gândesc la dorințele lor și la propria experiență legată de limitele și restricțiile acestor dorințe în viața reală;

Un principiu de bază al învățării constructiviste este acela că punctul de vedere al elevului contează. În acest caz:

- Cum percep elevii lumea în care trăiesc?
- Cum judecă ceea ce se întâmplă în jurul lor?
- Ce ar schimba aceștia dacă ar putea?
- Care este cea mai serioasă preocupare a lor – prima pe agenda lor personală?
- Ce puncte de vedere sunt comune în clasă – în ce privință sunt diferite?
- Se poate vedea de asemenea că elevii judecă ceea ce se întâmplă în lumea lor, iar judecata lor are o puternică influență asupra felului în care vor acționa și vor participa.⁴

În învățarea constructivistă, elevii își pot asuma rolul de experți. Felul în care se face predarea se concentrează pe ceea ce elevii știu deja mai degrabă decât pe ceea ce *nu* știu. În rolul de vrăjitor, fiecare copil contribuie cu o idee și nu există un standard „corect sau greșit”. Mai degrabă, sunt importante motivele pentru care un copil exprimă o anumită viziune – ce fel de experiențe sunt implicate? Ce îl preocupă pe copil? Care sunt dorințele și nevoile băiatului sau fetei? Învățarea constructivistă ține cont de perspectiva individuală a elevului și de procesul de învățare și gândire al acestuia.

Învățarea constructivistă reprezintă o exercitare a drepturilor omului și ale copilului – libertatea de gândire, de a avea o opinie și de exprimare; egalitatea de șanse; principiile recunoașterii reciproce și

⁴ECD/EDO poate fi predată și prin urmare ar trebui să fie predată copiilor de vârste mici. ECD/EDO Volumul V începe cu un proiect pentru copiii de grădiniță/ clasă pregătitoare, care încă nu au învățat să scrie și să citească. A se vedea Proiectul 1, „Am un nume – avem o școală”, pp. 13-16.

nediscriminării; și dreptul la educație.

În contextul învățării constructiviste, sarcina profesorului este de a-i sprijini pe elevi în multe feluri – acesta asigură un cadru care se bazează pe o sarcină și/sau o problemă, respectă drepturile elevilor la libertate și egalitate, oferă îndrumare, încurajare și instruire (concepțe). Profesorul nu știe ce răspunsuri vor da elevii și este dispus și pregătit să lucreze cu informațiile lor (improvizare). Elevii trebuie să aibă ocazia de a-și împărtăși și de a-și compara ideile, iar deseori subiectul sau sarcina le cere să ajungă la o înțelegere comună sau să ia o decizie. Profesorul acționează ca facilitator; el poate anticipa, dar nu poate determina dinainte rezultatele proceselor de învățare ale elevilor.

Învățarea constructivistă sprijină mai degrabă dezvoltarea de competențe decât asimilarea unei serii de informații. Din punct de vedere constructivist, orice curriculum bazat pe cunoștințe poate fi pus în discuție și este puțin probabil ca cineva să poată „învăța” memorând informații izolate fără a le înțelege și a le aprecia.

Următoarea secțiune se ocupă de această problemă oarecum mai în detaliu. Se au în vedere câteva aspecte ale teoriei învățării în constructivismul interactiv și se face legătura între acestea și conceptul constructivist de luare a deciziilor în mod democratic.

3. Fiecare persoană învață diferit — „Creăm lumea în mințile noastre”

Atunci când citim o poveste dintr-o carte, creăm un fel de film în mintea noastră. Adăugăm detalii și scene pe care autorul le sugerează sau le omite și putem chiar să ne imaginăm înfățișarea personajelor. Unele romane ne stimulează atât de mult imaginația încât suntem dezamăgiți dacă se întâmplă să urmărim un film „real” pe baza lor. Imaginația noastră a produs deja unul mult mai bun, iar acesta este unic, deoarece mintea fiecărui cititor creează un „film” diferit.

Acesta este un exemplu al capacității noastre de „a crea lumea în mințile noastre”. Lumea în care trăim este lumea așa cum o percepem – ea constă în imaginile, experiențele, concepțele și judecățile pe care le-am creat. Ca elevi, vrem ca ceea ce auzim sau ce citim să aibă sens – vrem să înțelegem. Un cercetător a caracterizat creierul uman drept „o mașină în căutarea unui sens”. Lucrurile care nu au sens trebuie să fie aranjate într-un fel. Dacă lipsesc informații, atunci fie trebuie să le găsim, fie acoperim golurile făcând presupuneri. Tiparele ajută la simplificarea lucrurilor complicate⁵.

Căpătând experiență, profesorii își dau seama că atunci când fac o expunere, fiecare elev recepționează și înmagazinează un mesaj ușor diferit. Unii elevi își vor aminti aceste informații și când vor fi adulți fiindcă au prezentat un interes deosebit pentru ei, alții le pot uita până a doua zi deoarece nu au avut niciun sens pentru ei. Din perspectivă constructivistă, este important ceea ce se întâmplă în mințile elevilor.

În cadrul constructivismului, învățarea este concepută ca un proces foarte individualizat:

- Cei care învață construiesc sau creează structuri de semnificații. Informațiile noi sunt legate de ceea ce se știe sau s-a înțeles deja.
- Elevii vin la ora de ECD/EDO cu biografiile și experiențele lor individuale.
- Genul, clasa, vârsta, mediul etnic sau religia oferă o perspectivă unică fiecărei persoane care învață.
- Noi deținem diferite forme de inteligență care depășesc cu mult ceea ce se înțelege în mod convențional prin a fi bun la matematică sau la limbi străine.⁶
- Nu există un standard absolut pentru relevanța personală sau politică. Un anumit lucru devine o problemă deoarece o persoană îl definește astfel, iar mintea celui care învață selectează informațiile de care își va aminti sau pe care le va uita.

⁵A se vedea Rolf Gollob / Peter Krapf (eds), ECD/EDO Volumul III: *A trăi în democrație*, Consiliul Europei, Strasbourg, 2008, Unitatea de învățare 1, „Stereotipuri și prejudecăți. Ce este identitatea? Cum îi văd pe ceilalți, cum mă văd ei?” pp. 19-38.

⁶A se vedea lucrarea lui Howard Gardner cu privire la inteligențele multiple.

4. Învățare constructivistă și interacțiune socială

Până acum am avut în vedere perspectiva individuală a celui care învață. Elevii caută un sens, dar fac și greșeli. Cum vor fi acestea corectate? Din perspectivă constructivistă, persoana care învață este cea care trebuie să *de-construiască* sau să demoleze ceea ce este greșit și să reconstruiască. Dar cum poate un elev individual să devină conștient de greșelile pe care le-a făcut? Există două modalități prin care cel care învață poate depăși deficiențele și greșelile.

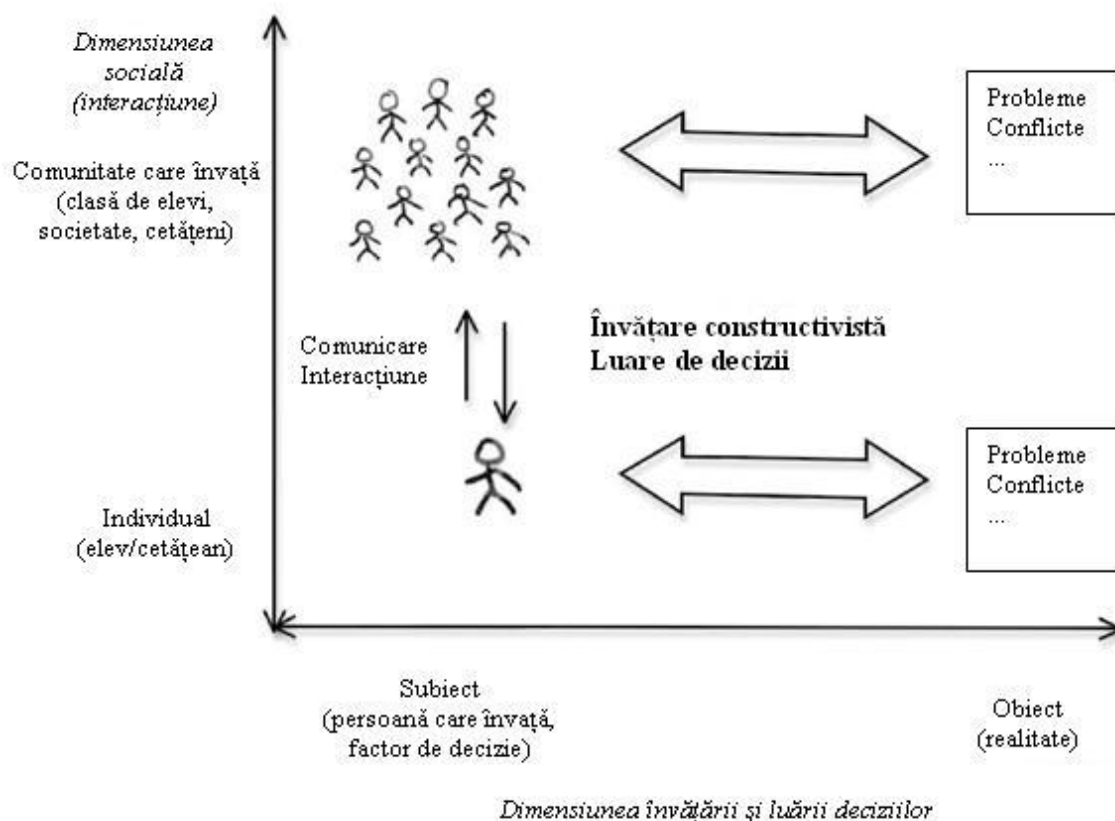
Mai întâi, descoperim singuri propriile greșeli. Aflăm că soluția pe care am găsit-o la o problemă nu merge, ori un anumit argument nu are sens.

În al doilea rând, depindem de alții care să ne spună și deseori să ne ajute.

Învățarea constructivistă este prin urmare nu numai un proces puternic individualizat, ci are și o a doua dimensiune, la fel de importantă, aceea a învățării colective. Elevii trebuie să-și împărtășească ideile prin interacțiune și comunicare cu colegii lor și cu profesorii. Acesta este motivul pentru care am denumit conceptul cu termenul de **învățare constructivistă interactivă**.

Următoarea diagramă ilustrează nivelul individual și social al învățării constructiviste; aceasta reprezintă dimensiunea socială a învățării constructiviste.

Se arată de asemenea că cei care învață fac întotdeauna referire la lumea din afara minții lor. Atunci când își testează ideile și planurile, punctul lor de referință este lumea obiectelor. Aceasta este dimensiunea subiect–obiect a învățării constructiviste.

Atât elevii dintr-o clasă, cât și cetățenii dintr-un stat democratic interacționează sub formă de comunități de persoane care învață. Am făcut deja referire la John Dewey, care concepe școala „drept o comunitate în miniatură, o societate embrionară”.⁷ Prin urmare interacțiunea pe care elevii o experimentează în școală, cu colegii lor și cu profesorii, face mai degrabă parte din viața reală, nefiind doar un aranjament artificial care să îi pregătească pentru viața reală de mai târziu.

Atât în lumea politicii, cât și în școală, există întotdeauna membri care sunt prezenți cu niveluri mai

⁷ John Dewey, *Școala și societatea*, New York, 2007, p. 32.

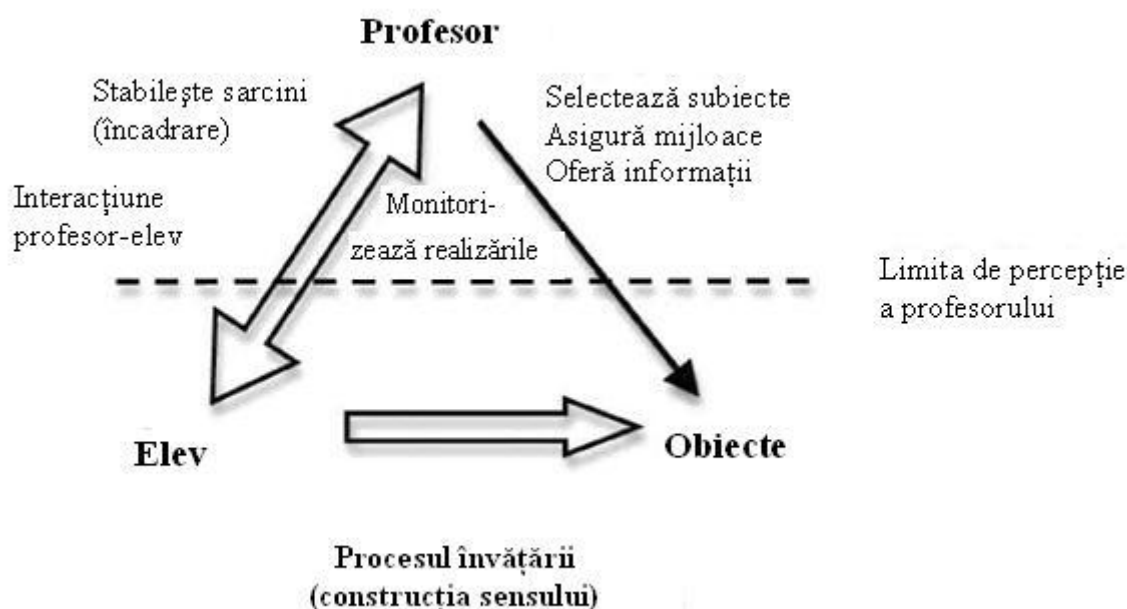
înalte de experiență, cunoștințe, înțelegere și de asemenea putere – profesori, lideri politici, manageri, oameni de știință și așa mai departe. Totuși, în societățile moderne niciunul dintre acești actori nu exercită o putere absolută. Democrația și supremația legii stabilesc (trebuie să stabilească) limite ale puterilor fiecărui actor, iar aceste limite sunt reflectate de diviziunea muncii, delimitându-l pe fiecare la rolul de specialist într-un anumit domeniu.

Totuși, există o amenințare serioasă la adresa promisiunii democratice că fiecare are șanse egale de a participa la democrație. Cu cât societățile noastre și problemele care trebuie să fie rezolvate devin mai complexe, cu atât mai mult depinde cetățeanul individual de competențele sale de a lua parte la democrație. Mai mult ca niciodată, educația a devenit cheia participării la comunitatea adultă a celor care învață.

5. Care este rolul profesorului în procesele de învățare constructivistă?

Elevii caută un înțeles, iar fiecare elev face lucrul acesta într-o manieră foarte individuală. Cel care învață leagă informațiile noi – o anumită informație, o expunere, o idee interesantă dintr-o carte etc. – de structurile existente de cunoștințe și experiențe din mintea sa. Constructivismul înseamnă că noi creăm propriile sisteme și structuri de cunoștințe, semnificații și experiențe.

Din punct de vedere constructivist, cunoscutul triunghi didactic capătă un nou sens:

În cadrul relațiilor triunghiulare, una dintre părți este uneori exclusă. În cazul proceselor învățării constructiviste, aceasta este profesorul. Elevul este cel care își creează propria înțelegere a obiectelor învățării. Construcția sensului are loc în mintea elevului, dincolo de posibilitățile de percepție ale profesorului. Ceea ce vede profesorul este rezultatul – ceea ce elevii produc și felul în care aceștia se comportă. El vede realizările, nu competența. Și elevii, nu profesorul, sunt cei care în cele din urmă decid ce li se pare interesant și merită să fie învățat și ceea ce își vor aminti toată viața sau vor uita.

Învățarea constructivistă poate fi în continuare diferențiată în funcție de trei subcategorii, iar profesorul are un rol important în a-i sprijini.

1. Elevii construiesc sensul – descoperă și creează ceva nou. Profesorii îi pot sprijini pe elevi prin:
 - crearea de oportunități de învățare;
 - elaborarea unor sarcini provocatoare;
 - asigură instruire prin mijloace și informații (expuneri) care reprezintă obiectele învățării;

- încurajează și sprijină stima de sine a elevului;
 - ...
2. Elevii reconstruiesc ceea ce au învățat – aplică și testează ce au învățat. În mare măsură, toți creăm astfel de aplicații, dar în școală, profesorul le asigură prin:
 - oferirea de oportunități pentru a împărtăși cu ceilalți, de prezentare și discuție;
 - testare și evaluare formală;
 - oferind sau solicitând activități specifice portofoliului;
 - elaborând sarcini provocatoare, de exemplu, în cadrul unor proiecte;
 - ...
 3. Elevii *de-construiesc* sau critică propriile rezultate sau pe cele ale altora. După cum s-a arătat deja mai sus, fără acest element de analiză critică și testare, orice efort de învățare ar deveni irelevant pentru societate și pentru elevul individual.

6. Care este rolul profesorului în domeniul ECD/EDO?

Un element cheie al predării și învățării este felul în care elevii comunică și interacționează între ei și cu profesorul. Competența profesională a profesorului îi dă acestuia posibilitatea de a reflecta la efectul unei anumite activități și de a face apel la tipare de comportament drept instrumente. Profesorul interpretează diferite roluri, iar acestea sunt mai diferențiate decât în cadrul instruirii frontale tradiționale orientate spre conținut („cu vorba și cu creta”). Instruirea este un rol pe care profesorul trebuie să îl îndeplinească, dar în acest caz mai rar. Învățarea constructivistă îi cere mai degrabă profesorului „să predea cu gura închisă”, acordându-le elevilor mai mult timp și mai multe posibilități de a vorbi.

Următoarele secțiuni prezintă patru roluri cheie pe care le îndeplinește în mod normal un profesor în contexte ale învățării constructiviste:

1. Profesorul ca lector și instructor.
2. Profesorul drept critic și corector.
3. Profesorul creator și furnizor de sarcini aplicative.
4. Profesorul ca președinte de sesiune în plen.

În loc de a oferi instrucțiuni abstracte referitoare la îndeplinirea acestor roluri, exemplele se referă la descrierile lecțiilor din manual, unde cititorul va găsi descrieri detaliate ale contextului de la orele ECD/EDO.

6.1 Profesorul ca lector și instructor – pentru a sprijini și a îmbogăți construcția

O regulă de bază pentru un lector este cea a principiului „60:40”; 40 %, preferabil mai mult, din ce le spuneți elevilor ar trebui să le fie deja familiar acestora. Fără această proporție mare a informațiilor redundante, învățarea constructivistă nu este posibilă.

În acest manual, conceptele cheie formează, să spunem, coloana vertebrală didactică a curriculumului ECD/EDO. Aceste concepte trebuie să fie prezentate elevilor, iar aceasta înseamnă că profesorul trebuie să îi instruiască pe elevi printr-o expunere sau o sarcină de lectură, sau ambele. Elevii, fiind familiarizați cu învățarea constructivistă, cu siguranță și-au creat deja un context de semnificații în care se va încadra instruirea oferită de profesor. În mod normal, această structură deschisă, nefinalizată de semnificații constă din întrebări sau experiențe care necesită o explicație. În următorul tabel, se arată unde se regăsește rolul profesorului ca lector și instructor în descrierile lecțiilor din acest manual.

Unitate de învățare/ Concept cheie	Exemple și referiri la materiale
Unitatea de învățare 2 Responsabilitate	Lecția 4: Profesorul selectează un subiect asupra căruia elevii s-au concentrat în timpul discuției și oferă un cadru conceptual pentru reflecție. Secțiunea Materiale pentru profesori 2.3 cuprinde modulele pentru expunere care îl ajută pe profesor să se pregătească.
Unitatea de învățare 3 Diversitate și pluralism	Lecția 2: Profesorul prezintă conceptul de „bine comun” (a se vedea Materiale pentru profesori 3B).
Unitatea de învățare 4 Conflict	Lecția 3: Elevii au prezentat felul în care au experimentat conflictul. Profesorul îi ajută să înțeleagă problema care a dat naștere acestui conflict prezentând modelul obiectivelor sustenabilității (a se vedea fișa pentru elevi 4.2).
Unitatea de învățare 4 Conflict Unitatea de învățare 5 Reguli și legi	Elevii au participat la unul sau două jocuri de luare a deciziilor. Profesorul îi ajută pe elevi să reflecteze la experiența lor în sesiunea de analiză prin prezentarea conceptului de modernizare (a se vedea fișa pentru elevi 5.5).
Unitatea de învățare 6 Guvernare și politică	Lecția 2: Profesorul prezintă modelul ciclului de politici (fișele pentru elevi 6.1 și 6.2). Într-o sesiune de brainstorming din cadrul lecției anterioare, elevii au discutat despre problema stabilirii unei agende politice și acum sunt pregătiți să primească aceste informații.
Unitatea de învățare 9 Media	Lecția 1: Elevii și-au exprimat preferințele pentru un anumit tip de ziar. Profesorul face legătura între afirmațiile lor și conceptul de <i>gardian/paznic</i> . Nu doar reprezentanții media acționează drept <i>gardieni</i> , ci și utilizatorii. Lecția 4: Elevii reflectează la rolul lor în crearea mesajelor media. Profesorul abordează două puncte cheie în producția de știri în massmedia: toate mesajele media sunt construite cu atenție, iar editorii media și producătorii de știri acționează drept <i>gardieni</i> și factori care determină agenda (a se vedea materiale pentru profesori 9A).

6.2 Profesorul drept critic și corector – pentru a sprijini de-construcția

În cazul profesorului, nu sunt incluse exemple ale rolului său de critic și corector în descrierile lecțiilor din manual, motivul evident fiind acela că ocazii în acest sens pot apărea oricând și nu pot fi anticipate. Profesorul trebuie să își dea seama ce trebuie să fie îndreptat. Se pot discuta totuși câteva recomandări generale.

Este greșea relevantă? Cu alte cuvinte, este într-adevăr necesar să corecți greșea?

Preferința pentru feedbackul elevilor: vor avea elevii ocazia să descopere greșea mai târziu, de exemplu în timpul unei prezentări sau discuții, și să o corecteze atunci?

Totuși, în anumite situații elevul trebuie să corecteze – *de-construiască* – sensul pe care l-a construit și să o ia de la capăt. Exemplu: toată clasa se va baza pe prezentarea elevului.

Principiul respectului reciproc: ne putem critica greșelile unii altora – dar respectăm persoana. Acest lucru este important pentru a susține stima de sine a elevilor și a-i încuraja.

Unitatea de învățare 8 pune în scenă o dezbatere între elevi. Aici, elevii își testează unii altora argumentele și le *de-construiesc* dacă găsesc o deficiență.

6.3 Profesorul creator și furnizor de sarcini aplicative – pentru a sprijini reconstrucția

Procesele de învățare interactivă constructivistă depind de existența unor oportunități adecvate de învățare – incluzând obiecte potrivite, materiale, timp, reguli, instrucțiuni referitoare la sarcină, monitorizare și sprijin individual. În domeniul EDC/EDO, profesorul are sarcina de a asigura astfel de

oportunități de învățare pe bază de sarcini și rezolvare de probleme. Următorul tabel arată ce exemple sunt incluse în descrierile lecțiilor din acest manual.

Unitate/ Concept cheie	Exemple și referințe la materiale
Unitatea de învățare 1 Identitate	Lecția 4: Elevii se implică într-un proiect de observare la locul de muncă pentru a afla ce slujbă corespunde criteriilor pe care le-au definit atunci când au reflectat la punctele lor forte și interesele personale.
Unitatea de învățare 3 Diversitate și pluralism	Lecția 3: Profesorul i-a familiarizat pe elevi cu conceptul de bine comun. Acum se implică într-un joc de luare de decizii pentru a negocia compromisuri cu privire la binele comun.
Unitatea de învățare 4 Conflict	Sarcină de investigație: elevilor li se prezintă un model al obiectivelor sustenabilității prin studierea problemei pescuitului excesiv. Aceștia desfășoară studii de caz pentru a explora în continuare alte aspecte ale sustenabilității, cum ar fi emisiile CO ₂ sau eliminarea deșeurilor nucleare.
Unitatea de învățare 4 Conflict Unitatea de învățare 5 Reguli și legi	Profesorul acționează ca manager de joc sau de proces. Acesta stabilește cadrul temporal și se asigură că regulile jocului sunt respectate, dar nu oferă soluția problemei de care se ocupă elevii.
Unitatea de învățare 5 Reguli și legi	Lecția 4: Profesorul le dă elevilor un chestionar (<i>Fișa pentru elevi 5.6</i>) pentru a-i ajuta să reflecteze la propriul proces de învățare.
Unitatea de învățare 6 Guvernare și politici	Lecția 3: Profesorul stabilește pentru elevi sarcina de a aplica modelul ciclului de politici (<i>Fișele pentru elevi 6.1 și 6.2</i>) la un exemplu concret.
	Lecția 4: Profesorul selectează una din trei descrieri cheie care se potrivește cu contextul feedbackului elevilor (a se vedea Materiale pentru profesori 6.2). Prin fiecare descriere cheie, se prezintă un concept care îi ajută pe elevi să reflecteze la activitatea lor. Însă aceștia trebuie să lucreze foarte bine acesta, astfel că profesorul trebuie să decidă ce concept să selecteze.

6.4 Profesorul ca președinte de sesiune în plen – pentru a sprijini toate formele de învățare constructivistă

Predarea și învățarea prin democrație și drepturile omului devin poate cel mai vizibile în cursul sesiunilor în plen atunci când elevii împărtășesc idei și au discuții. Aici ei își exercită libertatea de gândire, opinie și exprimare. Fără o formare aprofundată pentru folosirea acestor drepturi democratice de bază, nu vor putea fi capabili să ia parte la luarea deciziilor în mod democratic.

În descrierile de lecții, sugerăm în general ca profesorul să prezideze astfel de sesiuni. Aceasta este o sarcină provocatoare, deoarece profesorul este confruntat cu informații și idei din partea elevilor cu care trebuie apoi să lucreze. Într-o măsură considerabilă, profesorul poate anticipa cadrul conceptual care va servi drept instrument pentru a da o structură și un înțeles informațiilor venite din partea elevilor, dar trebuie de asemenea și să improvizeze.

Manualul cuprinde multe descrieri ale modului în care poate fi îndeplinit rolul de președinte. În termeni largi, profesorul prezidează două tipuri de sesiuni în plen. În primul rând, acesta poate începe o lecție sau o unitate astfel încât să le permită elevilor să se implice rapid. În al doilea rând, profesorul poate prezida o sesiune în plen care începe cu informații din partea elevilor – temele, o discuție sau feedback. În următoarele tabele sunt prezentate exemplele incluse pentru ambele tipuri de sesiuni.

a. Profesorul începe o sesiune în plen

Unitate/ Concept cheie	Exemple și referințe la materiale
Unitate de învățare 1 Identitate	Lecția 1: În fiecare zi, pe tot parcursul vieții, facem alegeri și luăm decizii – la ce exemple se pot gândi elevii? Lecția 3: De ce mergeți la liceu?
Unitatea de învățare 2 Responsabilitate	Lecția 1: Ce ați face dacă v-ați confrunta cu această dilemă?
Unitatea de învățare 3 Diversitate și pluralism	Lecția 1: Profesorul le acordă elevilor sprijin pe parcursul unei sesiuni de brainstorming. Îi orientează pe elevi să facă legătura între idei și să le grupeze în noi categorii.
Unitatea de învățare 4 Conflict	Sarcină de investigație: Elevilor li se prezintă un model al obiectivelor sustenabilității prin studierea problemei pescuitului excesiv. Aceștia desfășoară studii de caz pentru a explora în continuare aspecte ale sustenabilității, cum ar fi emisiile CO ₂ sau eliminarea deșeurilor nucleare.
Unitatea de învățare 4 Conflict Unitatea de învățare 5 Reguli și legi	Profesorul acționează ca manager de joc sau de proces. Acesta stabilește cadrul temporal și se asigură că regulile jocului sunt respectate, dar nu oferă soluția problemei de care se ocupă elevii.
Unitatea de învățare 5 Reguli și legi	Lecția 4: Profesorul le dă elevilor un chestionar (Fișa pentru elevi 5.6) pentru a-i ajuta să reflecteze asupra propriului proces de învățare.
Unitatea de învățare 6 Guvernare și politici	Lecția 1: Profesorul îi sprijină pe elevi în cadrul unei sesiuni de brainstorming („Zidul tăcerii”). Acesta îi orientează pe elevii astfel încât să facă legături între idei și opinii și să le ofere o structură grupându-le și adăugând categorii.
Unitatea de învățare 8 Libertate	Lecția 1: Profesorul anunță „Fiecare elev trebuie să petreacă un an în plus la școală.” Elevii își exprimă punctul de vedere cu privire la acest subiect – sunt de acord sau nu. Este o decizie politică, deci nu există alternativă la „Da” sau „Nu”.

b. Elevii încep o sesiune în plen

Unitate/ Concept cheie	Exemple și referințe la materiale
Unitatea de învățare 1 Identitate	Lecția 1: Elevii spun care sunt motivele pentru care au ales un anumit citat. Profesorul le arată cum să-și înregistreze ideile cu ajutorul unei hărți mentale. Lecția 3: Elevii își prezintă ideile despre cum își vor construi viitorul. Profesorul nu poate anticipa ce vor spune elevii, dar un cadru conceptual îi va permite să lucreze cu informațiile elevilor.
Unitatea de învățare 4 Conflict	Lecția 3: Profesorul prezidează o sesiune de analiză după un joc de luare de decizii. Ascultă feedbackul elevilor, identifică afirmațiile cheie și le notează pe tablă sau pe un flipchart. Lecția 4: Elevii încep lecția cu informațiile pe care le-au pregătit acasă. Stabilesc o agendă și creează cadrul conceptual pentru toată lecția. Descrierea lecției îl ajută pe profesor să anticipeze punctele principale pe care elevii le vor aborda și felul în care va reacționa la acestea.
Unitatea de învățare 7 Egalitate	Lecția 1: Profesorul relatează un caz și îi întreabă pe elevii un singur lucru: „Care este problema?”. Elevii se gândesc în tăcere și scriu răspunsurile. Mai mulți elevi își prezintă apoi ideile. Profesorul îi încurajează să explice felul în care au raționat. Apoi face legătura între ideile lor și un cadru conceptual care poate fi anticipat. La unitatea 7, lecția 4 se oferă un alt exemplu pentru această metodă.
Unitatea de învățare 8 Libertate	Lecția 1: Elevii au făcut un schimb de argumente cu privire la un anumit subiect. Profesorul întreabă: „Ce fel de subiecte sunt potrivite pentru o dezbatere?” Profesorul face rezumatul ideilor elevilor, care sunt de așteptat să corespundă criteriilor din Fișa pentru elevi 8.1.

7. Democrațiile văzute drept comunități de elevi – o abordare constructivistă a conceptelor cheie din ECD/EDO

Conceptul de învățare constructivistă interactivă nu percepe drept o comunitate de învățare guvernată de drepturile omului doar clasa de elevi care învață ECD/EDO și școala în ansamblu, ci și cetățenii implicați în procesele de luare a deciziilor.

„Să înveți pentru” democrație și drepturile omului înseamnă prin urmare că elevii se pregătesc pentru rolurile lor de persoane care învață pe tot parcursul vieții, atât ca indivizi, cât și ca o comunitate. Există două direcții de argumentare în acest sens.

Prima este cea normativă, referitoare la drepturile omului. Cetățenii trebuie să aibă ocazia de a lua parte la democrație și de a-și exprima punctele de vedere și interesele atunci când se discută un subiect de actualitate. Aceasta implică faptul că orice proces de luare a deciziilor este unul deschis; altfel ar fi o farsă.

A doua direcție de argumentare este analitică, referindu-se la complexitatea societăților noastre moderne, interdependența lor globală reciprocă și provocările descurajatoare ale unor probleme precum schimbările climatice, reducerea biodiversității, riscurile de securitate din cauza scăderii puterii unor state sau discrepanțele tot mai mari dintre bogați și săraci – pentru a menționa doar câteva. Nimeni nu are o idee clară despre cum putem rezolva problemele care ne așteaptă – fie la nivel individual, fie la nivel global. Învățăm, copleșiți fiind de sarcina găsirii unor soluții viabile.

Conceptele cheie în domeniul ECD/EDO din acest manual sunt prin urmare definite din perspectivă constructivistă interactivă. Următoarea diagramă rezumă abordarea conceptuală de bază a fiecăreia dintre cele nouă unități.

Unitate/ Concept cheie	ECD/EDO: conceptul constructivist de ...
Unitatea de învățare 1 Identitate	... identitate: ne definim identitatea prin alegerile cheie pe care le facem.
Unitatea de învățare 2 Responsabilitate	... responsabilitate: creăm un set comun de valori.
Unitatea de învățare 3 Diversitate și pluralism	... interese și binele comun: negociem pentru ceea ce considerăm a fi binele comun.
Unitatea de învățare 4 Conflict	... conflict: sunt probleme și conflicte lucrurile pe care le considerăm ca atare.
Unitatea de învățare 5 Reguli și legi	... reguli și legi: reprezintă instrumente care servesc la rezolvarea problemelor și asigură cadrul pentru rezolvarea pașnică a conflictelor.
Unitatea de învățare 6 Guvernare și politici	... procese de luare a deciziilor politice: scopul lor este de a găsi soluții la probleme urgente.
Unitatea de învățare 7 Egalitate	... incluziune și coeziune socială.
Unitatea de învățare 8 Libertate	... felul în care ne exercităm drepturile noastre umane la libertate, precum libertatea de gândire și de exprimare.
Unitatea de învățare 9 Media	... felul în care percepem lumea prin massmedia: producători și utilizatori de media drept gardieni și factori care determina agenda.

Partea I

Participare la viața comunității

Unitate de învățare 1

Identitate – A face alegeri

Ne modelăm viața și viețile altora

Unitate de învățare 2

Responsabilitate – A participa, a-și asuma responsabilitatea

Libertatea implică responsabilități

Unitatea de învățare 3

Diversitate și pluralism – Consimțământ prin disensiune?

Cum cădem de acord asupra „binelui comun“?

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 1

IDENTITATE

Nivel secundar superior

**A face alegeri
Ne modelăm viața
și viețile altora**

1.1 Puncte de vedere cu privire la alegeri și identitate

Cu ce punct de vedere sunt de acord?

1.2 Privind înapoi: ce alegeri m-au definit ca persoană?

Ce alegeri au avut cel mai mare impact asupra vieții mele?

1.3 Privind înainte: trei alegeri care ne modelează viața viitoare

Libertatea constă în capacitatea de a alege – sau de a nu alege

1.4 Ce slujbă mi se potrivește? Criteriile mele pentru alegerea unei slujbe

Extindere: observare la locul de muncă

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 1

IDENTITATE

A face alegeri

Introducere pentru cadrele didactice

„Cine va fi partenerul meu?”

„Vrem să avem copii?”

„Ce loc de muncă voi alege?”

Punctul central al acestei unități: alegerile modelează identitățile

Acestea sunt trei dintre cele mai importante alegeri pe care le facem în viață. În perioada de la adolescență până la 30 de ani, am căutat noi înșine răspunsuri la aceste întrebări – și la fel fac și elevii noștri. Făcând aceste alegeri, ne modelăm identitatea – decidem cum va fi viața noastră. Să întoarcem aceste alegeri este dureros și dificil, iar în ceea ce privește copiii, imposibil. Deciziile noastre au impact nu numai asupra propriei vieți, ci și asupra vieților altora.

Identitate – Un subiect intim, foarte personal

Mai mult decât orice altă unitate din acest volum, aceasta referitoare la conceptul de identitate se apropie probabil cel mai mult de cele mai intime experiențe și dorințe ale elevilor. Sarcinile din cadrul acestei unități sunt concepute ca alegeri. Modul de lucru reflectă experiența elevilor.

Scurtă prezentare a unității 1

La lecția 1, elevilor li se vorbește despre importanța alegerilor pe care le facem. La lecția 2, elevii privesc în urmă: ce alegeri au avut cel mai mare impact asupra vieții și identității lor? În cadrul lecției 3, elevii privesc către viitor, abordând cele trei întrebări cheie de mai sus. La lecția 4, se concentrează asupra uneia dintre aceste întrebări – alegerea unei slujbe. Ca o extindere a acestei lecții, se sugerează un proiect de observare la locul de muncă (a se vedea fișa pentru elevi 1.4).

Conceptul constructivist de identitate

În această unitate, conceptul de identitate este înțeles într-un mod constructivist. Identitatea noastră nu există pur și simplu acolo, statică și completă, ci eul nostru se dezvoltă mai degrabă de-a lungul vieții, printr-un proces de învățare, și este modelat de alegerile pe care le facem. Unele alegeri sunt ireversibile; altele pot fi schimbate și corectate dacă dorim (a se vedea materiale pentru profesori 1.3).

Dezvoltarea de competențe: legături cu alte unități din volum

Ce reprezintă acest tabel

Titlul acestui manual, *Participarea la democrație*, se concentrează pe competențele cetățeanului activ în democrație. Această matrice ilustrează potențialul efectelor de sinergie între unitățile acestui manual. Matricea arată ce competențe se dezvoltă în cadrul unității 1 (rândul închis la culoare). Coloana cu cadrul îngroșat arată competențele de luare de decizii și activism politic – evidențiate astfel datorită legăturii lor strânse cu participarea la democrație. Rândurile de mai jos indică legăturile cu alte unități din manual: ce competențe dezvoltate în cadrul acestor unități îi sprijină pe elevi la unitatea de învățare 1?

Cum poate fi utilizată această matrice

Profesorii pot folosi matricea ca instrument pentru planificarea orelor ECD/EDO în diferite moduri.

- Această matrice îi ajută pe profesorii care pot dedica numai câteva ore pentru ECD/EDO: un profesor poate alege numai această unitate și să le omită pe celelalte, deoarece știe că anumite competențe cheie se dezvoltă de asemenea, într-o anumită măsură, în această unitate – de exemplu, a face alegeri, înțelegerea pluralității de identități, exercitarea drepturilor la libertate, responsabilitate când se fac alegeri care îi afectează pe alții.
- Această matrice îi ajută pe profesori să devină conștienți de efectele de sinergie ce îi ajută pe elevi în formarea de competențe importante în mod repetat, în diferite contexte care sunt conectate în multe feluri.

Unități de învățare	Dimensiuni ale dezvoltării competențelor			Atitudini și valori
	Analiză politică și evaluare	Metode și abilități	Participarea la democrație Luarea de decizii și activism politic	
1. Identitate	A face alegeri și a reflecta la impactul lor. A alege o slujbă și a reflecta la criterii	Utilizarea de modele ca instrumente analitice Prezentări Participarea la discuții	A lua o hotărâre – identificarea criteriilor, obiectivelor și priorităților	Responsabilitate – a conștientiza felul în care alegerile mele îi afectează pe alții Disponibilitate și capacitate de a fi conștient de dorințe personale, nevoi și obligații
2 Responsabilitate				Recunoaștere reciprocă.
3 Diversitate și pluralism	Alegerile individuale creează o mare diversitate de identități.			
6 Guvernare și politici	Luarea deciziilor politice corespunde alegerilor individuale. Scopul fericirii individuale corespunde scopului binelui comun.		Argumentarea și dezbateră în public (a participa atunci când comunitatea „se hotărăște”).	Disponibilitate și capacitate de a asculta ce au de spus oameni cu interese și puncte de vedere diferite.
8 Libertate			Exercitarea drepturilor la libertate.	

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 1: Identitate – A face alegeri

Ne modelăm viața și viețile altora

Subiectul lecției	Formarea de competențe/ obiectivele învățării	Sarcinile elevilor	Materiale și resurse	Metodă
Lecția 1 Puncte de vedere cu privire la alegeri și identitate	Clarificarea punctelor de vedere și alegerilor personale. Prin alegerile noastre, le spunem celorlalți ceva despre cine suntem, despre identitățile noastre.	Elevii aleg un citat și indică motivele pentru care l-au ales.	Materiale pentru profesori 1.1 (trei exemplare, citatele fiind decupate pe benzi diferite înainte de lecție).	Activitate în grup. Discuție în plen.
Lecția 2 Privind înapoi: ce alegeri m-au definit ca persoană?	Perspectiva autobiografică. Alegerile noastre, și cele ale altora, au un impact decisiv asupra vieții noastre.	Elevii reflectează la alegerile care au un impact puternic asupra vieții lor.	Fișa pentru elevi 1.1. Flipcharturi și markere de diferite culori, benzi de hârtie (A6), lipici sau bandă adezivă.	Activitate individuală. Discuție în plen.
Lecția 3 Privind înainte: trei alegeri care ne modelează viața viitoare	Luarea de decizii, stabilirea priorităților. Drepturile omului ne oferă opțiuni privind felul în care ne putem modela viitorul – noi decidem dacă le urmăm.	Elevii reflectează la alegerile cheie care au efect asupra vieții lor viitoare.	Fișa pentru elevi 1.2. Flipchart, markere.	Activitate individuală cu fișă. Discuție în plen.
Lecția 4 Ce slujbă mi se potrivește?	Identificarea, echilibrarea și prioritizarea criteriilor pentru luarea unei decizii. Criterii cheie pentru alegerea unui loc de muncă: „Ce slujbă corespunde intereselor și punctelor mele forte?”	Elevii aleg sau refuză un loc de muncă și indică motivele alegerii lor.	Fișa pentru elevi 1.3. Materiale pentru profesori 1.2 (decupate pentru a forma un set de cartonașe cu locuri de muncă, cu aprox. 10 cartonașe în plus față de numărul de elevi).	Activitate individuală cu fișă. Discuție în plen.
Extindere: observare la locul de muncă	Interviewarea unui expert; planificarea unui proiect de investigație. Clarificarea opțiunilor legate de slujbă	Elevii planifică și desfășoară un proiect de investigație.	Fișa pentru elevi 1.4.	Proiect.

Lecția 1

Puncte de vedere asupra opțiunilor și identității

Cu ce punct de vedere sunt de acord?

Această matrice rezumă informațiile de care are nevoie un profesor pentru a planifica și a desfășura lecția. Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO. Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg. Sarcina/sarcinile elevilor, împreună cu modul de lucru, formează elementul central al procesului de învățare. Lista de verificare amaterialelor sprijină pregătirea lecției. Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.	
Formarea de competențe	Clarificarea punctelor de vedere și alegerilor personale.
Obiectivul învățării	Prin alegerile noastre, le spunem celorlalți ceva despre cine suntem, despre identitatea noastră.
Sarcinile elevilor	Elevii aleg un citat și indică motivele pentru care l-au ales.
Materiale și resurse	Trei exemplare din materiale pentru profesori 1.1, citatele fiind decupate pe benzi diferite înainte de lecție.
Mod de lucru	Activitate în grup. Discuție în plen.
Timpul alocat	1. Elevii fac alegeri 15 min
	2. Elevii indică motivele alegerilor lor 15 min
	3. Elevii compară și reflectează la alegerile lor 10 min

Caseta cu informații

În această lecție, elevii fac alegeri și li se prezintă subiectul alegerilor cu ajutorul experienței lor personale. Aceasta este mai degrabă o abordare bazată pe sarcini a conceptului complex de identitate decât o abordare bazată pe teorie sau pe text, cu scopul de a-i ajuta pe elevi să-și dea seama că acest concept de identitate este conectat cu viața lor într-un mod foarte practic.

Comunicarea în rândul elevilor domină lecția. O așezare frontală ar fi contraproductivă; prin urmare, dacă este posibil, băncile și scaunele ar trebui să fie aranjate în jurul pereților (în formă de potcoavă).

Descrierea lecției

1. Elevii fac alegeri/ exprimă opțiuni

Elevii definesc contextul

Profesorul prezintă subiectul. În fiecare zi, de-a lungul vieții, facem alegeri și luăm decizii – la ce exemple se pot gândi elevii? Elevii răspund și dau exemple din propria lor experiență. Profesorul se asigură că vorbesc despre decizii, dar nu intră prea mult în detalii pentru a discuta probleme sau motive care stau la baza deciziilor. În primele cinci minute, ar trebui să vorbească un număr cât se poate de mare de elevi. Profesorul nu trebuie să comenteze afirmațiile lor; acesta observă spre ce înclină balanța între alegerile pe care le facem zi de zi (să cumpărăm un sandwich sau o gustare caldă la prânz) și deciziile cheie (alegerea unei slujbe). Profesorul arată care sunt tendințele în ceea ce privește alegerile pe care le fac elevii.

Elevii aleg un citat

Profesorul le explică elevilor că vor asculta câteva citate, aparținând unor autori din diferite țări, atât din antichitate, cât și din perioada modernă. Sarcina lor este următoarea:

- Elevii aleg un citat cu care fie sunt foarte tare de acord, fie nu sunt deloc de acord.
- Elevii care au ales același citat formează mici grupuri (nu mai mult de șase membri) și își împărtășesc motivele alegerii lor. Grupurile numesc apoi câte un reprezentant.
- După cinci minute, reprezentanții fac o scurtă prezentare referitoare la alegerile care s-au făcut în runda în plen. Citește citatul și expun motivele principale pentru care elevii din grupul lor au fost sau nu de acord cu el. Dacă elevii dintr-un grup au puncte de vedere diferite, atunci trebuie să fie indicată diferența de opinie.

Profesorul distribuie seturile de citate, scrise pe benzi diferite de hârtie, pe câteva bănci ale elevilor. Pe rând, fiecare elev care a primit un citat îl citește tare pentru toată clasa. Apoi elevii încep să lucreze la sarcină. Profesorul îi urmărește. Dacă un grup este prea mare, intervine și se asigură că elevii sunt împărțiți în grupuri mai mici. Sunt disponibile mai multe exemplare ale citatelor, în caz că se întâmplă acest lucru. Profesorul observă care sunt citatele pe care le-au ales elevii și pe care nu le-au ales. Profesorul nu va auzi prea mult din discuțiile elevilor, deoarece mulți elevi vor vorbi în același timp, așa că nivelul zgomotului va fi ca într-o cafenea plină.

2. Elevii indică motivele alegerilor lor

Reprezentanții își expun prezentările

Profesorul anunță că timpul pentru discuția în grup s-a terminat și va începe runda în plen, pe care o va prezida. Elevii rămân așezați la banca grupului. Reprezentanții prezintă pe rând. Dacă este necesar, profesorul le reamintește reprezentanților că trebuie să prezinte motivele pentru care elevii din grup au făcut o anumită alegere, iar elevii pot cere mai multe explicații. Profesorul trebuie să se asigure că nu începe nicio discuție până nu-și termină prezentările toți reprezentanții.

Profesorul și elevii realizează o hartă mentală pentru înregistrare

Înainte să înceapă următorul reprezentant, profesorul le cere elevilor să rezume afirmația cheie pe care tocmai au ascultat-o, de exemplu „Multe dintre alegerile noastre sunt ireversibile” sau „Atunci când facem alegeri, ne exercităm drepturi la libertatea personală”. Profesorul – sau un elev – redă punctele cheie printr-o hartă mentală simplă (a se vedea exemplul de mai jos).

3. Elevii compară și reflectează la alegerile lor

Elevii citesc harta mentală – un document cu multiple opțiuni

Harta mentală sprijină etapa finală de reflecție din această lecție.

Profesorul adresează o singură întrebare pentru a încuraja reflecția – sunt posibile multe răspunsuri diferite, elevii fiind priviți ca experți cu privire la ei înșiși: reprezentanții doar au redat ceea ce elevii gândesc despre diferite citate privind alegerile pe care le facem. Chiar grupurile au fost formate prin alegerile elevilor – așadar, ce ne spune această hartă mentală despre elevi?

Elevii pot avea nevoie de un anumit timp pentru a se gândi. Ar trebui să aibă la dispoziție acest timp – ce poate fi mai bun decât o clasă plină de elevi care se gândesc profund, în tăcere? Prin urmare, această etapă productivă nu trebuie să fie încheiată prea curând invitându-l să vorbească pe primul elev care ridică mâna. Apoi pot vorbi câțiva elevi. Sunt posibile mai multe puncte de vedere diferite, acestea variind în funcție de contextul pe care elevii l-au creat prin alegerile lor și așa cum este înregistrat de harta mentală.

Concluzii: enunțuri cheie

Sarcina profesorului este tragă concluziile lecției rezumând enunțurile cheie pentru elevi. Acestea pot fi exprimate direct sau pot apărea ca leitmotiv în mai multe enunțuri. Profesorul notează cuvintele cheie pe tablă sau pe flipchart pentru a facilita rezumatul:

1. În această lecție, elevii *au făcut alegeri* în timp ce *au vorbit despre* alegeri.
2. Elevii au făcut *diferite alegeri*, din motive diferite (acestea sunt câteva exemple):
 - experiența personală;
 - valori;
 - genul;
 - grija față de alții, responsabilitate;
 - drepturile omului ...
3. Alegerile elevilor arată că aceștia au personalități diferite – alegerile pe care le fac ne spun ceva despre cine sunt ei, despre *identitatea lor*.

Lecția 2

Privind înapoi: ce alegeri m-au definit ca persoană?

Ce alegeri au avut cel mai mare impact asupra vieții mele?

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția. Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO. Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg. Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu modul de lucru, formează elementul central al procesului de învățare. Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției. Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.	
Formarea de competențe	Perspectiva autobiografică.
Obiectivul învățării	Alegerile noastre, și cele ale altora, au un impact decisiv asupra vieții noastre.
Sarcinile elevilor	Elevii reflectează la alegerile care au un impact puternic asupra vieții lor.
Materiale și resurse	Fișa pentru elevi 1.1. Flipcharturi, benzi de hârtie (A6), markere de diferite culori, lipici sau bandă adezivă.
Mod de lucru	Activitate individuală. Discuție în plen.
Timpul alocat	1. Elevii explorează alegerile care le-au influențat viața 15 min
	2. Elevii comunică ceea ce au descoperit 10 min
	3. Elevii discută și reflectează la ceea ce au descoperit 15 min

Caseta cu informații

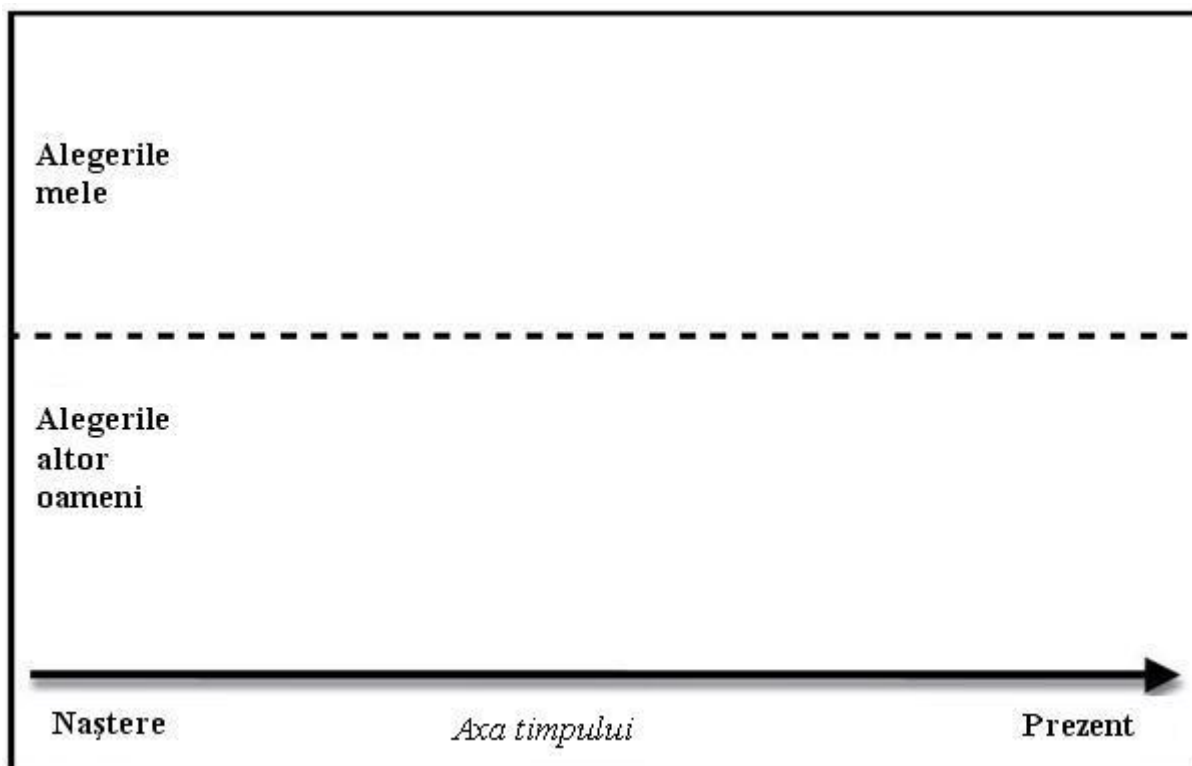
Într-o mare măsură, alegerile pe care le facem ne modelează identitatea. În această lecție, elevii privesc înapoi la viața lor. În lecția următoare, vor schimba perspectiva și vor privi înainte la viitor. Întrebarea cheie rămâne aceeași – făcând alegeri, în ce fel ne modelăm propria viață și ne modelăm viețile unii altora?

În această lecție, elevii reflectează mai întâi la biografia lor, în contextul acestei întrebări cheie. Apoi împărtășesc unele dintre lucrurile pe care le-au descoperit în timpul sesiunii în plen și le compară.

Descrierea lecției

Pregătiri

Înainte să înceapă lecția, profesorul fixează un flipchart pe perete sau pe tablă și copiază diagrama de la fișa pentru elevi 1.1.

1. Elevii explorează opțiunile care le-au influențat viața

Profesorul prezintă sarcina

Profesorul prezintă sarcina cheie a acestei lecții. Versiunea mare a fișei de pe flipcharturi servește drept punct de referință. Profesorul amintește de lecția trecută: elevii au făcut alegeri, iar această activitate le-a oferit o imagine a personalităților lor diferite. Această lecție adoptă o perspectivă diferită: ce impact au avut alegerile asupra identității și dezvoltării noastre în viață? Și cine a făcut aceste alegeri? Noi înșine? Sau alte persoane?

Graficul de pe flipcharturi este același cu cel de pe fișele pe care le primesc elevii. În jumătatea de sus, elevii notează alegerile pe care le-au făcut ei înșiși, iar în jumătatea de jos notează alegerile făcute de alții. Axa timpului, pornind de la stânga la dreapta, reprezintă cursul vieții lor de la naștere până în prezent. Elevii pot indica prin urmare când o anumită alegere le-a afectat identitatea.

Elevii adoptă o perspectivă autobiografică

Elevii primesc exemplarele fișei 1.1 și lucrează individual în liniște (10-15 minute). Ei se gândesc la experiența lor personală, din perspectivă autobiografică. Elevii sunt experți cu privire la ei înșiși. Dată fiind natura sa intimă, subiectul și informațiile sunt extrem de importante pentru fiecare elev și aceștia trebuie să decidă ce vor împărtăși cu restul clasei în etapa următoare a lecției.

2. Compararea experiențelor elevilor

Prezentarea sarcinii

Profesorul prezintă următorul pas. Acum elevii pot comunica unele dintre lucrurile pe care le-au descoperit. Fiecare elev primește două benzi de hârtie mărimea A6 și markere (acestea pot fi împărțite, dacă este necesar). Pe fiecare bandă de hârtie trebuie notată o singură informație – o singură alegere – deoarece benzile vor fi legate de alte notițe ale elevului.

Profesorul notează ani pe axa timpului, începând cu anul nașterii celui mai mare elev și sfârșind în prezent.

Acum elevii selectează unul sau două momente din reflecțiile lor autobiografice, folosind criteriile următoare:

- Ce alegere a avut un impact deosebit de puternic asupra identității mele?
- Ce informație anume vreau să prezint clasei?

Elevii trebuie să precizeze cine a făcut alegerea („eu”, „mama”, „prieten” ...) și când a fost făcută, dar nu trebuie să-și menționeze numele.

Elevii realizează o trecere în revistă a alegerilor cheie

Elevii completează o coală de hârtie sau două, după cum le cere profesorul, și le așează cu fața în jos pe bancă. O echipă formată din patru elevi adună colile și le aduc la flipcharturi.

Elevii se așează în jurul flipcharturilor în semicerc – pe câte două rânduri, dacă este necesar. Un elev din echipă citește informațiile de pe coli pentru toată clasa. Un membru al echipei sugerează unde să fie atașate pe grafice. Dacă informațiile se repetă, rămâne doar cea care există pe flipchart; se înregistrează de câte ori apare informația, iar textul de pe flipchart este încadrat pentru a evidenția importanța sa. Echipa colaborează cu clasa, astfel încât toți elevii să participe la formularea înregistrărilor comune și la crearea lor.

3. Elevii discută și reflectează la ceea ce au descoperit

Identificarea tiparelor și a elementelor semnificative

Materialul este unul nou pentru toată lumea, așa că este greu de anticipat conținutul. Destul de des, elevii nu au nevoie de orientare sau de un punct de plecare, iar comentariile încep imediat.

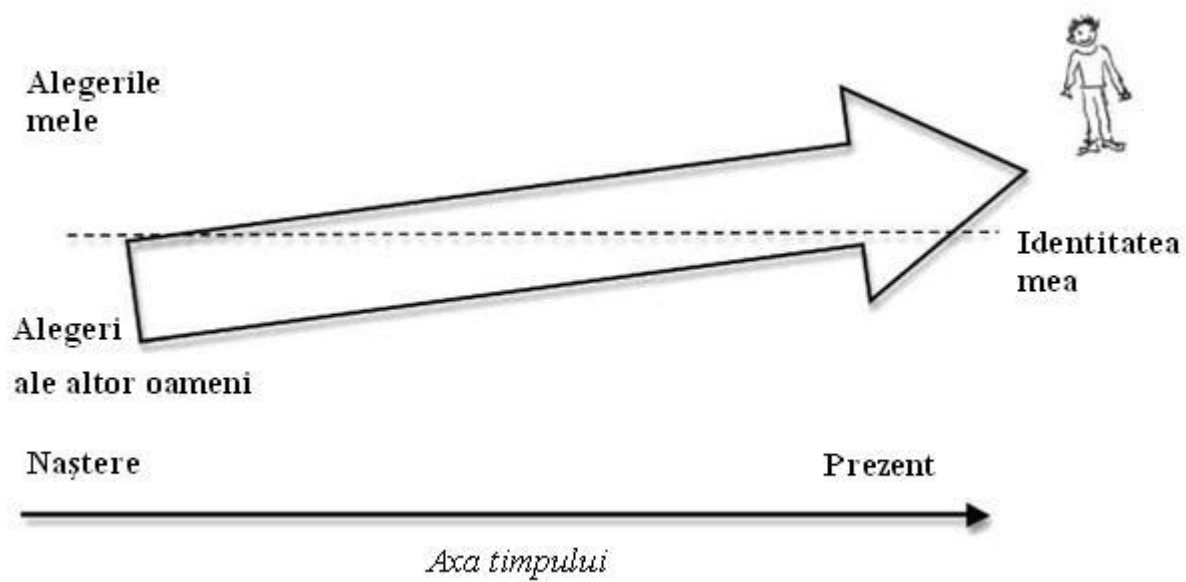
Dacă este necesar, profesorul precizează că următorul pas este să identifice tipare sau detalii evidente.

Vor apărea probabil câteva tipare:

Adolescență – o autonomie mai mare: În primii ani ai copilăriei, alegerile sunt făcute de alții (părinți, familia, cadre didactice, doctori). Pe măsură ce creștem, facem noi înșine mai multe alegeri. Astfel, vor exista probabil mai multe aglomerări de informații pe flipchart, iar acestea pot fi evidențiate prin simbolul unei săgeți orientate în sus – trecerea spre o mai mare autonomie și responsabilitate personală pe măsură ce creștem. Un elev poate reprezenta săgeata pe grafic (a se vedea mai jos).

„Îmi datorez existența părinților”: Acesta este punctul de plecare comun al biografiilor noastre. Este atât de elementar, pe cât de evident. Rădăcinile noastre vin din familie.

Diversitate și pluralism: Este posibil să nu fie identificat niciun tipar. Acest lucru indică fenomenul de pluralism – dezvoltarea noastră este diferită, iar alegerile noastre ne-au ajutat să devenim personalități individuale.

Pe măsură ce copiii cresc, crește și autonomia lor în ceea ce privește alegerile.

Lecția 3

Privind înainte: trei alegeri care ne modelează viața viitoare

Libertatea constă în capacitatea de a alege – sau de a nu alege

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția. Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO. Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg. Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu modul de lucru, formează elementul central al procesului de învățare. Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției. Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.	
Formarea de competențe	Luarea de decizii, stabilirea priorităților.
Obiectivul învățării	Drepturile omului ne oferă opțiuni privind felul în care ne putem modela viitorul – noi decidem dacă le urmăm.
Sarcinile elevilor	Elevii reflectează la alegerile cheie care au efect asupra vieții lor în viitor.
Materiale și resurse	Fișa pentru elevi 1.2. Flipchart, markere.
Mod de lucru	Activitate individuală cu fișă. Discuție în plen.
Timpul alocat	1. Prezentarea subiectului și a sarcinii 10 min
	2. Elevii reflectează la alegerile cheie 10 min
	3. Prezentare și reflecție 20 min

Caseta cu informații

„Cine va fi partenerul meu?” – „Vrem să avem copii?” – „Ce loc de muncă voi alege?”

În această lecție, elevii vor avea în vedere aceste alegeri. Astfel, vor schimba perspectiva de la trecut la viitor. În lecția anterioară, au privit înapoi, încercând să răspundă la întrebarea referitoare la ce alegeri au fost făcute (și de către cine) ce le-au influențat viața în mod decisiv și le-au modelat identitatea în timpul copilăriei și adolescenței. În această lecție, elevii vor privi către viitor. Atunci vor face o serie de alegeri cheie – cu privire la un partener, familie și profesie – care au probabil cel mai mare impact asupra identității.

Elevii vor deveni conștienți de aspectul diferențelor dintre cele două sexe: rolul tradițional al femeilor a fost să aleagă un partener și să aibă o familie – fără a avea o profesie, în timp ce bărbații s-au concentrat pe rolul lor de câștigători ai unui venit (profesie) și o parteneră, cu responsabilitate redusă față de viața de familie. În prezent, femeile tinere își exercită dreptul la educație într-o măsură mult mai mare, cu intenția de a alege o profesie. Prin urmare, în timp ce femeile încearcă să găsească un mod de a echilibra toate cele trei opțiuni – profesie, partener și familie – mulți bărbați, dar nu toți, continuă să adere la modul tradițional de a-și înțelege rolul.

Descrierea lecției

1. Prezentarea subiectului și a sarcinii

Profesorul îi implică pe elevi (abordare inductivă)

Profesorul începe lecția adresând o întrebare la care orice elev poate răspunde și direct la obiect: de ce mergeți la liceu?

Elevii, băieți și fete deopotrivă, vor răspunde cu siguranță că doresc să-și aleagă o profesie. Vor de asemenea să aibă acces la un nivel ridicat de educație și formare, cum sunt studiile universitare.

Profesorul lasă câțiva elevi să vorbească până când se conturează o imagine clară. Apoi face un rezumat al răspunsurilor elevilor desenând pe tablă sau pe flipchart diagrama de la fișa pentru elevi 1.2 și notând prima alegere – loc de muncă.

Profesorul le explică elevilor că aceasta este o alegere căreia tocmai i-au acordat o prioritate maximă și este clar cât de importantă este pentru identitatea lor. În felul acesta, exercită drepturi ale omului – libertatea de a face alegeri în general și libertatea de a alege o profesie. Elevii pot să arate în mod corect că această libertate este restricționată de accesul limitat la anumite slujbe, de șomaj sau o competiție puternică, de exemplu. Nu este necesar ca acest subiect să fie discutat mai mult aici, deoarece va fi abordat în lecția următoare.

Profesorul se ocupă de celelalte alegeri cheie: vreau să trăiesc împreună cu un partener, și dacă da, cine va fi partenerul meu? (Sau deja am făcut această alegere?) Și vreau ori vrem să avem copii? Profesorul adaugă termenii de „partener” și „copii” pe diagramă, astfel încât să semene cu fișa pentru elevi 1.2.

Profesorul precizează că toți trebuie să răspundem la aceste întrebări într-un fel sau altul. Putem alege să combinăm toate cele trei opțiuni sau să combinăm numai două și să lăsăm una deoparte. Viața noastră va arăta complet diferit, în funcție de alegerile pe care le facem sau nu le facem. Ne exercităm drepturile, dar avem totodată o responsabilitate față de viața noastră și viețile altora (partener, copii).

Profesorul prezintă sarcina

Profesorul distribuie & fișa pentru elevi 1.2. Se asigură că elevii sunt conștienți de drepturile omului care garantează opțiunile cheie de a alege o slujbă, viața împreună cu un partener și a avea copii (fișa pentru elevi 1.2, partea I). Sarcina elevilor este să se gândească la alegerile lor și să noteze decizia în matricea din partea a II-a a fișei.

Dacă doresc, își pot compara alegerile cu cele pe care le-au făcut părinții lor. Aceste informații suplimentare nu vor fi comunicate clasei. Informațiile referitoare la alegerile lor vor rămâne anonime.

2. Elevii reflectează la alegerile cheie

Elevii lucrează individual în liniște. Profesorul nu privește nicio fișă, deoarece atunci când se abordează astfel de chestiuni delicate, discreția este importantă.

Profesorul pregătește etapa următoare. Fixează un flipchart pe tablă sau pe perete. În mod ideal, elevii ar trebui să fie protejați de priviri atunci când scriu pe flipchart. Acesta prezintă o versiune modificată a matricei de la fișa pentru elevi 1.2.

Textul poate fi redus la litere, deoarece elevii cunosc matricea. Legenda următoare este suficientă:

Loc de muncă–Partener–Copii

Opțiuni privind viitorul nostru		Fete	Băieți
Toate trei	P + C + L		
Două din trei	P + C		
	P + L		
	L + C		
Una din trei	P		
	L		
	C		

Profesorul îi lasă pe elevi să scrie.

3. Prezentare și reflecție

Elevii își prezintă alegerile

Profesorul le explică elevilor cum să indice alegerea lor în mod discret. Pe rând, fiecare elev vine și arată pe flipchart care este alegerea sa cu ajutorul unui simplu simbol „unu” (1).

Fetele și băieții folosesc coloane separate.

Elevii vin pe rând la flipchart și arată care sunt alegerile lor. După ce au terminat, doi elevi numără simbolurile de la fiecare secțiune și fac suma.

Elevii comentează și discută rezultatele

Rezultatul este greu de anticipat. Este interesant de văzut câți tineri și tinere intenționează să combine toate cele trei opțiuni și câți aleg doar două, și care anume.

„Partener + Loc de muncă”: Modelul tradițional masculin „cel care câștigă pâinea+soția”. Elevii trebuie să conștientizeze implicațiile dacă ambii parteneri fac această alegere – acesta este modelul „dink” (venit dublu, fără copii).

„Loc de muncă + Copii”: O alegere puțin probabilă, deoarece înseamnă să fii părinte singur, dar după cum elevii știu deja, un număr semnificativ de familii au un singur părinte – nu fiindcă așa au ales, ci din cauza unui divorț sau a unui deces.

„Partener + Copii”: Modelul tradițional feminin dacă este pentru toată durata vieții. Multe mame tinere, și într-o măsură mai mică tați tineri, acceptă această opțiune pentru o perioadă pentru a avea grijă de copii atunci când aceștia sunt foarte mici. Se înțelege că vor reveni la slujbele lor cât de curând posibil.

„Loc de muncă + Partener + Copii”: Elevii știu deja că această opțiune reprezintă o provocare. Există vreo diferență între cele două sexe? Probabil mai multe fete decât băieți vor alege această opțiune. Dacă aceasta este situația, care sunt motivele? Profesorul nu trebuie să insiste dacă elevii nu sunt

dispuși să vorbească despre motivele alegerilor lor. Acesta poate indica totuși că acesta este un exemplu al modului în care alegerile individuale pot influența societatea ca întreg: dacă mulți oameni aleg să nu aibă copii, atunci rata natalității va scădea. Nu trebuie să existe presiune morală, dar elevii trebuie să fie conștienți de efectele pe termen lung pe care alegerile lor individuale le vor avea în mod inevitabil (a se vedea anexa de mai jos).

Păstrând în minte aceste direcții posibile ale ideilor, profesorul așteaptă rezultatele, iar apoi răspunde – improvizând, dacă este necesar. Reflecția anticipată, așa cum s-a menționat aici, este de ajutor; și tot așa este și o evaluare a lecției la sfârșit, pentru a dezvolta capacitatea și încrederea în improvizație.

Anexă

Problema scăderii ratelor natalității și a îmbătrânirii sau reducerii populațiilor afectează multe țări industrializate și dezvoltate din lume, inclusiv China, Germania și Italia. Pot apărea probleme serioase pentru economie și pentru sistemele de pensii. Cu ajutorul unor date statistice, elevii pot investiga situația din țara lor. Pot analiza și evalua soluțiile.

Lecția 4

Ce slujbă mi se potrivește?

Criteriile mele pentru alegerea unei slujbe

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de competențe	Identificarea, echilibrarea și prioritizarea criteriilor pentru luarea unei decizii.
Obiectivul învățării	Criterii cheie pentru alegerea unui loc de muncă: „Ce slujbă corespunde intereselor și punctelor mele forte?”
Sarcinile elevilor	Elevii aleg sau refuză un loc de muncă și indică motivele alegerii lor.
Materiale și resurse	Fișa pentru elevi 1.3. Materiale pentru profesori 1.2 (decupate pentru a forma un set de cartonașe cu locuri de muncă, cu aprox. 10 cartonașe în plus față de numărul de elevi).
Mod de lucru	Activitate individuală cu fișă. Discuție în plen.
Timpul alocat	1. Elevii acceptă sau refuză o ofertă de loc de muncă 20 min
	2. Elevii prezintă criteriile pentru alegerea unei slujbe 20 min

Caseta cu informații

La Lecția 1.3, elevii s-au ocupat de trei întrebări cheie care vor avea o influență puternică asupra vieții lor în viitor – alegerile privind un loc de muncă, un partener și familia (a fi părinte). În această lecție, elevii explorează criteriile implicate într-una din aceste alegeri – locul de muncă – oarecum mai în profunzime.

Există două criterii de mare importanță: Ce mă interesează? Ce pot să fac cel mai bine?

Relevanța acestor întrebări este evidentă, dar la fel este și dificultatea de a găsi un răspuns la aceste întrebări, în special la a doua. Sunt necesare informații concrete; se recomandă proiectul de observare la locul de muncă pentru a le da elevilor posibilitatea să depășească această problemă.

Descrierea lecției

1. Elevii acceptă sau refuză o ofertă de loc de muncă

Profesorul prezintă subiectul

Profesorul prezintă subiectul, făcând referire la flipchartul pe care este reprezentat triunghiul cu alegerile cheie. La ultima lecție, elevii au discutat despre complexitatea pe care o implică cele trei alegeri cheie cu privire la locul de muncă, un partener și familie.

În această lecție, elevii se vor concentra pe una dintre aceste trei alegeri cheie – locul lor de muncă în viitor.

Profesorul le explică elevilor că pentru a începe, trebuie să-și imagineze pur și simplu că acum li se va oferi o slujbă. Profesorul le va prezenta oferta pe un cartonaș. Elevii sunt liberi să decidă dacă acceptă sau nu această ofertă.

Profesorul prezintă modul de lucru – o simplă simulare a pieței locurilor de muncă

Profesorul distribuie fișa pentru elevi 1.3 și le cere elevilor să completeze pe primul rând: au deja o slujbă pe care au ales-o sau au făcut o alegere? Dacă nu, așteaptă următorul pas.

Profesorul explică regulile. Atunci când elevii vor primi un cartonaș cu o ofertă de loc de muncă, trebuie să decidă dacă o acceptă sau nu. Notează motivele pe fișa de lucru.

Apoi pot căuta o altă slujbă. Elevii pot face schimb de slujbe între ei sau pot schimba cartonașul cu unul de pe catedră. Înregistrează toate ofertele și precizează care sunt motivele pentru care le acceptă sau le refuză.

Dacă găsesc o slujbă care le place, atunci păstrează cartonașul. Dacă pun cartonașul jos fără a lua altul, atunci sunt șomeri.

Înainte să înceapă simularea pentru piața locurilor de muncă, elevii trebuie să aibă o idee clară despre reguli și rolurile lor.

Profesorul distribuie câte un cartonaș pentru fiecare elev. Mulți vor protesta probabil și vor dori să scape imediat de oferta pe care au primit-o. Dacă este necesar, profesorul le reamintește care este sarcina – să înregistreze pe fișă motivele pentru care nu vor un anumit loc de muncă.

Elevii participă la simulare – caută un loc de muncă

După ce elevii au primit cartonașele cu ofertele, sunt lăsați pe cont propriu. Profesorul observă câți elevi acceptă oferta pe care au primit-o și le reamintește să noteze pe scurt motivele înainte de a face schimb de locuri de muncă.

2. Elevii prezintă criteriile pentru alegerea unei slujbe

Elevii identifică criteriile cheie pentru slujba pe care o aleg

Elevii sunt așezați într-un pătrat sau un cerc deschis pentru a sprijini comunicarea.

Profesorul le cere să ridice mâna: Cine a acceptat oferta? Cine nu a acceptat-o?

La următorul pas, profesorul le cere elevilor să formeze grupuri de 4 - 6 membri și să vorbească despre criteriile lor. Sarcina lor este să prezinte o listă de trei criterii cheie cu care sunt toți de acord.

După cinci minute, reprezentanții grupurilor prezintă rezultatele și un al doilea membru al echipei scrie criteriile pe tablă sau pe un flipchart. Punctele care sunt avute în vedere de mai multe grupuri sunt marcate corespunzător pentru a evidenția importanța lor. Rezultatul poate arăta astfel:

Ce slujbă mi se potrivește? Criterii pentru alegerea unei slujbe

Interesele personale

Calificarea – cerințele slujbei

Un venit bun

Programul de lucru

Flexibilitatea

Siguranța locului de muncă

....

Elevii identifică criteriile cheie pentru alegerea unei slujbe

Dacă grupurile au menționat în mod repetat anumite criterii pentru alegerea unui loc de muncă, elevii se gândesc acum dacă aceste criterii sunt în mod deosebit importante. Își împărtășesc opiniile și le motivează.

Pe de o parte, elevii sunt liberi să-și urmeze preferințele personale, prin urmare nu este necesar ca să cadă de acord cu privire la aceste criterii. De exemplu, un venit mare poate fi mai important pentru un elev, în timp ce altul insistă pentru weekend-uri libere și un program de lucru flexibil. Există totuși un lucru pe care profesorul trebuie să se asigure că elevii l-au înțeles.

Totți dorim să evităm să ajungem șomeri, deci este destul de ușor de înțeles că siguranța locului de muncă are adesea o mare prioritate. Totuși, evoluțiile economice sunt greu de anticipat, iar elevii vor avea parte de concurență peste tot. Elevii trebuie să aleagă o slujbă sau cel puțin o categorie profesională („drept” – „medicină”) atunci când termină școala și vor încerca să obțină această slujbă după ce își vor termina studiile sau perioada de formare. Nimeni nu poate să prevadă cu siguranță care vor fi șansele lor peste patru sau cinci ani.

Prin urmare, elevii trebuie să includă două criterii:

1. Ce mă interesează și ce mi-ar plăcea să fac?
2. La ce mă pricep? Care sunt punctele mele forte? Ce pot să fac cel mai bine în condiții de concurență?

Profesorul le acordă elevilor un anumit timp să se gândească la aceste lucruri și să răspundă.

Elevii problematizează aplicarea criteriilor

Atunci când se vor gândi cum să aplice aceste două criterii cheie pentru a alege un loc de muncă, elevii vor deveni probabil conștienți de dificultățile implicate. Cea de-a doua întrebare de mai sus este cea mai ușoară la care pot găsi un răspuns. Cu ajutorul părinților și prietenilor, și de asemenea al profesorilor, își pot explora profilul specific de competențe.

Prima întrebare pune mai multe probleme, deoarece elevii au nevoie de informații despre cerințele profesionale specifice și evoluția locurilor de muncă. Profesorii nu sunt experți în domeniul carierelor profesionale, așa că școala își atinge limitele aici, iar elevii trebuie să găsească singuri informațiile. Elevii experimentează acum libertatea de alegere și construirea identității ca pe un lucru într-adevăr solicitant.

În multe țări, școlile îi sprijină pe elevi prin scheme de observare la locul de muncă. Acest model este recomandat ca o activitate suplimentară pe care elevii, părinții și agenții economici o vor aprecia și sprijini.

Extindere: proiect de observare la locul de muncă

Problemele cu care se confruntă elevii și cum îi pot ajuta proiectele de observare la locul de muncă

Elevii știu cât este de importantă alegerea unei slujbe potrivite pentru viața lor viitoare. Au înțeles care sunt criteriile esențiale atunci când fac alegerea, dar și-au dat seama și că nu pot aprecia ce cerințe profesionale specifice se potrivesc cu talentul, competențele și interesele lor, fără a dispune de informații relevante, actualizate. Un proiect de observare îi poate ajuta foarte mult pe elevi să obțină aceste informații.

Sarcina elevilor

Elevii caută o slujbă despre care cred că îndeplinește criteriile lor. Petrec câteva zile lucrătoare cu o persoană care are slujba respectivă. Observă ce face aceasta și cu cine colaborează. Cu ajutorul unui chestionar (a se vedea fișa pentru elevi 1.4), îi iau un interviu partenerului lor în proiect. Dacă este posibil, duc la îndeplinire unele sarcini pentru a căpăta experiență practică (ca la un stagiul de practică). Orarul școlar este înlocuit de programul de lucru specific slujbei respective. Așadar, dacă un chirurg începe o operație la ora 6 dimineața, elevul ar trebui să fie cu el în sala de operații (pentru a afla, de exemplu, dacă poate suporta să privească o operație).

Elevii scriu un raport, pe baza chestionarului. Raportul poate fi predat profesorului și notat, ceea ce poate fi un stimulent pentru ca elevii să se ocupe în mod corespunzător de această sarcină. Elevii sunt sfătuiți să ia notițe zilnic și să scrie raportul în cursul săptămânii de lucru și nu mai târziu – un exercițiu de management eficient al timpului.

Raportul ar trebui să arate ca o relatare sistematică mai degrabă decât un jurnal personal, pentru a se asigura că elevii se concentrează pe criterii cheie atunci când aleg un loc de muncă.

Elevii trebuie să găsească singuri persoanele pe care să le observe lucrând, ajutați de părinți, familii și prieteni de familie. În mod ideal, nu ar trebui să își viziteze părinții sau rudele la locul de muncă.

Sprijin din partea școlii și al profesorilor

Elevul îndeplinește rolul principal și este responsabil pentru rezultat. Școala oferă ocazia, stabilește cadrul, autorizează proiectul și clarifică aspectele legale (acordul ministerului relevant, asigurări). La început, școala contactează și părinții, care au un rol important (a se vedea mai jos).

La cerere, elevilor li se poate înmâna un acord scris atunci când caută o oportunitate de observare la locul de muncă. După ce proiectul s-a sfârșit, directorul trimite o scrisoare de mulțumire către toți partenerii care i-au găzduit pe elevi.

Dacă este posibil, profesorul îi vizitează pe elevi în cursul desfășurării proiectului. Pe tot parcursul proiectului, un profesor trebuie să fie disponibil la telefon pentru a reacționa rapid în caz de urgență.

Activitate de încheiere

Recomandăm notarea rapoartelor pentru a accentua importanța lor. Profesorul trebuie trateze rapoartele cu respect, deoarece sunt documente personale. Trebuie să fie conștient că nu a fost prezent în timpul proiectului și interviurilor, așadar elevii sunt experți în acest caz și nu profesorul. Prin urmare, evaluarea trebuie să privească aspecte precum claritatea, coerența, atenția și gradul de finalizare. Din punctul de vedere al elevului, acest tip de sarcină oferă mai multe satisfacții decât un test scris, iar profesorul trebuie să fie pregătit să dea note mai mari decât de obicei.

Elevii trebuie să aibă ocazia să-și împărtășească experiențele. Pentru aceasta este nevoie de mai mult timp decât se poate asigura în cadrul orelor normale de EDC sau științe sociale. O platformă utilă ar fi un eveniment legat de observarea la locul de muncă în cadrul școlii. Acesta ar prezenta un interes deosebit pentru elevii mai mici care vor fi implicați într-un astfel de proiect un an mai târziu,

precum și pentru părinții lor. Ar putea fi invitați partenerii din cadrul proiectului sau presa locală, precum și reprezentanți ai agenților economici locali.

Sprijin din partea părinților

În primul rând, părinții își pot sprijini copiii pentru a afla care sunt punctele forte și interesele lor. Părinții își cunosc copiii încă din prima lor zi din viață și pot privi dezvoltarea lor dintr-o perspectivă care diferă de cea a unui profesor. Părinții primesc bine în general genul acesta de proiect, deoarece apreciază orice fel de sprijin acordat copiilor lor legat de găsirea unui loc de muncă. Pentru motive ușor de înțeles, părinții tind să pună un accent prea mare pe siguranța locurilor de muncă. Într-o economie în care schimbările se petrec rapid, părinții sunt prin urmare mai puțin avizați în ceea ce privește planificarea carierei.

Cum se poate găsi un partener în proiect pentru elevi

De obicei, elevilor li se cere să găsească un mentor pentru proiectul de observare la locul de muncă. Părinții, și în unele cazuri alte rude sau prieteni, pot fi de mare ajutor găsind legături pentru parteneri potențiali. Elevii nu trebuie să accepte un compromis prea devreme în cazul în care căutarea se dovedește prea dificilă. Caută o oportunitate de observare, nu un loc de muncă. Dacă nu se găsește nicio persoană pentru o anumită slujbă, cum ar fi crainic TV sau radio, atunci un posibil compromis ar fi să se caute o alternativă în cadrul aceleiași categorii de slujbe, un ziarist de la o publicație locală.

Sprijin din partea agenților economici locali și a instituțiilor

Pentru orice persoană cu o profesie, găzduirea unui elev pe perioada unei săptămâni de lucru implică un mare efort, iar lucrul acesta trebuie să fie apreciat. Totuși, mulți angajatori sunt interesați să atragă candidați la locuri de muncă bine informați și calificați, iar din punctul lor de vedere aceasta este o oportunitate de a testa elevii și poate chiar de a le face o ofertă mai târziu.

Elevii au nevoie de un mentor sau un supraveghetor. Acesta poate fi partenerul lor din cadrul proiectului sau altcineva. Elevii lipsesc de la școală în această perioadă, prin urmare nu trebuie să fie plătiți pe parcursul desfășurării proiectului. Nu se află acolo pentru a desfășura activitățile specifice unui loc de muncă, ci pentru a-și atinge propriul lor scop, după cum se subliniază în chestionar (fișa pentru elevi 1.4).

Efectele pe termen lung pentru elevi din perspectiva învățării

Experiența arată că acest proiect îi ajută pe mulți elevi să adopte o abordare mai serioasă, mai matură a ultimilor ani de școală. Au devenit conștienți de interesele lor și pot aprecia mai mult anumite discipline acum când pot face legătura cu viitorul lor după terminarea școlii. Contează de asemenea dacă cineva din afara școlii le spune că „ortografia și scrisul de mână *contează* într-adevăr”. Iar experiența este una plină de satisfacții și captivantă dacă elevii descoperă că pot de fapt să facă deja față multor sarcini din lumea profesională.

Elevii pot reveni la școală cu un răspuns clar. Poate că acum știu care va fi slujba lor în viitor și își pot planifica în continuare studiile sau formarea profesională după ce termină școala. Pe de altă parte, dacă proiectul le-a arătat că trebuie să caute un loc de muncă diferit, și acesta este un pas valoros înainte, deoarece au scăpat de anumite iluzii și se pot întreba acum în mod mai precis ce fel de slujbă li se potrivește.

Informații despre scheme de observare la locul de muncă

Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord: www.prospects.ac.uk

Baden-Württemberg, Germania: www.schule-bw.de/schularten/gymnasium/bogy

Materiale pentru profesori 1.1: Citate despre alegeri și identitate

Prin alegerile și acțiunile pe care le facem în viață, creăm persoana care suntem și înfățișările pe care le purtăm. Kenneth Patton
Decizia este un risc care își are rădăcinile în curajul de a fi liber. Paul Tillich
Tot ceea ce faci acum este ceva ce ai ales să faci. Unii oameni nu vor să creadă asta. Dar dacă ai mai mult de 21 de ani, viața ta este cea pe care ți-o faci. Pentru a-ți schimba viața, trebuie să-ți schimbi prioritățile. John C. Maxwell
Cred că noi suntem singurii responsabili de alegerile noastre și trebuie să acceptăm consecințele fiecărei fapte, fiecărui cuvânt și gând de-a lungul întregii noastre vieți. Elisabeth Kubler-Ross
Dacă vrei să ți se spună ceva, vorbește cu un bărbat. Dacă vrei să se facă ceva, vorbește cu o femeie. Margaret Thatcher
Libertatea, luând sensul concret al cuvântului, constă în capacitatea de a alege. Simone Weil
Cele mai mari minți sunt capabile de cele mai mari vicii, precum și de cele mai mari virtuți. Rene Descartes
Principalul lucru pe care îl putem învăța din istorie este că acțiunile oamenilor au consecințe și că anumite alegeri, odată făcute, nu mai pot fi anulate. Ele exclud posibilitatea de a face alte alegeri și astfel determină evenimente viitoare. Gerda Lerner
Puterea de a alege între bine și rău este la îndemâna tuturor. Origen
Sinele nu este ceva de-a gata, ci ceva care se formează continuu prin alegerile pe care le facem. John Dewey
Un lucru pe care femeile încă trebuie să îl învețe este că nimeni nu îți dă putere. O iei singur. Roseanne Barr
Atunci când aleg între două rele, îmi place întotdeauna să-l încerc pe cel pe care nu l-am mai încercat niciodată. Mae West
Femeile și pisicile vor face așa cum vor, iar bărbații și câinii trebuie să se relaxeze și să se obișnuiască cu ideea. Robert A. Henlein
Trebuie să îți antrenezi intuiția – trebuie să ai încredere în vocea aceea mică din interior care îți spune exact ce să zici, ce să faci. Ingrid Bergman

One ship sails East, O corabie se-ndreaptă către est,
And another West, Iar alta către vest,
By the self-same winds that blow, Aceleași vânturi
care suflă le mână,
'Tis the set of the sails Mulțimea pânzelor sale,
And not the gales, Și nu rafalele,
That tells the way we go. Încotro mergem o să ne
spună.
Like the winds of the sea Ca vânturile mării
Are the waves of time, Sunt valurile timpului,
As we journey along through life, Atunci când
călătorim prin viață,
'Tis the set of the soul, Sunt trăsăturile sufletului
That determines the goal, Cele care determină
scopul,
And not the calm or the strife. Ce nu depinde de
liniște sau de harță.

Ella Wheeler Wilcox

www.wisdomquotes.com

Materiale pentru profesori 1.2: Cartonaje cu locuri de muncă

Funcționar public (administrația locală municipală)	Autor de reclame	Chirurg veterinar
Arhitect	Fotograf în domeniul modei	Învățător
Inginer mecanic	Manager sisteme de ape	Director de bancă
Doctor într-un spital	Manager de restaurant fast food	Angajat la biblioteca publică
Profesionist în vânzări IT	Ofițer de poliție	Jurist

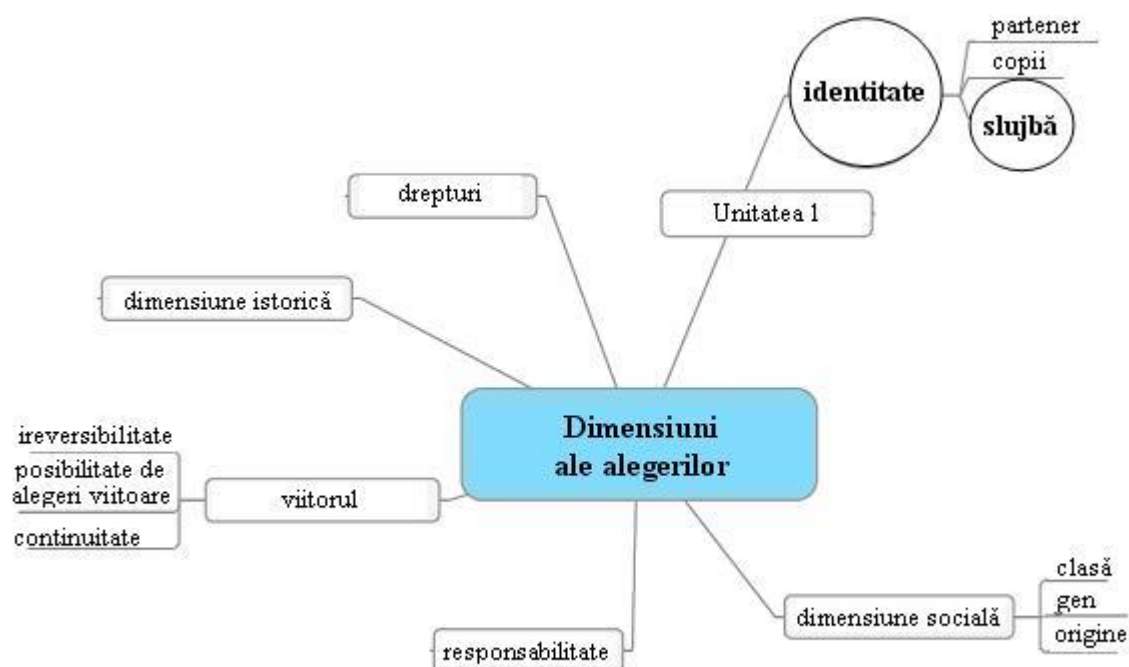
Ghid în turism	Vânzător într-un magazin	Asistentă într-un spital
Economist	Cartograf	Frizer
Dansator	Ziarist	Vânzător de carte
Meteorolog	Psiholog	Pilot de linie
Om de serviciu	Șofer de autobuz	Electrician

Sursa: www.prospects.ac.uk

Unitatea de învățare 1.3 Informații contextuale pentru profesori

Conceptul constructivist de identitate

Legat de conceptul de identitate, constructivismul înseamnă că ne modelăm identitatea prin alegerile pe care le facem și deciziile pe care le luăm. Constructivismul accentuează rolul activ al individului și indică elementul de învățare implicat. În viață, facem greșeli și astfel devenim conștienți și de greșelile legate de alegerile pe care le-am făcut. Este posibil să revenim asupra unor alegeri (să le *de-construim*), și să le corectăm, dar unele alegeri sunt ireversibile. Timpul, mai mult decât orice altceva, poate fi trăit doar o dată înviață. Constructivismul face legătura între dinamica alegerilor pe care le facem și rezultat, identitatea noastră, care devine statică și stabilă într-o anumită măsură.

Această unitate se concentrează pe rolul activ pe care îl îndeplinim atunci când ne modelăm identitatea proprie – și identitățile altora, pentru care de asemenea avem un rol pasiv. Desigur, dezvoltarea identității este mult mai complexă și depinde de mulți alți factori (variabile) care ne definesc sau ne limitează șansele de a ne modela viața și identitatea. Printre aceștia se numără originea, clasa, genul, condițiile economice și culturale și mediul natural.

Există două motive pentru care această unitate se concentrează pe dimensiunea constructivistă de modelare a identității prin alegeri. În primul rând, această abordare leagă identitatea de drepturile omului. A face alegeri este un act de libertate. În al doilea rând, elevii înțeleg această abordare cel mai bine, deoarece corespunde experienței lor și întrebărilor pe care și le pun singuri.

Nu numai conceptul de identitate este mult mai complex decât apare în această unitate; același lucru este valabil și pentru conceptul de alegeri. Diagrama de mai sus descrie abordarea didactică a acestei unități: elevii explorează legăturile dintre două concepte complexe, dar niciunul dintre concepte nu este explorat în întregime.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 2

RESPONSABILITATE

Învățământ secundar superior

A participa, a-și asuma responsabilitatea

Libertatea implică responsabilități

“Quidquid agis, prudenter agas, et respice finem.”

**[Indiferent de ceea ce faci, fă-o cu înțelepciune,
și gândește-te la rezultat.]**

Proverb latin; origine neverificată

2.1 Riști să pierzi un prieten–sau încalci o regulă?

Întâlnim dileme pretutindeni

2.2 și 2.3 Tu ce ai face? Ne asumăm responsabilitatea pentru deciziile pe care le luăm

2.4 Ce valori trebuie să avem în comun?

Asumarea responsabilității într-o comunitate bazată pe drepturile omului

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 2

Responsabilitate

A participa, a-și asuma responsabilitatea

Introducere pentru cadrele didactice

Asumarea responsabilității—o perspectivă care influențează totul

Luăm decizii în permanență, atât decizii importante, cât și decizii mărunte. Ce mâncăm azi la prânz? Mergem cu mașina sau cu autobuzul? Cu ce partid voi vota? Ce vreau să fac după ce termin școala?

La fiecare decizie pe care o luăm, alegem anumite opțiuni și respingem altele. Și fie că suntem conștienți de asta sau nu, deciziile noastre influențează alte persoane. Tot ceea ce decidem și ce facem poate fi pus în discuție, deoarece există alternative pe care am fi putut să le alegem.

Să-ți asumi responsabilitatea înseamnă să iei în considerare aceste alternative și consecințele deciziilor tale. În această privință, asumarea responsabilității este o perspectivă care pur și simplu privește tot ceea ce facem în viață – în sferă personală, în ceea ce privește relațiile noastre și legăturile cu familia, prietenii, colegii și comunitatea în ansamblu.

Asumarea responsabilității—un drept al omului și o provocare

Atunci când luăm decizii, ne exercităm dreptul nostru la libertate. Libertatea implică responsabilitate, dar putem și trebuie să decidem singuri ce principii și direcții dorim să urmărim. Libertatea înseamnă că luăm singuri decizia și asumarea responsabilității poate fi prin urmare foarte dificilă. Într-o anumită măsură, aceasta implică anumite abilități care pot fi formate și acest lucru îl vor face elevii în cadrul acestei unități.

Elevii vor comunica între ei despre lucruri asupra cărora practic trebuie să decidem adesea singuri – încercăm să înțelegem dileme cu o complexitate diversă, facem alegeri și definim priorități.

Conceptul constructivist de responsabilitate

Asumarea responsabilității este înțeleasă și se învață cel mai bine în situații concrete în care este nevoie să se ia o decizie. Dilemele sunt în mod deosebit interesante în această privință, deoarece necesită o analiză foarte atentă a consecințelor deciziei.

Într-o societate deschisă, laică și pluralistă, nu putem considera drept garantat un cadru de valori cu care va cădea imediat toată lumea de acord – dar pentru stabilitatea unei comunități, un astfel de cadru este esențial. Trebuie prin urmare să comunicăm și să negociem principiile de bază pe care le împărtășim referitor la asumarea responsabilității.

Asumarea responsabilității este o provocare și un proces permanent de învățare; în această privință, această unitate adoptă conceptul constructivist de responsabilitate.

Capcane legate de predarea responsabilității—și cum pot fi evitate

Există două capcane atunci când se predă despre responsabilitate – morala abstractă și îndoctrinarea.

A face morală înseamnă a vorbi despre a fi „un bun cetățean” fără a avea o situație concretă. Elevii

primesc mesajul că asumarea responsabilității este doar o chestiune de a vrea sau nu. Astfel nu învață

niciodată cât de dificilă poate fi această sarcină și cât este de important să comunice motivele pentru care fac o alegere.

Capcana îndotrării se referă la profesorii care încearcă să impună un anumit set de valori. Aceștia nu au sarcina de a face acest lucru și indiferent de setul de valori pe care îl aleg, acesta poate fi pus în discuție și de-construit.

Pentru a evita aceste capcane, această unitate este elaborată în jurul unei sarcini cheie care le dă elevilor ocazia de a lua ei înșiși decizii. Profesorul este instructorul și facilitatorul lor.

Elevii discută despre cum să rezolve dilemele. Cazurile relatate se referă la experiența de zi cu zi a elevilor, ceea ce înseamnă că lor le revine rolul de experți.

Pregătirea unității

Recomandăm ca profesorul să îndeplinească aceeași sarcină ca elevii (a se vedea fișele pentru elevi 2.1-2.4 și materialele pentru profesori 2.1-2.3). Astfel, profesorul va înțelege oportunitățile de învățare cel mai bine și va deveni conștient de dificultățile elevilor săi. Chiar și rezultatul – decizia referitoare la rezolvarea unei dileme – nu reprezintă răspunsul „corect”, deoarece există un puternic element de alegere subiectivă pe care elevii pot să-l împărtășească sau nu.

Dezvoltarea de competențe: legături cu alte unități din volum

Ce reprezintă acest tabel

Titlul acestui manual, *Participarea la democrație*, se concentrează pe competențele cetățeanului activ în democrație. Această matrice ilustrează potențialul efectelor de sinergie între unitățile acestui manual. Matricea arată ce competențe se dezvoltă în cadrul unității 2 (rândul închis la culoare). Coloana cu cadrul îngroșat arată competențele de luare de decizii și activism politic – evidențiată astfel datorită legăturii lor strânse cu participarea la democrație. Rândurile de mai jos indică legăturile cu alte unități din manual: ce competențe dezvoltate în cadrul acestor unități îi sprijină pe elevi la unitatea 2?

Cum poate fi utilizată această matrice

Profesorii pot folosi această matrice ca instrument pentru planificarea orelor ECD/EDO în diferite moduri.

- Această matrice îi ajută pe profesorii care pot dedica numai câteva ore pentru ECD/EDO: un profesor poate alege numai această unitate și să le omită pe celelalte, deoarece știe că anumite competențe cheie se dezvoltă de asemenea, într-o anumită măsură, în această unitate – de exemplu, analiză, utilizarea avizată a massmediei și responsabilitate.
- Matricea îi ajută pe profesori să utilizeze efectele de sinergie ce îi ajută pe elevi în formarea de competențe importante în mod repetat, în diferite contexte care sunt conectate în multe feluri. În acest caz, profesorul selectează și combină mai multe unități.

Unități de învățare	Dimensiuni ale dezvoltării competențelor			Atitudini și valori
	Analiză politică și evaluare	Metode și abilități	Participarea la democrație Luarea de decizii și activism politic	
2. Responsabilitate	Înțelegerea dilemelor Analiza consecințelor unei decizii Definirea și motivarea priorităților	Observarea atentă și gândirea Comunicarea motivelor și criteriilor pentru luarea unei decizii	Luarea de decizii pe baza unor informații incomplete Conștientizarea riscului de eșec	Schimbul de perspective Recunoașterea intereselor și drepturilor altora Comunitatea bazată pe drepturile omului
1 Identitate	Înțelegerea impactului alegerilor noastre asupra altora			Schimbul de perspective
4 Conflict	Dilema sustenabilității	Strategii de negociere	Rezolvarea conflictelor	
6 Guvernare și politici	Politica – un proces de rezolvare a problemelor și conflictelor			
7 Egalitate	Aprecierea dimensiunii culturale a democrației		Echilibrarea drepturilor majorității și minorității	Recunoaștere reciprocă

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 2: A participa, a-și asuma responsabilitatea

Libertatea implică responsabilități

Subiectul lecției	Formarea de competențe/ obiectivele învățării	Sarcinile elevilor	Materiale și resurse	Metodă
Lecția 1 Riști să pierzi un prieten – sau încalci o regulă?	Capacitate de a lua decizii și activism politic: a face alegeri și a le motiva. Suntem responsabili de alegerile pe care le facem în viața de zi cu zi. Conceptele de dilemă și responsabilitate.	Elevii se gândesc la alegerile pe care le fac în situații de zi cu zi care implică o dilemă și împărtășesc motivele alegerilor.	Materiale pentru profesori 2.1 și 2.2. Fișele pentru elevi 2.1 și 2.2.	Discuție în plen, expunere, activitate în grup.
Lecțiile 2 și 3 Tu ce ai face?	Capacitate de a lua decizii și a acționa: abordarea dilemelor. Facem alegeri diferite când ne ocupăm de dileme. Astfel, ne exercităm dreptul la libertate.	Elevii discută despre cazuri care implică o dilemă și reflectează la experiența personală.	Fișele pentru elevi 2.1-2.4. Materiale pentru profesori 2.2. Flipcharturi, markere.	Activitate în grup.
Lecțiile 2 și 3 Tu ce ai face?	Asumarea responsabilității implică abordarea dilemelor – colectarea de informații, luarea în considerare a consecințelor, definirea priorităților, luarea deciziilor.	Elevii discută cazuri care implică o dilemă și reflectează la experiența personală.	Fișele pentru elevi 2.1-2.4. Flipcharturi, markere.	Activitate în grup.
Lecția 4 Ce valori trebuie să avem în comun?	Evaluare: reflectând la criterii și valori. O comunitate democratică se sprijină pe un set comun de valori. Drepturile omului asigură un set de valori asupra cărora putem fi de acord.	Elevii selectează cazuri care implică o dilemă, își prezintă deciziile, își compară și discută prioritățile.	Materiale pentru profesori 2.2. Flipcharturi (pregătite la lecția anterioară), markere. Fișa pentru elevi 2.5; alternativ, Declarația universală a drepturilor omului, Art. 1 pe flipchart sau foaie de retroproiector.	Discuție comună pentru planificare. Prezentări. Discuție.

Lecția 1

Riști să pierzi un prieten–sau încalci o regulă?

Întâlnim dileme pretutindeni

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția. Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO. Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg. Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu modul de lucru, formează elementul central al procesului de învățare. Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției. Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.	
Formarea de competențe	Capacitate de a lua decizii și activism politic: a face alegeri și a le motiva.
Obiectivul învățării	Suntem responsabili de alegerile pe care le facem în viața de zi cu zi. Conceptele de dilemă și responsabilitate.
Sarcinile elevilor	Elevii se gândesc la alegerile pe care le fac în situații de zi cu zi care implică o dilemă și împărtășesc motivele.
Materiale și resurse	Materiale pentru profesori 2.1 și 2.2 Fișele pentru elevi 2.1 și 2.2.
Mod de lucru	Discuție în plen, expunere, activitate în grup.
Timpul alocat	1. Elevii se ocupă de o dilemă din viața de zi cu zi 10 min
	2. Elevilor li se prezintă instrumentul pentru analiza dilemei 20 min
	3. Elevii își comunică decizia legată de dilema testului 10 min

Caseta cu informații

Această lecție îi familiarizează pe elevi cu importanța, și necesitatea, asumării responsabilității. Într-o cursă de probă, să spunem, ei aplică instrumentul pentru a reflecta la deciziile pe care le iau când își asumă responsabilitatea și li se prezintă conceptele cheie de dilemă.

Toți elevii sunt implicați imediat în mod activ prin abordarea inductivă. În decurs de câteva minute, toți elevii din clasă se gândesc cum să rezolve o dilemă familiară pe baza experiențelor de la școală.

Prima lecție se ocupă de tema cheie – a te confrunta cu dilemele, a face alegeri, a reflecta la prioritățile pe care le implică aceste alegeri. În loc de a adăuga subiecte suplimentare, lecțiile următoare explorează această temă a rezolvării dilemelor. Ca toate unitățile din acest manual, și această unitate urmează principiul didactic al tratării în profunzime a unei teme – „Fă mai puțin, dar fă-o bine”. Motivul pentru a selecta atât de puțin, și a omite atât de mult, îl reprezintă experiența bogată. Intensitatea efortului în învățare produce cele mai bune rezultate, și nu aria mare de acoperire.

Descrierea lecției

Etapa 1: Elevii se gândesc la alegerile lor în situații de zi cu zi

Materiale pentru profesori 2.1

Profesorul anunță începutul unei noi unități și, ca o introducere, relatează următorul caz.

Imaginați-vă următoarea situație. Clasa voastră susține un test scris la istorie. Tu ești unul dintre cei mai buni elevi din clasă la istorie, și chiar și pentru tine acest test este destul de dificil.

Colegul îți șoptește din spate și te roagă să îi arăți lucrarea ta. Știi că nu e voie să copiezi la teste și amândoi puteți primi o pedeapsă severă dacă faceți asta.

Tu ce ai face? Ai risca să pierzi un prieten – sau ai încălca o regulă?

Profesorul scrie întrebarea dilemă – subiectul acestei lecții – pe tablă sau pe un flipchart.

Profesorul precizează că răspunsul elevilor trebuie să fie da sau nu – nu există altă alternativă sau soluție intermediară, iar elevii nu pot comunica – și apoi le cere elevilor să ridice mâna. Elevii votează, iar profesorul înregistrează rezultatele pe tablă sau pe flipchart.

Urmează o rundă de discuții. Elevii își prezintă motivele și după câteva minute, profesorul face un rezumat al ideilor pe tablă. Ne putem aștepta la argumente precum următoarele:

Ai risca să pierzi un prieten – sau ai încălca o regulă?	
Da (vot x)	Nu (vot y)
Prietenii buni se ajută întotdeauna.	Să copiezi nu e corect față de cei care respectă regulile.
Și eu voi avea nevoie de ajutor de la prieteni într-o zi.	Dacă nu respect regula, risc să fiu și eu pedepsit. Prietenii nu ar rebui să pretindă asta unii de la alții.
Avem nevoie să ne ajutăm între noi. Altfel ar fi o lume rece, neprietenoasă, în care nimănui nu-i pasă de ceilalți.	Depinde de prieten cât de mare este riscul. Pot să vorbesc cu un prieten bun și el îmi va respecta decizia.
...	...

Etapa 2: Elevilor li se prezintă instrumentul pentru analiza dilemei

Fișele pentru elevi 2.1 și 2.2

Profesorul distribuie fișele pentru elevi 2.1 și 2.2 și prezintă conceptul de dilemă (fișa 2.1) printr-o scurtă expunere. Argumentele pe care le-au folosit elevii indică un conflict al devotamentelor: fie le sunt devotați prietenilor atunci când îmi cer ajutorul, fie respect regulile deoarece acestea garantează șanse egale pentru toată lumea la un test școlar. Motivele pe care le-au menționat elevii – și la care ne putem aștepta – se referă la valori: felul în care înțeleg prietenia, devotamentul, disponibilitatea de a-i ajuta pe alții, corectitudinea, respectul față de reguli și legi.

Acum mă confrunt cu o situație în care voi încălca una dintre aceste legături de devotament și valorile care stau la baza ei – fie risc să pierd un prieten și reputația mea poate avea de suferit, fie risc să fiu pedepsit și să am conștiința încărcată fiindcă am încălcat o regulă pe care de fapt o susțin. Acest tip de situație, în care poți să alegi doar ce să faci greșit, în loc de a face totul corect, se numește dilemă. Acest exemplu este unul tipic pentru multe dileme:

– Nu este posibil niciun compromis. Trebuie să-ți definești prioritatea.

– Timpul te presează să acționezi imediat, ceea ce înseamnă că e dificil să te gândești cu atenție la ce

decizie să iei.

– Nu poți să-ți schimbi decizia mai târziu, deci efectele sale sunt ireversibile.

– Îți asumi responsabilitatea – atât tu, cât și alte persoane trebuie să faci față consecințelor.

În viața noastră de zi cu zi, la fel ca în cazul deciziilor politice, ne confruntăm în mod constant cu dileme. Să abordezi astfel de dileme este dificil, deoarece situația este deseori complicată și trebuie să acționăm presăși de timp.

Totuși, să rezolvi dileme și să te gândești la responsabilitatea ta este, într-o anumită măsură, o abilitate care poate fi formată. Formarea are loc „cu încetinitorul”, ca să spunem așa. Alocăm câteva lecții pentru a ne gândi la dileme care trebuie să fie rezolvate imediat în situații din viața reală.

Fișa pentru elevi 2.2 oferă un instrument care este de folos atunci când te confrunți cu dileme. Elevii au sarcina de a aplica acest instrument la problema testului de la școală. În aproximativ 5 - 10 minute, elevii trebuie să selecteze prin urmare una până la trei întrebări care cred că sunt relevante și utile și să se gândească la ele cu atenție. Trebuie să ia o decizie și să împărtășească motivele pentru care au luat decizia în runda în plen care va urma. Elevii lucrează în grupuri formate din trei sau patru membri.

Etapă 3: Elevii își comunică decizia legată de dilema testului

În cursul runde finale în plen, reprezentanții grupurilor prezintă deciziile grupului lor și prioritățile care au stat la baza lor. Profesorul prezidează sesiunea și acordă o atenție deosebită întrebărilor și criteriilor pe care le-au ales elevii.

Pentru a încheia lecția, profesorul comentează acest aspect, făcându-i pe elevi conștienți de prioritățile lor comune sau diferite. Gândindu-se la prioritățile care le orientează deciziile, elevii își asumă responsabilitatea.

Lecțiile 2 și 3

Tu ce ai face?

Ne asumăm responsabilitatea pentru deciziile pe care le luăm

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de competențe	Capacitate de a lua decizii și a acționa: abordarea dilemelor.
Obiectivul învățării	Facem alegeri diferite când ne ocupăm de dileme. Astfel, ne exercităm dreptul la libertate. Asumarea responsabilității implică abordarea dilemelor – colectarea de informații, luarea în considerare a consecințelor, definirea priorităților, luarea deciziilor.
Sarcinile elevilor	Elevii discută cazuri care implică o dilemă și reflectează la experiența personală.
Materiale și resurse	Fișele pentru elevi 2.1-2.4. Materiale pentru profesori 2.2. Flipchart-uri, markere
Mod de lucru	Activitate în grup
Timpul alocat	1. Profesorul prezintă sarcina cheie a unității 10 min
	2. Sarcina cheie: elevii discută dilemele 70 min

Caseta cu informații

Asumarea responsabilității în comunitățile laice democratice are o dimensiune constructivistă: trebuie să aflăm cum să ne asumăm responsabilitatea într-o situație dată. Asumarea responsabilității în situații care implică o dilemă, adesea sub presiunea timpului, este dificilă, dar este ceva ce poate fi dezvoltat.

Sarcina cheie a acestei unități urmărește acest scop. Elevii împărtășesc și discută despre problemele întâmpinate și alegerea priorităților în situații dilemă date. Asumarea responsabilității este un lucru concret, prin urmare elevii se ocupă de patru cazuri care implică dileme diferite (a se vedea fișa pentru elevi 2.3): asumarea responsabilității pentru ceva de care altcineva ar fi trebuit să aibă grijă, un conflict între devotamentul față de profesor și devotamentul față de un prieten, un conflict între devotamentul față de un prieten și obligația de a respecta legea, decizia de a sprijini sau nu un proiect fără a fi complet informat.

Elevii pregătesc prezentări ale alegerilor lor, concentrându-se asupra motivelor (a se vedea fișa pentru elevi 2.4). În sprijinul prezentărilor, profesorul pregătește flipcharturi pe baza acestei fișe de lucru, cu o configurație adaptată (a se vedea materiale pentru profesori 2.2).

Sarcinile extinse de tipul proiectului îi oferă profesorului ocazia de a evalua nivelul de dezvoltare a competențelor elevilor (a se vedea etapa 3 de mai jos).

1. Profesorul prezintă sarcina cheie a unității

Scopul acestui exercițiu este de a analiza modalitățile de a rezolva dileme și criteriile utilizate în acest scop. În condițiile vieții reale, deseori trebuie să luăm astfel de decizii în câteva secunde și este posibil să regretăm mai târziu dacă nu le putem corecta. În politică, procesele de luare a deciziilor implică de asemenea deseori dileme – cu scopuri adverse.

În cadrul sarcinii cheie, elevii pot studia acest proces complex de luare a deciziilor „cu încetinitorul”, să spunem, și pot reflecta la responsabilitatea pe care și-o asumă atunci când rezolvă o dilemă într-un fel sau altul.

Elevii trebuie să-și înregistreze deciziile și motivele de la baza lor pe fișa pentru elevi 2.4. Dacă nu pot cădea de acord asupra unei decizii în cadrul grupului lor, ambele puncte de vedere trebuie să fie înregistrate și prezentate.

Elevii formează grupuri de patru până la șase membri. Numesc un șef al grupului, un prezentator și un asistent care îl va ajuta pe prezentator. Discută apoi cele patru dileme de pe fișa pentru elevi 2.3 selectând mai multe întrebări și criterii din caseta cu instrumente (fișa pentru elevi 2.2). Grupurile sunt libere să discute și alte dileme din experiența personală a elevilor sau din viața politică.

2. Sarcina cheie: elevii discută dilemele

Elevii lucrează în grup. Ei sunt cei responsabili de felul în care lucrează, inclusiv de deciziile referitoare la pauze, sarcini pentru acasă, căutarea de materiale etc.

3. Activitățile profesorului

Profesorul îi observă pe elevi cum lucrează. Activitatea elevilor este o oportunitate pentru profesor de a evalua nivelul lor de dezvoltare a competențelor – cooperare și lucru în echipă, managementul timpului, înțelegerea dilemelor, nivelul de reflecție, analiză și judecată politică.

Profesorul nu îi sprijină pe elevi decât dacă aceștia îi cer ajutorul; în astfel de cazuri, profesorul nu trebuie să ofere o soluție, ci mai degrabă să îi ajute pe elevi să găsească o abordare potrivită.

Pregătirea lecției 4:

– Profesorul pregătește un set de șase tabele pentru prezentare (a se vedea materiale pentru profesori 2.2). Fiecare tabel se află pe o coală diferită de flipchart. Pe patru dintre ele, profesorul trece titlurile cazurilor care implică o dilemă și opțiunile alternative.

– Profesorul îi observă pe elevi și poate să îi și întrebe cum se descurcă cu sarcina. Dacă li se pare dificilă sau că sunt solicitați la maxim, profesorul trebuie să se ocupe de această problemă în cadrul etapei de reflecție (lecția 4, etapa 3).

Lecția4

Ce valori trebuie să avem în comun?

Asumarea responsabilității într-o comunitate bazată pe drepturile omului

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de competențe	Evaluare: reflectând la criterii și valori.
Obiectivul învățării	O comunitate democratică se sprijină pe un set comun de valori. Drepturile omului asigură un set de valori asupra cărora putem fi de acord.
Sarcinile elevilor	Elevii selectează cazuri care implică o dilemă, își prezintă deciziile, își compară și discută prioritățile.
Materiale și resurse	Materiale pentru profesori 2.2. Flipcharturi (pregătite la lecția anterioară), markere. Fișa pentru elevi 2.5; alternativ, Declarația universală a drepturilor omului, Art. 1 pe flipchart sau foaie de retroproiector.
Mod de lucru	Discuție pentru planificare, prezentări, discuție.
Timpul alocat	1. Discuție comună pentru planificare 10 min
	2. Prezentări și discuție 15 min
	3. Reflecții cu privire la unitate 15 min

Caseta cu informații

Sarcina cheie le-a dat elevilor ocazia de a produce mult material, probabil mai mult decât poate fi discutat în mod adecvat la o singură lecție. Prin urmare, este necesară o alegere. Elevii trebuie să participe la luarea acestei decizii, deoarece problema și responsabilitatea sunt atât ale lor, cât și ale profesorului. O decizie rapidă înseamnă timp economisit pentru etapele următoare ale lecției.

Totuși, dacă elevii întreabă de ce este necesar să selecteze doar o parte a materialelor lor pentru discuția de final, obiecțiile lor au prioritate. Pentru a evita ca elevii să fie dezamăgiți, este important ca ei să înțeleagă că vor învăța mai mult din discutarea amănunțită a câtorva alegeri decât din câteva cuvinte despre tot ceea ce s-a discutat. Clasa trebuie să rezolve o dilemă, deoarece timpul și atenția publică sunt resurse foarte limitate – nu numai în managementul clasei, ci și în viața publică. Selecția și stabilirea unei agende sunt o necesitate, precum și un exercițiu de putere (a se vedea unitatea de învățare 9 pentru o abordare mai amplă a acestui subiect).

Aceasta este o importantă oportunitate de învățare despre managementul clasei – despre predarea în spiritul democrației și drepturilor omului. Cu cât elevii aleg mai repede pe ce probleme să se concentreze, cu atât mai bine, dar nimeni nu trebuie să se simtă dat la o parte. Elevii trebuie să găsească un echilibru între eficiență și participarea echitabilă. În cele din urmă, majoritatea va decide (a se vedea unitatea de învățare 8 pentru problema excluderii minorităților prin numărul de voturi).

În etapa finală de reflecție, vă recomandăm să vă concentrați pe unul dintre cele două aspecte cheie care sunt implicate întotdeauna în asumarea responsabilității în societățile deschise: dilemele complexității și stabilității (a se vedea materiale pentru profesori 2.3, modulele pentru expunere nr. 2 și nr. 3).

Dilema complexității se referă la experiența asumării responsabilității ca o sarcină dificilă, iar dificultatea crește pe măsură ce sistemele noastre sociale devin mai complexe. Dacă elevii vorbesc despre această experiență, atunci profesorul ar trebui să aleagă acest subiect. Este posibil ca elevii să aibă nevoie de încurajare pentru a accepta riscul de a ajunge la o concluzie greșită, în loc de a încerca să evite luarea unei decizii.

Dilema stabilității, pe de altă parte, se referă la experiența faptului că suntem într-o mare măsură pe cont propriu atunci când luăm decizii și nu putem fi siguri că toți aderăm la aceleași valori de bază. În ce măsură este necesar un acord în această privință și cum putem să-l obținem? Drepturile omului oferă un set de valori care se limitează la principiul respectului față de demnitatea umană, care este acceptabil pentru toate marile religii. În această privință, aceasta este o lecție importantă de educație pentru drepturile omului (EDO).

Descrierea lecției

Pregătire

Profesorul expune în clasă tabelele cu prezentările înainte să înceapă ora.

Etapa 1: Discuție comună pentru planificare

Profesorul prezidează prima etapă a lecției. Merge pe rând la fiecare din cele patru flipcharturi cu cazurile care implică o dilemă și face referire la cele două opțiuni alternative. Elevii votează pentru una dintre opțiuni ridicând mâna, iar profesorul trece rezultatele pe flipchart.

Grupurile care s-au gândit la experiența lor personală fac o scurtă prezentare a situației și arată care este decizia elevilor. Sunt expuse flipcharturile suplimentare.

Profesorul arată că elevii nu vor avea timp suficient pentru a discuta toate deciziile în detaliu și trebuie prin urmare să facă o alegere ridicând mâna. Dacă elevii sunt de acord, nu mai este necesară nicio altă discuție.

Dacă elevii întâmpină dificultăți atunci când trebuie să cadă de acord ce să aleagă, profesorul face una sau două sugestii. Criterii posibile pentru alegere:

- o discuție despre un caz care elevilor li s-a părut în mod deosebit interesant;
- o decizie unanimă – elevii împărtășesc anumite valori sau priorități?
- o decizie controversată – elevii sunt de acord cu anumite valori sau priorități?
- o preferință pentru experiența personală a elevilor.

Criteriile care se aplică depind de alegerile înregistrate pe flipcharturi.

Etapa 2: Prezentări și discuție

Prezentatorii vin în față și explică motivele pentru care grupul lor a luat o anumită decizie. Un al doilea membru al grupului ajută la prezentare trecând câteva note scurte pe flipchart.

Elevii își compară criteriile, orientați fiind de profesor, și discută despre alegerile pe care le-au făcut. Profesorul prezidează discuția.

Rezultatul discuției nu poate fi anticipat. Elevii pot sau nu să fie de acord cu principiile pentru asumarea responsabilității într-o anumită situație. Partea de la baza flipchartului poate fi utilizată pentru a înregistra rezultatul discuției.

Etapa 3: Reflecție

Profesorul alege unul dintre următoarele subiecte pe baza observațiilor și a discuției cu elevii din timpul sarcinii cheie, de exemplu. O discuție comună cu elevii nu este recomandată în acest caz, deoarece profesorul ar trebui să explice opțiunile într-o expunere lungă.

Opțiunea 1: Dilema complexității:

Elevii reflectează la dificultățile legate de asumarea responsabilității

Sesiunea în plen începe cu o rundă de feedback. Ce a mers bine, ce a fost dificil?

Ne putem aștepta ca elevii să spună că asumarea responsabilității în acest fel este dificilă și necesită timp. Cerința de a înțelege consecințele acțiunilor noastre – a se gândi la rezultat, *respice finem*, deseori nu poate fi îndeplinită.

Răspunsul profesorului este că această obiecție este perfect justificată – dar care sunt alternativele? Să nu mai iei decizii sau să-ți asumi responsabilitatea? Să insiști să ai informații complete mai întâi?

Desigur, viața merge mai departe și trebuie să ne asumăm riscul de a face greșeli atunci când luăm

decizii. Însă contează dacă suntem conștienți de riscul de a ajunge la concluzii greșite și de provocarea complexității în societatea modernă (a se vedea materiale pentru profesori 2.3, modulul pentru expunere nr. 2). De aceea educația și formarea de genul celor oferite în această unitate sunt atât de importante.

Opțiunea 2: Dilema stabilității:

Elevii reflectează la experiența lor din perspectiva drepturilor omului

Profesorul se referă la valorile și prioritățile față de care elevii și-au exprimat acordul sau dezacordul în discuția anterioară, ceea ce dă naștere la următoarea întrebare:

=> Ce valori avem în comun?

Acesta este subiectul lecției; profesorul îl notează ca titlu deasupra flipcharturilor pe tablă; dacă nu, se fixează pe perete o coală de hârtie A3.

Elevii revăd discuția așa cum a fost înregistrată pe flipcharturi.

Această direcție de reflecție duce la alte întrebări:

=> Cu ce valori nu suntem de acord? Acestea se exclud reciproc?

=> Cu ce valori ar trebui să fim de acord?

Profesorul explică de ce această întrebare este atât de importantă: depindem unii de alții pentru a ne asuma responsabilitatea în aceleași direcții. Care ar putea fi aceste direcții?

Elevii știu, sau își dau seama, că nu există o religie sau o etică filosofică pe care să o acceptăm toți și nimeni nu va accepta un set de valori care i se impune. Singura sursă care oferă un set de reguli sau valori cu care putem fi de acord sunt drepturile omului.

Profesorul face referire la Declarația universală a drepturilor omului, Art. 1:

„Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de altele în spiritul fraternității.”

*Declarația universală a drepturilor omului (10 decembrie 1948), Art. 1;
textul complet în fișa pentru elevi 2.5.*

Elevii caută acest articol în fișa pentru elevi 2.5 sau profesorul prezintă articolul clasei. Fie doar și acest articol și ne poate duce foarte departe:

- Ne naștem cu drepturi ale omului; acestea sunt inalienabile, nimeni nu ni le poate lua.
- Suntem liberi.
- Suntem egali.

Profesorul tocmai a demonstrat cum se citește un astfel de articol - încet, cuvânt cu cuvânt. Elevii continuă:

- Avem demnitate umană: trebuie să ne tratăm unii pe alții cu respect.
- Avem anumite drepturi.
- Suntem „înzestrați cu rațiune”: putem gândi pentru noi înșine.
- Suntem „înzestrați cu conștiință”: putem să ne asumăm responsabilitatea.
- Trebuie să ne comportăm unii față de alții „în spiritul fraternității”: trebuie să ne asumăm responsabilitatea unii pentru alții, ceea ce include să avem grijă de cei care depind de sprijinul altora.

Profesorul arată că drepturile omului au nu numai o dimensiune verticală – relația dintre autoritatea statală și cetățeanul individual – ci și o dimensiune orizontală – relația dintre indivizi ca membri ai comunității. Ne putem permite foarte multă libertate și pluralism într-o societate civilă bazată pe

drepturile omului care ne oferă cadrul valorilor de bază cu care putem fi toți de acord.

Opțiuni pentru un studiu mai amplu

Ambele opțiuni din cadrul etapei de reflecție merită să fie discutate. Cea de-a doua problemă cheie poate fi discutată într-o continuare a acestei unități.

Perspectiva responsabilității poate fi legată practic de orice altă unitate din acest manual. Puteți consulta secțiunea despre corespondențe de la începutul acestui capitol.

Materiale pentru profesori 2.1

Cum folosim instrumentul pentru analiza dilemei

(fișa pentru elevi 2.2): demonstrație model

Instrucțiunile le cer elevilor să aleagă câteva întrebări și să se gândească cu atenție la ele. Prin urmare, această demonstrație model are în vedere câteva întrebări selectate, dar cititorul este liber să aleagă diferit sau să răspundă diferit la întrebări. În această demonstrație, modul de lucru este mai important decât felul de a gândi. Acesta este motivul pentru care nu se sugerează nicio decizie.

Cazul nr. 4: Ce banane să cumpăr? (fișa pentru elevi 2.3)

1. Colectarea informațiilor

Cine este implicat?

Ce vor aceștia? (Care sunt nevoile, obiectivele sau interesele lor?)

Cine este implicat?	Obiective, interese
Eu, în calitate de client	Să cumpăr mâncare ieftină. Să cumpăr mâncare de calitate.
Supermarketul	Să atragă clienți. Să facă profit.
Comerțul echitabil	Să sprijine producătorii mici de banane.
Producătorii de banane	Să-și asigure traiul lor și pe cel al familiilor lor. Să vândă produse bune. Să crească producția.

Care este problema/dilema?

Să cumpăr bananele mai ieftine?	Să cumpăr bananele mai scumpe?
Dacă cumpăr bananele mai ieftine economisesc bani în alte scopuri. Dacă nu îi ajut pe cei care au nevoie și care, într-o anumită măsură, depind și de deciziile mele, o să am muștrări de conștiință.	Dacă cumpăr bananele mai scumpe îi ajut pe producătorii mici de banane. Mâncarea scumpă are limite.

Ce legătură are acest caz cu mine?

Sunt direct implicat în piața globalizată. Decizia mea în legătură cu ceea ce cumpăr are un impact direct asupra vieții altora.

Ce nu știm – ce nu înțelegem?

Sunt direct implicat în piața globalizată. Decizia mea în legătură cu ceea ce cumpăr are un impact direct asupra vieții altora. Nu ne cunoaștem unii pe alții, dar știm câte ceva unii despre alții și există o legătură între noi prin ceea ce facem.

Nu știu cât de urgent este ajutorul meu pentru fermieri. Poate că alți clienți au cumpărat deja kilograme de banane la un preț echitabil, dar și opusul poate fi adevărat.

Cât de mare ar fi efortul să cauți informațiile care lipsesc?

În condițiile vieții de zi cu zi, trebuie să mă hotărâsc acum. Am nevoie de ceva de mâncare, deci trebuie să iau o decizie fără să cunosc toate aspectele; aceasta este mai degrabă regula decât excepția.

2. Analizarea consecințelor

Care sunt alternativele?

Ce efecte ar avea fiecare dintre aceste alternative și pentru cine ...?

Alternative	Alternativa 1: Să cumpăr banane ieftine	Alternativa 2: Să cumpăr banane scumpe
Eu în calitate de client	Indiferent de cât de mare sau de mic este venitul meu, nu-mi voi da seama de diferență. Dacă este necesar, pot să compensez ușor economisind de la un hamburger sau o ciocolată. Lucrurile ar sta diferit dacă aș avea datorii și ar trebui să tai cheltuielile ori de câte ori este posibil.	
Producătorul de banane	Niciun sprijin.	Sprijin modest, cu un efect considerabil (informații despre
Supermarketul	Nu deținem date exacte, dar putem să presupunem că supermarketul va avea un profit atâta timp cât cumpărăm banane – ieftine sau la un preț echitabil.	
Comerțul echitabil	Niciun fel de succes pentru comerțul echitabil.	Succes pentru comerțul echitabil.

3. Definirea priorităților

Cât de mult înțeleg consecințele deciziilor mele?

Nu cunosc toate detaliile și nu pot face un efort pentru a le obține – doar dacă aceasta nu devine una dintre prioritățile mele principale. Trebuie să decid prin urmare dacă mă bazez pe informații pe care mi le dau alții, în acest caz reprezentanții comerțului echitabil. Aceștia îmi spun că chiar și o mică donație înseamnă mult pentru producătorii de banane din țările în curs de dezvoltare.

Ce principii religioase sau morale sunt importante pentru mine?

Această întrebare are în mod clar o importanță deosebită. Putem să răspundem așa cum considerăm.

Decizia mea este ireversibilă („un punct fără întoarcere”) sau pot să o corectez mai târziu?

Acest fel de decizii este foarte des întâlnit. Pot să fac o alegere astăzi, iar mâine o alegere opusă. Pot să mă gândesc cât doresc la decizia pe care o iau, dar nu pot schimba o decizie din trecut.

4. Luarea unei decizii

Trebuie să optez pentru un scop și să renunț la altul?

Da. De obicei, cumperi banane ori ieftine, ori scumpe, nu ambele. Un compromis – să cumperi câteva din fiecare – nu este foarte convingător.

În condițiile date, ce îmi spune intuiția? Cu ce decizie mă pot identifica mai bine?

În condițiile vieții de zi cu zi, intuiția este probabil cel mai important sfetnic și deseori este mai de încredere decât un efort mare de gândire. Facem ce simțim că este cel mai bine. Asumarea responsabilității înseamnă astfel să încerci să înțelegi, și câteodată să corectezi, ceea ce îți spune intuiția.

Materiale pentru profesori 2.3

Libertate și responsabilitate—trei module de expunere

Acesta este un set de module de expunere din care profesorul poate alege ca răspuns la nevoile de învățare ale elevilor – atât în cadrul unității de patru lecții, cât și pentru o continuare opțională a unității. Modulele explorează condițiile legate de asumarea responsabilității în societățile noastre moderne:

Modulul nr. 1: Este imposibil să înveți cum să-ți asumi responsabilitatea fără să-ți asumi riscuri.

Modulul nr. 2: Cum reușim să ne asumăm responsabilitatea în societățile moderne, din ce în ce mai complexe, care ne împing pe cei mai mulți dintre noi la limită?

Modulul nr. 3: Stabilitatea comunităților democratice are o dimensiune culturală - un set comun de valori al membrilor săi, care nu poate fi impus, dar cu care trebuie să fim de acord.

1. Dilema risc - responsabilitate

A face alegeri în mod liber este un drept al omului, dar această libertate implică responsabilități. Trebuie să fim întotdeauna conștienți de impactul și consecințele pe care deciziile și acțiunile noastre le au pentru noi înșine și pentru alții, în prezent și în viitor, aici sau în altă parte a lumii. (a se vedea modelul sustenabilității din fișa pentru elevi 4.2).

Pe de altă parte, învățăm cum să ne asumăm responsabilitatea numai în condițiile libertății, care include libertatea de a nu reuși. De exemplu, tinerii vor să iasă în oraș noaptea și la sfârșit de săptămână, după cum elevii știu foarte bine. Părinții se așteaptă ca ei să se întoarcă acasă la o anumită oră și este responsabilitatea tânărului să respecte înțelegerea. Fără libertatea de a se mișca liber și a-și asuma toate riscurile implicate, nimeni nu poate învăța cum să-și asume responsabilitatea.

2. Dilema complexitate -democrație

În această unitate, elevii se gândesc la cum să-și asume responsabilitatea în situații din viața de zi cu zi. Deseori, trebuie să decidem în câteva secunde cum să rezolvăm o dilemă. Sarcina cheie (lecțiile 2 și 3) le permite elevilor să analizeze dimensiunile responsabilității încetul cu încetul și astfel își antrenează intuiția. Asumarea responsabilității necesită abilitatea de a parcurge situații complexe în decurs de secunde și apoi să se ia în mod intuitiv o decizie care să facă față reflecției critice. În experiența noastră de zi cu zi, acest lucru este „normal” și suntem cu toții conștienți de riscul de a face greșeli atunci când trebuie să decidem asupra unor chestiuni dificile sub presiunea timpului. Formarea și experiența ajută la îmbunătățirea intuiției, dar problema rămâne.

Complexitatea capătă o calitate diferită la nivel social sau global. De exemplu, deseori putem alege cum să călătorim de la A la B, cum ar fi de acasă la școală. Să mergi cu mașina este cea mai convenabilă opțiune, în timp ce cu autobuzul sau cu bicicleta durează mai mult, ca să nu mai menționăm posibilele întârzieri, te uzi când plouă etc. Ce alegere facem? Un criteriu ar putea fi consecințele mersului cu mașina pentru schimbările climatice. Dar contează doar mașina mea, mai ales dacă doar o minoritate merge cu autobuzul sau cu bicicleta? Problema este mult prea complexă pentru o singură persoană (a se vedea unitatea de învățare 4). Același lucru este valabil atunci când trebuie să participăm la dezbateri politice pe astfel de teme – facem suficient sau facem lucrurile care trebuie pentru a împiedica schimbările climatice?

Această creștere a complexității este tipică pentru societățile moderne. Acestea sunt legate prin piețele globalizate și depind unele de altele în felul în care se ocupă de probleme globale ca schimbările climatice. Atunci când trebuie să faci față complexității este și mai dificil să îți asumi responsabilitatea. Acesta este, într-un fel, prețul pe care trebuie să îl plătim pentru creșterea standardului de viață în societățile moderne, datorită realizărilor din domeniul științei, tehnologiei și educației.

Intuiția nu ne mai ajută când este vorba de asumarea responsabilității cu privire la probleme complexe precum schimbările climatice. Avem nevoie de sfaturi din partea experților. În societățile democratice, cetățenii și politicienii care trebuie să se bazeze pe experți pentru a înțelege lumea în care trăiesc sunt în pericol de a cădea într-un fel de oligarhie modernă, post-democratică, o domnie a experților pe care cetățenii nu îi mai pot controla. Aceasta este dilema complexitate - democrație.

Democrația reușește sau eșuează o dată cu promisiunea că orice cetățean interesat poate lua parte la luarea deciziilor. Pentru a face lucrul acesta cu responsabilitate este nevoie de cetățeni educați. Educația este singura șansă pe care o avem pentru a rezolva dilema complexității. Expansiunea educației nu este numai o forță motrice a creșterii complexității în societatea modernă, ci și cheia pentru depășirea dilemei complexitate - democrație.

3. Dilema libertate – stabilitate: libertate, pluralism și nevoia de a avea valori comune

Articolul 18

Orice om are dreptul la libertatea gândirii, de conștiință și religie; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerea, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea, singur sau împreună cu alții, atât în mod public, cât și privat, prin învățătură, practici religioase, cult și îndeplinirea riturilor.

Articolul 19

Orice om are dreptul la libertatea opiniilor și exprimării; acest drept include libertatea de a avea opinii fără imixtiune din afară, precum și libertatea de a căuta, de a primi și de a răspândi informații și idei prin orice mijloace și independent de frontierele de stat.

Declarația universală a drepturilor omului (10 decembrie 1948); text complet în fișa pentru elevi 2.5.

Persoanele care își exercită aceste drepturi produc pluralism în multe forme (a se vedea unitatea de învățare 3). Unul dintre efecte este acela că oamenii aderă la diferite religii și sisteme de valori – chiar mai mult atunci când sunt prezente comunități de imigranți. Societățile moderne sunt laice și pluraliste – membrii lor dezvoltă puncte de vedere și identități individuale (a se vedea unitatea de învățare 1). Responsabilitatea are o dimensiune constructivistă.

Pe de altă parte, orice comunitate se bazează pe un set de valori cu care toți membrii sunt de acord. Democrația depinde în egală măsură de un stat puternic și o cultură politică care o susține.

Aceasta este dilema libertate – stabilitate: un stat democratic și laic depinde de condiții culturale pe care instituțiile și autoritățile sale nu le pot produce sau impune. Nu se poate considera garantat un set de valori, reguli și obiective, acceptate și apreciate la nivel colectiv. Mai degrabă este responsabilitatea cetățenilor să (re)negocieze și să (re)definească valorile, regulile și obiectivele lor. Educația, și ECD/EDO în particular, joacă un rol cheie pentru a face față acestei provocări. Drepturile omului oferă poate singurul set de reguli și principii care pot fi universal acceptate (a se vedea lecția 4 a acestei unități, care se concentrează pe Art. 1 al Declarației universale a drepturilor omului). Drepturile omului pun accent pe principiul recunoașterii reciproce – regula de aur – dar nu promovează nicio religie anume sau vreo etică filosofică și morală. Din această perspectivă, drepturile omului nu se regăsesc doar la sursa problemei, ci și în cheia pentru soluții.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 3
DIVERSITATE ȘI PLURALISM
Învățământ secundar superior

Consimțământ prin disensiune?

Cum cădem de acord asupra binelui comun?

“La multitude qui ne se réduit pas à l’unité est confusion; l’unité qui ne dépend pas de la multitude est tyrannie.”

[Multitudinea care nu se reduce la unitate este confuzie; unitatea care nu depinde de multitudine este tiranie.]

Blaise Pascal (1623-62)

3.1 Dacă aș fi președinte... Elevii își definesc prioritățile politice

3.2 Ce obiective vrem să promovăm? Elevii stabilesc partide politice

3.3 Ce este binele comun? Consimțământ prin disensiune

3.4 Participarea la o democrație pluralistă
Elevii reflectează la experiența lor

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 3

Diversitate și pluralism

Consimțământ prin disensiune?

Introducere pentru cadrele didactice

1. Legăturile dintre diversitate, pluralism și democrație

Diversitate—câteva exemple

- Angajații și angajatorii au o dispută legată de salarii și programul de lucru.
- Ecologiștii sunt împotriva șoferilor de camioane în legătură cu planurile pentru construcția unui nou drum.
- Părinții vor mai multe cadre didactice care să se ocupe de nevoile copiilor lor. Un grup al contribuabililor vrea reducerea taxelor.
- Doctorii și nefumătorii vor o interdicție completă a fumatului în baruri și restaurante. Proprietarii de terenuri și producătorii de țigări promovează fumatul liber peste tot.
- Tinerii vor ca o clădire goală să fie transformată în centru pentru tineret. Locuitorii din zonă se tem că va fi prea mult zgomot în timpul nopții.

Conceptul de diversitate se referă la felurile în care oamenii sunt diferiți – în ceea ce privește interesele lor, dar și în multe alte moduri: stilul de viață, originea etnică, credințe și valori, statutul social, genul, generația, dialectul și regiunea (urban sau rural, de exemplu). Diversitatea crește de asemenea ca o caracteristică a schimbării sociale și economice.

Este diversitatea o problemă?

Conform teoriilor pluralismului, răspunsul este nu. În sistemele democratice, oricine promovează interese individuale sau de grup exercită drepturi ale omului – de exemplu, să demonstrezi în public înseamnă să-ți exerciți libertatea de exprimare. Conceptul de pluralism recunoaște prin urmare diversitatea – reprezintă un fapt, ceva „normal”, dar implică o provocare. Cum pot fi reconciliate interesele diferite ale unor grupuri și indivizi diferiți? Care este cea mai bună soluție în cazul conflictelor și problemelor pe care le ridică? Aceasta este întrebarea **binelui comun**.

Ce este binele comun?

Conform teoriilor pluralismului, nimeni nu știe care este „binele comun” înainte să aibă loc o discuție publică despre acest lucru. Trebuie să cădem de acord cu privire la ce e cel mai bine pentru noi. Binele comun este ceva ce poate fi negociat. Să luăm două dintre exemplele de mai sus.

- Angajații și angajatorii trebuie să fie de acord cu un salariu care le asigură angajaților un standard de viață decent și le permite angajatorilor să mențină cheltuielile sub control.
- Problema centrului de tineret poate fi rezolvată prin construirea centrului, dar impunerea de reguli astfel încât vecinii să fie protejați de un zgomot prea mare. Cea mai bună soluție trebuie să fie găsită prin dialog și negociere, iar rezultatul este de cele mai multe ori un compromis.

Pluralismul este prin urmare legat de conceptul constructivist al binelui comun. Mai întâi, toți cei implicați își formulează diferitele interese, iar apoi caută o soluție pe care toată lumea o poate accepta. Așadar, nu este nimic „egoist” în a-ți exprima clar interesele. Din contră, aceasta este o parte a procesului, dar nimeni nu trebuie să se aștepte să-și vadă interesele complet satisfăcute. Conceptul de constructivism accentuează faptul că există un element de învățare implicat, urmând tiparul

Încercării și erorii. Practica va arăta cât este de bună o soluție și se poate să fie nevoie ca aceasta să fie schimbată sau îmbunătățită – printr-o nouă rundă de discuții și negocieri.

În ce fel este legat pluralismul de democrație?

Pluralismul este o formă de competiție. Jucătorii concurează unul împotriva celuilalt pentru a-și promova interesele, iar negocierea implică atât putere, cât și capacitate de a raționa. Dar prin acest fel de competiție se asigură de asemenea că niciun jucător implicat nu devine dominant. Diversitatea și pluralismul creează o structură de poliarhie (puterea în mâinile mai multora), care este echivalentul social al principiului verificării și echilibrelor într-o constituție democratică. Pluralismul se inspiră din liberalism extinzând competiția de la economie la societate și politică.

Cum reușește pluralismul să rezolve pașnic conflictele de interese?

Diversitatea și pluralismul înseamnă și multă disensiune cu privire la interese și subiecte controversate (o „sferă a disensiunii”). Dar funcționează numai dacă există o „sferă a consimțământului”. Pluralismul le cere cetățenilor să fie de acord cu privire la anumite valori și reguli de bază:

- Recunoaștere reciprocă: alți jucători sunt văzuți ca adversari, dar nu ca dușmani.
- Non-violența: negocierile se desfășoară prin mijloace pașnice, adică prin cuvinte, nu prin forță fizică.
- Acceptarea compromisului: toți jucătorii realizează și acceptă că se poate ajunge la o decizie numai prin compromis.
- Supremația majorității: dacă se votează o decizie, majoritatea decide.
- Încercare și eroare: dacă se schimbă condițiile sau o decizie se dovedește greșită, au loc noi negocieri.
- Corectitudine: deciziile trebuie să fie conforme cu drepturile omului.

Criticile aduse conceptului de pluralism

Criticii au arătat că în modelul pluralist, puterea este în mâinile mai multora, dar din cauza diversității, aceasta este inegal distribuită. Prin urmare, unii jucători au șanse mai bune decât alții în competiția intereselor.

Acest argument scoate în evidență o tensiune constitutivă între libertate și egalitate – aceasta este constitutivă, ceea ce înseamnă că este imposibil de eradicat, atât pentru democrație, cât și pentru drepturile omului. Pluraliștii promovează înțelegerea liberală a democrației competitive, criticii insistă pe interpretarea egalitaristă a democrației.

În cadrul modelului pluralist, tensiunea dintre libertate și egalitate reprezintă partea centrală a chestiunii binelui comun. Libertatea înseamnă competiție, iar competiția produce învingători și învinși, adică inegalitate. Deci, atunci când se decide asupra binelui comun, jucătorii implicați trebuie să ia în considerare nevoile celor slabi.

Există o alternativă la pluralism?

Respingerea pluralismului implică cedarea în fața „tentației autoritariste”. Binele comun este definit de către o autoritate și oricine nu este de acord este oprimat fiind considerat dușman. Partidele comuniste sunt un exemplu în acest sens. Ele au pretins să conducă de unele singure pe motiv că sunt capabile să definească binele comun prin mijloace științifice. Atât democrația liberală, cât și cea egalitaristă au fost respinse.

În ultimă instanță, alternativa la democrația pluralistă este o formă de dictatură. Această idee se regăsește în remarcă lui Winston Churchill care spune că „democrația este cea mai rea formă de guvernământ cu excepția tuturor celor care au fost deja încercate”. Democrația pluralistă nu este lipsită de riscuri, dar pare a fi cea mai bună formă de guvernământ pentru a trata diversitatea membrilor săi în mod pașnic.

2. Participarea la democrație—ce oferă această unitate

Elevii află că iau parte la o democrație pluralistă:

- Trebuie să se facă auziți dacă vor ca interesele și ideile lor să fie luate în considerare; participarea la democrație înseamnă și participarea la competiția pluralismului.
- Participarea la democrație înseamnă negociere pentru binele comun.
- Participarea la democrație cere ca toți jucătorii să accepte valorile de bază, care sunt recunoașterea reciprocă, non-violența, disponibilitatea față de compromis și supremația majorității.

Unitatea aplică abordarea învățării bazate pe sarcini. Elevii înțeleg diversitatea experimentând-o în clasă și pluralismul implicându-se activ în procesul de negociere privind binele comun.

Lecția 1: mai întâi, elevilor li se cere să-și împărtășească ideile despre obiectivele lor principale în cazul în care ar deține funcția de președinte sau de prim-ministru în țara lor. Elevii vor vedea că există o diversitate de opinii și idei în clasă. Clasa este un model al diversității din societate ca întreg.

Lecțiile 2 și 3: începe apoi procesul negocierii. Elevii care împărtășesc o anumită perspectivă sau abordare de bază formează partide politice (alte tipuri de grupări sunt omise în acest model); alți elevi pot alege să fie pe cont propriu. Elevii își definesc obiectivele și prioritățile, apoi negociază. Ei pot sau nu să ajungă la o decizie sau un compromis cu care toată lumea, sau măcar majoritatea, să fie de acord – la fel ca în realitate. Vor experimenta avantajele organizațiilor, cum sunt partidele, față de indivizi în competiția pentru stabilirea unei agende și definirea soluțiilor.

Lecția 4: elevii reflectează la experiența lor și oferă feedback despre această unitate.

Rolul profesorului este cel al unui facilitator. Unitatea de învățare constă în principal din activitățile elevilor. Se recomandă câteva intervenții scurte din partea profesorului pentru a sprijini învățarea constructivistă prin explicarea conceptelor cheie. Profesorul intervine astfel atunci când elevii sunt pregătiți. Fișele pentru elevi și materialele pentru profesori asigură resurse și informații.

Dezvoltarea de competențe: legături cu alte unități din volum

Ce reprezintă acest tabel

Titlul acestui manual, Participarea la democrație, se concentrează pe competențele cetățeanului activ în democrație. Această matrice ilustrează potențialul efectelor de sinergie între unitățile acestui manual. Matricea arată ce competențe se dezvoltă în cadrul unității 3 (rândul închis la culoare). Coloana cu cadrul îngroșat arată competențele de luare de decizii și activism politic – evidențiată astfel datorită legăturii lor strânse cu participarea la democrație. Rândurile de mai jos indică legăturile cu alte unități din manual: ce competențe dezvoltate în cadrul acestor unități îi sprijină pe elevi la unitatea de învățare 3?

Cum poate fi utilizată această matrice

Profesorii pot folosi această matrice ca instrument pentru planificarea orelor ECD/EDO în diferite moduri.

– Matricea îi ajută pe profesori să conștientizeze efectele de sinergie ce îi ajută pe elevi în formarea de competențe importante în mod repetat, în diferite contexte care sunt conectate în multe feluri.

– Această matrice îi ajută pe profesorii care pot dedica numai câteva ore pentru ECD/EDO: un profesor poate alege numai această unitate și să le omită pe celelalte, deoarece știe că anumite competențe cheie se dezvoltă de asemenea, într-o anumită măsură, în această unitate – de exemplu, a face alegeri, înțelegerea pluralismului de identități, exercitarea drepturilor la libertate, responsabilitatea alegerilor care au influență asupra altora.

Unități de învățare	Dimensiuni ale dezvoltării competențelor			Atitudini și valori
	Analiză politică și evaluare	Metode și abilități	Participarea la democrație Luarea de decizii și activism politic	
2. Diversitate și pluralism	Identificarea zonelor de intenții comune și conflict Două dimensiuni ale politicii: rezolvarea de probleme și lupta pentru putere	Vorbirea în public A face apel la alții Managementul timpului	Identificarea priorităților și obiectivelor politice Negociere și luare de decizii	Încredere în sine, stimă de sine Disponibilitate de a accepta un compromis
6 Guvernare și politici	Politica: un proces de rezolvare de probleme Dimensiunea puterii în stabilirea agendei			
4 Conflict			Negociere și luare de decizii	
5 Reguli și legi			Acord cu privire la un set de reguli	Recunoaștere reciprocă

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 3: Diversitate și pluralism – Consimțământ prin disensiune?

Cum cădem de acord asupra binelui comun?

Subiectul lecției	Formarea de competențe/ obiectivele învățării	Sarcinile elevilor	Materiale și resurse	Mod de lucru
Lecția 1 Dacă aș fi președinte...	Definirea priorităților politice, a acțiunii în situații de discuții publice și luare de decizii, a trăii cu situații deschise de „confuzie”. A face o alegere și a reflecta la criterii. A crea o matrice pe bază de categorii. A face o scurtă declarație și a indica motivele. Patru puncte de vedere politice de bază: liberal, social democrat, conservativ, ecologist.	Elevii definesc, prezintă și compară prioritățile lor politice.	Coală A3 (cerința pentru elevi). Materiale pentru profesori 3A. Fișa pentru elevi 3.1. O bandă de hârtie pentru fiecare elev, ideal fiecare cu un marker.	Prezentare și analiză de declarații de politici; activitate individuală; discuție în plen.
Lecția 2 Ce obiective vrem să promovăm?	Negociere, a găsi un echilibru între insistența pentru propriile obiective și recunoașterea obiectivelor altora. Partidele politice generează puterea necesară pentru a promova obiectivele politice. Fac lucrul acesta prin reuniune și compromis.	Elevii negociază o agendă comună de priorități politice. Elevii prezintă profilul partidului în cadrul unui eveniment de publicitate.	Fișele pentru elevi 3.1-3.4. Materiale pentru profesori 3B.	Activitate în grup, prezentări în plen, expunere.

Lecția 3 Ce este binele comun?	Participare: abilități de negociere. A analiza obiectivele pentru o intenție comună. Politica are două dimensiuni: soluționarea problemelor și lupta pentru putere. Compromisul este prețul plătit pentru	Elevii negociază o decizie.	Benzi de hârtie A4 și markere. Benzi pentru demonstrație pentru „analiza diamant”.	Joc de luare a deciziilor; sesiuni individuale, de grup și în plen.
Lecția 4 Participarea la o democrație pluralistă	Structurarea rezultatelor activității proprii. A face scurte declarații, a oferi feedback. Pluralismul sprijină luarea deciziilor în mod echitabil și eficient. „Consimțământ prin disensiune.” Îmi promovez interesele luând parte la democrație.	Elevii reflectează și discută despre experiența lor și oferă feedback cu privire la unitate.	Flipcharturi și markere, un exemplar din fișa pentru elevi 2.5 (Declarația universală a drepturilor omului) și 2.6 (Convenția europeană a drepturilor omului).	„Zidul tăcerii”. Activitate individuală, prezentare și discuție. Rundă fulger.

Lecția 1

Dacă aş fi preşedinte...

Elevii îşi definesc priorităţile politice

Această matrice rezumă informaţiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica şi a desfăşura lecţia.

Formarea de competenţe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învăţării arată ceea ce elevii ştiu şi înţeleg.

Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învăţare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecţiei.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de competenţe	Participare: definirea priorităţilor politice, acţiunea în situaţii de discuţii publice şi luare de decizii, a trăi cu situaţii deschise de „confuzie”. Evaluare: a face o alegere şi a reflecta la criterii. Analiză: a crea o matrice pe bază de categorii. Metode şi abilităţi: a face o scurtă declaraţie şi a indica motivele.
Obiectivul învăţării	Elevii sunt capabili să-şi definească poziţia alegând între patru puncte de vedere politice de bază: liberal, social democrat, conservativ,
Sarcinile elevilor	Elevii definesc, prezintă şi compară priorităţile lor politice.
Materiale şi resurse	Coală A3 (cerinţa pentru elevi). Materiale pentru profesori 3A. Fişa pentru elevi 3.1. O bandă de hârtie pentru fiecare elev, ideal fiecare cu un marker.
Mod de lucru	Prezentare şi analiză de declaraţii de politici; activitate individuală; discuţie în plen.
Timpul alocat	Etapa 1: Elevii îşi definesc obiectivele politice 25 min
	Etapa 2: Elevii îşi analizează deciziile 15 min

Caseta cu informaţii

În prima lecţie, elevii experimentează clasa din care fac parte ca pe o microsocietate. Ei creează o diversitate de puncte de vedere individuale şi preferinţe politice. Elevii îşi vor da seama că o astfel de situaţie trebuie să fie clarificată. Dacă fiecare dintre ei îşi imaginează că este liderul politic al ţării sale şi îşi defineşte priorităţile cele mai importante, este evident că trebuie să se facă unele alegeri.

Profesorul facilitează procesul care urmează la această lecţie şi la următoarele. Dacă elevii îşi iau obiectivele în serios, vor fi interesaţi să neocoeze o decizie pe care o pot accepta.

Descrierea lecției

Etapa 1: Elevii își definesc obiectivele politice

Pasul 1.1: Pregătire

Elevii și profesorul stau așezați în formă de cerc, lăsând un spațiu liber în mijloc, pe podea. Băncile au fost mutate într-o parte; în fiecare colț al sălii se află cel puțin o bancă gata să fie utilizată.

Elevii au materialele la îndemână pentru a lua notițe.

Fiecare elev primește o bandă de hârtie și ideal și un marker.

Profesorul are la îndemână coala A3 („Dacă aș fi președinte...”), a se vedea mai jos.

Pasul 1.2: Elevii iau decizii⁸

Profesorul le explică elevilor că vor începe o unitate nouă. Elevii sunt familiarizați cu subiectul prin intermediul unei activități cu următoarele instrucțiuni:

Imaginează-ți că tocmai ai devenit președintele⁹ țării.

Dacă aș fi președintele țării, prioritatea mea numărul unu ar fi...
--

Profesorul așează jos în mijlocul cercului coala cu cerința pentru elevi.

Care va fi prioritatea ta numărul unu?

Completați această declarație. Acestea sunt câteva puncte de luat în considerare:

Puteți alege să introduceți o măsură concretă pentru a atinge un obiectiv imediat – sau să faceți un prim pas pe calea îndeplinirii unui obiectiv pe termen lung.

Ce grup, situație sau problemă vă preocupă cel mai mult?

Elevii urmează a se gândi la aceste întrebări în liniște și vor scrie deciziile pe banda de hârtie. Deocamdată nu trebuie să își împărtășească ideile, acest lucru urmând să îl facă în runda în plen.

Fiecare elev trebuie să prezinte numai o decizie. Dacă au mai multe opțiuni în minte, trebuie să le înregistreze în caietele lor.

Pasul 1.3: Elevii își prezintă deciziile

Elevii își prezintă deciziile pe rând. Completează declarația „Prioritatea mea numărul unu ar fi ...” și indică principalele motive ale deciziei lor. Așează benzile de hârtie jos, în spațiul deschis de pe podea.

Este de așteptat să existe elevi cu idei asemănătoare. Când se întâmplă lucrul acesta, profesorul sugerează gruparea împreună a acestor declarații. Benzile sunt grupate în consecință și se alege un titlu potrivit, cum ar fi „Lupta împotriva sărăciei” sau „Îmbunătățirea educației”.

Profesorul îi încurajează pe elevi să participe la structurarea deciziilor. Nu mai au loc alte discuții sau comentarii despre decizii până când elevii nu termină de prezentat.

Rezultatul va fi probabil câteva grupuri de decizii asemănătoare și poate și câteva declarații singulare.

Etapa 2: Elevii își analizează deciziile

⁸ Această modalitate este o variantă a exercițiului 6.3, „Dacă aș fi magician” din *Predarea democrației*, ECD/EDO Volumul VI, Consiliul European, Strasbourg, 2008, p. 59.

⁹ Profesorul folosește denumirea oficială pentru șeful statului din țara sa.

Pasul 2.1: Elevii descriu diversitatea alegerilor pe care le-au făcut

Profesorul facilitează acest pas cu o întrebare deschisă:

– Descrieți „peisajul politic” pe care l-ați creat.

Trebuie să răspundă câțiva elevi. Ei pot să se ocupe de următoarea întrebare; dacă nu, profesorul procedează astfel:

– Care este ideea de bază care leagă ideile dintr-un grup și care sunt motivele pentru care alți elevi au ales o poziție diferită?

Elevii vor descrie structura diversității. Având de-a face cu opțiuni pentru o decizie politică și nu cu un schimb deschis de idei, vor deveni conștienți de necesitatea de a ajunge la un acord – reunind anumite sugestii și excluzând altele. Bogăția de idei este produsul mai multor cetățeni care iau parte la discuție, exercitându-și libertatea de gândire, opinie și exprimare. Trebuie să se ia o decizie, dar de către cine?

Dacă este necesar, profesorul le vorbește elevilor despre aceste lucruri decisive.

Pasul 2.2: Profesorul explică punctele de vedere politice de bază

Fiecare colț al sălii reprezintă unul dintre cele patru puncte de vedere politice de bază. Profesorul a distribuit pe bănci foile cu informații (decupate din materiale pentru profesori 3A). Profesorul anunță fiecare poziție pe rând și câte un elev citește tare informațiile pentru clasă.

Profesorul le cere elevilor să folosească aceste informații:

– Care dintre perspectivele de bază corespunde declarației lor de politici, sau grupului de declarații, și care nu?

– Se pot identifica cu una dintre poziții sau se află undeva între? Sau ar prefera să definească o nouă poziție?

Profesorul distribuie fișa pentru elevi 3.1 – programul unității. Provocarea pentru elevi este să își definească poziția în „peisajul politic”. Partidele politice sunt mediatori importanți între diferite interese, valori și preferințe. Elevii sunt prin urmare invitați să formeze partide cu scopul de a promova obiectivele politice pe care le-au exprimat la această lecție. Profesorul menționează că elevii își exercită dreptul de participare politică. Ei sunt liberi să intre într-un partid sau să îl părăsească, să înființeze un nou partid sau să rămână în afara partidelor. Programul prezintă un model de luare a deciziilor politice – de la obiectivele politice care îi preocupă pe oameni la acordul temporar cu privire la binele comun.

Pasul 2.3: Elevii se reunesc în noile partide

În ultimele minute ale lecției, elevii se reunesc în partidele lor. Primesc fișele pentru elevi 3.2 și 3.3 pentru a-i ajuta să desfășoare discuția.

Profesorul se adresează elevilor care au ales să nu se alăture unui partid sau să formeze unul. Aceștia trebuie să înțeleagă că în această configurație, ca și în realitate, partidele sunt jucătorii mai puternici și vor prelua conducerea. Dacă își iau obiectivele în serios, trebuie să fie interesați să le pună în practică. Pentru ca să se întâmple acest lucru, este necesar un element de putere. Partidele pot crea un astfel de potențial de putere. Prin urmare, elevii trebuie să se gândească la una din următoarele opțiuni:

– Dacă aveți opțiuni suplimentare, pe care le-ați notat poate mai devreme, gândiți-vă să vă alăturați unui partid pe baza acelor obiective.

– Vorbiți între voi pentru a vedea dacă puteți înființa un partid.

– Așteptați declarațiile de politici ale partidelor și faceți apoi o alegere.

Lecția 2

Ce obiective vrem să promovăm?

Elevii stabilesc partide politice

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de competențe	Participare: negociere, a găsi un echilibru între insistența pentru propriile obiective și recunoașterea obiectivelor altora.
Obiectivul învățării	Partidele politice generează puterea necesară pentru a promova obiectivele politice. Fac lucrul acesta reunind punctele de vedere și interesele membrilor individuali, care trebuie prin urmare să găsească un compromis.
Sarcinile elevilor	Elevii negociază o agendă comună de priorități politice. Își prezintă profilul partidului în cadrul unui eveniment de publicitate.
Materiale și resurse	Fișele pentru elevi 3.1-3.4. Materiale pentru profesori 3B.
Mod de lucru	Activitate în grup, prezentări în plen, expunere.
Timpul alocat	Etapa 1: Elevii definesc profilurile partidelor lor 15 min
	Etapa 2: Eveniment public: partidele își prezintă profilul 10 min
	Etapa 3: Profesorul prezintă conceptul constructivist de bine comun 5 min
	Etapa 4: Elevii discută despre strategiile de negociere 10 min

Caseta cu informații

Cea mai mare parte a lecției constă în activitățile elevilor, iar aceștia trebuie să respecte limite de timp bine stabilite (a se vedea fișa pentru elevi 3.1).

Profesorul face o scurtă expunere care le oferă elevilor o nouă perspectivă asupra experienței lor actuale. Profesorul abordează multe dintre lucrurile pe care elevii le cunosc deja și prezintă conceptele cheie ale acestei unități - diversitate, pluralism, bine comun.

Prin acest efect combinat al învățării constructiviste, instruirii și o nouă etapă a învățării constructiviste, conceptele au semnificație pentru elevi, deoarece îi ajută să înțeleagă situația în care se află.

Descrierea lecției

Profesorul se referă la agenda lecției (fișa pentru elevi 3.1). Partidele își adoptă poziția în „peisajul politic” – așezându-se practic la locul potrivit – și lucrează la profilul lor. Evenimentul public va ajuta pe toată lumea să-și definească poziția – prin cooperare sau prin confruntare cu alte partide.

Etapă 1: Elevii definesc profilul și agenda partidului lor

Pasul 1.1: Elevii își identifică poziția în „peisajul politic”

Elevii care au avut declarații de politici asemănătoare la lecția precedentă trebuie să decidă acum care este poziția lor în „peisajul politic”. Ei își arată poziția cu ajutorul băncilor și scaunelor. Poziția lor poate fi într-unul din colțuri sau oriunde în spațiul dintre colțuri. Astfel, spațiul dintre partide indică, în sensul propriu, ce partide sunt mai apropiate sau în opoziție unele față de altele. Cu cât două partide sunt mai apropiate, cu atât sunt mai mari șansele ca ele să formeze o coaliție cu scopuri comune.

Elevii care au ales să nu se alăture unui partid se adună într-o zonă liberă, preferabil în mijlocul sălii. Ei își împărtășesc opiniile. Dacă doresc, profesorul li se alătură ca facilitator. Acesta nu trebuie să îi convingă să se alăture unui partid, dar ascultă întrebările și obiecțiile lor. Elevii decid dacă să participe și în ce fel, nu profesorul.

Partidele trebuie să primească oricând noi membri, la fel ca în realitate. Elevii au de asemenea dreptul de a părăsi un partid.

Pasul 2.2: Partidele își definesc profilul

Cu ajutorul fișelor pentru elevi 3.2 și 3.3, elevii lucrează la profilul partidului lor. Profesorul urmărește și ascultă, dar intervine numai dacă i se cere sprijinul sau în caz de probleme serioase.

Etapă 2: Evenimentul public – partidele își prezintă profilul

Acesta este un eveniment public al partidelor, nu unul individual al elevilor. Această situație poate fi justificată prin timpul limitat disponibil. Partidele combină puncte de vedere individuale, ceea ce duce la reducerea diversității opiniilor individuale.

Fiecare partid are la dispoziție același timp - 2 sau 3 minute, în funcție de numărul total de partide. Profesorul le explică acest lucru în mod clar elevilor în timp ce aceștia pregătesc prezentarea și aplică strict această regulă – din motive evidente de corectitudine.

După cum se recomandă la fișa pentru elevi 3.2, reprezentanții partidelor pot încerca să îi atragă pe acei elevi care nu au făcut încă o alegere. În al doilea rând, pot încerca să concureze cu celelalte partide. Fluturașele sau posterele le pot fi de ajutor.

Toți elevii, fie că sunt sau nu membri ai unui partid, pot decide să se alăture unui partid sau să-și părăsească partidul după eveniment.

Etapă 3: Profesorul oferă un punct de plecare pentru reflecție: binele comun

Acest punct de plecare – o scurtă expunere cu ajutorul fișei pentru elevi 3.4 – servește pentru a face legătura între experiența elevilor și conceptele cheie de diversitate și pluralism. Inserând expunerea în contextul experienței și interacțiunii pe care elevii l-au creat, se produce un efect combinat între învățarea constructivistă și instruirea sistematică.

Secțiunea materiale pentru profesori 3B oferă o schiță pentru expunere.

Elevii pot cere clarificări suplimentare dacă este necesar. Dacă nu, nu este necesară nicio discuție, deoarece elevii pot să se gândească la aceste informații în cadrul activităților următoare.

Etapa 4: Partidele pregătesc strategiile de negociere

Profesorul se referă la program (fișa pentru elevi 3.1). În următoarea lecție, partidele au ocazia să negocieze. Pot forma o alianță, o coaliție? O sesiune de masă rotundă va da tuturor partidelor și elevilor la nivel individual ocazia de a-și negocia ideea despre binele comun. În ultima etapă a acestei lecții, elevii își pot pregăti strategiile pentru negocieri.

- Care obiective vor avea prioritate?
- Ce partid sau partide vor să abordeze în prima rundă de discuții bilaterale?
- Câte delegații va avea partidul?

Elevii rezumă discuțiile interne din partid. Lucrează pe cont propriu, cu excepția cazului când au nevoie de ajutorul profesorului.

Lecția 3

Ce este binele comun?

Consimțământ prin disensiune

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de competențe	Participare: abilități de negociere.
	Analiză: analiza obiectivelor pentru o intenție comună.
Obiectivul învățării	Politica are două dimensiuni: soluționarea problemelor și lupta pentru putere.
	Compromisul este prețul plătit pentru sprijin și un acord.
Sarcinile elevilor	Elevii negociază o decizie.
Materiale și resurse	Benzi de hârtie A4 și markere.
	Benzi pentru demonstrație pentru „analiza diamant”.
Mod de lucru	Joc de luare a deciziilor; sesiuni individuale, de grup și în plen.
Timpul alocat	Etapa 1: Elevii își definesc propunerile 10 min
	Etapa 2: Elevii negociază la masa rotundă 30 min

Caseta cu informații

Unitatea de învățare modelează procesul negocierii obiectivelor definite printr-o înțelegere comună a binelui comun. În această lecție, sarcina elevilor este să se străduiască să atingă acest scop. Pot sau nu să reușească. Efortul și experiența lor sunt la fel de importante ca rezultatul.

Profesorul continuă să-și exercite rolul de facilitator. De exemplu, acesta prezintă modele de negociere, dar nu comentează conținutul.

În prima etapă, trebuie să se acorde o atenție specială acelor elevi aflați în situația de excludere deoarece nu s-au alăturat unui partid.

Descrierea lecției

Începutul: profesorul oferă detalii despre program

Profesorul se referă la program (fișa pentru elevi 3.1) și le reamintește elevilor care este sarcina lor. În această lecție, vor negocia o agendă politică. Ce obiective propun?

Etapa 1: Elevii își definesc obiectivele

Elevii decid ce obiective să propună. Atât partidele, cât și elevii pe cont propriu pot face o propunere. Acest lucru pare să le ofere elevilor „nealineați” un avantaj; pe de altă parte, propunerea unui partid are șanse mai multe de a fi votată printre prioritățile agendei.

Reprezentanții grupurilor sau elevii pe cont propriu pregătesc o scurtă declarație de promovare.

Elevii își notează obiectivul pe o fâșie de hârtie folosind un marker.

Etapa 2: Elevii negociază la o „masă rotundă”

Profesorul insistă să se înceapă la timp. Elevii sunt așezați pe scaune, în formă de cerc; acest mod de așezare nu corespunde întocmai metaforei „masă rotundă”, dar sprijină mai bine comunicarea. Partidele care au format o coaliție se așează unele lângă altele.

Pasul 2.1: Elevii fac propunerile

Profesorul deschide discuțiile la masa rotundă și le oferă reprezentanților partidelor și elevilor individuali șansa de a lua cuvântul. Profesorul le cere să menționeze la ce acorduri au ajuns și să facă o propunere pentru o decizie comună. Elevii așează benzile de hârtie pe podea.

Pasul 2.2: Elevii analizează obiectivele și explorează oportunitățile de compromis și integrare

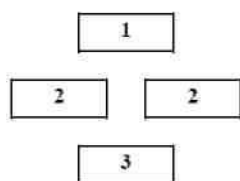
După ce a vorbit toată lumea, profesorul facilitează posibilele legături și compromisuri între propunerile elevilor.

- Există propuneri care se potrivesc? Pot fi acestea reunite?
- Ce propuneri se exclud una pe alta? Aici elevii trebuie să se uite cu atenție la propuneri. Obiectivele se exclud unul pe altul? Sau obiectivele au în comun aceeași intenție, dar necesită foarte multe eforturi, resurse sau bani?

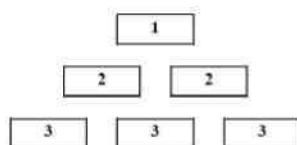
Pasul 2.3: Profesorul sugerează un model pentru negociere

Profesorul sugerează un model pentru elaborarea unei agende politice de obiective pentru binele comun. Marcând benzile de hârtie A4 cu numere așa cum se arată mai jos, profesorul prezintă modelul nr. 1, o versiune simplificată a modelului clasic „analiză diamant” (modelul nr. 3).

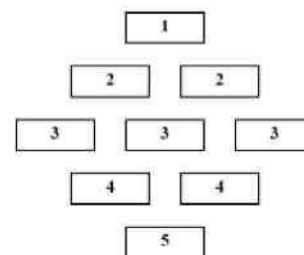
În varianta cu patru obiective, un obiectiv devine prioritatea numărul unu. Două obiective se află pe locul doi, iar un obiectiv care este considerat mai puțin important sau urgent se află pe locul 3 (sau este omis complet - atunci profesorul îndepărtează obiectivul nr. 3).

(1)

(2)

(3)

Acest model strâns cu trei sau patru obiective necesită negociere, deoarece o mulțime de obiective nu pot fi acceptate. Pe de altă parte, mai puține obiective sunt mai ușor de implementat decât o agendă de care toată lumea este mulțumită, dar care este mai complicat să fie gestionată (dilema alegerii între includere și eficiență). Profesorul mai adaugă benzi de hârtie pentru a transforma modelul nr. 1 astfel încât să obțină modelele nr. 2 și nr. 3.

Profesorul arată în cele din urmă că toate modelele au o singură prioritate numărul unu. Așadar, o altă opțiune foarte radicală ar fi să se definească un singur obiectiv:

Pasul 2.4: Elevii negociază

Elevii trebuie să cadă de acord asupra câtorva întrebări. În același timp, aceste întrebări dau naștere la diferite căi de compromis și sprijin al majorității.

- Ce model alegem – câte obiective dorim să includem?
- Căror obiective le acordăm prioritate?
- Am putea să fim cu toții de acord cu un singur obiectiv?
- Ce obiective includem pe agenda noastră? Obiective care se sprijină unul pe altul sau care se exclud unul pe altul? (Prima opțiune convine pentru eficiență, cea de-a doua pentru includere.)
- Agenda are sens în ansamblu?

Aici sunt necesare raționamentul și argumentarea cu atenție. Partidele au o susținere mai puternică pentru obiectivele lor, dar ceilalți pot avea idei mai bune. Prin urmare, rămâne o întrebare deschisă ce obiective vor avea cea mai mare susținere.

Includerea obiectivelor care se exclud unul pe altul (de ex. ecologiste + conservatoare) este tipică pentru coalițiile dintre partide sau guvernarea tuturor partidelor. Modelul simplificat al obiectivelor (toate obiectivele definite de un singur partid) este mai competitiv și orientat spre conflict. Alegerea între aceste modele este prin urmare și o alegere între culturi politice – modalități de a aborda pluralismul în democrație. Profesorul observă cum se descurcă elevii cu aceste aspecte și decide dacă să le includă în lecția de reflecție.

Elevii mută benzile de pe podea pentru a crea modelul lor de agendă (forma de diamant sau de piramidă). Dacă mai multe modele includ aceleași obiective, dublurile pot fi folosite pentru a compara modelele.

Benzile sunt în cele din urmă lipite pe flipcharturi pentru a crea postere. Acestea vor fi folosite la lecția următoare.

Pasul 2.5: Elevii votează

La sfârșitul întâlnirii, elevii votează ridicând mâinile. Dacă au fost de acord cu privire la un set de obiective, se pot aștepta la un vot unanim.

Dacă s-au format diferite modele, elevii votează aceste modele.

În acest caz, profesorul recomandă următoarea procedură de vot asupra căreia trebuie să se decidă (prin vot) înainte să înceapă votul cu privire la modele: dacă un model câștigă o majoritate de peste 50%, atunci este acceptat. Altfel se votează din nou, de data asta între cele două modele cu cel mai mare număr de voturi. Pentru a ține cont de abțineri, este acceptat modelul cu cel mai mare număr de voturi.

Lecția 4

Participarea la o democrație pluralistă

Elevii reflectează la experiența lor

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de competențe	Analiză și judecată: structurarea rezultatelor activității proprii. Abilități metodice: a face scurte declarații, a oferi feedback.
Obiectivul învățării	Pluralismul sprijină luarea deciziilor în mod echitabil și eficient. „Consimțământ prin disensiune”. Îmi promovez interesele luând parte la democrație.
Sarcinile elevilor	Elevii reflectează și discută despre experiența lor și oferă feedback cu privire la unitate.
Materiale și resurse	Flipcharturi și markere; un exemplar din fișa pentru elevi 2.5 (Declarația universală a drepturilor omului) și 2.6 (Convenția europeană a drepturilor omului).
Mod de lucru	„Zidul tăcerii”. Activitate individuală, prezentare și discuție. Rundă fulger.
Timpul alocat	Etapa 1: Elevii reflectează la experiența lor („Zidul tăcerii”) 20 min
	Etapa 2: Discuție cu privire la reflecții 15 min
	Etapa 3: Elevii oferă feedback 5 min

Caseta cu informații

Reflecția înseamnă învățare constructivistă. Elevii își formulează punctele de vedere și le comunică celorlalți. Rolul profesorului este de a asigura un cadru de metode adecvate și un program. Acesta este un exemplu de predare prin drepturile omului: elevii își exercită libertatea de gândire și de exprimare. Cadrul strict îi dă fiecărui elev ocazia de a participa. Astfel de ocazii nu vor fi percepute niciodată drept egale, deoarece diferite tipuri de învățare răspund diferit la metodele pe care profesorul le-a ales.

Profesorul rezervă pentru sine numai o durată limitată din timpul alocat vorbirii. Totuși, prin definirea cadrului și a programului lecției, calitatea de lider a profesorului se face simțită tot timpul. Ca și în alte unități, elevii experimentează paradoxul că libertatea nu numai că merge foarte bine împreună cu regulile și o conducere strictă, dar acestea chiar îi sunt necesare.

Descrierea lecției

Pregătiri:

Sunt expuse modelele cu agenda politică asupra cărora elevii au votat la lecția anterioară.

În jurul clasei sunt expuse patru flipcharturi („zidurile tăcerii”), cu 2-3 markere de diferite culori așezate în apropiere. Flipcharturile trebuie să fie accesibile, cu 5-6 scaune așezate în semicerc în jurul lor. Alternativ, flipcharturile pot fi așezate pe două sau trei bănci unite.

Profesorul a pregătit flipcharturile înainte să înceapă lecția scriind întrebările cheie (a se vedea mai jos). Sunt disponibile flipcharturi goale în caz că elevii au nevoie de spațiu suplimentar să scrie.

Modul de așezare a scaunelor sprijină comunicarea. Nu există un loc frontal, ci un cerc de scaune sau bănci dispuse într-un pătrat deschis – ce merge cel mai bine în funcție de aranjarea flipcharturilor.

Etapa 1: Elevii reflectează la experiența lor („zidurile tăcerii”) Pasul 1.1:

Profesorul le spune elevilor cum să folosească „zidurile tăcerii”¹⁰

Elevii și profesorul stau așezați. Profesorul se referă la subiectul lecției din program (fișa pentru elevi 3.1) – să reflecteze și să privească înapoi, mai degrabă decât să primească noi informații sau să lucreze la o sarcină nouă. Într-o sesiune de reflecție, elevii trebuie să se gândească, să-și împărtășească ideile și să discute despre ele.

Profesorul prezintă metoda „zidului tăcerii” și explică de ce a ales-o: este o metodă bună pentru a sprijini reflecția și le acordă elevilor o proporție maximă din timpul disponibil pentru a gândi și a comunica.

Profesorul face referire la cele patru postere – cele patru „ziduri ale tăcerii”:

– Pluralism

Cum am experimentat pluralismul?

– Consimțământ prin disensiune?

Care sunt motivele pentru care am reușit, sau am eșuat, să fim de acord cu o definiție a binelui comun?

– Distribuția diversă a puterii

Cum ne-am simțit ca unul dintre jucătorii puternici sau jucătorii slabi?

– Drepturile omului

Ce drepturi ale omului ne-am exercitat în cadrul acestor lecții? (exemplare din fișa pentru elevi 2.5, Declarația universală a drepturilor omului și fișa 2.6, Convenția europeană a drepturilor omului, sunt oferite în acest moment.)

Instrucțiuni:

– Întreg exercițiul trebuie să se desfășoare în tăcere – de aici numele exercițiului, „zidul tăcerii”. Este o discuție în scris.

– Fiecare elev poate să scrie atât cât dorește.

– Cerință minimă: două contribuții, fiecare pe două „ziduri ale tăcerii” diferite.

– Elevii pot scrie răspunsul la întrebarea cheie sau pot comenta ceea ce a scris un alt elev. Pot fi folosite săgeți, linii și simboluri.

– Elevii se pot deplasa sau pot să stea lângă un poster.

¹⁰ Această activitate este o variație a exercițiului 7.1, „Zidul tăcerii”, din *Predarea democrației*, ECD/EDO Volumul VI, Consiliul Europei, Strasbourg, 2008, p. 62.

Pasul 1.2: Elevii își scriu ideile pe „zidurile tăcerii”

Elevii desfășoară exercițiul de reflecție după cum li s-a explicat. Profesorul urmărește schimbul de idei și opinii care se desfășoară pe flipcharturi, dar nu participă. Profesorul insistă ca regula tăcerii să fie strict respectată de toată lumea.

Această etapă durează 10-15 minute.

Etapa 2: Discuție cu privire la reflecții

Profesorul le cere elevilor să se așeze (un cerc de scaune sau un pătrat deschis) și anunță etapa următoare: discuția despre reflecții, prezidată de profesor.

Mai întâi elevii trebuie să fie de acord cu privire la subiectele pe care vor să le discute. Profesorul le spune că este necesar să facă o alegere în timpul disponibil. Asta ar înseamna să se concentreze pe unul sau două „ziduri ale tăcerii” în loc de a comenta pe scurt despre fiecare, dar acest lucru trebuie să îl decidă elevii.

O astfel de discuție este o parte a învățării constructiviste. Profesorul nu poate, și nici nu are nevoie, să anticipeze ce vor spune elevii. Sarcina profesorului este să dea o structură contribuțiilor elevilor.¹¹

Etapa 3: Feedback (runda „fulger”)

Profesorul anunță sfârșitul discuției astfel încât acum va avea loc o rundă finală de feedback cu privire la această unitate. Metoda constă într-o rundă de declarații „fulger”. Fiecare elev completează următoarea afirmație:

„Cel mai interesant sau mai important lucru pe care l-am învățat la această unitate este ...”

Pe rând, fiecare elev face o scurtă declarație formată din 1-2 propoziții. Nu sunt permise comentarii. Elevii pot repeta sau accentua declarații făcute de colegii lor.

Feedbackul îi ajută pe elevi să construiască rezultate ale învățării pe termen lung. Profesorul primește informații cu ajutorul cărora poate evalua unitatea de învățare. Atât elevii, cât și profesorul pot folosi idei pentru planificarea activităților viitoare în cadrul ECD/EDO (legături cu alte unități, extinderi).

¹¹A se vedea capitolul din introducere despre învățarea constructivistă.

Materiale pentru profesori 3A

Patru puncte de vedere politice de bază

Punctul de vedere liberal: libertatea individuală pe primul loc

- Principii cheie: libertate personală și responsabilitate.
- Protecția drepturilor umane și civile.
- Comerțul liber și competiția ca motoare ale progresului, modernizării și creșterii bunăstării.
- Capitalismul funcționează cel mai bine când este lăsat în pace.
- Un stat puternic – dar care se limitează la aplicarea legii.
- Ajutoarele sociale generoase îi face pe oameni leneși.
- Efortul personal și succesul trebuie să merite – nu impozitele pe venituri și profit prea mari.

Slogan: „Nu există riscuri, nu există nici libertate”.

Punctul de vedere social democrat: egalitatea pe primul loc

- Principii cheie: egalitate, solidaritate, securitate socială.
- Protecția celor slabi, a celor săraci, a celor mai puțin privilegiați.
- Dacă nu este controlat, capitalismul va accentua diviziunea socială. Nu există alternativă la capitalism, dar efectele sale trebuie să fie controlate și corectate prin mijloace politice.
- Avem nevoie de un sistem de securitate socială pentru a avea grijă de familii, invalizi, bolnavi, bătrâni, șomeri și săraci.
- Solidaritatea înseamnă că cei puternici îi sprijină pe cei care au nevoie de ajutor.

Slogan: „Uniți rezistăm–împărțiți cădem”.

Punctul de vedere conservativ: securitatea pe primul loc

- Principii cheie: securitate și stabilitate.
- Un stat puternic este important pentru a proteja țara de pericole și amenințări.
- Un stat puternic se bazează pe o economie modernă, eficientă.
- Accentuarea diviziunii sociale trebuie să fie evitată.
- Familia necesită protecție specială.
- Cetățenii trebuie să ceară sprijin doar dacă nu pot face singuri față problemelor.

Slogan: „Un stat puternic într-o economie sănătoasă”.

Punctul de vedere ecologist: mediul natural pe primul loc

- Principii cheie: protecția mediului natural, responsabilitatea față de generațiile viitoare.
- Modul prezent de viață, adaptat creșterii economice și consumului de combustibili fosili, reprezintă o amenințare serioasă pentru viitorul nostru.
- Sunt necesare acorduri internaționale pentru a proteja mediul la nivel global.
- Avem o responsabilitate față de generațiile viitoare și față de întreaga planetă.
- Schimbările mici din viața de zi cu zi contează.

Slogan: „Nu poți să mănânci bani”.

Materiale pentru profesori 3B

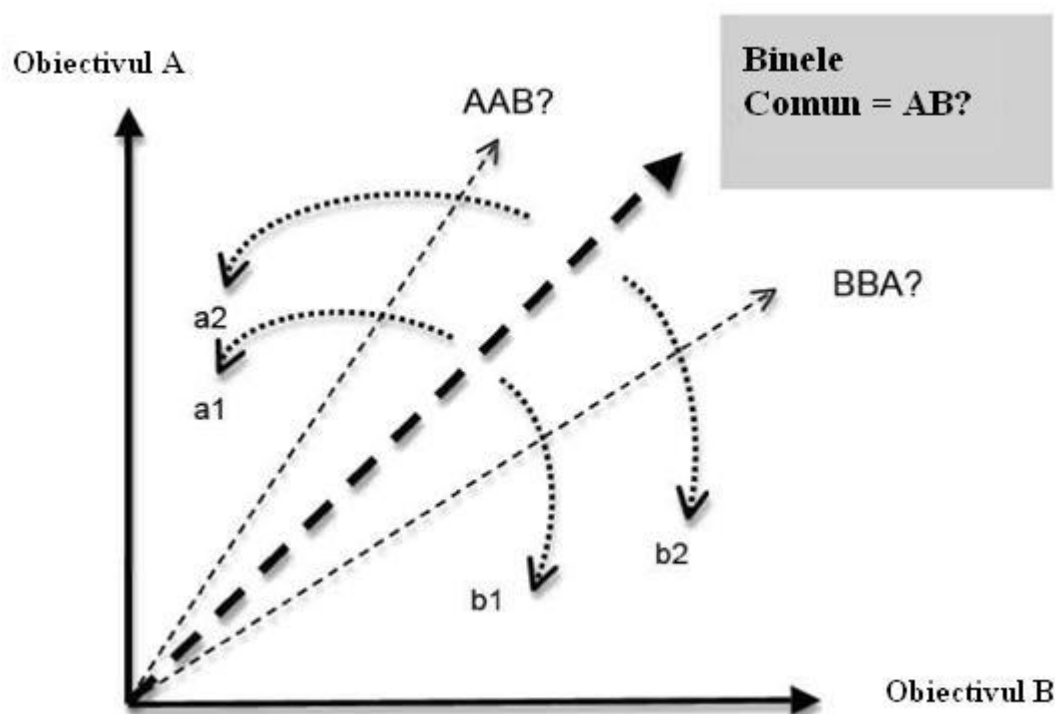
Expunere: ce este binele comun?

Această schiță descrie recomandările de bază pentru analiză. Profesorul trebuie să adapteze expunerea la nevoile de învățare ale elevilor și la contextul unității.

Într-o democrație, se înțelege că nimeni nu știe sigur care este binele comun și trebuie să decidem prin urmare împreună ceea ce considerăm că este cel mai bine pentru comunitate. Într-o dictatură, regimul decide care este binele comun – aceasta este una dintre marile diferențe dintre democrație și dictatură¹².

Oricine poate să ia parte și ia parte la această discuție permanentă: partidele politice, grupurile de interese, massmedia, politicienii și cetățenii individuali. În esență, la asta se referă participarea la democrație – să dezbăți și în final să decizi ceea ce este cel mai bine pentru țară (sau lume) și cum să atingi acest scop.

Această unitate este concepută ca un model foarte simplificat al procesului de luare a deciziilor. Ați început prin a sugera ideile voastre personale despre binele comun – atunci când vă gândiți la ce priorități ați avea dacă ați fi șeful țării, vă gândiți de fapt la binele comun. Acum sunteți în curs de a forma partide politice.

În lecția următoare, veți negocia între voi pentru a afla dacă puteți forma o majoritate care definește binele comun – pentru moment.

Diagrama arată ce se întâmplă într-un astfel de proces de luare a deciziilor. Să presupunem că sunt două obiective de bază în discuție, obiectivul A și obiectivul B (acestea pot fi legate de obiective concrete pe care le-au prezentat partidele). Cele trei săgeți punctate indică alegerile finale pe care le susțin partidele – unele ar vrea să acorde prioritate obiectivului A (variantele AAB), altele obiectivului B (variantele BBA). Acestea sunt diferite idei de compromis. Fiecare partid are o anumită agendă care susține anumite grupuri de interese în societate și se oferă să ia interesele celeilalte părți în considerare.

¹² A se vedea fișa pentru elevi 3.6 pentru o abordare mai detaliată a acestui punct.

Partidele încearcă prin urmare să influențeze luarea unei decizii în direcția lor – a1 și a2 în favoarea obiectivului AAB, iar partidele b1 și b2 trăgând spre direcția opusă (BBA).

Care opțiune este cea mai bună în ceea ce privește binele comun: AAB sau BBA? Sau este mai mult echilibru la mijloc: AB? O decizie trebuie să fie luată. Partidele negociază și încearcă să găsească un compromis cu care pot fi de acord și, prin urmare, îl pot sprijini împreună. În democrație, compromisul este prețul plătit pentru putere. Puterea de a decide rămâne în mâinile majorității. Minoritatea, sau indivizii, pot influența decizia printr-un bun raționament.

Deciziile luate în felul acesta sunt în permanent supuse revizuirii critice. În definitiv, este posibil ca decizia să nu servească binelui comun. Condițiile se pot schimba. Majoritățile se pot schimba. Majoritatea poate fi convinsă printr-un raționament bun să-și schimbe părerea. O comunitate democratică este o comunitate care învață.

Extindere (această parte poate fi prezentată separat)

Ce legătură există între toate acestea și conceptele cheie ale unității – diversitate și pluralism?

Exercitându-și libertatea de gândire și de exprimare, cetățenii individuali creează un spectru foarte divers de opinii individuale cu privire la ceea ce este cel mai bine pentru țară. Cetățenii care sunt interesați să-și vadă obiectivele puse în practică formează sau se alătură unor organizații precum partidele, grupurile de interese etc. Acesta este pluralismul organizat (a se vedea a1, a2, b1, b2 din diagramă).

Pluralismul generează competiție pentru putere și influență politică. Pentru luarea unei decizii, este necesar ca unele obiective și interese să devină prioritare, în timp ce altele sunt respinse. Uneori este necesar un compromis pentru a obține o majoritate suficientă.

Cetățenii care nu participă la acest joc formulându-și interesele și punctele de vedere tare și clar vor rămâne pe dinafară. Este în interesul tuturor să ia parte la democrație.

Materiale pentru profesori 3C

Recomandări pentru extinderi și continuări

1. Cum reflectă partidele scindările sociale?

Fișa pentru elevi 3.5 și discuție

- Ce scindări există în societatea noastră?
- Cum reflectă acest lucru partidele din țara noastră?
- Ce decizii s-au luat și ce compromisuri s-au făcut?

2. Pluralism

- Ce grupuri de interese și ONG-uri sunt prezente în politică?
- Care interese sunt bine organizate? Care nu sunt?

3. Compromis

În democrație, pluralismul generează necesitatea de a ajunge la un compromis. Cu privire la acest lucru, există diferite puncte de vedere:

1. Din punctul de vedere al jucătorului individual: compromisul este prețul plătit pentru putere. Ideile bune sunt reduse la următoarea soluție bună.
 2. Din punct de vedere general: pluralismul generează competiție; jucătorii se verifică unii pe alții și se asigură că niciunul nu devine prea puternic. Pluralismul în societate are același efect pe care îl au mecanismele de verificare și echilibru într-o constituție.
 3. Din perspectiva rezultatului: pluralismul generează necesitatea de a ajunge la un compromis. Deciziile la extreme sunt rare. Acest lucru sprijină coeziunea socială.
- Care dintre aceste puncte de vedere sunt confirmate de o verificare a realității din țara noastră, cum ar fi un studiu de caz?

4. Comparație între democrație și dictatură

Fișa pentru elevi 3.4

- Cum abordează democrațiile și dictaturile diverse interese și puncte de vedere?
- Ce decizii se iau? (criterii de comparație: includerea intereselor, eficiență, exprimarea criticilor, rolul media.)

5. Cele două dimensiuni ale politicii

Max Weber¹³:

1. „Politica poate fi comparată cu găurirea încet și cu forță a unor scânduri groase, atât cu pasiune, cât și cu o bună judecată.”.
 2. „Oricine este activ în politică se străduiește să capete puterea”.
- Cum am experimentat cele două dimensiuni ale politicii în această unitate?
 - Cum echilibrează actorii politici aceste două dimensiuni în țara noastră?

¹³Max Weber, „Politics as a Vocation”, pp. 2, 34 (www.sscnet.ucla.edu/polisci/ethos/Weber-vocation.pdf); citate editate de autor.

Partea a II-a

**Participarea la viața politică:
rezolvarea conflictelor
și a problemelor**

**Unitatea de învățare 4: Conflict
Conflictul pescuitului
Cum putem rezolva dilema sustenabilității?**

**Unitatea de învățare 5: Reguli și legi
Ce reguli ne servesc cel mai bine interesele?
Un joc de luare a deciziilor**

**Unitatea de învățare 6: Guvernare și politici
Modelul ciclului de politici
Cum își rezolvă problemele o comunitate democratică?**

**Unitatea de învățare 7: Egalitate
Regula majorității—o regulă echitabilă?
Cum resolvăm problema majoritate/minoritate în democrație?**

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 4
CONFLICT
Învățământ secundar superior

Conflictul pescuitului
Cum putem rezolva
dilema sustenabilității?

4.1 Jocul pescuitului (1)

4.2 Jocul pescuitului (2)

4.3 Cum prindem „cât mai mult pește posibil”?

Analiză și reflecție

4.4 Cum putem ajunge la sustenabilitate?

Modalități de a echilibra obiectivele și a depăși conflictele

Unitatea de învățare 4

Conflict

Conflictul pescuitului

Cum putem rezolva dilema sustenabilității?

Introducere pentru cadrele didactice

1. Despre ce este vorba în această unitate de învățare

Această unitate se concentrează pe problema gestionării resurselor comune. Dacă factorii de decizie politici, companiile și cetățenii nu reușesc să rezolve astfel de probleme, acestea pot duce la conflicte serioase și chiar războaie.

Pentru a ilustra această problemă, imaginați-vă următoarea situație din viața de zi cu zi: într-un cinema, plin de vizitatori, o persoană scundă nu poate să vadă bine deoarece un gigant înalt de 1.90 m are locul în fața lui. Prin urmare, persoana scundă stă în picioare. Dar acum și alți vizitatori au vederea blocată, așa că se ridică și aceștia. În sfârșit, toată lumea din cinema stă în picioare. Nimeni nu poate să vadă mai bine decât înainte și, mai mult, statul în picioare este mai incomod decât statul jos. De fapt, acum situația este și mai nedreaptă decât înainte, deoarece persoanele scunde nu pot vedea nimic.

Acest exemplu are multe în comun cu „marile” probleme de management al resurselor, cum ar fi pescuitul excesiv. Astfel de probleme sunt greu de rezolvat deoarece au două dimensiuni, după cum arată exemplul cu vizitatorii din cinema:

1. De ce regulă au nevoie vizitatorii din cinema pentru a garanta că toată lumea vede bine?
(Problema)
2. În ce fel poate fi aplicată această regulă dacă cineva din cinema nu o respectă?
(Dimensiunea instituțională)

În afară de pescuitul excesiv, alte exemple de probleme „mari” de management al resurselor sunt încălzirea globală, eliminarea deșeurilor nucleare și consumul excesiv al rezervelor de apă dulce. Sunt implicați mulți factori cu interese rivale (dimensiunea problematică). La nivel global, nu există un super-stat care poate să aplice o regulă asupra unui stat suveran (dimensiunea instituțională). Dar presiunea unor probleme precum încălzirea globală și schimbările climatice este din ce în ce mai mare, prin urmare liderii politici și cetățenii din toată lumea trebuie să facă un efort să găsească o soluție.

Jocul pescuitului se ocupă de problema pescuitului excesiv, concentrându-se pe ideea de sustenabilitate, prima dimensiune a problemei. Sarcina ar deveni prea complexă pentru elevi dacă s-ar include și dimensiunea instituțională; totuși, este posibil să se abordeze și dimensiunea instituțională prin extinderea și legarea jocului despre pescuit de unitatea 5. A se vedea introducerea de la unitatea 5 pentru mai multe informații cu privire la această opțiune.

2. Jocul pescuitului

Jocul pescuitului este sarcina cheie a acestei unități, adoptând abordarea învățării bazată pe sarcini. Elevii se confruntă cu o problemă și trebuie să găsească o soluție – sub presiunea timpului – așa cum trebuie să o facă deseori și în realitate. Elevii reflectează la experiențele lor în cadrul lecțiilor 3 și 4.

În jocul pescuitului, elevii se confruntă cu problema gestionării unei resurse comune. Jocul este conceput în jurul unui scenariu care pare destul de simplu. Elevii formează patru grupuri și acționează

ca patru echipe de pescari care trăiesc în satele din jurul unui lac. Stocul de pește din lac reprezintă resursa comună a pescarilor și singura lor sursă de venit. Elevii vor deveni conștienți imediat că interesul lor comun este să evite să pescuiască excesiv din stocul disponibil.

Totuși, nu există reguli și nu există nici instituții precum un consiliu al comunității de pescari unde cei implicați să poată să comunice și să discute despre problemă. Pescarii nici nu au o idee despre cât de mult pește pot prinde fără a afecta reproducerea stocului. Elevii au sarcina de a identifica toate aceste probleme și de a acționa.

Profesorul gestionează jocul. Înainte ca jocul să înceapă, jucătorii primesc instrucțiunea în mod deliberat ambiguu „Prindeți cât de mult pește puteți”. Jucătorii pot citi această instrucțiune în două feluri:

- „Ca echipă individuală, creșteți venitul la maxim.” (maximizare a profitului pe termen scurt)
- „Ca o comunitate, asigurați-vă că prindeți cât de mult pește puteți pe termen lung.” (continuitate pe termen lung)

Experiența a arătat că elevii adoptă de obicei obiectivul maximizării profitului pe termen scurt. Unele grupuri prind mai puțin și descoperă în curând nu numai că sunt mai săraci, dar și că nu pot salva stocurile de pește printr-un efort neordonat. Se desfășoară rapid un scenariu în care stocurile de pește sunt în pericol de a fi epuizate și apare un decalaj între satele bogate și cele sărace. Jucătorii pot avea sentimente puternice, deoarece jocul produce mai întâi câștigători și învinși, înainte ca întreaga comunitate să ajungă la sărăcie.

Elevii se confruntă cu o provocare descurajantă:

- Trebuie să facă un efort comun pentru a rezolva problemele.
- Trebuie să înceapă să comunice.
- Trebuie să colecteze informații despre reproducerea stocurilor de pește și să conceapă o schemă pentru pescuitul durabil.
- Vor descoperi că au nevoie de un cadru instituțional pentru a se asigura că toată lumea respectă regulile asupra cărora au căzut de acord pentru a salva stocurile de pește.
- În sfârșit, trebuie să fie de acord cu o regulă privind modul în care să distribuie capturile echitabil.

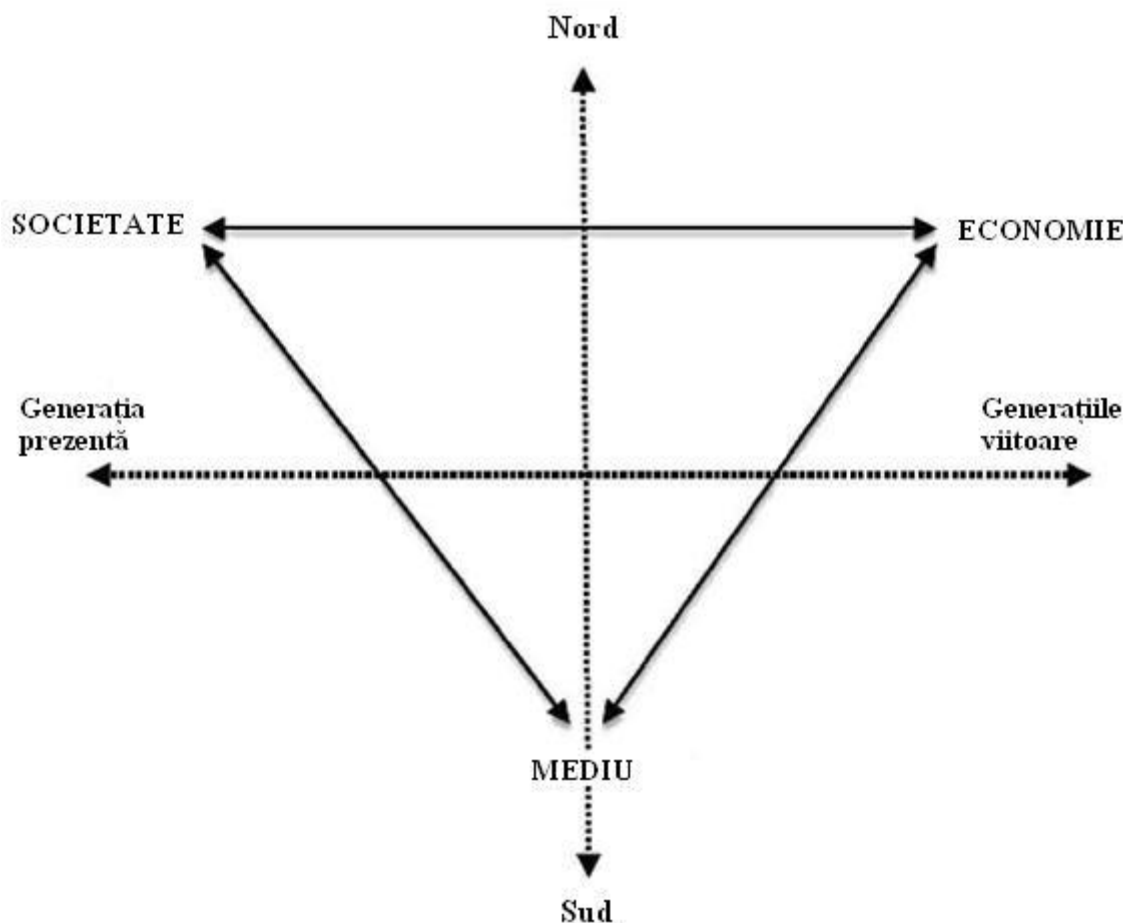
Prin jocul pescuitului, oricât de simplu ar părea, elevii ajung în centrul unor probleme globale ale secolului XXI și văd ce înseamnă politica – rezolvarea unor probleme urgente care pun în pericol o comunitate sau chiar omenirea.

3. Reflecție

Elevii pot să reușească să rezolve unele dintre problemele în care sunt implicați sau pot să nu reușească. Este important ca în etapa de reflecție, elevii să înțeleagă că eșecul nu este ceva de care să îți fie rușine. În primul rând, eșecul este rezultatul mai des întâlnit în realitate decât succesul, iar în al doilea rând, jocul pescuitului nu este o sarcină școlară, ci ilustrează o problemă politică complexă. Nimeni nu știe dinainte soluția potrivită la o problemă politică; trebuie să încercăm să găsim una.

În jocul pescuitului, elevii au descoperit un set complex de întrebări, dintre care unele pot fi legate de modelul sustenabilității (fișa pentru elevi 4.2):

- Care este nivelul optim al pescuitului compatibil cu reproducerea stocurilor de pește?
- Cum putem să ne asigurăm că acest echilibru între capacitatea maximă (obiectivul creșterii economice) și protejarea stocurilor de pește (obiectivul protecției mediului) funcționează permanent, în prezent și în viitor?
- Care este distribuția echitabilă a efortului depus și a capacității de pescuit între cele patru sate din comunitate?

Modelul sustenabilității (fișa pentru elevi 4.2)

Modelul sustenabilității include toate cele trei întrebări. Acestea reprezintă cele trei obiective de bază ale creșterii economice, protecției mediului și justiției distributive în societate; ele sunt legate de cele două dimensiuni ale timpului (interesele prezentului și interesele generațiilor viitoare) și spațiului (dimensiunea globală – nord și sud).

Modelul sustenabilității descrie atât dilemele care apar dacă unul din factorii implicați încearcă să atingă un singur obiectiv, de exemplu, profitul în defavoarea protecției resurselor, cât și un echilibru al obiectivelor într-o strategie de succes a sustenabilității. Fișa pentru elevi 4.3 îi orientează pe elevi pentru a reflecta la implicațiile ideii de a „prinde cât de mult pește posibil” din aceste două perspective – obiectivul profitului temporar pentru unul din jucători și perspectiva echilibrului sustenabilității.

În cadrul acestui joc, o soluție optimă este posibilă și poate fi definită prin cifre; profesorul poate oferi această soluție (fișa pentru elevi 4.4) pentru a-i ajuta pe elevi dacă este necesar.

Această analiză îi va îndemna pe elevi să-și pună întrebarea de ce o dezvoltare durabilă pe scară largă este atât de dificilă și ce poate face cetățeanul individual pentru a sprijini acest obiectiv.

Opțiuni de extindere a unității

1. Legături între unitățile 4 și 5

După cum s-a menționat deja mai sus, elevii pot explora întrebarea ce cadru instituțional servește cel mai bine interesele pescarilor. Acesta poate consta într-un set de reguli și un organ al autorității statului care să le aplice sau un acord reciproc între părțile egale. Elevii pot continua jocul pescuitului aplicând cadrul instituțional ca instrument, punându-l astfel la încercare.

2. Sarcină de investigație

Este evident că jocul pescuitului simbolizează probleme politice care variază de la cele din comunitatea locală la cele la nivel global. După cum s-a menționat mai sus, emisiile CO₂, pescuitul excesiv, eliminarea deșeurilor nucleare și consumul excesiv al rezervelor de apă dulce sunt exemple de astfel de probleme.

Studierea uneia dintre acestea, sau a altor probleme, este posibilă atât sub formă de extindere la ore, cât și ca un proiect de investigație. În acest caz, elevii au la dispoziție o oră de clasă pentru a prezenta rezultatele și posibil pentru a discuta pașii următori.

Conceptul cheie de conflict

Toți știm ce înseamnă să treci printr-un conflict și pentru cei mai mulți dintre noi este ceva neplăcut. În societățile pluraliste, diferențele între oameni cu interese și valori diferite tind să crească, ceea ce crește posibilitatea de conflict.

Comunitățile politice se confruntă cu provocarea de a găsi modalități de a gestiona conflictele. Democrația este un sistem care încearcă să „civilizeze” conflictul, asigurând un cadru în care conflictul să se manifeste nu prin violență, ci prin cuvinte. Schimbul de argumente și o formulare clară a diferitelor interese sunt deopotrivă utile deoarece alcătuiesc o imagine clară a nevoilor și intereselor pe care le au diferite grupuri din societate și care trebuie să fie luate în considerare atunci când se iau decizii.

În societățile pluraliste cu o constituție democratică, conflictele sunt de obicei rezolvate prin compromis. Acesta funcționează cel mai bine atunci când conflictul se referă la distribuția unei resurse insuficiente, precum venituri, timp, apă etc. Conflictele care sunt legate de o ideologie – valori, religii diferite etc. sunt mai dificil de rezolvat prin compromis; în acest caz, trebuie să se găsească un mod de coexistență pașnică. Conflictele legate de identitate – culoare, origine etnică – nu pot fi rezolvate, ci trebuie să fie ținute în frâu de „un stat puternic”.

Posibilitatea de conflict este prezentă oriunde și oricând oamenii interacționează unii cu alții. În cadrul EDC/EDO, elevii pot învăța să înțeleagă conflictul ca pe ceva „normal”, de care nu trebuie să le fie teamă. Într-adevăr, ei trebuie să posede abilitățile necesare pentru a gestiona conflictele prin negociere și responsabilitate – disponibilitatea de a lua în considerare perspectivele și interesele altora și de a proteja drepturile tuturor de a participa la rezolvarea pașnică a conflictelor. Acest manual poate fi prin urmare interpretat ca o serie de seturi de formare a abilităților de rezolvare a conflictelor. Participarea la democrație înseamnă participarea la rezolvarea conflictelor.

Dezvoltarea de competențe: legături cu alte unități de învățare din volum

Ce reprezintă acest tabel

Titlul acestui manual, *Participarea la democrație*, se concentrează pe competențele cetățeanului activ în democrație. Această matrice ilustrează potențialul efectelor de sinergie între unitățile acestui manual. Matricea arată ce competențe se dezvoltă în cadrul unității 4 (rândul închis la culoare). Coloana cu cadrul îngroșat arată competențele de luare de decizii și activism politic – evidențiată astfel datorită legăturii lor strânse cu participarea la democrație. Rândurile de mai jos indică legăturile cu alte unități din manual: ce competențe dezvoltate în cadrul acestor unități îi sprijină pe elevi la unitatea de învățare 4?

Cum poate fi utilizată această matrice

Profesorii pot folosi această matrice ca instrument pentru planificarea orelor ECD/EDO în diferite moduri.

- Această matrice îi ajută pe profesorii care pot dedica numai câteva ore pentru ECD/EDO: un profesor poate alege numai această unitate și să le omită pe celelalte, deoarece știe că anumite competențe cheie se dezvoltă de asemenea, într-o anumită măsură, în această unitate – de exemplu, asumarea responsabilității, analiza problemelor, abilități de negociere.
- Matricea îi ajută pe profesori să utilizeze efectele de sinergie ce îi ajută pe elevi în formarea de competențe importante în mod repetat, în diferite contexte care sunt conectate în multe feluri. În acest caz, profesorul selectează și combină mai multe unități.

Unități de învățare	Dimensiuni ale dezvoltării competențelor			Atitudini și valori
	Analiză politică și evaluare	Metode și abilități	Participarea la democrație Luarea de decizii și activism politic	
4 Conflict	Analiza conflictelor și dilemelor Interdependență Sustenabilitate	Identificarea problemelor complexe Negociere	Compromis Coordonarea politicilor	Disponibilitate față de compromis Responsabilitate
2 Responsabilitate	Analiza dilemei	Luarea în considerare a consecințelor alegerilor		Recunoaștere reciprocă
3 Diversitate și pluralism	Posibilitatea de conflict în societățile pluraliste	Negociere		
5 Reguli și legi	„Regulile sunt instrumente” pentru a gestiona conflictele	Analiza problemelor și soluția	Elaborarea și aplicarea unui cadru instituțional de reguli pentru a rezolva conflictele	

6 Guvernare și politici	Politica – un proces de rezolvare a problemelor și conflictelor	Descrierea și analiza proceselor de luare a deciziilor	Participarea la dezbaterilor publice legate de luarea deciziilor	
7 Egalitate	Conflictul dintre grupurile majoritare și cele minoritare		Elaborarea de mijloace pentru echilibrarea intereselor de grup	Adoptarea perspectivei celorlalți
8 Libertate	Cuvântul rostit – mediul pentru rezolvarea civilizată a conflictelor	Argumentarea	Strategii de argumentare	„Spirit voltairian ”: aprecierea libertății de gândire și de exprimare pentru toți

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 4: Conflict –Conflictul pescuitului

Cum putem rezolva dilema sustenabilității?

Subiectul lecției	Formarea de competențe/ obiectivele	Sarcinile elevilor	Materiale și resurse	Metodă
Lecția 1 Jocul pescuitului (1)	Analiza unei situații complexe, luarea deciziilor sub presiunea timpului. Elevii devin conștienți de dilemele implicate în menținerea sustenabilității.	Elevii identifică probleme și elaborează soluții și strategii.	Materiale pentru profesori 4.1-4.4. Calculator de buzunar sau computer. Benzi de hârtie (mărime A4), markere.	Învățare bazată pe sarcini.
Lecția 2 Jocul pescuitului (2)	Negocierea unui compromis. Interdependență, conflict de interese.	Elevii analizează o problemă complexă. Elevii cooperează (trebuie să coopereze) pentru a elabora o soluție comună.	La fel ca la lecția 1.	Învățare bazată pe sarcini.
Lecția 3 Cum prindem „cât mai mult pește posibil”?	Gândire analitică: legarea experienței de un model sau un concept abstract. Modelul obiectivelor sustenabilității.	Elevii reflectează la experiențele lor din jocul pescuitului.	Fișa pentru elevi 4.2. Fișa pentru elevi 4.3 (opțional).	Concluziile analizei. Discuție în plen. Activitate individuală.
Lecția 4 Cum putem ajunge la sustenabilitate?	Analiză și evaluare: reflecții asupra experiențelor prin analiza pe bază de concept. Imboldurile ne influențează puternic comportamentul. Efectul imboldurilor poate fi verificat prin reguli (extern) sau prin responsabilitate (autocontrol).	Elevii aplică o serie de concepte la experiența lor personală.	Fișa pentru elevi 4.2.	Prezentări. Discuție în plen. Informații din partea profesorului.

Lecția 1

Jocul pescuitului (1)

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de	Analiza unei situații complexe, luarea deciziilor sub presiunea timpului.	
Obiectivul învățării	Elevii devin conștienți de dilemele implicate în menținerea sustenabilității.	
Sarcinile elevilor	Elevii identifică probleme și elaborează soluții și strategii.	
Materiale și resurse	Materiale pentru profesori 4.1-4.4: 4.1 Exemplare ale fișelor de înregistrare pentru grupuri. 4.2 Graficul de reproducere a populației de pește (pentru profesor) 4.3 Tabel pentru înregistrare (flipchart, tablă sau retroproiector) 4.4 Diagramă pentru înregistrare (flipchart, tablă sau retroproiector) Calculator de buzunar sau computer. Benzi de hârtie (mărime A4), markere.	
Mod de lucru	Învățare bazată pe sarcini.	
Timpul alocat	1. Introducere la jocul pescuitului	10 min
	2. Jocul pescuitului (trei runde)	30 min

Caseta cu informații

Dacă există condiții adecvate, lecțiile 1 și 2 ar trebui să fie combinate. Dar jocul poate fi jucat și în două runde separate.

La început, elevii nici nu sunt încurajați să comunice unii cu alții și nici nu intervine profesorul atunci când o fac – cu excepția insistării asupra limitelor de timp.

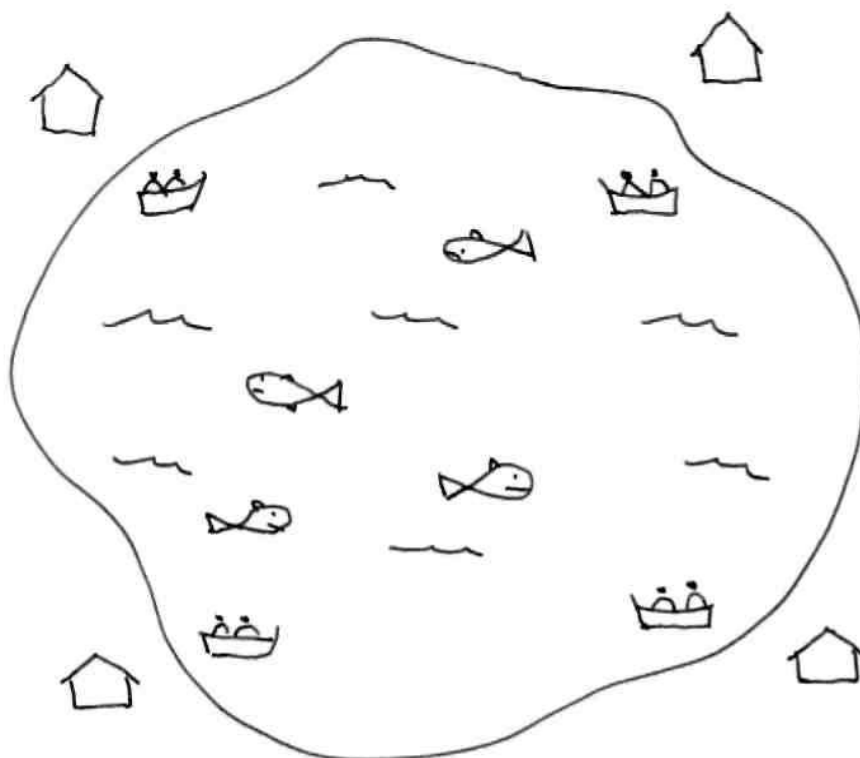
Descrierea lecției

Etapa 1: Introducere la jocul pescuitului

Profesorul le explică elevilor că vor juca un joc care simulează un aspect important din viața reală.

„Imaginați-vă că trăiți într-unul dintre cele patru sate de pe malul unui lac. Există suficient pește în lac, așadar nu trebuie să vă faceți griji că nu aveți din ce să trăiți. Pescuitul este singura ramură a economiei; nu aveți altă sursă de venit.”

Profesorul poate ilustra această introducere printr-un desen simplu pe tablă sau pe flipchart, care arată lacul, câțiva pești și cele patru sate care trăiesc din pescuit, fiecare cu câte o barcă plecând de la țarm.

„Pescuiți pe tot parcursul sezonului deschis, dar există și un sezon închis în cursul iernii și primăverii pentru a permite refacerea populației de pește. În cursul acestor luni, trebuie să trăiți din rezervele de pește uscat și să vă reparați bărcile și plasele pentru a fi gata pentru următorul sezon.”

Elevii primesc apoi instrucțiunile despre cum să joace jocul pescuitului.

Formează patru grupuri alcătuite din nu mai mult de șase elevi în grup. (Dacă sunt mai mult de patru grupuri, este necesar să se adapteze tabelul cu rezultatele – a se vedea materiale pentru profesori 4.3).

Fiecare grup joacă rolul unei echipe de pescari. Elevii sunt încurajați să aleagă nume extravagante pentru bărci și fiecare grup primește o fișă de înregistrare pentru a nota capturile de pește.

Jocul se joacă în mai multe runde care reprezintă sezoanele de pescuit și sezoanele închise în cursul cărora populația de pește se reface.

Profesorul folosește o singură propoziție pentru a defini scopul jocului „Încercați să prindeți cât de mult pește posibil”. Această instrucțiune poate fi înțeleasă diferit, dar profesorul nu mai oferă alte sugestii și îi lasă pe elevi să decidă cu privire la politica lor de pescuit. În lecția 3, elevii vor reveni la acest punct de plecare.

La începutul sezonului, fiecare grup decide care este cota de pește pe care dorește să-l captureze. Cota maximă de pește este 15% pentru fiecare barcă. Fiindcă populația de pește la începutul primului sezon este de 140 de tone, aceasta înseamnă o captură maximă de 21 de tone pentru fiecare grup. (Din nou, limita per grup trebuie să fie adaptată dacă participă mai mult de patru grupuri.)

Profesorul nu oferă informații suplimentare referitoare la ce se va întâmpla dacă fiecare din cele patru grupuri atinge limita și captura maximă a fiecărui grup se ridică la 84 de tone. Aceasta face deja parte din joc: elevii își dau seama cât de puțin știu. Nu știu ce vor face concurenții lor și nici nu știu care este rata de reproducere a populației de pește. Dacă doresc, pot să aștepte pe cont propriu.

Etapa 2: Jocul pescuitului

Începe prima rundă. Grupurile discută ce cotă să aleagă. După patru minute, profesorul le cere grupurilor fișele de înregistrare. Profesorul trece cotele în tabelul cu înregistrări și calculează cantitatea capturată de fiecare barcă și cota și capturile totale pentru acest prim sezon (aici este util un calculator de buzunar sau un computer). Trece apoi rezultatele în tabel și le prezintă elevilor. Dezvoltarea stocurilor de pește și capturile totale sunt reprezentate într-o diagramă pe baza materialelor pentru profesori 4.4.

Verificând graficul de creștere, profesorul le spune elevilor și care este populația totală de pește la începutul sezonului al doilea.

Elevii primesc înapoi fișele de înregistrare și calculează capturile totale de-a lungul sezoanelor.

Experiența a arătat că elevii tind de obicei să atingă limitele la începutul jocului, prin urmare o captură totală de 70 de tone – jumătate din populația de pește – este destul de probabilă; posibil și mai mare. Dacă populația de pește a scăzut la jumătate, se va reface până la un nou nivel de 94 de tone. Aceasta înseamnă că populația de pește a scăzut cu o treime într-un singur an. Curbele de pe diagramă arată o cădere abruptă și indică pericolul iminent al epuizării stocului de pește.

Elevii vor deveni acum conștienți de această amenințare. Dacă toți vor atinge cota maximă de 15%, peștele aproape va dispărea în două sau trei sezoane. Grupurile vor discuta dacă trebuie să scadă cotele pentru a preveni dispariția totală. De la acest punct înainte, fiecare joc se desfășoară diferit, în funcție, de exemplu, de vârstă sau gen.

Runde următoare se joacă în același mod. În cursul următoarelor trei runde, grupurile nu sunt încurajate să comunice, dar pot face asta dacă au inițiativă în acest sens. Profesorul, ca manager al jocului, le acordă elevilor un anumit timp, dar insistă ca următoarea rundă să se desfășoare după aproximativ 5 minute; acest lucru ilustrează realitatea – când începe sezonul, pescarii trebuie să își facă treaba.

După câteva runde, profesorul poate realiza „un miracol”, dacă s-au diminuat prea repede capturile, adăugând câteva tone suplimentare în tabelul cu creșterea populației de pește.

După runda a patra, profesorul încurajează grupurile să comunice dacă nu au făcut încă acest lucru.

Uneori, elevii vor ajunge la o decizie comună, alteleori nu. Grupurile decid dacă și în ce măsură doresc să fie supuși unor acorduri comune – la fel ca în viața reală.

Lecția 2

Jocul pescuitului (2)

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de	Negocierea unui compromis.	
Obiectivul învățării	Interdependență, conflict de interese.	
Sarcinile elevilor	Elevii analizează o problemă complexă. Elevii cooperează (trebuie să coopereze) pentru a elabora o soluție	
Materiale și resurse	La fel ca la lecția 1.	
Mod de lucru	Învățare bazată pe sarcini.	
Timpul alocat	1. Jocul pescuitului (runda 4)	7 min
	2. Negocieri	15 min
	3. Jocul pescuitului (runde 5-7)	20 min

Caseta cu informații

Elevii continuă jocul pescuitului, jucând în continuare trei sau patru runde.

După runda a 4-a, profesorul îi încurajează pe elevi să vorbească între ei, dacă nu au făcut încă acest lucru. Timpul alocat este oprit pentru a le da elevilor ocazia de a face schimb de puncte de vedere și sugestii. Profesorul decide cât durează acest interval înainte ca elevii să continue.

Descrierea lecției

Etapa 1: Elevii joacă o rundă

Profesorul prezintă rezultatele. Dacă elevii iau inițiativa, profesorul îi lasă să continue pentru ceva timp. Profesorul anunță că intervalul dintre sezoanele de pescuit a fost extins cu 10 minute.

Etapa 2: Negocieri

Elevii se confruntă cu o problemă serioasă – pescuitul excesiv – și nu au niciun cadru instituțional (reguli de comunicare, sistem de control și reguli privind pescuitul etc.) care să îi sprijine, dacă nu creează unul.

Profesorul nu trebuie să participe la discuțiile elevilor în niciun fel (consilier, comentator, președinte, antrenor etc.), ci doar urmărește și ascultă cu atenție. Oportunitățile de învățare în abordarea bazată pe sarcini țin de probleme și, ca și în viața din afara școlii, elevii trebuie să le facă față singuri.

Etapa 3: Elevii joacă trei runde finale

Profesorul le cere elevilor să continue jocul în ritm normal. În funcție de rezultatul negocierilor, jucătorii își pot schimba politica de pescuit, iar rezultatele arată un oarecare succes în evitarea colapsului stocului de pește.

Lecția 3

Cum prindem „cât de mult pește posibil“?

Analiză și reflecție

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării atinge ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de	Gândire analitică: legarea experienței de un model sau un concept abstract.
Obiectivul învățării	Modelul obiectivelor sustenabilității.
Sarcinile elevilor	Elevii reflectează la experiențele lor din jocul pescuitului.
Materiale și resurse	Fișa pentru elevi 4.2. Fișa pentru elevi 4.3 (opțional).
Mod de lucru	Concluziile analizei. Discuție în plen. Activitate individuală.
Timpul alocat	1. Analiză: elevii ies din rolurile lor 15 min
	2. Elevii explorează ambiguitatea instrucțiunii „Încercați să prindeți cât de mult pește posibil.” 10 min
	3. Modelul obiectivelor sustenabilității 15 min

Caseta cu informații

Analiză: elevii ies din rolurile lor. Aici pot fi implicate sentimente puternice.

Abordarea inductivă a modelului obiectivelor sustenabilității: elevii elaborează categorii de obiective ale modelului sustenabilității pe baza concluziilor analizei. Exercițiu de gândire abstractă.

Învățarea constructivistă: elevii creează contextul în care înțeleg și au nevoie de modelul sustenabilității. În loc să adreseze întrebări profesorului, își pun ei înșiși întrebări în timpul de reflecție.

Descrierea lecției

Etapa 1: Analiză

Elevii ies din rolurile lor din jocul pescuitului

Profesorul notează pe flipchart sau pe tablă, lăsând spațiu liber pentru o a doua coloană.

Este posibil ca elevii să exprime sentimente puternice:

- conflict între învingători și învinși
- pescari bogați și pescari săraci
- distrugerea resurselor naturale
- scăderea capacității totale de pescuit (sărăcirea întregii comunități de pescari)
- negocieri dificile, cum ar fi lipsa de responsabilitate, parteneri care nu vor să coopereze
- dificultatea de a obține informații vitale; presupuneri în afară de pescuitul excesiv
- nicio autoritate care să aplice regulile
- nicio recompensă pentru politica de pescuit responsabilă – pescuit redus înseamnă sărăcie și capturi suplimentare pentru ceilalți pescari.

Etapa 2: Reflecție

Elevii explorează ambiguitatea instrucțiunii, „Încercați să prindeți cât de mult pește posibil”

Profesorul le explică elevilor că au conturat o problemă complicată. Pentru a depăși astfel de probleme, primul pas este să le înțeleagă. Ca și în medicină, doctorul are nevoie de un diagnostic înainte să decidă ce tratament să aplice.

Profesorul le reamintește elevilor de instrucțiunea pe care au primit-o înainte să înceapă jocul pescuitului și scrie propoziția pe tablă sau pe flipchart: „Încercați să prindeți cât de mult pește posibil”.

Profesorul le cere elevilor să-și amintească cum au înțeles această instrucțiune și care a fost obiectivul lor atunci când și-au definit cota de pescuit. Trebuie să se gândească la trei puncte:

„Încercați” – cine trebuie să încerce?

„Cât de mult posibil” – care este limita indicată de cuvântul „posibil”?

Elevii se gândesc timp de un minut în liniște. Profesorul le cere apoi să răspundă. Elevii explică cum au înțeles această instrucțiune și menționează și motivele. După ce s-a format o imagine clară, profesorul notează afirmațiile cheie pe tablă (flipchart).

Dacă elevii spun că au adoptat perspectiva satului lor, concentrându-se pe interesele lor, dacă este necesar în detrimentul celorlalți și al mediului, rezultatul va fi ca în tabelul de mai jos. Dar este posibil ca unii elevi să includă alte perspective, iar rezultatul se va apropia mai mult de imaginea completă (a se vedea al doilea tabel).

Obiectivul nostru în jocul pescuitului: „Încercați să prindeți cât de mult pește posibil.”					
Cine?		Cât de mult posibil?		Când?	
Barca noastră		Limită stabilită		Astăzi	
		Prin cotă			
Bunăstare pentru noi		Bunăstare pentru noi		Bunăstare pentru noi	

Dacă au menținut perspectiva bunăstării satului lor, rezultatul va fi frapant. Elevii vor vedea că din cauză că s-au concentrat doar asupra „bunăstării noastre”, au produs la modul colectiv o catastrofă.

Astfel se naște întrebarea elevii își pot imagina o alternativă, interpretări mai constructive ale obiectivului „prindeți cât de mult pește posibil”.

Pe de altă parte, dacă elevii au inclus și alte obiective, cum ar fi protecția resurselor de pește sau responsabilitatea pentru celelalte sate din jurul lacului, devine imediat clar contrastul dintre definițiile obiectivului.

Elevii pot de asemenea să verifice dacă ar trebui să fie schimbată instrucțiunea inițială. Totuși, dacă sunt de acord cu ipoteza model că peștele din lac este singura resursă de proteine disponibilă, aceștia o vor accepta.

În cele din urmă, indiferent de direcția discuției, elevii trebuie să-și dea seama și să admită că sintagma „prindeți cât de mult pește posibil” poate fi definită în diferite moduri, care duc la diferite consecințe.

Profesorul rezumă ideile elevilor și le trece pe tablă:

Obiectivul nostru în jocul pescuitului: „Încercați să prindeți cât de mult pește posibil.”					
Cine?		Cât de mult posibil?		Când?	
Barca noastră	Toată lumea	Limită stabilită		Astăzi	Pe termen lung
		Prin cotă	Pe baza ratei de reproducere		
Bunăstare pentru noi	Bunăstare pentru noi	Bunăstare pentru noi	Protecția resurselor	Bunăstare pentru noi	Responsabilitate (mediu, generații viitoare)
Conflict	Pace	Conflict	Pace	Conflict	Pace

Această imagine îi poate determina pe elevi să pună noi întrebări.

În mod clar, alternativele sunt mai practice decât să se insiste pe „bunăstare pentru noi” în detrimentul celorlalți, deoarece rezultatul va fi conflictul. Dar de ce noi, jucătorii, nu am încercat de la început să echilibrăm aceste obiective și de ce a fost așa de greu să fim de acord cu aceste obiective în timpul negocierilor?

Etapă 3: Modelul obiectivelor sustenabilității

Pasul 3.1: Elevii fac legătura între discuție și model

Profesorul distribuie fișa pentru elevi 4.2 (modelul obiectivelor sustenabilității). Elevii primesc sarcina de a identifica obiectivul din model pe care tocmai l-au discutat („bunăstare pentru noi” – „bunăstare pentru toată lumea” – „protecția mediului” – „responsabilitate față de generațiile viitoare”).

Elevii răspund după ce analizează pentru scurt timp lucrurile în tăcere. Ei vor identifica obiectivele din triunghiul de pe fișă și, în funcție de discuția precedentă, obiectivele viitoare.

Profesorul face referire la notele explicative (semnificația săgeților cu puncte duble, dimensiunile obiectivelor: obiectivele sustenabilității, dimensiunea timpului, dimensiunea globală).

Pasul 3.2: Stabilirea temei pentru acasă: elevii pregătesc un material pentru lecția următoare

Profesorul le dă elevilor o temă pentru acasă. Aceștia urmează să pregătească un material, care să fie predat la începutul lecției următoare. Ei primesc următoarele instrucțiuni sub formă de mini-fișă (a se vedea materiale pentru profesori 4.5).

1. Explicați de ce este dificil să se îndeplinească două sau mai multe obiective ale sustenabilității în același timp. Faceți referire la fișa pentru elevi 4.2 și discuția noastră din clasă.
2. Explicați de ce cei mai mulți jucători rămân atașați de obiectivul bunăstării individuale, chiar și atunci când consecințele dezastruoase au devenit clare.

Dacă doriți, puteți face referire și la exemple concrete.

Pregătiți explicațiile în scris.

Profesorul are la dispoziție opțiunea de a le oferi elevilor fișa pentru elevi 4.3 pentru a-i sprijini, dacă este necesar.

Lecția 4

Cum putem ajunge la sustenabilitate

Modalități de a echilibra obiectivele și a depăși conflictele

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de competențe	Analiză și evaluare: reflecții asupra experiențelor prin analiza pe bază de concept.
Obiectivul învățării	Imboldurile ne influențează puternic comportamentul. Efectul imboldurilor poate fi verificat prin reguli (extern) sau prin responsabilitate (autocontrol). Concepte: imbold, dilemă.
Sarcinile elevilor	Elevii aplică o serie de concepte la experiența lor personală.
Materiale și resurse	Fișa pentru elevi 4.2.
Mod de lucru	Prezentări; discuție în plen; informații din partea profesorului.
Timpul alocat	1. Elevii își prezintă ideile 10 min
	2. Elevii reflectează la influența imboldurilor asupra comportamentului lor 15 min
	3. Elevii discută două abordări de bază pentru a rezolva dilema sustenabilitate - profit 15 min

Caseta cu informații

În această lecție, elevii aplică conceptul de imbolduri pentru a-și analiza comportamentul din jocul pescuitului. Felul în care a fost construit jocul i-a încurajat pe elevi să se concentreze pe obiectivul maximizării câștigurilor pe termen scurt indiferent de consecințele pentru alți pescari sau resursa comună de pește.

În această lecție de final, elevii discută despre modalitățile de a controla imboldurile cu efect contraproductiv. Acest lucru se poate face în două moduri. Mai întâi, prin mijloace politice (abordarea autoritară); regulile și legile permit sau interzic anumite tipuri de comportament. Recompensele și pedeapsa sunt mijloace de aplicare a legii. În al doilea rând, oamenii își controlează ei înșiși comportamentul prin asumarea responsabilității. Elevii discută despre ce abordare preferă.

Tema pentru acasă este importantă din mai multe puncte de vedere: elevii reflectează la lecția anterioară și înregistrează concluziile. Ei își prezintă ideile la începutul acestei lecții și sunt implicați în mod activ de la început. Profesorul primește feedback referitor la ce au învățat și au înțeles elevii. Astfel se poate orienta cu privire la cum va continua (învățare constructivistă și instruire centrată pe

Descrierea lecției

Etapa 1: Elevii își prezintă ideile

Profesorul face legătura între subiectul lecției și întrebările cheie

Elevii trebuie să vină pregătiți la această lecție cu răspunsurile la cele două întrebări cheie. Gândindu-se la aceste întrebări, elevii au creat cadrul conceptual pentru întreaga lecție (învățare constructivistă).

1. Explicați de ce este dificil să se îndeplinească două sau mai multe obiective ale sustenabilității în același timp. Faceți referire la & fișa pentru elevi 4.2 și discuția noastră din clasă.
2. Explicați de ce cei mai mulți jucători rămân atașați de obiectivul bunăstării individuale, chiar și atunci când consecințele dezastruoase au devenit clare.

Dacă doriți, puteți face referire și la exemple concrete.

Pregătiți explicațiile în scris.

Profesorul anunță subiectul lecției: cum putem ajunge la sustenabilitate? Scrie subiectul pe tablă sau pe flipchart și îi invită pe elevi să vorbească. Fiecare dintre cele două întrebări este abordată pe rând.

Întrebarea 1: Obiectivele sustenabilității

Se poate presupune că elevii s-au gândit la următoarea problemă: în timp ce unele obiective ale sustenabilității se potrivesc bine împreună, altele se exclud reciproc. Protecția mediului, de exemplu, merge foarte bine cu responsabilitatea față de generațiile viitoare și față de omenire în general (perspectiva globală, o singură lume). Aceste obiective sunt puse în pericol dacă generația prezentă caută să obțină o bunăstare din ce în ce mai mare în prezent (economia). Societatea (obiectivul distribuției corecte) și economia (creșterea capacității și a productivității) se pot potrivi, dar în multe cazuri nu este așa.

Jocul pescuitului a reprezentat scenariul cel mai rău în care totul a mers prost. Chiar și satele mai bogate se confruntă cu declinul economic.

Elevii pot face referire la eforturile actuale de a armoniza creșterea economică și protecția mediului: reciclarea deșeurilor, producția de electricitate cu ajutorul generatoarelor bazate pe forța vântului, soarelui sau a apei sau construcția de mașini electrice.

Întrebarea 2: Obiectivul bunăstării individuale

Se poate presupune că elevii s-au gândit la următoarea problemă: în jocul pescuitului, „câștigătorul” pare a fi satul cu cele mai mari capturi. Responsabilitatea față de mediu nu a dat roade, la sensul propriu.

La fiecare rundă, profesorul invită să vorbească 6 până la 10 elevi. Când se formează o imagine clară, elevii încearcă să facă un rezumat. Rezultatul se poate apropia de ceea ce s-a prezentat aici, dar poate să fie și diferit. Dacă elevii nu sunt de acord, trebuie să se menționeze și lucrul acesta.

Etapa 2: Elevii reflectează la influența imboldurilor asupra comportamentului lor

Printr-o scurtă expunere, profesorul prezintă două concepte care îi ajută pe elevi să-și înțeleagă comportamentul din jocul pescuitului.

În jocul pescuitului, responsabilitatea față de mediu și de binele altora nu a dat roade, în sens propriu, în schimb maximizarea capturilor pentru binele propriu a funcționat. Acest semnal a fost foarte clar. Acest tip de influență subtilă, care ne îndeamnă să ne comportăm într-un anumit fel, dar nu ne forțează, se numește *imbold*.

Acum profesorul se oprește și le cere elevilor să se gândească la imboldurile pe care le resimt în viața de zi cu zi. Ne putem aștepta la exemple precum:

- Tindem să cumpărăm produsul mai ieftin dacă nu există diferențe mari de calitate.
- Depunem eforturi la școală să luăm note bune.
- Părinții le promet copiilor o recompensă dacă se descurcă bine la școală.
- Companiile de asigurări oferă bonusuri dacă clienții nu solicită despăgubiri.
- Primești un cadou dacă te abonezi la o revistă sau dacă reușești să-ți convingi un prieten să se aboneze.
- Unii oameni nu vor să bea prea mult fiindcă se tem că reputația lor va avea de suferit.

Elevii, sau profesorul, trag o concluzie pe baza unor astfel de exemple.

Aceste exemple arată foarte clar că imboldurile fac apel la interesele noastre personale. Deseori, acestea au de-a face simplu și direct cu banii, dar și cu dorința noastră de a avea succes sau de a fi acceptați de către ceilalți. Economii de piață competitive se bazează foarte mult pe imbolduri, iar imboldul profitului se află în centrul competiției specifice unei piețe libere. Nu este prin urmare nicio surpriză dacă elevii răspund unui imbold care le este foarte familiar.

Etapă 3: Elevii discută două abordări de bază pentru a rezolva dilema sustenabilitate - profit

Profesorul propune un al doilea subiect de discuție, legat de conceptul de dilemă. Imboldul de a ne crește câștigurile individuale este puternic. Din perspectiva sustenabilității, consecințele sunt dezastruoase dacă toți răspundem la imboldul profitului, și știm bine lucrul acesta. Ne confruntăm cu o dilemă. Știm că ar trebui să facem ceva pentru a proteja resursele comune, dar dacă încercăm, vom avea parte de eșec și vom sfârși mai săraci decât alții. Așadar ne întoarcem la obiectivul de a face profit, temându-ne de ce este mai rău. Această situație, în care facem ceva rău indiferent de ce opțiuni alegem – și trebuie să facem o alegere – se numește dilemă.

Elevii ar trebui mai întâi să pună întrebări pentru înțelegere. După ce ajung să fie de acord cu ipoteza că imboldul profitului din etapa inițială a jocului pescuitului este puternic, pot reveni la întrebarea despre cum pot depăși potențialul său distructiv. Experiența lor din cursul jocului este importantă aici. Au reușit elevii să controleze sau să-și coordoneze politicile de pescuit? Chiar dacă nu au reușit, ce soluții s-au sugerat? Ce soluții ar sugera acum privind înapoi?

În sens larg, ne putem aștepta ca ideile elevilor să se încadreze în două categorii. Este posibil să nu abordeze toate aspectele incluse în această descriere ideală:

- *Abordarea autoritară:* pescarii au nevoie de un set de reguli și legi și un sistem de control și sancțiuni pentru a aplica aceste reguli și legi. Pescarii sunt controlați de o instituție care le este superioară, iar această instituție – un guvern, cel mai probabil – ar defini și obiectivele sustenabilității. Libertatea de a urmări imboldurile legate de profit ar fi strict limitată.
- *Abordarea pe bază de contract:* pescarii semnează un contract cu privire la reguli sau principii și poate și obiectivele sustenabilității. Pot fi de acord și cu un sistem de controale și sancțiuni.

Pe care dintre cele două opțiuni o preferă elevii? Dacă a mai rămas doar puțin timp, profesorul le cere elevilor să ridice mâinile și un elev sau doi din fiecare tabără prezintă motivele. Dacă este suficient timp, poate urma o discuție. Elevii pot arăta că dezavantajul unei abordări ierarhice, autoritare constă în faptul că o instituție îndepărtată poate să nu înțeleagă foarte clar obiectivele sustenabilității. Abordarea locală pe bază de contract are avantajul expertizei, dar poate fi inferioară în ceea ce privește sancționarea nerespectării contractului. Deoarece pescarii sunt parteneri egali, nu pot face pe polițistii unii față de alții

Materiale pentru profesori 4.1

Jocul pescuitului: fișă de înregistrare pentru jucători

Fișă de înregistrare			
Barca nr.		Nume	
Sezonul nr.	Cotă pescuit (15% maxim)	Captură (în tone, cantitate totală)	
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			

Fișă de înregistrare			
Barca nr.		Nume	
Sezonul nr.	Cotă pescuit (15% maxim)	Captură (în tone, cantitate totală)	
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			

Materiale pentru profesori (managerii de joc) 4.2

Grafic de reproducere: refacerea populației de pește (în tone de pește)

- La sfârșitul sezonului de pescuit, rămân 47 de tone de pește în lac.
- În sezonul închis, populația de pește se reface. În acest exemplu, populația de pește ajunge la 56 de tone la începutul noului sezon de pescuit.
- Managerul jocului anunță acest număr, iar jucătorii decid apoi care va fi captura lor în noul sezon.
- Managerul jocului nu trebuie să le arate jucătorilor acest grafic de reproducere.

Sfârșitul sezonului trecut	Începutul sezonului nou	Sfârșitul sezonului trecut	Începutul sezonului nou	Sfârșitul sezonului trecut	Începutul sezonului nou	Sfârșitul sezonului trecut	Începutul sezonului nou
tone	tone	tone	tone	tone	tone	tone	tone
0	0	38	43	76	103	114	147
1	0	39	45	77	104	115	147
2	1	40	46	78	106	116	147
3	1	41	47	79	107	117	147
4	2	42	49	80	109	118	147
5	2	43	50	81	110	119	147
6	3	44	52	82	112	120	148
7	4	45	53	83	113	121	148
8	5	46	55	84	115	122	148
9	7	*47	*56	85	116	123	148
10	11	48	58	86	118	124	148
11	12	49	59	87	119	125	149
12	13	50	61	88	121	126	149
13	14	51	62	89	122	127	149
14	15	52	64	90	124	128	149
15	16	53	65	91	126	129	149
16	17	54	67	92	128	130	150
17	18	55	69	93	130	131	150
18	20	56	71	94	132	132	150
19	21	57	73	95	134	133	150
20	22	58	75	96	136	134	150
21	23	59	76	97	138	135	150
22	24	60	78	98	140	136	150
23	25	61	79	99	141	137	150
24	27	62	81	100	142	138	150
25	28	63	82	101	142	139	150
26	29	64	84	102	142	140	150
27	30	65	85	103	143	141	150
28	31	66	87	104	143	142	150
29	32	67	89	105	144	143	150
30	34	68	91	106	145	144	150
31	35	69	92	107	145	145	145
32	36	70	94	108	145	146	150
33	37	71	95	109	146	147	150
34	38	72	97	110	146	148	150
35	40	73	98	111	146	149	150
36	41	74	100	112	146	150	150
37	42	75	101	113	146		

* Indică exemplul utilizat aici – 47 de tone (sfârșitul sezonului trecut) – 56 de tone (începutul noului sezon).
Se bazează pe: Wolfgang Ziefle, "Das Fischerspiel", p. 13.

Materiale pentru profesori 4.3

Jocul pescuitului: grafic de înregistrare

Sezonul nr.	Populația de pește înainte de începerea sezonului (tone)	Barca nr. 1		Barca nr. 2		Barca nr. 3		Barca nr. 4		Cota totală %	Captura totală (tone)	Populația de pește la sfârșitul sezonului (tone)
		Cota %	Captură (tone)	Cota %	Captură (tone)	Cota %	Captură (tone)	Cota %	Captură (tone)			
1	140											
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												

Copiați această diagramă pe foaia pentru retroproiector, pe tablă sau pe flipchart. Înregistrați evoluția stocurilor de pește (începutul sezonului) și capturile totale (sfârșitul sezonului) indicând numărul de tone pentru stocuri și capturi și desenați apoi două linii cu culori diferite.

Materiale pentru profesori 4.5

Instrucțiuni pentru temă (mini-fișă pentru elevi)

Elevii primesc următoarele instrucțiuni referitoare la tema pentru acasă. Această pagină poate fi copiată și tăiată în mini-fișe. Instrucțiunile scrise sunt mai precise și economisesc timp la oră.

1. Explicați de ce este dificil să se îndeplinească două sau mai multe obiective ale sustenabilității în același timp. Faceți referire la fișa pentru elevi 4.2 și discuția noastră din clasă.
2. Explicați de ce cei mai mulți jucători rămân atașați de obiectivul bunăstării individuale, chiar și atunci când consecințele dezastruoase au devenit clare.

Dacă doriți, puteți face referire și la exemple concrete.

Pregătiți explicațiile în scris.

1. Explicați de ce este dificil să se îndeplinească două sau mai multe obiective ale sustenabilității în același timp. Faceți referire la fișa pentru elevi 4.2 și discuția noastră din clasă.
2. Explicați de ce cei mai mulți jucători rămân atașați de obiectivul bunăstării individuale, chiar și atunci când consecințele dezastruoase au devenit clare.

Dacă doriți, puteți face referire și la exemple concrete.

Pregătiți explicațiile în scris.

1. Explicați de ce este dificil să se îndeplinească două sau mai multe obiective ale sustenabilității în același timp. Faceți referire la fișa pentru elevi 4.2 și discuția noastră din clasă.
2. Explicați de ce cei mai mulți jucători rămân atașați de obiectivul bunăstării individuale, chiar și atunci când consecințele dezastruoase au devenit clare.

Dacă doriți, puteți face referire și la exemple concrete.

Pregătiți explicațiile în scris.

1. Explicați de ce este dificil să se îndeplinească două sau mai multe obiective ale sustenabilității în același timp. Faceți referire la fișa pentru elevi 4.2 și discuția noastră din clasă.
2. Explicați de ce cei mai mulți jucători rămân atașați de obiectivul bunăstării individuale, chiar și atunci când consecințele dezastruoase au devenit clare.

Dacă doriți, puteți face referire și la exemple concrete.

Pregătiți explicațiile în scris.

Unitatea de învățare 4.5 Informații contextuale pentru profesori

Listă de lectură pentru jocul pescuitului

Listă de lectură

Garrett Hardin (1968), "The tragedy of the commons", în *Science*, Volumul 162 (1968), p. 1244, www.garretthardinsociety.org.

Elinor Ostrom (1990), Governing the commons. *The evolution of institutions for collective action*. Cambridge University Press.

Wolfgang Ziefle (2000), "Fischerspiel und Verfassungsspiel. Die Allmendeklemme und mögliche Auswege", în: Gotthard Breit/Siegfried Schiele (eds.), *Werte in der politischen Bildung*, Wochenschau-Verlag, pp. 396-426, www.lpb-bw.de/publikationen/did_reihe/band22/ziefle.htm.

Wolfgang Ziefle (1995), "Das Fischerspiel", în: Landeszentrale für politische Bildung Baden-Württemberg (ed.), *Politik und Unterricht* (1/1995), pp. 7-35.

UNITATEADE ÎNVĂȚARE 5
REGULI ȘI LEGI
Învățământ secundar superior

Ce reguli ne servesc cel mai bine interesele?
Un joc de luare a deciziilor

5.1 și 5.2 De ce o comunitate are nevoie de reguli?

Regulile sunt instrumente pentru a rezolva probleme

Elevii concep un cadru instituțional

5.3 Ce reguli ne servesc cel mai bine interesele?

Elevii compară și evaluează soluțiile

5.4 Conferința

Membrii comunității cad de acord asupra unui set de reguli

Unitatea de învățare 5

Reguli și legi

Ce reguli ne servesc cel mai bine interesele?

„Regulile sunt instrumente” – o abordare constructivistă pentru înțelegerea instituțiilor

Acest slogan rezumă afirmația cheie pe care se concentrează această unitate. Reguli, legi, constituții și Declarația universală a drepturilor omului, toate pot fi exprimate sumar prin conceptul de instituții. În acest manual, instituțiile sunt văzute ca produse – oamenii au creat aceste instituții cu un anumit scop. În acest sens, „regulile – sau vorbind la modul general, instituțiile – sunt instrumente”.

Instituțiile sunt instrumente care servesc unor scopuri precum următoarele:

- rezolvă probleme serioase în societate;
- neutralizează sursele potențiale de conflict, deoarece produc stabilitate și securitate;
- definesc relațiile de putere dintre grupurile din societate cu interese diferite; apoi îi pot proteja pe cei slabi sau pot acorda puteri exclusive unui anumit grup sau chiar unor persoane.

Prin urmare, pentru a înțelege instituțiile, trebuie să înțelegem scopul sau interesul pe care creatorii lor l-au avut în vedere. Instituțiile sunt sisteme complexe pentru rezolvarea unor probleme complexe. Ele apar în urma unor procese de negociere și conflict, revoluții sau reforme. În democrații, dezvoltarea instituțională este un proces de învățare colectivă care se desfășoară la rândul său într-un set de reguli procedurale, deoarece constituțiile trebuie să fie modificate cu atenție și cu responsabilitate.

Elevii înțeleg instituțiile prin proiectarea unei instituții

Această parte cheie - dimensiunea constructivistă a dezvoltării instituționale – este reflectată de sarcina cheie a acestei unități. Elevii se confruntă cu o problemă politică și au sarcina de a inventa un set de reguli pentru a o rezolva. Ei devin conștienți de problemele de care trebuie să se ocupe creatorii instituțiilor și pot analiza constituția și legile țării lor, precum și drepturile omului, într-un mod mai pătrunzător, concentrându-se mai mult pe scopul instituțiilor decât pe fragmente izolate de reguli și regulamente.

Această versiune a unității 5 este concepută ca o extindere a unității 4, dar poate fi folosită și ca o unitate separată cu patru lecții (a se vedea mai jos alte detalii cu privire la această opțiune). Ambele variante stabilesc aceeași sarcină și se concentrează pe același subiect. Problema de care se ocupă elevii este cum ar trebui o comunitate de pescari să-și gestioneze în mod sustenabil resursa comună, stocul de pește dintr-un lac (pentru un model al obiectivelor sustenabilității, a se vedea fișa pentru elevi 4.2). Cel puțin aceste patru probleme trebuie să fie rezolvate:

1. Cum pot evita pescarii pescuitul excesiv și distrugerea stocului de pește?
2. Cum pot atinge pescarii o capacitate maximă?
3. Cum pot obține pescarii o distribuție echitabilă a veniturilor?
4. Cum pot îndeplini pescarii aceste obiective pe termen lung, în prezent și în viitor?

Elevii cunosc cheia pentru soluționarea acestei probleme. Fișa pentru elevi 4.4 indică cifrele pentru captura optimă sustenabilă (42 de tone). Pescarii au nevoie de un set de reguli care să controleze comportamentul oamenilor în vederea îndeplinirii acestor obiective. Sarcina elevilor este să conceapă acest cadru normativ. În sens larg, ei pot alege între două abordări: „stat” și „contract”. Ambele au avantaje și dezavantaje (a se vedea fișa pentru elevi 5.2).

Ambele abordări au avut succes în unele cazuri, ambele au și eșuat¹⁴. Pentru a vedea dacă soluția elevilor funcționează sau nu, este necesar ca aceasta să fie testată, ceea ce înseamnă să se joace câteva runde din jocul pescuitului (a se vedea unitatea 4) în continuarea acestei unități. Unitățile 4 și 5 pot fi prin urmare combinate pentru a alcătui un laborator de design instituțional și management sustenabil al resurselor – un proiect fascinant, dar care necesită timp.

Unitatea - un model al realității

La fel ca unitatea de învățare 4, și această unitate este concepută ca un joc. Elevii au încheiat unitatea 4 cu o idee despre cum să rezolve problema pescuitului excesiv prin adoptarea obiectivului sustenabilității (a se vedea fișa pentru elevi 4.2). Ei au discutat despre ce tip de cadru instituțional ar fi indicat (lecția 4), dar nu au explorat acest subiect în detaliu. Această versiune a unității 5 este o continuare a jocului pescuitului, dar cu un punct central de interes diferit: ce reguli sau legi servesc cel mai bine interesele comunității de pescari?

Unitatea de învățare 5 simulează procesul elaborării și acceptării unui cadru instituțional pentru comunitatea de pescari. Elevii revin prin urmare la rolurile lor de membri ai comunității de pescari, dar sarcina lor este diferită. Ei elaborează acum un set de reguli. Un model reduce complexitatea pentru a se concentra pe anumite aspecte care sunt importante pentru problema studiată, iar acest joc nu face excepție. Acum, jucătorii nu trebuie să-și facă griji în legătură cu pescuitul și asigurarea traiului. Nu există vreo putere externă care să le perturbe discuțiile. Modelul jocului se concentrează pe crearea unui set de reguli. Ca și în realitate, negocierile pot eșua – jucătorii pot să nu ajungă la un acord. În această privință, criteriile de succes pentru negocierile politice și procesul de învățare în cadrul ECD/EDO sunt diferite. Elevii pot învăța foarte mult din eșecul încercării de a ajunge la un acord.

Rolul profesorului - manager de joc și președinte

Ca manager de joc, profesorul are (chiar și) mai puține contribuții decât la jocul pescuitului. El acționează ca manager responsabil cu timpul, pentru a da o structură procesului. Altfel, un asemenea joc nu s-ar putea desfășura la orele ECD/EDO. Profesorul nu trebuie să îi îndemne pe elevi să facă anumite alegeri. Procesul de luare a deciziilor este unul deschis – poate să nu reușească dacă elevii nu pot ajunge la un acord cu privire la un proiect de cadru, dat fiind că sunt posibile diferite alegeri. Motivele elevilor pentru alegerile pe care le-au făcut sunt la fel de inetresante ca și rezultatul.

Cum se poate folosi unitatea de învățare 5 ca o unitate distinctă cu patru lecții

Construcția de bază a unității rămâne aceeași. Următoarele modificări permit utilizarea ei ca o unitate formată din patru lecții:

- În loc de a acționa ca cetățeni, elevii au rolul de consilieri pentru comunitatea de pescari. Consilierii formează echipe care elaborează cadre de reguli, le discută și în final ajung la un acord cu privire la ce model să recomande comunității.
- Prima lecție este dedicată studierii problemei. Elevii primesc relatarea referitoare la conflictul legat de pescuit (fișa pentru elevi 4.1) și soluția la problema sustenabilității fișele pentru elevi 4.2, 4.4). Elevii nu trebuie prin urmare să rezolve la fel de bine această problemă, dar se pot concentra pe întrebarea referitoare la regulile prin care pescarii pot fi încurajați, controlați sau chiar forțați, cu scopul de a susține obiectivul pescuitului sustenabil. Elevii trebuie să se ocupe și de problema proprietății.

Prin aplicarea acestor modificări, unitatea poate urma forma recomandată pentru versiunea integrată a unității 5.

¹⁴A se vedea Elinor Ostrom, *Governing the Commons. The evolution of institutions for collective action*, Cambridge University Press, 1990.

Dezvoltarea de competențe: legături cu alte unități de învățare din volum

Ce reprezintă acest tabel

Titlul acestui manual, Participarea la democrație, se concentrează pe competențele cetățeanului activ în democrație. Această matrice ilustrează potențialul efectelor de sinergie între unitățile acestui manual. Matricea arată ce competențe se dezvoltă în cadrul unității 5 (rândul închis la culoare). Coloana cu cadrul îngroșat arată competențele de luare de decizii și activism politic – evidențiată astfel datorită legăturii lor strânse cu participarea la democrație. Rândurile de mai jos indică legăturile cu alte unități din manual: ce competențe dezvoltate în cadrul acestor unități îi sprijină pe elevi la unitatea 5?

Cum poate fi utilizată această matrice

Profesorii pot folosi această matrice ca instrument pentru planificarea orelor ECD/EDO în diferite moduri.

- Această matrice îi ajută pe profesorii care pot dedica numai câteva ore pentru ECD/EDO: un profesor poate alege numai această unitate și să le omită pe celelalte, deoarece știe că anumite competențe cheie se dezvoltă de asemenea, într-o anumită măsură, în această unitate – de exemplu, analizarea unei probleme, evaluarea efectului regulilor, explorarea importanței responsabilității personale.
- Matricea îi ajută pe profesori să utilizeze efectele de sinergie ce îi ajută pe elevi în formarea de competențe importante în mod repetat, în diferite contexte care sunt conectate în multe feluri. În acest caz, profesorul selectează și combină mai multe unități.

Unități de învățare	Dimensiuni ale dezvoltării competențelor			Atitudini și valori
	Analiză politică și evaluare	Metode și abilități	Participarea la democrație Luarea de decizii și activism politic	
5 Reguli și legi	Construcții de bază ale cadrelor instituționale și formele de proprietate	Lucru în echipă, managementul timpului Comparație Alegeri	Contract social sau acord cu privire la o opțiune care să fie recomandată	Aprecierea regulilor și a legilor în abordarea civilizată a conflictelor
4 Conflict	Absența regulilor dă naștere la conflicte		Cum să faci față în situațiile informale de interese conflictuale	
2 Responsabilitate	Imboldurile ne pot influența puternic comportamentul		Abordarea dilemelor, stabilirea priorităților	Conștientizarea consecințelor deciziilor noastre
8 Libertate	Exercițiul libertății necesită un set de reguli pentru a-i proteja pe cei slabi	Dezbateri, susținerea punctului de vedere	Libertatea și încadrarea	Recunoaștere reciprocă
6 Guvernanță și politici	Regulile și legile sunt instrumente importante pentru rezolvarea problemelor și conflictelor		Compromisul și încercarea și eroarea în procesele de luare a deciziilor	

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 5: Reguli și legi –Ce reguli ne servesc cel mai bine interesele?

Un joc de luare a deciziilor

Subiectul lecției	Formarea de competențe/ obiectivele învățării	Sarcinile elevilor	Materiale și resurse	Metodă
Lecțiile 1 și 2 De ce o comunitate are nevoie de reguli?	Gândire analitică, planificarea sarcinilor. Identificarea unei probleme politice. Un set de reguli reprezintă coloana vertebrală instituțională a unei comunități. Ierarhie și relaționare – două sisteme de reguli; proprietate publică și proprietate privată.	Elevii elaborează un set de reguli pentru comunitatea lor. Elevii își pregătesc prezentările.	Fișele pentru elevi 5.1, 5.2, 5.4. Flipcharturi și markere, retroproiector sau fișe pentru elevi.	Joc de luare a deciziilor. Activitate de proiect.
Lecția 3 Ce reguli ne servesc cel mai bine interesele?	Gândire analitică: comparație pe bază de criterii. Evaluare: selectarea criteriilor și obiectivelor. Atitudini și valori: recunoaștere reciprocă. Eficiență, controlul puterii, aplicarea regulilor, fezabilitate, echitate.	Elevii își compară și evaluează proiectele. Temă: elevii iau deciziile cu privire la proiectele de cadru și de reguli pentru conferință.	Fișele pentru elevi 5.3, 5.4. Flipcharturi (sau alternative).	Prezentări. Discuție.
Lecția 4 Conferința	Luarea unei decizii. Compromis, consens cadru.	Elevii încearcă să ajungă la o decizie unanimă. Elevii reflectează la experiența lor.	Fișele pentru elevi 5.4-5.6.	Votare. Expunerea profesorului și discuție.

Lecțiile 1 și 2

De ce o comunitate are nevoie de reguli?

Regulile sunt instrumente pentru a rezolva probleme

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecțiile.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de competențe	Activitate de proiect (cooperare, managementul timpului, învățare autocontrolată, orientarea spre produs, rezolvarea de probleme). Gândire analitică, planificarea sarcinilor, identificarea unei probleme	
Obiectivul învățării	Regulile și legile sunt instrumente puternice pentru a influența și controla comportamentul uman. O societate fără un cadru normativ poate fi distrusă de conflictele necontrolate dintre membrii săi. Un set de reguli/ cadru normativ reprezintă coloana vertebrală instituțională a unei comunități. Alegeri de bază: ierarhie și relaționare – două sisteme de reguli; proprietate publică și proprietate privată.	
Sarcinile elevilor	Elevii elaborează un set de reguli pentru comunitatea lor.	
Materiale și resurse	Fișele pentru elevi 5.1, 5.2, 5.4. Flipcharturi și markere, retroproiector sau fișe pentru elevi.	
Mod de lucru	Joc de luare a deciziilor, activitate de proiect.	
Timpul alocat (Lecția 1)	1. Profesorul prezintă sarcina	20 min
	2. Elevii formează grupuri și lucrează la proiect	20 min
Timpul alocat (Lecția 2)	3. Elevii lucrează la proiect	40 min

Caseta cu informații

Construcția jocului urmează principiul învățării bazate pe sarcini: elevii se confruntă cu o problemă și trebuie să găsească o soluție. Sunt informați cu privire la etapele procesului și limitele de timp, iar apoi lucrează pe cont propriu.

Jocul le cere elevilor să-și reia rolurile de membri ai comunității de pescari și să devină încă o dată jucători, până la lecția 4. Totuși, acum elevii acționează la un nivel diferit de reflecție și cu o sarcină nouă. Presiunea extremă a timpului, așa cum a fost cazul în timpul jocului pescuitului, nu mai este o problemă.

Sarcina lor nouă este să elaboreze un set de reguli. O astfel de sarcină are o dimensiune politică: jucătorii trebuie să ajungă la o decizie, deoarece comunitatea nu poate supraviețui fără un set de reguli. Elevii trăiesc experiența politicii ca pe ceva practic. Pentru a evita soluțiile părtinitoare, grupurile trebuie să includă membri din toate satele de pe malul lacului pentru a lua în calcul diferite puncte de vedere și experiențe.

Profesorul îndeplinește rolul unui manager de joc. Managerii responsabili cu materialele primesc de la profesor materialele de lucru. La începutul celei de-a doua lecții, profesorul le vorbește elevilor timp de cinci minute.

Cu această ocazie, profesorul distribuie propunerea de reguli pentru conferința de la lecția 4. Clarificând procedura înainte de conferință, lecția a patra se va desfășura ușor și va fi suficient timp disponibil pentru etapa de reflecție, care are o mare importanță în învățarea bazată pe sarcini. Dacă elevii au întrebări sau sugestii pentru a îmbunătăți aceste reguli, pot ridica aceste puncte la lecția 2 și pot decide împreună cu profesorul cum să-l abordeze pe fiecare.

Descrierea lecției 1

1. Profesorul prezintă sarcina

Elevii se gândesc la experiența lor din jocul pescuitului

Profesorul îi implică pe elevi imediat îndemnându-i să-și amintească experiența din jocul pescuitului:

1. Descrieți problemele pe care le-ați întâlnit în jocul pescuitului.

Se poate anticipa că elevii se vor referi la obiectivele sustenabilității. În funcție de ce s-a discutat și de ceea ce au înțeles, vor vorbi și despre dificultățile legate de echilibrarea acestor obiective și îndeplinirea lor pe perioade lungi de timp. Este posibilă o gamă largă de răspunsuri. Elevii pot să-și răspundă la întrebări unul altuia, în timp ce profesorul prezidează această rundă de exprimare a ideilor.

2. Exprimați-vă opinia cu privire la încercările de a rezolva aceste probleme.

Această întrebare include totul: obiectivele jucătorilor, modul lor de comunicare, voința și capacitatea lor de a coopera, profunzimea înțelegerii problemei, rezultatul final – succes sau eșec. Dacă este necesar, profesorul reduce câmpul vizat de această întrebare largă.

Este de așteptat ca elevii să acorde atenție absenței unor reguli clare. În funcție de deciziile lor, este posibil ca ei să fi încercat să elaboreze astfel de reguli.

Elevii pot de asemenea să sugereze anumite abordări: regulile necesită o autoritate statală sau funcționează cel mai bine în rețele mici, cu un set de reguli mai informal. Este posibil ca ei să se fi gândit și la problema proprietății private sau publice asupra stocurilor de pește. Profesorul ține cont de astfel de comentarii, deoarece pot avea legătură cu fișa pentru elevi 5.2.

Profesorul prezintă sarcina.

Activitatea inițială de brainstorming a asigurat contextul pentru sarcină. Profesorul le explică elevilor că astfel de probleme serioase au apărut în comunitatea de pescari din cauza absenței unui cadru clar de reguli care să definească modul și posibil și obiectivul interacțiunii.

Experiența elevilor din jocul pescuitului poate fi generalizată:

- Nu există societate umană fără conflicte.
- Nicio societate umană nu va supraviețui fără cooperare.
- Nicio comunitate nu poate să coopereze sau să-și rezolve conflictele în mod pașnic fără un cadru instituțional de reguli.
- Aceste reguli pot fi puse în aplicare prin legi, dar sunt posibile și soluții alternative.

Elevii pot explora acum ce reguli servesc cel mai bine intereselor comunității. Ei revin la rolurile lor de membri ai comunității de pescari, dar acum jocul este diferit. De data aceasta, ei acționează ca inventatori de reguli. Formează grupuri și elaborează reguli, apoi le compară și le evaluează, iar în cadrul unei conferințe, votează în sfârșit pentru a adopta un cadru normativ pentru comunitatea de pescari.

Programul pentru luarea deciziilor

Elevii primesc fișa pentru elevi 5.1.

Profesorul le explică elevilor că jocul este un model al procesului politic de luare a deciziilor - unul special, care se ocupă de introducerea regulilor de bază mai degrabă decât un proces care se desfășoară într-un cadru deja stabilit.

Jocul continuă până la lecția 4, când elevii opresc jocul și reflectează la experiența lor. Fișa pentru elevi 5.1 descrie agenda și oferă câteva informații cu privire la motivul pentru care este folosită tocmai

această metodă de joc în cazul de față. În joc, ca și în realitate, un bun cadru pentru comunitate este dat de o întrebare practică și nu de una academică. Elevii trebuie să ia o decizie.

Profesorul distribuie fișa pentru elevi 5.2 care este un fel de ghid pentru câteva întrebări cheie ce merită a fi luate în considerare. Dacă elevii au abordat anumite puncte în cursul activității de brainstorming care au legătură cu fișa pentru elevi, profesorul le atrage atenția asupra acestui lucru.

Când elevii sunt gata să înceapă, formează grupuri.

2. Elevii lucrează la proiect (lecțiile 1 și 2)

Elevii formează grupuri de patru până la șase membri. Pe rând, membrii fiecărei echipe de pescari își trec numele pe listele de pe tablă sau flipchart, asigurându-se că echipa lor este reprezentată de cel puțin un membru. Profesorul le explică elevilor că este important să se ia în considerare experiențele și perspectivele diferite ale celor patru echipe. Profesorul înregistrează membrii grupurilor.

Mai întâi, membrii grupurilor stabilesc responsabilitățile de bază: 1-2 prezentatori, 1-2 responsabili cu scrisul, managerul grupului (președinte), managerul responsabil cu materialele și timpul, responsabilul cu monitorizarea. Grupurile se reunesc la mese așezate pe cât de departe posibil. Managerii responsabili cu materialele colectează materialele pentru grupul lor.

Elevii lucrează în grupuri în cursul celei de-a doua jumătăți a lecției 1 și în cursul lecției 2.

Elevii sunt liberi să-și planifice activitatea, inclusiv tema.

Descrierea lecției 2

Elevii își prezintă alegerile cheie

La începutul lecției 2, profesorul cere fiecărui grup să-și prezinte alegerile de bază – ierarhie sau relaționare – sau un sistem mixt? Stocurile de pește ar trebui să fie proprietate privată sau publică? Dacă două sau mai multe grupuri au făcut aceleași alegeri, profesorul îi încurajează să-și împărtășească rezultatele la un moment dat în cursul lecției. Astfel de schimburi pot fi foarte utile pentru conferință, deoarece modelele similare pot alcătui unul singur.

Grupurile care doresc să continue să lucreze pe cont propriu nu trebuie să fie împiedicate.

Acord în avans cu privire la regulile procedurale

După ce a vorbit la începutul celei de-a doua lecții, profesorul distribuie fișa pentru elevi 5.4 și le cere grupurilor să citească proiectele și să decidă dacă sunt acceptabile. La sfârșitul lecției, grupurilor li se va cere să voteze. În caz de obiecții sau întrebări, elevii trebuie să le ridice în cursul lecției.

Grupurile își pregătesc prezentările

Managerii responsabili cu materialele colectează materialele pentru prezentare în cursul lecției.

Profesorul nu intervine dacă un grup este în întârziere. Acesta le poate reaminti elevilor că este responsabilitatea lor să termine prezentarea înainte să înceapă lecția a treia, ceea ce permite ca unele lucruri să fie finalizate acasă.

Profesorul le cere elevilor responsabili cu scrisul să pregătească un document final cu proiectul lor – în scris sau imprimat cu ajutorul unui computer – care poate fi semnat de toți membrii comunității (a se vedea regulile procedurale din fișa pentru elevi 5.4).

Lecția 3

Ce reguli ne servesc cel mai bine interesele?

Elevii compară și evaluează soluțiile

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de competențe	Gândire analitică: comparație pe bază de criterii. Evaluare: selectarea criteriilor și obiectivelor. Atitudini și valori: recunoaștere reciprocă.	
Obiectivul învățării	Eficiență, controlul puterii, aplicarea regulilor, fezabilitate, echitate.	
Sarcinile elevilor	Elevii își compară și evaluează proiectele. Temă: elevii iau deciziile cu privire la proiectele de cadru și de reguli pentru conferință.	
Materiale și resurse	Fișele pentru elevi 5.3, 5.4; flipcharturi (sau alternative)	
Mod de lucru	Prezentări Discuție	
Timpul alocat	1. Elevii prezintă soluțiile	20 min
	2. Elevii compară proiectele	15 min
	3. Elevii primesc două sarcini ca temă	5 min

Caseta cu informații

Profesorul poate anticipa în linii mari direcțiile în care vor merge elevii, dar nu mai mult de atât. Informațiile sunt la fel de noi pentru acesta ca și pentru elevi. Se ocupă de întrebări dificile, la care s-a răspuns în diferite moduri, după cum arată atât istoria, cât și o comparație a sistemelor politice actuale. Membrii comunității caută o soluție care servește cel mai bine intereselor lor. Ei sunt de acord cu obiectivul, dar pot avea idei diferite despre cum să îl îndeplinească.

Această lecție este un exercițiu de cultură politică democratică.

Profesorul ar trebui să îi încurajeze pe elevi să compare și să evalueze calitatea analitică și practică a proiectelor și să facă același lucru și el însuși. Elevii ar trebui să își dea seama că preferințele pentru o anumită abordare a designului instituțional sunt deseori legate de experiență și de valori. Acestea nu sunt deschise la discuții sau moduri de a raționa. Elevii trebuie să fie încurajați să le exprime, într-un cadru de recunoaștere reciprocă. Dacă, în cele din urmă, comunitatea adoptă proiectul lor este o întrebare diferită.

Descrierea lecției

1. Elevii prezintă soluțiile

Grupurile prezintă proiectele pe rând. Toți elevii folosesc fișa pentru elevi 5.3 ca instrument de comparare.

Ordinea prezentării: grupurile care împărtășesc anumite alegeri de bază își expun prezentările unul după altul, deoarece pot fi comparate mai ușor. În acest caz, două alternative de bază pot fuziona rapid.

2. Elevii compară proiectele

Fișa pentru elevi 5.3 oferă criteriile pentru comparație. Acestea sunt câteva combinații probabile – dar creativitatea elevilor poate foarte bine să producă alte rezultate!

A. Elemente de bază

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Model de guvernare	Autoritate statală	Autoritate statală	Rețea	Model mixt
Formă de proprietate	Proprietate publică	Proprietate privată	Proprietate publică	Proprietate privată
Tendință	Economie centralizată planificată sau „dictatură verde”	Piață competitivă (capitalism) + „stat puternic” (modelul occidental)	Modelul cantonal, cooperativă autonomă	Cooperativă semi-autonomă; reguli pentru livrarea surplusului de peste cooperativei

B. Reguli

Nu există o legătură foarte clară între anumite modele și anumite reguli. Sunt posibile mai multe combinații diferite. Unele dintre cele mai importante puncte se regăsesc în fișa pentru elevi 5.3:

- A fost definit un obiectiv?
- Cine are puterea de a lua decizii?
- Au fost asigurate instrumente pentru aplicarea regulilor?
- Au fost luate precauții împotriva abuzului de putere?

3. Elevii discută proiectele

În timpul discuției, elevii aplică criteriile la modelele alese. Vor prefera probabil modelele care au aceeași abordare de bază ca modelul propriu, prin urmare vor fi dezbătute motivele pentru aceste alegeri. Există totuși unele criterii după care pot fi evaluate toate modelele. Dacă elevii nu le au în vedere, o poate face profesorul:

- Obiectivul sustenabilității: proiectul de cadru îi ajută pe pescari să îndeplinească obiectivele sustenabilității? (a se vedea fișa pentru elevi 4.1.)
- Fezabilitate: sistemul de reguli este destul de simplu de înțeles și de pus în practică?
- Echitate: regulile sunt echitabile?
- Democrație și drepturile omului: regulile respectă standardele democrației și drepturilor omului?
- Legitimitate: este de dorit să existe o decizie unanimă cu privire la cadrul de reguli. Pot membrii comunității să fie de acord cu privire la un set de reguli?

4. Temă: elevii aleg

Profesorul încheie discuția cu câteva minute înainte de terminarea lecției. Acesta acționează ca manager de joc sau de proces și le explică elevilor că la lecția finală se vor întâlni în cadrul unei conferințe pentru a adopta un cadru.

Elevii au două sarcini de pregătit pentru conferință:

Sarcina nr. 1: alegerea unui proiect de cadru

Nu va exista timp suficient pentru o discuție detaliată. Prin urmare, sarcina elevilor ca temă pentru acasă este să se hotărască. Trebuie să se ia o decizie, deci ar trebui să fie dispuși să accepte un compromis. Un cadru care îndeplinește câteva criterii cheie este mai bun decât alternativa continuării fără niciun cadru.

Pot acorda prioritate anumitor designuri și criterii de bază și să stabilească ce aleg în felul acesta.

Trebuie să pregătească un scurt enunț prin care să îi atragă pe membrii comunității să adopte modelul lor preferat.

Sarcina nr. 2: acceptarea sau modificarea regulilor procedurale pentru conferință

Profesorul explică:

Nu numai comunitatea însăși, ci și o reuniune atât de importantă precum o conferință a comunității necesită un set de reguli. Membrii trebuie să fie de acord cu privire la aceste reguli înainte să înceapă conferința. Fără un astfel de acord în prealabil, pot apărea situații dificile dacă membrii comunității nu pot cădea de acord cum să voteze sau cum vor fi numărate voturile.

Fișa pentru elevi 5.4 conține o propunere pentru un set de reguli procedurale. Acestea vor fi primele pe agendă, deoarece vor fi aplicate imediat după aceea. Elevii trebuie prin urmare să aibă deja o opinie: sunt de acord cu propunerea sau doresc unele modificări?

Lecția 4

Conferința

Membrii comunității cad de acord asupra set de reguli (cadru normativ).

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de	Luarea unei decizii.	
Obiectivul învățării	Compromis, consens.	
Sarcinile elevilor	Elevii încearcă să ajungă la o decizie unanimă. Elevii reflectează la experiența lor.	
Materiale și resurse	Fișele pentru elevi 5.4-5.6.	
Mod de lucru	Votare Expunerea profesorului și discuție	
Timpul alocat	1. Elevii desfășoară conferința	20 min
	2. Elevii reflectează la experiența lor	20 min

Caseta cu informații

Pentru elevi, o conferință cu privire la o constituție a unor fondatori de stat, să spunem așa, este un exercițiu de participare la democrație. Elevii îndeplinesc rolul de legislatori constituționali. Chiar și conferința necesită un set de reguli pe care elevii trebuie să îl adopte înainte să înceapă. Dând o structură procedurii, elevii își pot asuma o responsabilitate deplină, inclusiv pentru prezidarea reuniunii.

Învățarea pe bază de sarcini necesită întotdeauna reflecție. Elevii pot învăța făcând ceva numai dacă se gândesc la ceea ce fac sau la ce au făcut. Care este semnificația? Etapa de reflecție asigură o înțelegere cheie. Elevii înțeleg ce poate fi generalizat. În cursul acestei secvențe de învățare, ei află de ce comunitățile au nevoie de un cadru instituțional pentru a supraviețui și ce probleme și riscuri trebuie să fie urmărite atunci când se acordă putere autorităților.

Pentru această unitate, recomandăm o scurtă expunere a profesorului pentru a atrage atenția asupra multiplelor semnificații. Elevii răspund la aceste informații printr-o rundă de discuții și un chestionar de feedback.

Descrierea lecției

Aranjarea locurilor

În ambele părți ale lecției – conferința și etapa de reflecție - elevii sunt așezați în formă de cerc, fără bănci sau la băncile lor așezate în formă de pătrat. Președintele stă la catedră, lângă tablă și flipchart.

1. Elevii desfășoară conferința

Elevii desfășoară conferința după regulile cu care au fost de acord. Profesorul urmărește și ascultă. Cu excepția cazului în care elevii se confruntă cu probleme serioase (neînțelegeri legate de felul în care regulile trebuie să fie aplicate, de exemplu), ceea ce este puțin probabil, profesorul nu are de ce interveni în niciun fel.

Profesorul îi observă pe elevi cum își îndeplinesc rolurile. Folosește această ocazie pentru a-și adapta expunerea ulterioară în funcție de experiența elevilor.

2. Elevii reflectează la experiența lor

Profesorul rezumă unitățile 4 și 5 în cadrul unei expuneri

Elevii primesc fișa pentru elevi 5.5 înainte de expunere. În cadrul acestei expuneri, profesorul trece în revistă ceea ce s-a întâmplat în cele două jocuri, jocul pescuitului și cel cu luarea deciziilor. Acestea modelează un proces istoric prin care o societate se transformă într-o comunitate cu un cadru instituțional de reguli. În funcție de alegerea care s-a făcut în timpul conferinței, este posibil ca societatea să fi fondat acum un stat, complet, cu o constituție și cu puteri legislative și de aplicare a legilor clar definite. Sau este posibil ca membrii comunității să fi ales o abordare pe bază de rețea, poate pentru a evita problema abuzului de putere. Profesorul își adaptează expunerea în funcție de rezultatele jocului. În plus, elevii au încercat să depășească sursa de conflict permanent în cadrul comunității de pescari prin definirea unei politici de sustenabilitate.

Acesta este în esență un proces de modernizare. Jocurile prezintă paralele importante cu realitatea socială și istorică, dar și diferențe semnificative (a se vedea concluziile).

Elevii reacționează la expunere

O astfel de expunere le oferă elevilor un material pentru gândire. Cunoscut toate informațiile din perspectiva jocului. Ceea ce este nou, și important pentru reflecție, este ceea ce poate fi generalizat și aplicat la alte probleme și sarcini.

Elevii trebuie să fie liberi să pună întrebări pentru înțelegere și să facă observații – cu ce sunt de acord și cu ce nu.

Ei pot pune întrebări referitoare la punctele care îi interesează. Aceasta le dă posibilitatea profesorului și elevilor să planifice împreună alte lecții și unități. Ce poate fi acoperit de alte unități, de exemplu în acest manual? Ce poate fi legat de cerințele curriculare? Ce timp este disponibil? Sunt elevii interesați de o sarcină de investigație?

Elevii pot sugera să se întoarcă la jocul pescuitului – să mai joace câteva runde, folosind nivelul de reflecție și înțelegere pe care l-au dobândit acum.

Elevii oferă feedback personal

Profesorul distribuie fișa pentru elevi 5.6. Acesta este un chestionar care îi ajută pe elevi să reflecteze la procesul de învățare. Aceste enunțuri oferă de asemenea și informații importante pentru profesor în vederea îmbunătățirii activității viitoare. Dacă elevii au un portofoliu, chestionarul ar trebui inclus în acesta.

Dacă profesorul dorește să citească chestionarele, unii elevi se pot simți mai în siguranță dacă au posibilitatea să răspundă anonim.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 6

GUVERNARE ȘI POLITICI

Învățământ secundar superior

Modelul ciclului de politici

Cum își rezolvă problemele o comunitate democratică?

6.1 „Problema noastră cea mai urgentă este...”

O discuție cu privire la stabilirea agendei politice

6.2 Politică—cum își rezolvă problemele o comunitate democratică

Modelul ciclului de politici

6.3 Aplicarea modelului ciclului de politici

Sarcină de investigație

6.4 Cum putem participa? Ciclul de politici ca instrument pentru participarea politică

6.5 Sesiune de feedback (opțional)

Unitate de învățare 6

Guvernare și politici

Modelul ciclului de politici

Introducere pentru cadrele didactice

Cele două dimensiuni ale politicii

Politica, potrivit definiției clasice a lui Max Weber, are două dimensiuni: pe de o parte, este o căutare și o luptă pentru putere, iar pe de altă parte este „găurirea unor scânduri groase, atât cu pasiune, cât și cu o bună judecată”¹⁵, încet și cu forță. Metafora reprezintă încercarea de a rezolva probleme politice. Astfel de probleme trebuie să fie rezolvate, deoarece sunt urgente și afectează societatea în ansamblu, și sunt prin urmare complexe și dificile.

Această unitate se concentrează pe felul în care are loc această „găurire a scândurilor groase” și cum pot cetățenii care doresc să participe la democrație să joace în rol în stabilirea problemelor care merită prioritate și a felului în care acestea ar trebui să fie cel mai bine rezolvate.

Modelul ciclului de politici

Elevii află cum să folosească un instrument pentru a descrie și a înțelege procesele de luare a deciziilor politice – modelul ciclului de politici (a se vedea fișa pentru elevi 6.1). Politica este înțeleasă ca un proces de definire a problemelor, iar apoi dezbateră, alegerea și implementarea soluțiilor. Opinia publică și reacțiile din partea acelor persoane și grupuri ale căror interese sunt afectate arată dacă soluțiile servesc scopurilor lor și dacă vor fi acceptate. Dacă încercarea de a rezolva o problemă a reușit, ciclul de politici se încheie (terminarea politicii); dacă nu, ciclul pornește din nou. În unele cazuri, o soluție la o problemă creează noi probleme pentru care este necesar un nou ciclu de politici.

Modelul ciclului de politici evidențiază aspecte importante ale luării deciziilor politice în sistemele democratice:

- un concept euristic (constructivist) al problemelor politice și binelui comun;
- o stabilire competitivă a agendei; în societățile pluraliste, argumentele politice sunt deseori legate de interese;
- luarea deciziilor politice ca proces de învățare colectivă; absența jucătorilor omniștienți (precum lideri sau partide cu ideologii ce promit „mântuirea”);
- o puternică influență a opiniei publice și atenția massmediei; oportunitate pentru cetățeni și grupurile de interese să intervină și să participe.

Cum funcționează modelul—ce arată și ce omite

Ciclul de politici este un model - un design care funcționează ca o hartă la geografie. Arată foarte multe și asigură o înțelegere logică. Prin urmare, modelele sunt deseori folosite atât în educație, cât și în știință, fiindcă fără modele am înțelege foarte puțin din lumea noastră complexă.

¹⁵Max Weber, *Politik als Beruf* [Politics as a vocation], Reclam: Stuttgart, 1997, p. 82. (My translation, P.K.)

Manualul pentru elevi conține materiale concepute ca modele:

Fișele pentru elevi:

- 1.2 Trei opțiuni care ne modelează viitorul
- 3.4 Cum tratează un sistem politic democratic diversitatea și pluralismul?
- 3.5 Conceptul de bine comun
- 3.6 Harta scindărilor sociale și a partidelor politice

Nu confundăm niciodată o hartă cu peisajul pe care îl reprezintă – o hartă arată foarte multe, dar și omite foarte multe. O hartă care ar arăta totul ar fi prea complicată ca să poată fi înțeleasă. Același lucru este valabil și pentru modele precum ciclul de politici. Nici acest model nu trebuie să fie confundat cu realitatea. Acesta se concentrează pe procesul luării de decizii politice – „găurirea lentă a scândurilor groase” – dar acordă mai puțină atenție celei de-a doua dimensiuni a politicii, căutarea și lupta pentru putere și influență.¹⁶

În sistemele democratice, cele două dimensiuni ale politicii sunt conectate: factorii de decizie politici se confruntă cu probleme dificile și se confruntă și între ei ca adversari politici. În modelul ciclului de politici, etapa stabilirii agendei arată cum funcționează împreună aceste două dimensiuni. Introducerea în agendă a modului propriu de înțelegere a unei probleme politice este o chestiune de putere și influență.

Iată un exemplu. Un grup pretinde că „Impozitele sunt prea mari, deoarece descurajează investitorii”, în timp ce un al doilea grup susține că „Impozitele sunt prea mici, deoarece educația și securitatea socială sunt subfinanțate”. Există interese și perspective politice fundamentale în spatele fiecărei definiții a problemei impozitelor, iar soluțiile implicate merg în direcții opuse: reducerea impozitelor pentru grupurile cu venituri mari – sau creșterea lor. Prima definiție a problemei este neo-liberală, a doua este social democrată (a se vedea fișa pentru elevi 3.6).

Cetățenii trebuie să fie conștienți de ambele. Modelul ciclului de politici este un instrument care îi ajută pe cetățeni să identifice și să evalueze eforturile factorilor de decizie politici de a rezolva problemele societății.

Potențialul de învățare al modelului

Potențialul unității de dezvoltare a competențelor include următoarele:

Competențe de analiză și evaluare:

- Elevii sunt formați pentru a deveni utilizatori activi ai informațiilor media.
- Ei își dezvoltă atenția față de dezbateri și diferitele etape ale procesului de luare a deciziilor politice.
- Elevii apreciază negocierea unor compromisuri între diferite interese (conceptul euristic al problemelor politice și binelui comun).

Competențe de participare politică:

Elevii sunt capabili să identifice etapele unui proces politic de luare a deciziilor în cursul căruia pot interveni și exercita o influență (etapele de dinainte și după luarea unei decizii).

Cadrul didactic al unității

Elevilor li se prezintă modelul ciclului de politici ca instrument, pe care apoi îl aplică într-un proiect de investigație. În ultima lecție, elevii își împărtășesc concluziile și reflectă la activitatea din cursul proiectului. Prima lecție oferă un organizator avansat care evidențiază un element cheie al ciclului de politici – problema stabilirii agendei politice. Elevii vor înțelege mai bine modelul după ce au experimentat simularea dezbaterii pentru stabilirea agendei în clasă. Unitatea de învățare permite un nivel ridicat de activitate al elevilor.

¹⁶ A se compara Materiale pentru profesori 6.2.

Unitatea de învățare oferă instrumentul pentru dezvoltarea analizei proceselor de luare a deciziilor politice, dar nu asigură un material pentru studiu de caz. Acest lucru face posibil, dar și necesar, ca profesorul și/sau elevii să aleagă un subiect potrivit. Printre criteriile de alegere a unui studiu de caz se numără: relevanța, inteligibilitatea, disponibilitatea acoperirii media. Un caz actual va acoperi etapele inițiale ale modelului ciclului de politici, dar acoperirea media este mai ușor accesibilă. Pe de altă parte, un caz din trecut asigură și detalii despre istoricul implementării și evaluarea soluțiilor problemei. Trebuie să fie luat în considerare și cadrul constituțional, legal și instituțional.

Se recomandă o sesiune opțională de feedback pentru a evalua rezultatul învățării și a utiliza potențialul de învățare pe care îl oferă feedbackul elevilor – atât pentru elevi, cât și pentru profesori. Totuși, pentru aceasta trebuie să fie rezervată o a cincea lecție.

Dezvoltarea de competențe: legături cu alte unități din volum

Ce reprezintă acest tabel

Titlul acestui manual, Participarea la democrație, se concentrează pe competențele cetățeanului activ în democrație. Această matrice ilustrează potențialul efectelor de sinergie între unitățile acestui manual. Matricea arată ce competențe se dezvoltă în cadrul unității 6 (rândul închis la culoare). Coloana cu cadrul îngroșat arată competențele de luare de decizii și activism politic – evidențiată astfel datorită legăturii lor strânse cu participarea la democrație. Rândurile de mai jos indică legăturile cu alte unități din manual: ce competențe dezvoltate în cadrul acestor unități îi sprijină pe elevi la unitatea de învățare 6?

Cum poate fi utilizată această matrice

Profesorii pot folosi această matrice ca instrument pentru planificarea orelor ECD/EDO în diferite moduri.

– Această matrice îi ajută pe profesorii care pot dedica numai câteva ore pentru ECD/EDO: un profesor poate alege numai această unitate și să le omită pe celelalte, deoarece știe că anumite competențe cheie se dezvoltă de asemenea, într-o anumită măsură, în această unitate – de exemplu, analiza unei probleme, evaluarea efectului regulilor, explorarea importanței responsabilității personale.

– Matricea îi ajută pe profesori să utilizeze efectele de sinergie ce îi ajută pe elevi în formarea de competențe importante în mod repetat, în diferite contexte care sunt conectate în multe feluri. În acest caz, profesorul selectează și combină mai multe unități.

Unități de învățare	Dimensiuni ale dezvoltării competențelor			Atitudini și valori
	Analiză politică și evaluare	Metode și abilități	Participarea la democrație Luarea de decizii și activism politic	
6 Guvernanță și politici	Argumentare publică și negociere: exercitarea drepturilor omului, esența luării deciziilor în mod democratic	Criterii pentru selectarea informațiilor	Abordare strategică pentru intervenirea în procesele de luare a deciziilor	Aprecieră negocierii și competiției de interese
3 Diversitate și pluralism	Pluralism Competiție de interese Negocierea binelui comun Două dimensiuni ale politicii	Formularea de scurte declarații	Negocierea compromisurilor și obținerea unui acord cu privire la conceptul temporar de bine comun	Recunoaștere reciprocă
4 Conflict	Conceptul de problemă politică		Identificarea unei probleme, încercarea de a găsi o soluție	
5 Reguli și legi	Importanța unei aprecieri comune față de cadrul instituțional, inclusiv cultura politică, în sistemele democratice		Elaborarea unui cadru instituțional pentru procese pașnice de luare a deciziilor politice	Aprecieră corectitudinii în negocierile pentru un compromis

8 Libertate	Argumentare	Vorbirea în public	Promovarea ideilor și intereselor în public	Aprecierea mijloacelor non-violente de rezolvare a conflictelor
9 Media	Stabilirea agendei și „paza la intrare” prin media și utilizatorii de media	<i>De-construcția</i> informațiilor transformate prin media Criterii pentru selectarea informațiilor	Adoptarea perspectivei de „pază la intrare” a massmediei: definirea problemelor politice	

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 6: Guvernare și politici – Modelul ciclului de politici

Cum își rezolvă problemele o comunitate democratică?

Subiectul lecției	Formarea de competențe/obiectivele învățării	Sarcinile elevilor	Materiale și resurse	Metodă
Lecția 1 „Problema noastră cea mai urgentă este...”	Evaluare: a face o alegere, a oferi motive. Participare: recunoașterea reciprocă a experienței, intereselor și valorilor personale. O problemă politică este o chestiune de dezbateră, nu un fapt.	Elevii desfășoară o discuție despre stabilirea agendei politice.	Flipcharturi și markere în culori asortate, bandă adezivă.	„Zidul tăcerii” – activitate în grup. Prezentări și discuție.
Lecția 2 Politica – cum își rezolvă problemele o comunitate democratică	Lucrul cu un model. Politica are scopul de a rezolva probleme care afectează comunitatea.	Elevii aplică modelul ciclului de politici la exemple concrete la alegere (sarcină de investigație).	Fișele pentru elevi 6.1 și 6.2. Flipcharturi și markere. Ziare	Expunere. Activitate în grup.
Lecția 3 Aplicarea modelului ciclului de politici (sarcină de investigație)	Analiză și evaluare: descrierea și evaluarea unui proces de luare a deciziilor politice. Înțelegerea modelului ciclului de politici.	Elevii aplică modelul ciclului de politici la o problemă concretă.	Fișele pentru elevi 6.1 și 6.2. Ziare.	Activitate de proiect.
Lecția 4 Cum putem participa?	Metode: realizarea și urmărirea unei prezentări. Participare: identificarea oportunităților de participare politică. Un model este un instrument pentru a analiza o parte a unui întreg complex.	Elevii se informează unii pe alții cu privire la rezultate. Elevii reflectează la produsele și procesele activității lor.	Fișa pentru elevi 6.2, cu notițele elevilor	Prezentări în spațiu liber. Discuție în plen.

Lecția 5 Sesiune de feedback (opțional)	Reflectarea la propriul proces de învățare și dezvoltare de competențe. Oferirea de feedback constructiv. Reflectarea la responsabilitatea comună a profesorului și a clasei pentru succesul orelor ECD/EDO.	Elevii reflectă la activitatea lor (rezultatul învățării și procesul de învățare).	Fișa pentru elevi 6.3 (feedbackul elevilor). Flipcharturi și markere de diferite culori. Un flipchart cu o copie mare a fișei pentru elevi 6.3.	Activitate individuală, prezentare în plen și discuție.
---	---	---	--	--

Lecția 1

„Problema noastră cea mai urgentă este...”

O discuție cu privire la stabilirea agendei politice

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de competențe	Evaluare: a face o alegere, a oferi motive. Participare: recunoașterea reciprocă a experienței, intereselor și valorilor personale.
Obiectivul învățării	O problemă politică este o chestiune de dezbatere, nu un fapt. Este urgentă, necesitând acțiune. Afectează comunitatea. Deoarece sunt implicate multe interese, ideologii și valori, este o chestiune de acceptare a unei probleme pe agenda politică. Într-o democrație, cetățenii care participă la astfel de dezbateri își exercită libertatea de gândire și exprimare. Media are de asemenea o influență puternică asupra stabilirii agendei (libertatea presei).
Sarcinile elevilor	Elevii desfășoară o discuție despre stabilirea agendei politice.
Materiale și resurse	Flipcharturi și markere în culori asortate, bandă adezivă.
Mod de lucru	„Zidul tăcerii” – activitate în grup. Prezentări și discuție.
Timpul alocat	1. Zidul tăcerii 15 min
	2. Prezentări 10 min
	3. Reflecție; introducere la sarcina de investigație 15 min

Caseta cu informații

„Zidul tăcerii” este o metodă de brainstorming care îi sprijină pe elevii care sunt mai puțin extroverți sau doresc să se gândească bine înainte de a spune ceva. Lucrând în liniște, elevii se pot concentra, iar afirmațiile lor vor deveni mai interesante și semnificative. „Zidul tăcerii” este un exemplu al paradoxului conform căruia un cadru strict de reguli sprijină mai degrabă libertatea decât să o obstrucționeze. Elevii acționează în rolul de experți; ei nu pot da un răspuns „greșit” la întrebarea cheie.

Elevii simulează în clasă o dezbatere publică despre stabilirea agendei politice. Această experiență îi ajută să înțeleagă modelul ciclului de politici mai bine, deoarece dezbaterile despre stabilirea agendei reprezintă prima etapă în modelul ciclului de politici.

Ei furnizează un material pe care îl pot studia mai bine în cursul sarcinii de investigație (lecțiile 2 și 3). Abordarea constructivistă corespunde metodei constructiviste de a defini și a rezolva probleme

Descrierea lecției

1. „Zidul tăcerii”¹⁷

Elevii formează grupuri de câte cinci membri. Fiecare grup este așezat în formă de semicerc, cu fața spre un flipchart fixat de perete. Fiecare grup are două sau trei markere de diferite culori. Elevii lucrează în liniște. Timp de 10 minute, fiecare elev trebuie să prezinte o contribuție minimă de un enunț. Elevii trebuie să completeze propoziția:

„În opinia mea, cea mai urgentă problemă a noastră este ...”

Elevii răspund la propozițiile sau cuvintele deja scrise și pot scrie cât de mult sau cât de des doresc. Grupurile primesc încă o coală de flipchart dacă este necesar. Elevii pot de asemenea să facă legătura între enunțuri, folosind săgeți sau linii și simboluri precum semnele întrebării și exclamării. Posterul va reprezenta o înregistrare a discuției lor.

Profesorul urmărește discuția de la distanță. Nu intervine și nu ia parte la dezbaterile în liniște, dar se asigură că regulile – în special lucrul în liniște – sunt respectate de elevi.

2. Prezentare

După ce a expirat limita de timp pentru scris, posterele trebuie să fie expuse astfel încât să fie văzute de toți elevii. Aceștia se așează în jurul posterelor în două semicercuri mari. Pe rând, grupurile își prezintă posterele clasei. Fiecare elev alege o propoziție scrisă de altcineva și o citește clasei, urmând apoi o scurtă explicație a alegerii. Destul de des, elevii se concentrează pe una sau două propoziții. Nu trebuie să aibă loc nicio discuție până când toți elevii din toate grupurile nu au terminat de vorbit.

Profesorul colectează enunțurile elevilor, organizându-le pe categorii generale într-un tabel pe tablă sau pe flipchart, în funcție de ideile elevilor. Iată un exemplu:

Problema noastră cea mai urgentă este ...				
Economia	Securitatea	Mediul	Societatea	...
Combaterea șomajului	Accidentele de circulație	Reducerea emisiilor de CO ₂	Școli mai bune	...
Mai multe slujbe pentru tineri	...	...	Sprijin pentru femeile tinere	...
...			...	

Profesorul poate cere unui elev să facă lucrul acesta. Prezentatorii și clasa participă la alegerea noilor categorii și încadrarea fiecărui enunț.

3. Reflecție

„Zidul tăcerii” simulează stabilirea agendei politice. Așadar, ce anume are prioritate în opinia elevilor? Poate clasa să fie de acord cu privire la o problemă care merită prioritate? Tabelul îi ajută pe elevi să răspundă la această întrebare. Se poate vedea dacă elevii pun accentul pe o categorie anume și dacă ideile pot fi legate unele de altele (a se vedea economia în exemplul de mai sus).

Dar este posibil ca elevii să nu vrea să fie de acord asupra unei probleme. Dar trebuie să facă lucrul acesta? Aceasta este o întrebare la care merită să se gândească.

Pe de o parte, trăiesc într-o țară liberă. Sunt liberi să aleagă orice problemă consideră că este

¹⁷Sursă: *Predarea democrației*, ECD/EDO, Volumul VI, Consiliul European, Strasbourg 2008, Exercițiul 7.1, p. 62.

importantă și să o promoveze în public. Pe de altă parte, resursele sunt limitate – este vorba nu numai de banii și fondurile contribuabililor, ci și de timp și energie și, nu în ultimul rând, atenție publică. Mulți oameni nu pot face față decât unui număr foarte limitat de probleme în același timp și tind să-și piardă interesul repede; o parte a massmediei contribuie la aceasta și sporește tendința spre „o agendă cu o singură problemă“.

Elevilor poate de asemenea să li se pară că acest proces de stabilire a unei agende este nedrept sau chiar „prostesc“, deoarece problemele pe care ei le consideră chiar importante nu primesc atenția pe care o merită. Cine corectează aceste decizii „greșite“?

Răspunsul este – elevii înșiși, dacă ei cred că trebuie făcut ceva. Într-un fel, formează partide care au diferite obiective și valori („ideologii“), care sunt protagoniști permanenți în dezbaterile pentru stabilirea agendelor (de ex. muncitori, activiști pentru mediu, activiști pentru drepturile minorităților).

Această discuție deschide o cale interesantă pentru înțelegerea scopului urmărit de partide. A se vedea sugestia pentru continuarea cu o sarcină de investigație de la sfârșitul acestui capitol.

4. Sarcina de investigație

După ce s-au spus acestea, elevii își pot urma propriile interese. Profesorul informează clasa că vor avea ocazia de a studia în detaliu o problemă la alegere. Pentru a pregăti sarcina de investigație, elevii trebuie prin urmare să facă rost de materiale din media tipărită sau electronică cu privire la problemele care îi interesează. Ei trebuie să caute nu numai dezbateri legate de stabilirea unei agende, ci să colecteze toate informațiile pe care le găsesc cu privire la deciziile care se iau sau se implementează, date statistice, declarații ale partidelor politice, grupuri de susținători, ONG-uri etc.

Lecția 2

Politica – cum își rezolvă problemele o comunitate democratică Modelul ciclului de politici

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția. Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO. Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg. Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu modul de lucru, formează elementul central al procesului de învățare. Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției. Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.	
Formarea de competențe	Analiză: lucrul cu un model.
Obiectivul învățării	Politica are scopul de a rezolva probleme care afectează comunitatea.
Sarcinile elevilor	Elevii aplică modelul ciclului de politici la exemple concrete la alegere.
Materiale și resurse	Flipcharturi și markere Ziare Fișele pentru elevi 6.1 și 6.2.
Mod de lucru	Expunere, activitate în grup
Timpul alocat	1. Expunere și întrebări 15 min
	2. Formarea grupurilor pentru sarcina de investigație 10 min
	3. Sarcina de investigație 15 min

1. Expunere și întrebări

Profesorul le prezintă elevilor modelul ciclului de politici. Elevii cunosc deja prima etapă a ciclului, stabilirea agendei, și sunt gata pentru întrebarea ce se întâmplă odată ce o problemă a atras atenția publică.

Profesorul face o scurtă expunere potrivită pentru acest context (făcând legătura între instruire și învățarea constructivistă). Elevii vor plica informațiile ulterior, într-o sarcină amplă de investigație. Profesorul distribuie fișele pentru elevi 6.1 și 6.2 înainte să înceapă expunerea. Ambele materiale ar trebui să fie expuse pe un flipchart sau cu ajutorul unui retroproiector, astfel încât profesorul să facă referire la ele în timpul prezentării. Un model abstract este mai ușor de înțeles dacă este legat de un exemplu concret. Acest lucru funcționează mai bine dacă profesorul alege o problemă pe care elevii au menționat-o în lecția anterioară. Alternativ, profesorul poate folosi o relatare, chiar una fictivă, pe care să o pregătească dinainte. În scopul demonstrației, expunerea introductivă se referă aici la problema reducerii numărului de accidente de circulație (a se vedea lecția 1, tabelul cu enunțurile elevilor). Înainte de a intra în detalii, elevii trebuie să aibă imaginea completă în linii mari. În acest sens, folosesc fișa pentru elevi 6.1. Explicația profesorului include următoarele puncte:

- Această diagramă este un model al procesului politic de luare a deciziilor. Arată care sunt diferitele etape ale unui astfel de proces. Procesul începe de sus - dezbaterile despre ceea ce se consideră a fi „problema”. Aceasta este dezbaterile pentru stabilirea agendei despre care am vorbit la lecția anterioară. Odată ce o problemă a fost inclusă pe agendă, începe dezbaterile cu privire la soluția potrivită.
- Rezultatul acestei dezbateri este o *decizie* – o lege, de exemplu, sau un fel de acțiune.
- Participarea la democrație
- Această decizie este apoi *implementată* – pusă în acțiune. Acum este în vigoare. Se aplică o nouă lege, de exemplu, sau se construiește un nou spital.

- Oamenii își vor forma în curând o *opinie*. Sunt de acord cu această decizie după ce văd care este impactul? Le susține interesele, de exemplu?
- Mai devreme sau mai târziu, vor exista unele *reacții*. Acestea pot fi comentarii favorabile sau critice în massmedia, declarații ale politicienilor sau proteste.
- Aceste reacții pot duce la o *nouă dezbatere* cu privire la ce *probleme* trebuie să fie incluse pe agenda politică. Poate sunt oameni care cred că problema inițială nu a fost niciodată rezolvată și poate lucrurile s-au înrăutățit. Sau măsurile luate au avut efecte secundare, ducând la noi probleme. Politica se desfășoară în cicluri: unele probleme reprezintă o preocupare permanentă, iar unele soluții trebuie să fie îmbunătățite. Astfel ciclul arată că politica reprezintă ceva foarte practic, urmând principiul încercării și erorii.
- Dar este posibil și ca procesul să *ajungă la sfârșit* (terminarea politicii). Este posibil ca decizia să fi funcționat bine și problema să fie rezolvată – sau o problemă nu primește suficientă atenție pentru a justifica alte eforturi politice.

Elevii pot pune întrebări despre punctele la care întâmpină dificultăți de înțelegere. Profesorul trebuie să se gândească la care întrebări este mai bine să răspundă imediat și la care poate răspunde după prezentarea exemplului.

În a doua fază, profesorul dă un exemplu pentru a ilustra modelul. Există o cantitate considerabilă de informații care se repetă, ceea ce sprijină claritatea și înțelegerea. Categoriile sunt legate de întrebări cheie și detalii. Fișa pentru elevi 6.2 susține expunerea. Pentru a da un exemplu, se folosește o relatare fictivă. Se valorifică exemplul de la lecția 1 – problema reducerii numărului de accidente de circulație (a se vedea materialele pentru profesori 6.1, care se bazează pe fișa pentru elevi 6.2).

Elevii mai pun și alte întrebări dacă este necesar, iar profesorul poate transmite acum aceste întrebări clasei. Astfel, profesorul află dacă elevii au înțeles mesajul expunerii. Elevii pot fi surprinși de cantitatea de argumente și mulțimea de discuții și modul „egoist” în care protagoniștii își promovează interesele particulare. Profesorul arată că acest lucru – susținerea propriilor interese – este esențial în democrație. Numai dacă îți faci punctele de vedere auzite există o șansă ca acestea să fie luate în considerare în cadrul deciziilor care se iau. Și în unele cazuri, este găsit un compromis.

2. Formarea grupurilor pentru sarcina de investigație

Nu este nevoie ca discuția să meargă mai departe. Va exista timp în acest scop la ultima lecție. Profesorul decide acum împreună cu elevii ce probleme vor să analizeze. Materialele pe care le-au adunat servesc pentru orientare – ce probleme sunt în discuție? Ce decizii s-au luat în trecutul recent? Elevii formează grupuri de doi până la patru membri. Prezentările trebuie să fie gata pentru lecția a patra. Rezultatele trebuie să fie prezentate pe fișa pentru elevi 6.2, care va fi copiată pentru a putea fi prezentată clasei. Elevii au nevoie de criterii pentru a alege o problemă:

- *Accessul la informații*: în procesele actuale de luare a deciziilor, elevii vor găsi o mulțime de informații în ziare și pe Internet. Pe de altă parte, deoarece ciclul este incomplet, vor putea acoperi numai primele etape, adică până la decizie sau implementare. Prin urmare, o abordare pragmatică este să se uite la ziarul din ultimele săptămâni și să aleagă probleme care au ocupat agenda politică.
- *Interesul personal*: elevii aleg o problemă pe care o consideră în mod deosebit urgentă. Pot face referire la „zidul tăcerii” de la prima lecție. Dar trebuie să realizeze că accesul la informații ar putea fi mai dificil.

3. Sarcina de investigație

Elevii își petrec restul timpului de la lecția 2 și toată lecția 3 cu activitatea de investigație. Își planifică activitatea în mod independent.

Lecția 3

Aplicarea modelului ciclului de politici

Sarcină de investigație

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția. Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO. Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg. Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu modul de lucru, formează elementul central al procesului de învățare. Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției. Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.	
Formarea de competențe	Metode: activitate de proiect. Analiză politică și evaluare: descrierea și evaluarea unui proces de luare a deciziilor politice. Participare și acțiune: responsabilitate, exercitarea libertății.
Obiectivul învățării	Elevii înțeleg modelul ciclului de politici și îl aplică la orice informație privind luarea deciziilor politice.
Sarcinile elevilor	Elevii aplică modelul ciclului de politici la o problemă concretă.
Materiale și resurse	Fișele pentru elevi 6.1 și 6.2, ziare
Mod de lucru	Activitate de proiect.
Timpul alocat	1. Activitate în grup 35 min
	2. Analiză 5 min

Această lecție este dedicată activității în grup. Elevii lucrează independent și sunt responsabili de activitatea lor. Prin urmare, este de așteptat ca ei să facă rost de toate materialele de care au nevoie.

Profesorul poate alege să sprijine grupurile furnizând câteva surse de informații, precum statistici, manuale școlare, exemplare ale constituției sau access la Internet.

Profesorul îi urmărește pe elevi cum lucrează; punctele lor forte și cele slabe atunci când lucrează fără îndrumarea profesorului – așa cum vor trebui să facă după terminarea școlii – arată care sunt nevoile în ceea ce privește formarea de competențe.

Profesorul le cere elevilor să participe la o scurtă rundă de analiză, într-o sesiune în plen. Profesorul și elevii planifică prezentările la lecția următoare; dacă un grup nu a terminat, este responsabilitatea elevilor să găsească o soluție la problemă.

Mai întâi, elevii din grup trebuie să explice de ce cred că nu au terminat. Au informații suplimentare pe care nu le-au citit încă? Sau sunt nemulțumiți de cantitatea limitată de informații disponibile?

Opțiunea preferabilă este ca responsabilitatea pentru problemă să rămână grupului. Aceasta poate părea dur, dar seamănă cu realitatea vieții de adult. Oportunitățile de învățare pentru elevi valorează mai mult decât greșelile din prezentare. Este necesar un feedback după cele patru lecții și trebuie să existe timp suficient în acest scop. O soluție alternativă ar fi să li se ofere elevilor o lecție în plus. Această opțiune este mai indicată dacă majoritatea elevilor nu și-au terminat activitatea.

Lecția4

Cum putem participa?

Ciclul de politica instrument pentru participarea politică

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de competențe	Metode: realizarea și urmărirea unei prezentări. Participare: identificarea oportunităților de participare politică.	
Obiectivul învățării	Un model este un instrument pentru a analiza o parte a unui întreg complex. Politica are două dimensiuni: soluția la probleme și lupta pentru putere. Modelul ciclului de politici se concentrează asupra primului aspect.	
Sarcinile elevilor	Elevii se informează unii pe alții cu privire la rezultate. Elevii reflectează la produsele și procesele activității lor.	
Materiale și resurse	Fișa pentru elevi 6.2, cu notițele elevilor.	
Mod de lucru	Prezentări în spațiu liber, discuție în plen.	
Timpul alocat	1. Prezentările elevilor	15 min
	2. Discuție și reflecție	25 min

Descrierea lecției

1. Prezentările elevilor

Elevii sunt cei care încep lecția. Grupurile stau așezate la mesele aranjate în jurul zidului, lăsând un spațiu liber la mijloc. Fiecare grup numește doi reprezentanți care vorbesc pe rând. Aceasta permite tuturor elevilor să viziteze celelalte grupuri și să fie informați pe scurt cu privire la rezultate.

Acest aranjament descentralizat permite ca mai mulți elevi să fie activi simultan. Niciun elev nu va avea o imagine completă la sfârșit. Acest lucru ar dura mult prea mult și cantitatea de informații ar fi mult prea mare pentru a fi ținută minte.

Profesorul se alătură elevilor și mai degrabă ascultă decât să pună întrebări sau să comenteze.

2. Discuție și reflecție

Elevii se reunesc pentru sesiunea în plen. Stau așezați în formă de cerc sau în formă de U astfel încât să fie față în față.

Mai întâi, elevii și profesorul trebuie să fie de acord cu privire la agendă. Profesorul le recomandă să se concentreze pe modelul ciclului de politici mai mult decât pe problemele pe care elevii le-au investigat, iar elevii trebuie să fie de acord înainte ca lecția să continue după cum se recomandă aici.

Profesorul pune o întrebare deschisă, apoi îi lasă pe elevi să vorbească:

„Ce a funcționat bine atunci când ați aplicat modelul ciclului de politici la un exemplu concret și ce nu a funcționat?”

Elevii răspund ca experți, valorificând experiența din cursul sarcinii de investigație. Ei pot indica probleme tehnice, ca obținerea informațiilor sau lipsa timpului. Pot face referire la dificultăți analitice, de exemplu, să determine etapa în care se află un anumit eveniment: stabilirea agendei, dezbateri cu privire la decizii sau reacții la o decizie. Ei pot avea anumite gânduri legate chiar de model, întrebându-se dacă reflectă cu adevărat realitatea.

Nu este necesar să se comenteze sau să se răspundă la fiecare întrebare pusă de elevi, elevii și profesorul pot desigur să facă lucrul acesta și să-și planifice timpul în consecință.

Există cel puțin trei declarații cheie privind modelul ciclului de politici care merită a fi luate în considerare (a se vedea materialele pentru profesori 6.2). Profesorul nu trebuie să prezinte tot setul; aceasta este doar o opțiune printre altele. O declarație ar putea fi utilă pentru a răspunde la comentariile elevilor. Altfel, profesorul selectează una sau mai multe, pentru a da o scurtă încheiere discuției.

Lecția 5

Sesiune de feedback (opțională)

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția. Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO. Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg. Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu modul de lucru, formează elementul central al procesului de învățare. Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției. Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.	
Formarea de competențe	Reflecție asupra propriului proces de învățare și de formare a competențelor Oferirea de feedback constructiv Reflecție asupra responsabilității comune a profesorului și elevilor pentru succesul orelor de ECD/ EDO
Obiectivul învățării	Feedback-ul este un instrument important pentru îmbunătățirea predării și învățării
Sarcinile elevilor	Elevii reflectează asupra activității lor (procesul de învățare și rezultatele acestuia).
Materiale și resurse	Fișa pentru elevi 6.3 (feedback-ul elevilor) Flipchart și markere de diferite culori Un flipchart cu o copie mărită a fișei pentru elevi 6.3.
Mod de lucru	Activitate individuală, prelegere / prezentare frontală, discuții
Timpul alocat	1. Feedback individual 7 min
	2. Prezentare frontală a rezultatelor feedback-ului 13 min
	3. Discuții ulterioare 20 min

Informații pentru profesor

Această sesiune a fost propusă drept unul din cele două exemple din manual¹⁸, menite să arate cum poate fi folosită o sesiune de feedback pentru a evalua o unitate de învățare. Această sesiune este opțională, însă puternic recomandată.

Elevii oferă feedback asupra activității lor, cu accent pe procesul de predare-învățare. Ce dificultăți au fost, ce a mers bine? Ce abilități și-au format și ce ar dori să învețe în viitor?

O sesiune de feedback este un instrument util pentru a evalua impactul activităților de EDC/HRE comparând opiniile elevilor între ei, precum și cu opiniile profesorului. Feedback-ul cere timp, dar este o investiție eficientă, deoarece poate ameliora atmosfera de lucru și eficiența activităților. Sesiunea de feedback constă în oferirea unor informații (pașii 1 și 2, și a unei discuții finale – pasul 3).

¹⁸ A se vedea fișa pentru elevi 5.6 (pentru unitățile 4 și 5).

Descrierea lecției

Activitatea de mai jos este recomandată elevilor care nu sunt obișnuiți să ofere feedback. O alternativă pentru elevii și profesorii cu oarecare experiență în oferirea de feedback este, de asemenea, descrisă ulterior.

1. Feedback individual

Foia de flipchart ce reprezintă o copie marită a fișei 6.3. pentru elevi este expusă pe perete sau pe tablă astfel încât toți elevii să o poată vedea. Profesorul explică scopul lecției – elevii nu vor aborda o temă nouă, ci vor reflecta și discuta despre rezultatele și procesul lor de învățare. Vor fi rugați să răspundă onest și corect la întrebările din fișa pe care o vor primi și pe care nu își vor scrie numele.

În discuția ulterioară, elevii și profesorii vor analiza informațiile despre feedback pentru a afla cum pot ameliora rezultatele învățării în activitățile de ECD/EDO, prin păstrarea a ceea ce merge bine și schimbarea a ceea ce nu funcționează cum și-ar dori.

Elevii primesc câte o copie a fișei 6.3. Profesorul le atrage atenția că nu este un test cu anumite răspunsuri așteptate, iar elevii trebuie să răspundă fără a se uita la ce răspund ceilalți.

Partea întâi a fișei conține opt afirmații despre diferite aspecte ale predării și învățării – mecanismul ciclului politicilor, metodele de predare-învățare, cooperare și interacțiune între elevi și cu profesorul. Pentru a răspunde, se va pune un punct în imaginea cercurilor concentrice – un punct în centru (nr. 5) înseamnă "acord total", un punct în cercul exterior (nr. 1) înseamnă "dezacord total".

În a doua parte, elevii pot completa opiniile lor cu privire la aspectul cel mai interesant și mai important pe care l-au învățat în această unitate și care, prin urmare, merită ținut minte. De asemenea, vor consemna ce a fost neinteresant, neproductiv sau plictisitor – lucruri pe care le vor uita repede.

2. Prezentare frontală a rezultatelor feedback-ului

Elevii lucrează în liniște. O echipă de doi elevi adună fișele și le aduc la flipchart. Un elev citește rezultatul primei părți din fiecare fișă, iar celălalt le notează pe copia mărită a fișei de pe flipchart. Calculează apoi punctajul adunând scorurile din fiecare sector și împărțindu-le la numărul de elevi care au răspuns.

Opiniile din partea a doua sunt citite și consemnate pe două foi de flipchart, în stânga și în dreapta primei scheme de cercuri concentrice, fiecare dintre acestea având un titlu semnificativ pentru conținutul lor – de exemplu, ce am considerat interesant/ neinteresant.

Mod de lucru alternativ

Această variantă necesită mult timp, dar este adecvată acelor elevi care fac primul lor exercițiu de feedback. O modalitate directă poate fi folosită dacă:

- elevii au cât de cât experiență de a oferi feedback;
- (foarte important) elevii au încredere că profesorul nu îi va sancționa dacă sunt critici – de ex., prin note mici sau atacuri verbale;
- (la fel de important) elevii au încredere că fiecare dintre ei respectă opiniile diferite și experiențele de învățare ale celorlalți.

Pasul 1: Elevii vin la flipchart și pun direct punctele pe poster. Nu completează partea doua a fișei 6.3., ci primesc benzi roșii și verzi de hârtie pe care își vor nota feedback-ul (benzi de hârtie albă, marcate corespunzător, pot fi folosite, de asemenea). Acestea sunt colectate și prezentate de o echipă de elevi. E de preferat ca elevii să vină și să își expună opiniile, comentându-le dacă este doresc.

Aceste benzi sunt atașate la flipchart și grupate dacă se repetă anumite aspecte. Subtitlurile și cuvintele-cheie pot structura harta feedbackului.

Reguli de bază pentru oferirea de feedback: nu comentăm, nu discutăm

Indiferent de abordare, se aplică o regulă de bază: nici o afirmație nu este comentată în momentul culegerii de feedback. Desfășurarea activității poate fi afectată de începerea prematură a discuțiilor, iar principiul egalității de șanse ar fi ignorat. Profesorul conduce etapa de culegere de feedback și intervine dacă elevii comentează, râd sau iau în derâdere opiniile altor elevi.

3. Discuția ulterioară

O sesiune de feedback își creează propria agendă, așa că nu pot fi date sfaturi despre cum să fie structurat conținutul. Iată câteva puncte de pornire pentru a ajuta clasa să citească principalele mesaje de feedback.

Schema cercurilor concentrice:

Ce întrebări arată o grupare dominantă de "acord" sau "dezacord"? De ce?

Ce întrebări arată o răspândire de opinii, de la o extremă la alta? De ce?

Feedback individual:

Există grupări de opinii sau afirmații care se repetă?

Discuția ulterioară poate aborda aspecte precum:

Care sunt punctele forte ale activităților noastre de ECD / EDO? Ar trebui să continuăm în același mod?

Care sunt punctele slabe ale orelor noastre de ECD / EDO? Ce ar trebui să se schimbe sau să îmbunătățească? În ce fel?

(Următoarele întrebări pot fi incluse într-o activitate de extindere a fișei 6.3).

Ce responsabilitate am eu? Cum pot contribui la succesul nostru?

Ce aș dori eu, ca elev, să învăț în continuare? Ce sarcini mă interesează sau mă ajută cel mai mult?

Elevii și profesorul decid - poate chiar împreună – rezultate ale sesiunii de feedback vor fi valorificate în viitor, în planificarea activităților. Unul dintre cele mai importante lucruri pe care elevii - și, poate, chiar profesorul - ar trebui să le înțeleagă este că profesorul și elevii depind unii de alții pentru a avea succes.

Materiale pentru profesori 6.1

Ilustrarea modelului ciclului politicilor – cum putem reduce numărul accidentelor de mașină?

Concepte și întrebări cheie	Observații
0. Subiectul Despre ce este vorba?	Cum putem reduce numărul accidentelor de mașină?
1. Problema Cine stabilește agenda? Care este problema? Sunt toți de acord cu privire la definirea problemei?	Ministerul de Interne: multe accidente. Șoferii tineri – fără experiență, nesăbuiți. Bărbații de toate vârstele - prea mult alcool. Clubul automobiliștilor: multe masini pe drum; taxele nu sunt utilizate pentru îmbunătățirea rețelei de drumuri. Ecologiștii: emisiile de CO2 în creștere, rezervele de petrol sunt în scădere și devin tot mai scumpe –sprijinirea alternativelor la transportul auto.
2. Dezbaterea Cine participă? Care sunt valorile și interesele celor care participă?	Toată lumea este de acord cu reducerea numărului de accidente rutiere. Există însă interese și obiective diferite. Ministerul vrea să pună presiune asupra șoferilor nesăbuiți. Posesorii de automobile doresc condiții mai bune pentru conducătorii auto. Ecologiiștii sunt îngrijorați cu privire la încălzirea globală.
3. Decizia Care este rezultatul? S-a dat prioritate anumitor interese ori s-a ajuns la un compromis?	Guvernul decide să introducă două proiecte de lege:amenzi drastice pentru depășirea vitezei, limite mai mici de alcool acceptate; mai multe controale în trafic. Patru benzi de circulație ar trebui să fie standardul pentru autostrăzi în următorii cinci ani.
4. Punerea în practică Cum este decizia pusă în practică? Cine participă la implementare și cine răspunde? Există probleme sau conflicte?	Mai multe controale în trafic, în special seara și la sfârșit de săptămână. Este programată extinderea și îmbunătățirea autostrăzilor; primele drumuri sunt în construcție.
5. Opinii Ce persoane sau grupuri sprijină sau critică rezultatul? Care sunt valorile, ideologiile și interesele lor?	Posesorii de autovehicule salută noua schemă de construcție; pun sub semnul întrebării controalele poliției (mai multe amenzi – mai multe fonduri?) Ecologiștii sunt foarte dezamăgiți. Demonstrează în capitală. Discuții: să fondeze un nou partid al verzilor?
6. Reacții Cum reacționează? (individual, colectiv) Care sunt mijloacele lor de a exercita puterea sau presiunea?	Ecologiștii organizează demonstrații în capitală. Discuții: să fondeze un nou partid al verzilor? Șoferii de camioane se plâng de întârzieri pe autostrăzi. Ministerul raportează scăderea cu 15% a accidentelor în ultimele 12 luni - acest succes demonstrează că politicile adoptate au fost corecte/ potrivite.

7. O nouă problemă sau Încheierea politicii Începe o nouă dezbatere cu privire la agenda politică? Este aceeași problemă în discuție sau una nouă? Sau decizia a dus la o soluție cae incheie procesul?	Minister: nu mai este nevoie de alte măsuri. Monitorizăm evoluția – discuții peste 12 luni. Ecologiștii: creșterea alarmantă a emisiilor de CO₂. Plângeri ale producătorilor de bere: vânzările au scăzut cu 10%. Risc pentru locurile de muncă. Industria cere accelerarea sistemului de construcții de drumuri....
---	---

Materiale pentru profesori 6.2

Afirmații cheie cu privire la modelul ciclului politicilor

1. Politica are două părți: soluționarea problemelor și lupta pentru putere. Ciclul de politici ca model se concentrează asupra primului aspect - rezolvarea problemelor. Aspectul puterii este inclus, de asemenea; stabilirea agendei depinde de presiunea pe care unii protagoniști o pot produce. Dar principala preocupare a modelului este de a descrie latura practică a politicii - în cuvintele lui Max Weber, "găuri plictisitoare prin scânduri groase, date încet și cu putere, cu pasiune și cu judecată bună". Aceasta înseamnă că eforturile de propagandă în competiția pentru sprijinul alegătorilor - inclusiv critici personale împotriva oponentilor politici, populismul și scandalurile - pot denatura imaginea, dar sunt filtrate de acest model.

2. Acest model oferă o viziune interesantă asupra conceptului de *bine comun*. Într-o democrație, nimeni nu poate ști ce este bine pentru toți ceilalți - aceasta este marea diferență dintre democrație și dictatură. Dimpotrivă, trebuie să aflăm împreună, să negociem și să profităm, să argumentăm și să ajungem în cele din urmă la un compromis. Dacă greșim sau dacă soluția a fost incorectă, vom afla în curând și trebuie să încercăm din nou. O societate deschisă necesită o abordare pragmatică, constructivistă, pentru a răspunde la întrebarea privind binele comun.

3. Hărțile, cum ar fi ciclul de politici, sunt modele. Ele prezintă unele aspecte ale realității în mod clar, dar pot face asta numai lăsând alte elemente în afară. Modelul ciclului de politici poate servi ca o hartă pentru a răspunde la întrebarea *în ce stadiu noi, ca cetățeni, putem interveni și ne putem face auziți*. Dacă nu suntem membri în parlament sau în guvern, nu vom lua parte la dezbaterile privind decizia care trebuie luată - aceasta este partea de "ieșiri" a sistemului politic. Dar celelalte etape schițează partea de "intrări", în care putem fi activi. Putem comenta o decizie, o putem susține sau putem protesta împotriva ei și putem participa cu siguranță la dezbaterile privind stabilirea agendei politice. Problemele politice nu sunt doar acolo, dar trebuie să fie definite și recunoscute ca atare (a se vedea tema lecției 4).

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 7

EGALITATEA

Nivel secundar superior

Regula majorității—o regulă dreaptă? Cum putem soluționa problema majorității / minorității într-o democrație?

7.1 Majoritatea conduce întotdeauna—de acord?

Un studiu de caz

7.2 Cum putem echilibra interesele majorității și pe cele ale minorității?

Schițarea statutului unei micro-comunități

7.3 Schițe de statut

Compararea ideilor în abordarea instituțională a soluționării problemei majoritate/ minoritate

7.4 Ce înseamnă un mod bun de guvernare într-o comunitate democratică?

Ce este corect și ce funcționează?

Extindere: sarcină de documentare

În ce mod apare problema majoritate/ minoritate în țara ta și cum este soluționată?

Unitatea de învățare 7

Egalitatea

Majoritatea decide – este o regulă corectă?

Introducere pentru profesori

În democrație, majoritatea decide, iar minoritatea acceptă decizia. Întrucât deciziile în sisteme democratice sunt temporare și adesea deschise revizuirii, minoritatea poate accepta că nu a avut destule voturi. Dar ce se întâmplă când minoritatea devine o "minoritate persistentă" - în cazul în care este permanent în minoritate? Criticii numesc această situație "tirania majorității".

Unitatea de învățare se concentrează pe această problemă, care este o problemă cheie în societățile democratice. Este nevoie de o soluție, deoarece coeziunea socială este amenințată în cazul în care grupurile din societate au impresia că interesele lor sunt constant ignorate.

Elevii analizează un caz al unui club sportiv, în care cele două grupuri, unul mai mare și unul mai mic, discută modul în care bugetul clubului urmează să fie cheltuit. Situația este mai puțin complexă decât în societatea reală, dar problema de bază este aceeași. Elevii încearcă să rezolve problema prin schițarea unui statut. Sunt posibile diferite abordări, care sunt, de asemenea, utilizate în elaborarea constituțiilor statelor (de ex., acordarea dreptului la autonomie minorităților (model federal sau cantonal), precum și în stabilirea unor standarde ale demnității umane și recunoașterii reciproce, drepturile omului limitează domeniul de aplicare a deciziilor majorității. Cu toate acestea, nici un set de reguli nu va garanta că minoritățile sunt tratate corect și că voința majorității este respectată. Democrațiile depind de o cultură a responsabilității și respectului reciproc, adică a modului în care cetățenii se tratează unii pe alții din proprie voință.

Prin urmare, instrumentele pe care s-au dezvoltat elevii îi ajută să înțeleagă mai bine modul în care problema majoritate / minoritate este abordată în țara lor. O sarcină de documentare este recomandată ca activitate aplicativă și de extindere.

Dezvoltarea de competențe: legături cu alte unități de învățare din manual

Ce arată acest tabel?

Titlul manualului, Participarea la democrație, se concentrează asupra competențelor specifice cetățeniei active într-o societate democratică. Tabelul de mai jos arată potențialul unor efecte sinergice între unitățile de învățare din manualul. Arată ce competențe sunt formate prin unitatea de învățare 7 (cele din rândul colorat). Coloana cu cadran îngroșat arată competențele de acțiune și de luare a unor decizii politice – accentuate prin cadrul casetei din tabel deoarece sunt strâns legate de participarea într-o democrație. Rândurile următoare subliniază legăturile cu alte unități de învățare din manual: ce competențe sunt formate prin acestea, care pot sprijini elevii în parcurgerea unității de învățare 7?

Cum poate fi utilizată această matrice

Profesorii pot folosi această matrice ca instrument pentru planificarea orelor de ECD/EDO, în diferite moduri.

– Tabelul îi ajută pe profesorii care pot dedica numai câteva ore pentru ECD/EDO: un profesor poate alege numai această unitate și să le omită pe celelalte, deoarece știe că anumite competențe cheie se dezvoltă de asemenea, într-o anumită măsură, în această unitate – de exemplu, asumarea responsabilității, analizarea unei probleme, negocierea.

– Tabelul îi ajută pe profesori să utilizeze efectele sinergice pentru a/i sprijini pe elevi în formarea unor competențe importante, în mod repetat, în diferite contexte care sunt conectate în multe feluri. În acest caz, profesorul selectează și combină mai multe unități.

Unități de învățare	Dimensiuni ale dezvoltării competențelor			Atitudini și valori
	Analiză politică și evaluare	Metode și abilități	Participarea la democrație Luarea de decizii și activism politic	
7 Egalitate	Aspecte cheie ale echilibrării drepturilor grupurilor majoritare și pe cele ale grupurilor minoritare într-o democrație Drepturile omului protejează minoritățile și indivizii Organizarea federală sau cantonală protejează drepturile grupurilor minoritare	Analizarea și rezolvarea unei probleme politice	Prezentarea și argumentarea ideilor și soluțiilor Luarea unei decizii	Recunoaștere reciprocă
2 Responsabilitate				Recunoaștere reciprocă
1 Identitate			A face opțiuni în definirea priorităților	
4 Conflict	Conflict de interese			

5 Reguli și legi	Cadre instituționale care sprijină rezolvarea pașnică a conflictelor într-o democrație		Elaborarea unui cadru instituțional pentru rezolvarea conflictelor într-o societate	Aprecierea mijloacelor pașnice de rezolvare a conflictelor
3 Diversitate și pluralism	O societate pluralistă constă în grupuri minoritare cu diferite interese		Negocierea	

UNITATEA 7: Egalitatea – Regula majorității, o regulă corectă?

Cum putem rezolva problema majoritate / minoritate într-o democrație?

Subiectul lecției	Formarea de competențe/ obiectivele învățării	Sarcinile elevilor	Materiale și resurse	Mod de lucru
Lecția 1 Majoritatea conduce întotdeauna – de acord?	Analizarea unei probleme. Problema „majorității persistente” sau „tirania majorității”	Elevii identifică problema „majorității persistente” și oferă soluții	Fișa pentru elevi 7.1 (studiu de caz), markere, flipchart	Lucru individual, lucru în grup, discuție frontală
Lecția 2 Cum putem echilibra interesele majorității și pe cele ale minorității?	Lucrul în echipa, managementul timpului; rezolvarea de probleme Regulile, legile și Constituția sunt instrumente prin care se pot soluționa probleme și prin care pot fi gestionate sursele de conflict dintr-o societate. Acestea justifică / legitimează guvernarea și autoritatea. Pot servi, însă, și anumitor interese.	Elevii schițează un statut prin care să regleze problema majoritate/ minoritate într-o micro-comunitate.	Fișele pentru elevi 7.1-7.3. Foi de flipchart, markere	Lucru în grup
Lecția 3 Schițe de statut	Realizarea unor prezentări scurte, compararea și judecarea ideilor și a raționamentelor Abordarea instituțională necesită criterii precum fezabilitate, corectitudine, stabilitate.	Elevii explorează criteriile abordării instituționale. Fac prezentări și își compară ideile.	Fișa pentru elevi 7.4 Matrice pentru prezentările elevilor (tabla și foi de flipchart). Foi de flipchart Foi A4 Markere. Lipici sau bandă adezivă	Prezentare în grup, discuție frontală
Lecția 4 Ce înseamnă un mod bun de guvernare într-o comunitate democratică?	Raționament: echilibrarea criteriilor Dialectica democrației, corectitudinii și eficienței.	Elevii evaluează schițele de statut și explică modul în care au gândit.	Tabla sau flipchart-ul	Prezentare, discuție
Extindere: sarcină de documentare Problema majoritate/ minoritate în țara noastră	Lucru	Sarcină de documentare: 1. exemple de minorități care au fost ignorate 2. prevederi privind protecția minorităților în Constituția țării noastre.	Constituția; materiale suplimentare (extrase din ziare, statistici, Internet).	Lucru individual, lucru în grup Prezentarea proiectelor

Lecția 1

Majoritatea decide întotdeauna?

Studiu de caz

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția. Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO. Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg. Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu modul de lucru, formează elementul central al procesului de învățare. Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției. Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.	
Formarea de competențe	Analizarea unei probleme
Obiectivul învățării	Problema „majorității persistente”: într-un sistem democratic, majoritatea decide. Este de așteptat ca minoritatea să accepte atât acest principiu, cât și deciziile rezultate prin vot majoritar. Dar ce se întâmplă atunci când o minoritate este permanent ignorată?
Sarcinile elevilor	Elevii identifică problema „majorității persistente” și oferă soluții.
Materiale și resurse	Fișa pentru elevi 7.1: studiu de caz (o copie pentru fiecare elev), foi de flipchart și markere
Mod de lucru	Lucru individual, lucru în grup, discuție frontală
Timpul alocat	1. Introducere: formularea problemei 15 min
	2. Stabilirea sarcinilor 20 min
	3. Lucru în grup 10 min

Caseta cu informații

Această lecție aduce în atenția elevilor problema majoritate / minoritate. Într-un caz fictiv, problema este relatată în cel mai simplu mod posibil. Un club sportiv este conceput ca o micro-comunitate, formată doar din două grupuri - unul mare, unul mic. Problema care trebuie rezolvată – cum să se echilibreze drepturile majorității și minorității - este identică cu cea din societate și din comunitatea politică.

Descrierea lecției

1. Introducere: formularea problemei

Profesorul le spune elevilor că lecția va începe cu un studiu de caz. Le distribuie fișa 7.1, iar un elev citește cu voce tare descrierea cazului. La începutul unei lecții, acest mod de prezentare îi aduce pe elevi împreună mai mult decât dacă erau lăsați să citească fiecare în liniște.

Profesorul întreabă:

“Care este problema?”

Cere elevilor să se gândească pentru câteva momente și să noteze răspunsul. Această sarcină oferă o șansă de a contribui la discuție și celor care au un ritm mai lent de gândire (care adesea sunt gânditori atenți) sau celor mai introvertiți.

În runda frontală, elevii își spun ideile pe care le-au notat. Profesorul îi ascultă și îi încurajează să explice ideile cu acuratețe ("ascultare activă"). După ce aproximativ 10 elevi au dat răspunsul, profesorul notează pe tablă declarațiile cheie care s-au conturat. Este de așteptat ca elevii să se refere la principiul cheie al democrației, care pare să funcționeze în avantajul grupului mai mare, în timp ce grupul mai mic se poate referi la principiul nediscriminării (egalității). Profesorul leagă ideile elevilor cu aceste categorii, care structurează și dau claritate discuției:

O comunitate mică: clubul sportiv	
Problema	Soluții sugerate
Violarea egalității de drepturi Discriminarea (nerespectarea drepturilor egale) Câștigători și perdanti permanenți ("majoritate persistentă")	Și interesele minorității trebuie respectate (compromis) Jucătorii de șah părăsesc clubul (scenariul eșecului)
Democrația este pusă la îndoială Majoritatea decide – perdantii își exprimă dezacordul	Schimbarea definiției majorității

Elevii trebuie să conștientizeze că acest tip de conflict necesită o soluție. Exodul jucătorilor de șah ar dăuna intereselor tuturor. De exemplu, fiecare club ar trebui să facă față cheltuielilor suplimentare. Așa că merită efortul de a găsi o soluție care să răspundă atât principiilor democrației, cât și principiului egalității.

2. Stabilirea sarcinii

a. Problema

Elevii și-au dat, probabil, seama că situația analizată este un exemplu care arată problemele societății și că problema majoritate / minoritate are o dimensiune politică. Prin studierea unui caz fictiv, nu a unui real, problema devine mai clară și sarcina mai ușoară. Rezultatele acestui studiu de caz pot fi apoi aplicate – prin comparație - în realitate. Profesorul subliniază legătura dintre poveste și realitate, deoarece astfel explică scopul sarcinii.

Două principii trebuie respectate: **corectitudine** și **democrație**.

Pe de o parte, problema majoritate / minoritate trebuie rezolvată în mod echitabil - minoritatea nu va accepta să-și vadă interesele și nevoile permanent ignorate. Pe de altă parte, democrația înseamnă că majoritatea are dreptate să ia decizia în mâinile sale. Așa că elevii trebuie să elaboreze un statut care să aducă aceste două principii împreună.

Profesorul distribuie elevilor fișele 7.2 și 7.3 și le lasă timp să citească fișa 7.2 în liniște. Într-o scurtă discuție frontală, elevii fac legătura între abordările de bază prezentate în fișa 7.2 și ideile lor consemnate pe tablă.

b. Soluția așteptată

Elevilor trebuie să le fie clar ce se așteaptă de la ei. În grupuri mici, vor elabora un proiect de statut, care prevede reguli pentru a depăși scenariul unei "minorități persistente", care obține mereu voturi insuficiente. Pot propune reguli privind procesul de luare a deciziilor sau distribuția fondurilor. Elevii trebuie să înțeleagă că un club sportiv este o micro-comunitate, iar statutul său seamănă cu Constituția unei țări. Profesorul și elevii se vor referi la fișa 7.3, pentru întrebări suplimentare cu privire la sarcină, dacă este nevoie.

c. Modul de lucru

În cele din urmă, profesorul explică aspectele tehnice ale sarcinii. Elevii formează grupuri. Responsabilii cu resursele fiecărui grup sunt chemați să preia markere și foi de flipchart, iar profesorul le solicită responsabililor cu managementul timpului să aibă grijă ca grupurile să finalizeze sarcina până la sfârșitul celei de a doua lecții.

Profesorul a copiat lista de întrebări cheie din fișa 7.3 pe un flipchart (vezi lecția 3 de mai jos). Le explică elevilor că aceste întrebări cheie vor constitui lista de verificare pe baza căreia vor fi evaluate și comparate ideile lor.

3. Lucru în grup

Elevii formează grupe de câte patru până la șase membri. Folosesc timpul rămas în prima lecție și continuă în cea de-a doua lecție.

Profesorul le poate cere responsabililor fiecărui grup să se întâlnească la sfârșitul lecției pentru o scurtă informare cu privire la progresul grupurilor.

Lecția2

Cum putem echilibra interesele majorității și pe cele ale minorității?

Schițarea statutului unei micro-comunități

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de competențe	Lucrul în echipa, managementul timpului Rezolvarea de probleme
Obiectivul învățării	Regulile, legile și Constituția sunt instrumente prin care se pot soluționa probleme și prin care pot fi gestionate sursele de conflict dintr-o societate. Acestea justifică / legitimează guvernarea și autoritatea. Pot servi, însă, și anumitor interese.
Sarcinile elevilor	Elevii schițează un statut prin care să regleze problema majoritate/ minoritate într-o micro-comunitate.
Materiale și resurse	Foi de flipchart și markere Fișele pentru elevi 7.1-7.3.
Mod de lucru	Lucru în grup
Timpul alocat	40 min

Descrierea lecției

Elevii continuă activitatea în grupuri.

Profesorul îi supraveghează, observând ce metode folosesc corect, ce abilități demonstrează și care sunt ariile în care au nevoie de sprijin și de învățare. Profesorul va putea cere și oferi feedback cu privire la modul în care elevii au cooperat în cadrul sesiunii de sinteză (lecția 4). Grupurile ar trebui să lucreze singure cât mai mult posibil, iar profesorul să nu intervină în cazul în care elevii "greșesc". Elevii vor învăța mai multe dacă li se dă libertatea și responsabilitatea de a-și descoperi greșelile, și, dacă va fi necesar, clasa le va corecta majoritatea greșelilor în discuția frontală.

Profesorul este rugat să se abțină să intervină în cazul în care un grup găsește soluții "incorecte politic", cum ar fi acordarea întregii puteri de decizie unei singure persoane ("soluție dictatorială"). Aceste aspecte vor deschide discuții interesante. Destul de des, elevii se vor confrunta cu segmente de raționament inacceptabile sau slabe. Profesorul evaluează achizițiile studenților în dezvoltarea competențelor și formulează concluzii cu privire la nevoile lor de învățare.

Lecția 3

Schițe de statut

Compararea ideilor privind abordarea instituțională în rezolvarea problemei majoritate/ minoritate

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de competențe	Realizarea unor prezentări scurte, compararea și judecarea ideilor și a raționamentelor.	
Obiectivul învățării	Abordarea instituțională necesită criterii precum fezabilitate, corectitudine, stabilitate.	
Sarcinile elevilor	Elevii explorează criteriile abordării instituționale. Fac prezentări și își compară ideile.	
Materiale și resurse	Fișa pentru elevi 7.4 Matrice pentru prezentările elevilor (tabla și foi de flipchart). 5 foi A4 și markere pentru fiecare grup; lipici sau bandă adezivă	
Mod de lucru	Prezentare în grup, discuție frontală	
Timpul alocat	1. Prezentare: proiecte de statut pentru clubul sportiv	30 min
	2. Compararea proiectelor de statut	10 min

Caseta cu informații

Această lecție dedică cea mai mare parte a timpului prezentărilor făcute de elevi. Grupurile au posibilitatea de a-și exprima punctele de vedere (de a participa), cu condiția ca prezentările lor să fie pregătite, iar purtătorii de cuvânt să respecte limitele de timp (eficiență). Participarea depinde de eficiență. Lucrul eficient este o condiție prealabilă pentru participarea într-o democrație. Din acest motiv, formarea abilităților este importantă în domeniul ECD / EDO.

Descrierea lecției

1. Prezentările elevilor

Profesorul prezintă programul activității: purtătorii de cuvânt prezintă, referindu-se la întrebările-cheie din fișa 7.3. Aceste întrebări reapar în matrice. Ele se referă la criteriile de abordare instituțională - fezabilitate, corectitudine, stabilitate.

Profesorul desenează matricea pe trei foi de flichart sau pe tablă. Pentru a reduce timpul de scriere, profesorul așează coli de hârtie format A4 în matricea care prezintă întrebările-cheie. Aceasta este, de asemenea, o demonstrație a modului de prezentare pe care elevii îl vor folosi.

Întrebări cheie	Grupul 1	Grupul2	Grupul3	Grupul4	Comparație
Distribuirea fondurilor: cum?					
Cine decide cum sunt distribuite fondurile?					
Autonomia grupurilor?					
Non-discriminarea?					
...					

Fiecare grup are maximum șase minute pentru prezentare. Grupurile își prezintă rezultatele pe rând. Profesorul prezidează această sesiune de prezentări. Elevii nu ar trebui să înceapă să discute înainte de ascultarea tuturor prezentărilor. Purtătorii de cuvânt vor explica motivele care au stat la baza sugestiilor făcute de grupul lor.

Profesorul îi încurajează pe cei care prezintă să privească spre clasă, nu doar spre el/ ea.

Un alt membru al echipei este responsabil cu notarea informațiilor. Acesta va nota pe scurt în secțiunile de pe tablă sau, de preferință, de pe flipchart (un retroproiector poate fi, de asemenea, folosit). Elevii iau notițe în fișa lor de lucru. Aceste notițe vor constitui material de discuție în lecția următoare.

Profesorul îi încurajează pe cei care prezintă să explice motivele care au stat la baza sugestiilor făcute de grupul lor.

2. Compararea proiectelor de statut

Elevii compară proiectele înainte de a le evalua. În timp ce prezentările de grup au fost structurate pe verticală, în coloane, răspunzând succesiv întrebărilor cheie, elevii vor schimba acum perspectiva și vor citi matricea pe orizontală, comparând răspunsurile grupurilor la fiecare întrebare. În ultima coloană, profesorul, care conduce discuțiile, notează observațiile elevilor.

Elevii iau propriile notițe în fișa 7.4.

3. Tema pentru acasă—pregătirea pentru discuție

Profesorul explică elevilor că vor începe următoarea lecție cu contribuțiile lor. Care dintre proiectele de statut este mai convingător, după părerea lor, și de ce?

Fișa pentru elevi 7.4 oferă întrebări cheie pentru evaluarea statutului și instrucțiuni despre cum pot elevii să utilizeze aceste întrebări, explicând scopul lor în ECD/EDO.

Lecția 4

Ce înseamnă o bună guvernare într-o comunitate democratică?

Ce este corect și ce funcționează?

Această matrice rezumă informațiile de care un profesor are nevoie pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării este ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/ sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de competențe	Raționament: echilibrarea criteriilor	
Obiectivul învățării	Dialectica democrației, corectitudinii și eficienței.	
Sarcinile elevilor	Elevii evaluează schițele de statut și explică modul în care au gândit.	
Materiale și resurse	Tabla sau flipchart-ul	
Mod de lucru	Prezentare, discuție	
Timpul alocat	1. Elevii își prezintă rezultatele	20 min
	2. Discuție	10 min
	3. Concluzii	10 min

Caseta cu informații

Elevii împărtășesc rezultatele obținute și elaborează o declarație comună ("sistemul bulgărelui de zăpadă"). Această abordare îi implică pe toți elevii, mai degrabă decât varianta în care sunt ascultate rezultatele câtorva elevi, ignorându-i pe ceilalți.

Descrierea lecției

1. Elevii își împărtășesc și își prezintă rezultatele

Profesorul cere elevilor să voteze pentru un anumit proiect de statut (sau pentru nici unul) prin ridicarea mâinii. Apoi, elevii care au aceleași opinii formează grupuri de câte patru sau cinci. Își împărtășesc rezultatele și elaborează împreună o declarație. Grupurile prezintă o scurtă declarație cu privire la motivele alegerii lor (a se vedea și fișa pentru elevi 7.4).

2. Discuția

Odată ce au votat pentru diferite proiecte de statut, înseamnă că elevii au opinii diferite cu privire la modul în care trebuie evaluat rezultatul unui grup. În cadrul discuțiilor, analizează critic alegerile celorlalți.

Profesorul conduce discuția. La finalul discuției, elevii votează încă o dată. A reușit vreun grup să îl convingă pe celălalt? Votează majoritatea elevilor pentru un anumit statut?

3. Concluzii

Profesorul anunță scopul etapei de concluzii: elevii reflectează asupra procesului lor de gândire și asupra rezultatului, dintr-o perspectivă diferită, pentru a-i aprecia relevanța.

Profesorul pune o singură întrebare: în ce mod acest studiu de caz despre un mic club sportiv se aseamănă cu politica dintr-o societate?

Elevii își spun părerile. Profesorul ascultă și punctează ce idei se susțin reciproc sau se contrazic. Apoi, rezumă discuția, adăugând punctul următor.

În politică, discuțiile cu privire la aceste probleme complexe nu sunt academice, ci practice. O comunitate trebuie să facă o opțiune - ea are nevoie de un statut drept cadru constituțional. Așa că, după ce au fost luate în considerare diferite opțiuni și alternative, cu punctele forte și cu dezavantajele fiecăreia, trebuie luată o decizie - în mod ideal, prin unanimitate de voturi sau printr-o majoritate cât mai largă. În politică, o discuție cu privire la această problemă corespunde procesului legislativ sau chiar deciziei cu privire la Constituție.

Extindere: sarcină de documentare

În această unitate de învățare, elevii s-au familiarizat cu un model de analiză a elementelor importante ale Constituției țării lor și ale sistemului legislativ, răspunzând atât la întrebarea privind modul în care a fost construit, cât și la cea privind modul în care funcționează în realitate. Ei se documentează pentru a răspunde următoarelor întrebări:

1. Ce exemple ilustrează problema majoritate / minoritate în societatea noastră?
2. Studiu de caz: în ce mod Constituția și sistemul legislativ din țara noastră soluționează această problemă specială?
3. Cum evaluăm noi această soluție?

Partea a 3-a

**Participarea la viața politică:
participare prin comunicare**

Unitatea de învățare 8: Libertatea

Dezbaterea publică

De ce libertatea (de exprimare) nu funcționează fără reguli stricte?

Unitatea de învățare 9: Media

Participarea la democrație prin media

**Producătorii și utilizatorii de media drept apărători ai democrației și
creatori ai agendei publice**

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 8

LIBERTATEA

Nivel secundar superior

**Dezbaterea publică
De ce libertatea (de exprimare)
nu funcționează fără reguli
stricte?**

8.1 Ce aspecte ne interesează?

Elevii participă la planificarea dezbaterii

8.2 Pregătirea pentru

dezbatereAfirmații cheie și strategii de
dezbatere

8.3 Dezbatem—decidem—

raportămDezbaterea și luarea deciziilor în
spațiul public

8.4 O singură dezbatere— diferite perspective

Elevii reflectează asupra dezbaterii

Unitatea de învățare 8

Libertatea

Dezbaterea publică

De ce libertatea (de exprimare) nu funcționează fără reguli stricte?

Introducere pentru profesori

De ce libertatea (de exprimare) nu funcționează fără reguli stricte?

Pentru unii cititori, întrebarea poate părea bizară. Până la urmă, libertatea înseamnă că putem spune și acționa cum dorim. Democrația este un sistem pentru societățile libere, deschise. Regulile stricte ne amintesc de ceva diferit – regimuri autoritare, de exemplu. Deci care este mesajul din spatele acestei întrebări? Pe scurt, libertatea și egalitatea sunt gemene. Toți ne bucurăm de dreptul de a fi liberi, dar avem nevoie de șanse egale pentru a-l exercita și de aceea este nevoie de reguli. În cadrul acestei unități de învățare, elevii vor experimenta importanța acestui principiu pentru a participa într-o societate democratică.

De ce unitatea de învățare se axează pe dezbatere?

Cetățenii care participă într-o societate democratică participă la discuții și la dezbateri, exersându-și astfel dreptul de a-și spune liber opinia. Să argumentezi public este o abilitate care se învață, de aceea elevii au nevoie să o exerseze în școală. În acest scop, elevii sunt pregătiți să poarte o dezbatere, iar unitatea este legată de conceptul de libertate. Libertatea de exprimare și de expresie este importantă în acest context.

Ce fac elevii în lecțiile privind dezbaterea?

Unsprezece elevi iau parte la dezbatere. Vor fi două echipe de dezbatere a câte 5 elevi fiecare și un președinte. Ceilalți elevi ascultă și participă, de asemenea. Trei echipe de elevi vor scrie o știre despre dezbatere și vor raporta clasei în ultima lecție/ activitate din cadrul unității de învățare. Ceilalți elevi joacă rolul audienței, având sarcina de a evalua argumentele, de a decide care echipă i-a convins și de a vota pe cine vor sprijini. Ca și în politică, o singură echipă va câștiga majoritatea voturilor.

Ce vor învăța elevii în cadrul unității?

Dezbaterea urmează reguli stricte, astfel ca fiecare elev să primească același timp de expunere. Președintele va întrerupe elevii care depășesc timpul alocat. Această regulă este necesară pentru că garantează dreptul fiecăruia la liberă exprimare, în anumite limite. De aceea libertatea nu funcționează fără reguli stricte (a se vedea subtitlul unității). Fără acest principiu, nici un sistem democratic nu ar funcționa, iar drepturile omului nu ar avea impact asupra vieții oamenilor.

Care este rolul profesorului în cadrul acestei unități?

În cadrul acestei unități, se alocă mult timp elevilor să lucreze singuri, pentru a-și forma capacitatea de a dezbate și de a observa, dar și pentru a-și asuma responsabilitatea pentru activitate. Lecțiile 2-4 încep cu contribuții ale elevilor. Când elevii lucrează singuri, profesorul este un fel de antrenor: îi observă pe elevi să vadă ce pot face bine și ce competențe trebuie să își dezvolte mai mult. Îi ajută dacă solicită sprijin, dar fără a le da soluții sau rezolvări ale sarcinilor.

Dezvoltarea competențelor: legături cu alte unități din volum

Ce arată tabelul de mai jos?

Titlul acestui manual – *Participarea la democrație* – pune accent pe competențele unui cetățean activ într-o societate democratică. Tabelul arată ce competențe sunt dezvoltate prin intermediul unității 8 (liniile umbrite din tabel). Coloanele bine marcate arată competențele de adoptare a deciziilor politice și de acțiune – ferm încadrate datorită legăturii lor cu participarea democratică. Liniile de mai jos indică legături cu alte unități de învățare din manual: ce competențe sunt dezvoltate prin acele unități și care sprijină elevii în cadrul temei 8?

Cum poate fi folosit tabelul?

Profesorii pot folosi tabelul de mai jos drept instrument de planificare a orelor de ECD/EDO.

- Tabelul este util celor care au doar câteva ore pe care le pot alocă ECD/EDO: profesorul poate selecta doar această unitate de învățare și le poate omite pe altele, știind că anumite competențe sunt formate, într-o anumită măsură, și prin această unitate – de exemplu, analiza, utilizarea reflexivă a media, responsabilitatea.
- Tabelul îi ajută pe profesori să valorifice efectele sinergice, elevilor fiindu-le dezvoltate anumite competențe în mod repetat, în contexte diferite care se interconectează. În acest caz, profesorul selectează și combină câteva unități de învățare.

Unități de învățare	Dimensiuni ale dezvoltării competențelor			Atitudini și valori
	Analiza și raționamentul politic	Metode și Abilități	Participarea la democrație Adoptarea deciziilor politice și a acțiunilor	
8 Libertatea	Identificarea afirmațiilor cheie Corelarea și evaluarea argumentelor; exprimarea unei opțiuni Analizarea construcției selective a realității, efectuate de media	Dezbaterea: formularea unor enunțuri scurte și clare Lucrul în echipă Redactarea unei știri	Adoptarea unei decizii prin votul majorității	Etica recunoașterii reciproce
2 Responsibilitatea			Responsibilitatea este poate chiar mai importantă decât regulile, pentru ca democrația să funcționeze (unitățile de învățare 2 și 7)	
7 Egalitatea	Analizarea și rezolvarea problemei majoritar/minoritar			
4 Reguli și legislație			Neutralizarea potențialului de conflict de interese, prin schițarea unui cadru normativ (reguli și legi)	

6 Guvernarea și politicile	Studiul dezbaterilor privind stabilirea agende și adoptarea deciziilor		Identificarea ariilor în care cetățenii pot interveni în procesul de adoptare a deciziilor politice	
9 Media	Analiza construcției selective a realității, realizate de media	Redactarea unei știri	Utilizarea critică a informațiilor transmise de media	

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 8: Libertatea – dezbaterea publică

De ce libertatea (de exprimare) nu funcționează fără reguli stricte?

Tema lecției	Formarea de competențe/ obiectivele învățării	Sarcinile elevilor	Materiale și resurse	Metode și tehnici
Lecția 1 Ce teme ne interesează? (cu 3 săptămâni înainte)	Asumarea responsabilității Criterii de selecție a temelor pentru o dezbatere în clasă: relevanță politică, interesele elevilor, relevanța pentru nivelul de înțelegere și experiența elevilor	Elevii participă la o activitate de tipul "brainstorming": exprimă idei, adună informații pentru dezbatere.	Fișa pentru elevi – 8.1. Informații din media Consemnarea unor experiențe și observații personale Flipchart	Echipe perechi
Lecția a 2-a Pregătirea pentru dezbatere	Participarea: elevii își exprimă opțiunea prin vot Metode și abilități: lucrul în grup	Elevii își pregătesc rolurile pentru dezbatere.	Fișa pentru elevi – 8.2. -8.5, 9.1 Informații din media Un tabloid și un document de calitate, o revistă pentru tineri	Lucru în grup Învățare prin cooperare
Lecția a 3-a Dezbatem – decidem - raportăm	Să vorbim liber: argumentarea cu oponent; cooperare în grup Observarea și evaluarea schimbului de argumente	Elevii participă sau ascultă și urmăresc dezbaterea. Sarcini următoare pentru grupuri: pregătirea pentru activitatea de reflecție.	Fișa pentru elevi - 8.2-8.5, 9.1.	Dezbatere Lucru în grup (vot) Sumarizare
Lecția a 4-a O singură dezbatere – mai multe perspective	Analizarea și evaluarea experienței Media ne construiește percepția realității Regulile asigură oportunități egale de exercitare a dreptului la libertate.	Elevii compară știrile asupra debaterii. Reflectează asupra experienței.	Știri elaborate de elevi. Material pentru profesori – 9.1	Prezentări Discuții

Lecția 1

Ce aspecte sunt de interes pentru noi?

Elevii participă la planificarea dezbaterii

Vă rugăm să rețineți că această lecție trebuie realizată cu 3 săptămâni înaintea celorlalte.

Tabelul prezintă informațiile de care are nevoie profesorul pentru a planifica și susține lecția.

Formarea de competențe se referă în mod direct la ECD/EDO.

Obiectivele învățării indică ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcinile elevilor și modul de lucru formează elementele de bază ale procesului de învățare.

Materialele sprijină pregătirea lecției.

Bugetul de timp orientează profesorul asupra managementului acestei variabile.

Formarea de competențe	Asumarea responsabilității, selectarea itemilor și materialelor, pe baza unor criterii
Obiectivele învățării	Criterii de selecție a temelor pentru dezbateră din clasă: relevanța politică, interesele elevilor, relevanța pentru nivelul de înțelegere și experiența elevilor
Sarcinile elevilor	Elevii participă la o activitate de tipul "brainstorming": exprimă idei, adună informații pentru dezbateră.
Materiale și resurse	Informații din media Consemnarea unor experiențe și observații personale Foi de flipchart pe perete pentru a afișa sugestiile elevilor și foi de control (numele și prenumele elevilor și căsuțe de bifat). Fișa pentru elevi – 8.1
Mod de lucru	Echipe perechi
Bugetul de timp	Implicarea elevilor 15 minute Introducerea sarcinii de lucru: 10 minute Lucrul în grup, în perechi: 15 minute Interval de timp între lecțiile 1 și 2: 3 săptămâni

Informații pentru profesor: de ce prima lecție are loc cu trei săptămâni înaintea celorlalte din cadrul unității?

Lecția are loc cu trei săptămâni în avans, pentru ca elevii să aibă timp să își pregătească contribuția la cea de-a doua lecție și să participe la dezbateră din cadrul lecției 3. Prima lecție are rol pregătitor: elevii acumulează informații de care au nevoie pentru sarcinile următoare.

Participarea la o lecție de planificare corespunde participării în comunitate. În toate cazurile, cetățeanul activ este cel informat. Din această perspectivă, lecția pregătitoare din cadrul acestei unități de învățare demonstrează un principiu general de participare într-o societate democratică.

Pregătirea necesită un interval de timp de aproximativ trei săptămâni între prima și a doua lecție. (Profesorul decide cum va aborda lecțiile în acest interval.) Etapa de organizare cuprinde două faze:

Faza 1 (două săptămâni): elevii lucrează în grupuri, în perechi. La finalul primei faze, fiecare grup a formulat o sugestie de temă de dezbateră pe care o consideră potrivită și interesantă. Oferă clasei un material suport (o pagină). Se stabilește un termen-limită pentru faza 1, acesta marcând în același timp începutul celei de-a doua faze.

Faza 2 (o săptămână): lectură. La finalul fazei 2, fiecare elev cunoaște temele propuse și a citit toate materialele. Fiecare elev a ales o temă de dezbateră.

Structura de timp pentru etapa pregătitoare

Lecții	Lecția 1			Lecția 2
Activitățile elevilor	Faza 1 Elevii lucrează pentru a propune o temă de dezbatere.		Faza 2 Elevii citesc propunerile.	Clasa alege o temă, prin vot.
Desfășurare în timp	Săptămâna 1	Săptămâna 2	Săptămâna 3	
Termen-limită				

Descrierea lecției

Pregătirea înaintea lecției

Pentru faza 1, tema de dezbatere: dacă este necesar, profesorul eliberează în prealabil clasa pentru exercițiul de dezbatere.

Pentru faza 2.3, Indicații pentru sarcina de lucru: profesorul a afișat două foi de flipchart pe peretele clasei.

1. Implicarea elevilor

Pregătire: profesorul marchează o linie pe podea cu o sfoară de aproximativ cinci metri. Elevii vor avea nevoie de un spațiu suficient pentru a se poziționa de oricare parte a acestei linii, cu fața unii spre alții. Dacă clasa este prea mică sau prea aglomerată, acest exercițiu poate fi făcut pe coridor.

Profesorul le cere elevilor să se ridice și să formeze un cerc în jurul liniei. Apoi, profesorul anunță: "Fiecare copil ar trebui să petreacă un an în plus de școală."

Profesorul cere elevilor să se poziționeze de o parte a liniei – la stânga, dacă susțin afirmația, la dreapta dacă nu sunt de acord. Petrec câteva minute enunțând argumentele lor și alte idei, în cadrul celor două grupuri formate.

Apoi profesorul cere fiecărui grup să prezinte argumentele colegilor din celălalt grup. Sunt stabilite câteva reguli:

1. Cele două părți prezintă pe rând câte un argument.
2. Vorbitorii nu trebuie întrerupți.
3. Vorbitorii au 30 de secunde pentru a-și argumenta idea.

În continuare, elevii iau parte la un schimb de opinii argumentate care seamănă cu o dezbatere. După cinci minute, sau mai devreme dacă una dintre părți nu mai are idei, profesorul oprește dezbaterea și cere elevilor să se întoarcă la locurile lor – preferabil, aranjate în formă de pătrat deschis, pentru a facilita comunicarea.

2. Introducerea sarcinii de lucru

2.1 De ce dezbaterea este importantă pentru participarea la democrație

Profesorul descrie activitatea anterioară – a fost o dezbatere. Într-un timp scurt, multe idei și argumente au fost prezentate de participanți. Elevii pot descrie propria experiență.

Profesorul explică importanța dezvoltării abilităților de argumentare în cadrul unei dezbateri, deoarece multe discuții în context democratic se desfășoară astfel. Cetățenii se bucură de dreptul la opinie și exprimare liberă, dar au nevoie de abilități de argumentare pentru a-l exercita efectiv.

Profesorul se asigură că elevii înțeleg și acceptă această definiție pentru sarcina lor de învățare.

2.2 Clarificare: ce teme sunt potrivite pentru o dezbatere?

Profesorul reamintește tema dezbaterii – a fost o temă bună pentru o dezbatere, după cum au arătat elevii. Ce califică o temă ca fiind potrivită pentru o dezbatere?

Profesorul ascultă ideile și sugestiile elevilor, notându-le în cuvinte cheie pe tablă sau pe flipchart. Este de așteptat ca acestea să corespundă într-o bună măsură celor cinci criterii (3a-3e) din *Fișa pentru elevi 8.1*.

Profesorul le spune că următoarea dezbatere va fi mai interesantă și că vor fi mai mulțumiți dacă vor desfășura o dezbatere pe o temă la alegerea lor. De aceea, au ocazia să aleagă o temă pentru următoarea lecție de peste trei săptămâni. Până atunci, vor trebui să facă sugestii pentru tema dezbaterii. Grupul de elevi va face o alegere în cea de-a doua lecție.

Profesorul distribuie Fișa 8.1 și face referire la criteriile pe care elevii le-au sugerat, cerându-le să le compare cu criteriile 3a-3e din material. Dacă elevii și profesorul cad de acord să modifice lista de criterii, atunci o actualizează.

2.3 Indicații privind sarcina: colectarea ideilor pe flipchart

Profesorul merge la foile de flipchart de pe perete și cere elevilor să citească Fișa 8.1 în timp ce desenează următorul tabel:

Ce temă este potrivită pentru o dezbatere?			
Viața de zi-cu-zi sau activitatea școlară	Probleme sociale sau culturale	Aspecte politice	Alte probleme

După ce elevii citesc materialul, profesorul indică tabelul de pe foaia de flipchart. Problema pe care elevii au discutat-o la începutul lecției a fost o problemă politică – cum ar trebui organizată educația în țara noastră. Însă și alte aspecte sunt interesante:

- Probleme politice;
- Probleme sociale;
- Aspecte din viața școlară;
- Alte probleme – pentru orice altă idee.

Elevii pot să facă apel la propria experiență sau la ceea ce cunosc din agenda politică actuală, sau pot căuta alte informații.

În acest moment, elevilor ar trebui să le fie date câteva exemple. Profesorul îi încurajează să vină cu ideile lor. Dacă se dovedește dificil, profesorul îi poate ajuta cu aceste exemple:

- *Viața de zi-cu-zi sau activitatea școlară*: “Mașinile fac mai mult rău decât bine.”
- *Probleme sociale sau culturale*: “Televiziunea joacă un rol pozitiv în societate.”
(Sau: Internetul, telefoanele mobile etc.)
- *Aspecte politice*: “Femeile ar trebui tratate la fel ca bărbații.”

2.4 Indicații privind sarcina: termenul limită

Profesorul explică de ce este stabilit un termen limită. Pentru a da tuturor ocazia să citească materialele, este dat un termen limită – cinci zile de școală înaintea primei lecții. Elevii trebuie să înțeleagă că ei vor selecta tema, însă trebuie să citească materialele în prealabil. Altminteri, un vot democratic nu poate avea loc, pentru că acesta trebuie organizat eficient în timpul disponibil din lecție. Nu vor fi timp pe parcursul lecției pentru citirea materialelor.

Profesorul le spune elevilor unde să-și adune fișele de lectură și materialele.

În final, le reamintește că este important să se decidă pe ce problemă le-ar plăcea să susțină dezbaterea.

3. Lucrul în grup, în perechi

Elevii formează echipe și lucrează singuri, respectând indicațiile date pe materiale și în timpul lecției. Își stabilesc singuri tema pentru acasă.

Lecția 2

Pregătirea pentru dezbateri

Enunțuri cheie și strategii pentru dezbateri

Această matrice însumează informațiile de care are nevoie un profesor pentru a planifica și a conduce lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul de învățare indică ce trebuie să știe și să înțeleagă elevii.

Sarcina/ sarcinile pentru elev, împreună cu **modul de lucru**, formează elementele nucleu ale procesului de învățare.

Lista de verificare a **materialelor** susține pregătirea lecției.

Bugetul de timp oferă un orizont orientativ pentru managementul timpului profesorului.

Formarea de competențe	Participare: elevii își exprimă opțiunea prin vot. Metode și abilități: lucru în grup.	
Obiectivul de învățare		
Sarcinile elevului	Elevii își pregătesc rolul pentru dezbateri.	
Materiale și resurse	Fișe pentru elevi 8.2-8.5, 9.1. Informații din media. Un tabloid și un ziar cu reputație, o revistă pentru tineri.	
Mod de lucru	Lucru în grup. Învățare prin cooperare	
Bugetul de timp	1. Elevii aleg o temă.	10 min
	2. Formarea de grupuri pentru dezbateri.	10 min
	3. Lucru în grup.	20 min

Caseta cu informații

Lecția constă în două activități pentru elevi: 1. elevii aleg tema pentru dezbateri și 2. elevii formează grupuri și se pregătesc pentru dezbateri asumându-și roluri diferite: cele două echipe de dezbateri (partea "afirmativă", sau pro, și partea "negativă", sau contra).

Partea principală a lecției ar trebui alocată pregătirii dezbaterii. Astfel, este important ca votarea să fie condusă eficient.

Pentru grupurile de raportare de știri, o experiență incitantă este să-și vadă relatările publicate de un ziar real. Profesorul poate sugera această idee echipelor de "reporteri de știri". Dacă elevii sunt de acord, profesorul stabilește cu ei cum să abordeze un ziar.

1. Elevii aleg o temă

Profesorul își asumă rolul de moderator (chairperson) în această primă secvență a lecției. Întâi, mulțumește elevilor pentru generarea atâtor idei interesante. Apoi, profesorul explică procedura de urmat.

Se presupune că elevii au parcurs ideile și materialele produse de colegii lor și s-au hotărât ce temă de dezbateri le-ar plăcea. Procedura de vot poate fi condusă de doi elevi. Unul întreabă fiecare elev

ce alegere a făcut. Celălalt notează subiectele pe o listă pe tablă, marcând pe cele care au fost numite de mai multe ori. Temele sunt ordonate în funcție de numărul de preferințe exprimate, apoi clasa face o alegere votând între primele trei. Tema aleasă devine problema centrală pentru dezbateri.

2. Formarea grupurilor pentru dezbateri

Profesorul anunță că elevii se vor pregăti pentru dezbateri. O dezbateri se supune câtorva reguli, iar elevii formează grupuri și echipe cu roluri diferite.

Elevilor le este dată Fișa 8.2 și o citesc în liniște. Pun întrebări pentru clarificare asupra oricărui aspect care necesită explicații, iar alți elevi (preferabil) sau profesorul le dau răspunsuri. Elevilor ar trebui să le fie clar ce roluri are fiecare echipă.

Fiecare elev se alătură câte unei echipe. Tabelul de mai jos arată ce grupuri iau parte la dezbateri și de ce materiale suport au nevoie. Echipele care dezbate ar trebui să aibă un membru de rezervă, pentru cazul în care un coechipier lipsește de la școală în ziua dezbaterii.

Cei doi moderatori împart între ei sarcinile conducerii dezbaterii și voturile audienței. Dacă unul dintre moderatori lipsește în ziua dezbaterii, celălalt preia ambele seturi de sarcini.

Grup	Număr de membri (+ membri de rezervă)	Fișa pentru elevi
Echipa de dezbateri No. 1 ("afirmativ")	5 (+1)	8.3
Echipa de dezbateri No. 2 ("negativ")	5 (+1)	8.3
Primul și al doilea moderator	2	8.2, 8.4, 8.5
Echipele de reporteri (un tabloid, un ziar cu reputație, o revistă pentru tineri)	3 x 2	8.6, 9.1
Audiență	Toți elevii rămași	8.5

Această organizare poate fi făcută convenabil prin crearea tabelului pe tablă sau pe câteva foi de flipchart. Elevii își înscriu apoi numele în dreptul unui grup la alegere. Dacă un grup are prea mulți participanți, profesorul și clasa decid împreună cum să rezolve problema (*lor*, nu a profesorului). Experiența a arătat că elevii sunt dornici să coopereze, iar grupurile sunt formate repede cu rezultate satisfăcătoare pentru elevi.

3. Pregătirile pentru dezbateri

Grupurile primesc o copie a Fișelor: 8.3 (echipele de dezbateri), 8.4 (audiență) sau 8.5 (echipele de presă). Grupurile petrec cea de-a doua parte a lecției planificându-și activitățile și își pot alocă teme pentru acasă, dacă cred că este necesar. Profesorul are rolul de observator și "consultant". Ca și consultant, profesorul nu intervine în activitatea grupurilor, nu citește lucrările, nici nu participă la elaborarea materialelor sau rezultatelor. Dacă grupul are nevoie de ajutor, elevii pot solicita asistența profesorului. Dacă nu, aceștia au libertatea și responsabilitatea să lucreze după cum cred că e mai bine. Experiența a arătat că elevii valorizează încrederea care le este acordată, care funcționează ca motivație și încurajare suplimentare.

Profesorul înmânează reporterilor de știri o copie a tipului de publicație ales – un tabloid, un ziar cu reputație, o revistă pentru tineri. Aceasta îi va ajuta să estimeze ce tip de profil și audiență are publicația, precum și cum ar trebui să arate articolul lor.

Dacă este posibil, profesorul cere elevilor să aranjeze mesele și scaunele pentru dezbateri după cum este indicat în Fișa 8.2 înainte de începerea următoarei lecții.

Lecția 3

Dezbaterem – decidem – raportăm

Dezbateri și luare de decizii în public

Această matrice însumează informațiile de care are nevoie un profesor pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul de învățare indică ce trebuie să știe și să înțeleagă elevii.

Sarcina/ sarcinile pentru elev, împreună cu **modul de lucru**, formează elementele nucleu ale procesului de învățare.

Lista de verificare a **materialelor** susține pregătirea lecției.

Bugetul de timp oferă un orizont orientativ pentru managementul timpului profesorului.

Formarea de competențe	Discurs liber; argumentare cu oponent; cooperare în grup. Observarea și evaluarea schimbului de argumente.
Obiectivul de învățare	Aplicarea la tema în discuție
Sarcinile elevului	Elevii participă sau ascultă și urmăresc dezbateri. Sarcini următoare pentru grupuri: pregătirea pentru activitatea de reflecție.
Materiale și resurse	Fișele 8.2-8.5, 9.1.
Mod de lucru	Dezbateri, lucru în grup (vot), reuniune de bilanț (<i>debriefing</i>).
Bugetul de timp	1. Dezbateri. 25 min
	2. Votul audienței. 10 min
	3. Tema pentru acasă: subiecte de reflecție. 5 min

Caseta cu informații

Această lecție include sarcina cheie pentru întreaga unitate de învățare, dezbateri. Pregătirea minuțioasă din lecția anterioară avea scopul de a da elevilor încredere în ce privește îndeplinirea rolurilor.

Moderatorii sunt responsabili de gestionarea dezbaterii și de secvența de votare din partea audienței.

Profesorul deschide și închide lecția, acționând în principal ca observator.

Fișele pentru elevi oferă regulile de grup și indicații în privința modului în care își vor juca rolurile. Acest cadru este tipic pentru învățarea bazată pe sarcină de lucru: lecția este bine structurată prin diferitele sarcini trasate și încadrate strict de reguli și de desfășurător, în timp ce profesorul nu ia aproape niciodată conducerea. În orice caz, obiectivele de învățare pe care profesorul le are în minte sunt prezente pe tot parcursul lecției – chiar mai mult decât în cazul instruirii de tip frontal, deoarece acum elevii sunt cei responsabili.

Descrierea lecției

Fișa 8.4 (Rolul moderatorului) furnizează o descriere detaliată a modului în care dezbateră și votul audienței vor avea loc. De aceea, descrierea acestor etape este pe alocuri foarte scurtă.

1. Dezbateră

Profesorul anunță agenda lecției: dezbateră, urmată de votul audienței și de reuniunea de bilanț. Dacă este necesar, profesorul le cere elevilor să aranjeze mesele și scaunele în ordinea sugerată în Fișa 8.2.

Apoi primul moderator preia conducerea. Elevii se așează la locurile lor, ca echipe de dezbateră, moderatori, audiență și reporteri de presă. Profesorul ia loc în audiență, preferabil pe rândul din spate. Elevii nu ar trebui să caute privirea profesorului, ci mai degrabă să stabilească contact vizual între ei. Își joacă rolul, iar profesorul ascultă.

2. Votul audienței

Al doilea moderator coordonează discuțiile audienței și votul. Profesorul părăsește grupul audienței în acest moment și observă de la distanță. În timp ce elevii din audiență discută votul, echipele de dezbateră și reporterii de știri îi ascultă.

După cinci minute, moderatorul oprește discuția și începe sesiunea de votare. Profesorul preia conducerea după ce votarea s-a încheiat.

3. Tema pentru acasă: subiecte pentru lecția următoare(lecția 4)

Profesorul mulțumește moderatorilor pentru gestionarea acestei părți importante a lecției. Apoi mulțumește elevilor și audienței, lăudând modul de desfășurare a unor părți, după cum consideră potrivit. Nicio observație critică nu ar trebui făcută în acest moment. Cea de-a patra lecție oferă o ocazie pentru feedback și pentru reflecție asupra dezbaterii și votării – profesorul anunță acest lucru elevilor.

Profesorul cere tuturor elevilor, cu excepția echipei de reporteri, să se gândească la sentimentele, impresiile și părerile privind sesiunea de dezbateră, precum și discuțiile ulterioare și votarea, și să pregătească un scurt enunț ca input pentru lecția următoare, având în vedere următoarele aspecte cheie:

1. Spuneți-vă opinia în ce privește tema în dezbateră. Explicați ce argumente v-au convins și au contribuit cel mai mult în formarea opiniei.
2. Din punctul vostru de vedere, descrieți ce efect au avut asupra dezbaterii regulile stabilite, în particular cea privind limita de un minut.

Echipei de reporteri de presă nu ar trebui să i se dea această sarcină în plus față de producerea articolului. Profesorul le cere celor șase elevi să decidă cum vor disemina relatările – prin afișarea a două sau trei copii pe perete sau prin distribuirea unui rezumat fiecărui elev.

Lecția 4

O singură dezbatere – mai multe perspective

Elevii reflectează asupra dezbaterii

Această matrice însumează informațiile de care are nevoie un profesor pentru a planifica și a conduce lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul de învățare indică ce trebuie să știe și să înțeleagă elevii.

Sarcina/ sarcinile pentru elev, împreună cu **modul de lucru**, formează elementele nucleu ale procesului de învățare.

Lista de verificare a **materialelor** susține pregătirea lecției.

Formarea de competențe	Analizarea și evaluarea experienței comune.	
Obiectivul de învățare	Media ne construiește percepția realității Regulile asigură oportunități egale de exercitare a dreptului la libertate.	
Sarcinile elevului	Elevii compară știrile asupra dezbaterii. Reflectează asupra experienței.	
Materiale și resurse	Știri elaborate de elevi. Material pentru profesori – 9.1	
Mod de lucru	Prezentări. Discuții.	
Bugetul de timp	1. Trei rapoarte de știri cu discuții.	15 min
	2. Reflecție: Cum au afectat regulile dezbaterii?	15 min
	3. Debriefing.	10 min

Caseta cu informații

Elevii reflectează asupra lecției din două perspective, cea a conținutului și cea a cadrului de reguli. Elevii pot fi interesați mai mult de un aspect, iar în acest caz accentul trebuie mutat corespunzător, acordând mai mult timp acelui aspect.

Reuniunea finală de bilanț (*debriefing*) oferă elevilor ocazia de a da feedback general în ce privește întreaga unitate de învățare.

Elevii s-au pregătit, astfel că profesorul poate (și ar trebui) să lase o mare parte din timpul lecției la dispoziția acestora – e posibil să ocupe chiar toată lecția. Profesorul conduce lecția și punctează din când în când pentru a structura discuțiile.

Descrierea lecției

Clarificarea agendei pentru lecție

Profesorul prezintă agenda lecției și menționează că aceasta corespunde aspectelor cheie care structurează temele pentru acasă. Dacă elevii sunt de acord și nu sugerează să se centreze pe un aspect în particular, profesorul prezintă prima etapă a lecției.

1. Trei rapoarte de știri cu discuții

Profesorul anunță că trei echipe de reporteri își vor prezenta relatările. Elevii trebuie să asculte și să compare, pentru că reporterii lucrează pentru tipuri diferite de publicații. Pentru a compara modurile de relatare a știrii, elevii ar trebui să fie pregătiți să ia notițe. Profesorul simplifică sarcina prin desenarea unei matrici simple pe tablă sau pe flipchart:

Relatare	Nr. 1	Nr. 2	Nr. 3
Limbaaj			
...			
...			
...			
Aprecieri			

Profesorul face referire la relatare numai anunțând numărul, lăsând elevii să își prezinte lucrarea. Limbaajul folosit este un posibil atribut prin care să se compare relatările, iar elevii sunt liberi să noteze orice remarcă. Dacă preferă un tip de lucrare și de știre, trebuie să aducă argumente.

Profesorul se asigură că elevii nu mai au întrebări în ce privește sarcina de lucru și apoi lasă cele trei echipe de reporteri să citească relatările de presă, una după alta, fără nicio discuție nici comentariu între ele.

Apoi elevii le oferă feedback. Profesorul ascultă și îi încurajează să explice ce criterii au utilizat pentru comparare și pentru aprecierea relatărilor.

Profesorul încheie discuția menționând un aspect important: cele trei echipe de reporteri de presă au fost prezente la aceeași dezbatere, totuși imaginea creată pentru grupurile lor de audiență diferă considerabil. Aceasta demonstrează că media transmit realitatea pentru toți cei care nu au fost prezenți la eveniment. Dar prin transmiterea realității, ei o construiesc – selectând și evidențind unele elemente, omițând sau diminuând importanța altora. Profesorul poate să facă referire la anumite detalii din cele trei relatări de presă sau la temele elevilor, pentru a susține această afirmație (vedeți materiale pentru profesori 9.1).

2. Reflecție: Cum au afectat regulile dezbaterii?

Profesorul solicită din nou contribuția elevilor. Profesorul va asculta, ca și elevii. Unele comentarii pot fi destul de critice (limita de timp este "nedemocratică", nu permite exprimarea liberă), iar unii elevi pot susține regulile.

În timpul discuției, profesorul poate cere celor mai critici dintre elevi să se gândească ce s-ar fi putut întâmpla dacă regula care limita timpul ar fi fost înlăturată. Își vor da seama că dezbaterii ar fi durat mai mult, în timp ce bugetul de timp al lecției stabilește o limită de timp absolută, astfel că regula a luat în considerare realitatea și a distribuit timpul disponibil în mod echitabil, deși în "felii" foarte mici. Vorbitorii ar putea comenta în privința manierei în care s-au descurcat cu limita de timp: au reușit să se centreze pe punctele cheie?

3. Debriefing

Aici elevii oferă feedback general.

Profesorul nu ar trebui să încerce să își justifice abordarea în fața criticilor, nici să estompeze remarcile critice. Pentru că elevii au avut o parte importantă de activități și responsabilități, atât succesele cât și insuccesele sunt ale lor tot atât cât ale profesorului. Profesorul ar trebui să prezinte acest aspect elevilor, mai ales în cazul în care elevii nu par să fie conștienți de această perspectivă.

Dacă elevilor le-a plăcut dezbateră, profesorul poate sugera o extindere în forma unui club de dezbateră. Cluburile de dezbateră sunt foarte comune în țările vorbitoare de engleză din jurul lumii, de asemenea în rândul profesorilor de engleză ca limbă străină. Internetul oferă o bogată varietate de materiale excelente pentru profesori și elevi interesați în dezbateră.

Materiale pentru profesori 8.1

De ce libertatea depinde de cadrul de reguli și legi

Oportunități de învățare în această unitate

Interdependență prin limitarea timpului

Cea mai prețioasă resursă în predare și învățare, precum și în viața noastră, în general, este timpul. Ca profesioniști, profesorii trebuie să răspundă constant la întrebarea cum poate fi folosit cel mai bine timpul disponibil în clasă – iar în învățarea interactivă și elevii își asumă această responsabilitate. Planificarea prevăzută pentru această unitate va funcționa doar dacă elevii acceptă responsabilitatea de a utiliza timpul pentru parcurgerea materialelor colegilor când sunt disponibile – înaintea primei lecții. În această primă lecție, nu mai mult de 10 minute pot fi acordate celor patru grupuri pentru alegerea unei teme pentru dezbateri. Dacă nu au reușit să citească materialele în prealabil, clasa va avea cu o idee mai puțin din care să aleagă – acesta este un exemplu de cum depindem unii de alții (interdependență).

Regulile stricte protejează libertatea de expresie

O dezbateri trebuie să aibă loc într-un interval fix de timp. Toți vorbitorii se bucură de aceleași drepturi de gândire și exprimare libere. Astfel, timpul disponibil pentru exprimare trebuie distribuit echitabil – adică egal, un minut pentru fiecare argumentare. Pare paradoxal că reguli stricte sunt necesare și utile pentru a ne proteja libertatea. Limita de timp funcționează în două direcții: partea noastră de timp pentru exprimare este garantată, ceea ce este echitabil. Pe de altă parte, alocă fiecărui vorbitor un scurt interval de timp, iar vorbitorii trebuie să se gândească cu atenție la ceea ce vor să spună. Trebuie să se centreze pe argumente cheie, să lase deoparte orice are mai puțină importanță și să își exprime poziția clar și scurt.

Libertate și îngrădire

Libertatea de acțiune și de exprimare a elevilor este îngrădită – sau limitată și definită – în două sensuri. În primul rând, prin timpul disponibil pentru învățare – lecțiile se sfârșesc după aproximativ 45 de minute, iar dezbateri trebuie să se încadreze într-o lecție și să nu ia mai mult de 20 de minute, deoarece și alte lucruri trebuie făcute în acea lecție. În al doilea rând, regulile de dezbateri dau fiecărui vorbitor un interval de timp rezonabil, dar strict limitat la un minut pe argumentare. Încadrarea are o dimensiune structurală – timpul este insuficient în viață în general – și o dimensiune politică, creată de om: regulile pun cadre fără de care nu am putea să ne bucurăm de libertățile noastre fără a încălca drepturile celorlalți. Insuficiența timpului nu este negociabilă, dar încadrarea prin reguli este.

Școala este viața

Dialectica libertate-îngrădire, cu rădăcini în insuficiența universală a timpului, apare în școală precum în viața publică. Aici, într-un sens într-adevăr literal, școala este viața.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 9

MEDIA

Nivel secundar superior

**Participarea la democrație prin media
Producătorii și utilizatorii de media
ca apărători („gardieni”) și creatori ai
agendei politice**

9.1 Noi suntem „gardienii”!

Noi decidem ce vrem să citim

9.2 și 9.3 Noi suntem „gardienii”!

Noi decidem care sunt știrile ce vor fi oferite cititorilor pentru a alege

9.4 Noi controlăm media – sau media ne controlează pe noi?

Media – un instrument al comunicării și al puterii

Unitatea de învățare 9

Media

Participarea la democrație prin media

Introducere pentru cadrele didactice

1. Luăm parte la democrație prin media

Participarea la viața societății și în politică înseamnă, în mod esențial, comunicarea cu alții – primirea și oferirea de informații prin intermediul mijloacelor media. Cetățenii care nu pot comunica prin mijloacele media nu pot participa în societate sau în politică.

Mijloacele media oferă o multitudine de moduri de comunicare și furnizează informații mai multe ca niciodată, dar și controlează ce comunicăm și felul în care comunicăm. Trăim într-o lume a culturii media. Comunicarea modernă bazată pe media și controlată de media reprezintă o provocare pentru fiecare individ.

Pe de o parte, media oferă oportunități fascinante pentru acei cetățeni care dețin abilități media și care pot folosi prin urmare media în mod critic și cu bună știință și se pot descurca cu cantitățile mari de informații de diferite tipuri și de calitate diferită.

Pe de altă parte, mijloacele media îi exclud de la participare pe toți cei care nu își permit să le cumpere sau care nu posedă abilitățile necesare pentru a le folosi sau pentru a evalua calitatea informațiilor.

2. Abilitățile media – o competență centrală în ECD/EDO

Abilitățile media reprezintă una dintre competențele centrale sau poate chiar competența centrală a ECD/EDO. Predarea pentru drepturile omului este direct legată de abilitățile media. Libertatea massmediei și dreptul la liberul acces la informații depind de abilitatea de a exercita aceste drepturi. Nivelurile inegale de abilități media într-o societate creează o nouă dimensiune de oportunități inegale și noi forme de includere și excludere.

Această unitate încearcă să îi ajute pe elevi să facă un pas important în ceea ce privește dezvoltarea abilităților media. Elevii experimentează construcția imaginii pe care o avem despre realitate prin intermediul media – atât ca producători, cât și ca destinatari ai mesajului media. În diferite moduri, ambele categorii acționează ca „gardieni” și factori care determină agenda, în sensul în care imaginea noastră despre lume, și politică în particular, se bazează și este formată de mesajele media care ne atrag atenția după ce au trecut de două filtre – alegerile făcute de producători și cele pe care le facem noi, utilizatorii media.

Unitatea se concentrează pe un aspect important al abilităților media: toate mesajele media sunt construite. Există un potențial mare de predare transcurriculară, cu studiile de limbă de exemplu, pentru a analiza limbajul specific utilizat în media (a se vedea materiale pentru profesori 9A – A învăța ce să cauți, nr. 1 și 2).

3. Prezentarea unității

Această unitate se concentrează pe întrebarea cum se face „paza la intrare” și stabilirea agendei în massmedia. Elevii experimentează atât perspectiva utilizatorilor de media, cât și pe cea a producătorilor de media, interpretând aceste roluri.

Lecția 1: Noi suntem „gardienii”! Noi decidem ce vrem să citim.

Lecțiile 2 și 3: Noi suntem „gardienii”! Noi decidem care sunt știrile ce vor fi oferite cititorilor pentru a alege.

Lecția 4: Noi controlăm media – sau media ne controlează pe noi? Reflecție.

În prima lecție, elevii devin conștienți de rolul lor de „paznici la intrare” pe cont propriu. Fac o alegere între două ziare diferite și selectează un set de informații, respingând altul. Astfel, ei își exercită unul din drepturile omului, acela de acces liber la informații și selectarea informațiilor.

În lecția a doua și lecția a treia, elevii se implică în sarcina cheie, un mic proiect în cadrul căruia produc o gazetă de perete. Acum acționează din nou ca „paznici la intrare”, dar de data aceasta mai degrabă din punctul din care se trimite decât de unde se primește. Ei își exercită unul din drepturile omului la o presă liberă, necenzurată.

La lecția a patra, elevii reflectează la alegerile lor și discută despre puterea media – atât ca instrument de comunicare, cât și ca instrument al puterii. Ei devin conștienți și de elementul puternic constructivist al imaginii pe care o avem despre lume, formată atât de producătorii de informații, cât și de destinatari.

4. Învățarea și instruirea constructiviste

Această unitate le acordă elevilor timpul și libertatea necesare pentru învățarea constructivistă. În contextul particular al media, învățarea constructivistă corespunde direct construirii mesajelor media prin mijloacele media. Un mesaj media este construit de altcineva, cu un interes specific și cu o intenție strategică („spune sau vinde”) și de către utilizator.

Profesorul prezintă conceptele de „pază la intrare”, stabilirea agendei, cultură media, libertatea massmediei și accesul liber la informații prin instruire, făcând legătura cu contextul învățării constructiviste (a se vedea caseta cu conceptele cheie de mai jos).

5. Alegerea tipului de media

Această unitate se concentrează pe un tip clasic de mijloace media tipărite, ziarele, care nu reprezintă prima alegere pentru mulți dintre tineri. Așadar, de ce ar trebui elevii să citească și să producă ziare în această unitate?

1. Primul motiv este unul pragmatic. Studiarea ziarelor și producerea unei simple gazete de perete necesită resurse care sunt disponibile peste tot și se poate face cu un buget mic.

2. Din perspectivă didactică, un exemplu simplu funcționează mai bine pentru a-i ajuta pe elevi să-și formeze anumite abilități media. Scriind texte de mână, decupând, lipind și desenând, elevii se întorc la rădăcinile producției media. Dar chiar și la producția unei simple gazete de perete există deja fenomenul de bază de „pază la intrare”, de către redactori, și tot așa există și principiul construirii unei imagini a realității prin intermediul mesajului.

Desigur, aceste aspecte de bază sunt prezente la toate celelalte mijloace media – radio, TV, fotografie de toate categoriile, moduri de comunicare bazate pe Internet, SMS etc. Dar toate aceste mijloace nu numai că prezintă cerințe mai mari în ceea ce privește resursele și un efort mai complex de producție media, dar și un efort de analiză sau *de-construcție* media.

3. Abordarea care are la bază ziarul urmează principiul curriculumului în spirală în această ediție ECD/EDO. Sarcina pe care elevii o îndeplinesc la această unitate corespunde celei din unitatea de învățare 7 din volumul III, A trăi în democrație, pentru învățământul secundar inferior. Diferența dintre unități constă în nivelul de reflecție de care sunt capabili elevii.

Concepte cheie

„Paza la intrare”

Doar o proporție mică a informațiilor care sunt trimise zilnic redactorilor de știri apare în cele din urmă tipărită. Redactorii de știri elimină ceea ce nu poate fi relatat. Un criteriu este dacă informația merită să fie știre – este relevantă sau destul de interesantă? Alt criteriu se referă pur și simplu la spațiul disponibil. Iar un al treilea criteriu este ce fel de echilibru așteaptă cititorii – între informație și divertisment, între politică, afaceri, sport, știri despre celebrități etc.

Dar și cititorul elimină cea mai mare parte din ceea ce oferă ziarul. Toți știm din experiență că de obicei alegem câteva articole și subiecte, iar în final dăm la o parte ziarul după ce am citit 5-10% din ceea ce se oferă.

Acest principiu de „pază la intrare” se aplică și altor tipuri de massmedia – TV și radio, Internetul și cărțile.

Stabilirea agendei

Redactorii de știri au o puternică influență asupra agendei politice. Aducând anumite probleme sau scandaluri în atenția publicului, aceste probleme sunt apoi discutate și deseori factorii responsabili de definirea politicilor trebuie să reacționeze într-un fel. Aici, din nou, cititorii au rolul lor – cum răspund la problemele care le sunt supuse atenției?

Cultura media

Trăim într-o cultură media (a se vedea materiale pentru profesori 9A). În ultimul deceniu, au apărut formele de comunicare bazate pe Internet și transferul de informații, la care se adaugă tehnologia telefoanelor mobile, ambele fiind atrăgătoare în mod deosebit pentru generația mai tânără. De asemenea, procesul globalizării a sprijinit dominanța din ce în ce mai mare a mediei. Mesajele media au trecut de la informațiile pe bază de text la informațiile pe bază de imagini, cu un impact puternic asupra obișnuințelor de comunicare și citire.

Accesul liber la informații și libertatea presei

Convenția europeană a drepturilor omului, Articolul 10.1 (a se vedea fișa pentru elevi 2.6)

„Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere.”

A se vedea de asemenea Declarația universală a drepturilor omului, Articolul 19 (fișa pentru elevi 2.5).

Atât producătorii, cât și utilizatorii de media exercită un drept uman fundamental. Cenzura acestor libertăți face diferența între dictaturi și democrații. Aceste libertăți și revoluția tehnologică pe care am văzut-o după inventarea calculatoarelor și a Internetului, au dat naștere culturii media în care trăim astăzi. Experiența este ambivalentă și tipică pentru procesele de modernizare: dacă putem gestiona potențialul, câștigăm; dacă nu putem răspunde cererilor, pierdem. Din acest motiv, abilitățile media reprezintă o competență cheie în domeniul ECD/EDO.

Dezvoltarea de competențe: legături cu alte unități de învățare din volum

Ce reprezintă acest tabel

Titlul acestui manual, Participarea la democrație, se concentrează pe competențele cetățeanului activ în democrație. Această matrice ilustrează potențialul efectelor de sinergie între unitățile acestui manual. Matricea arată ce competențe se dezvoltă în cadrul unității 9 (rândul închis la culoare). Coloana cu cadrul îngroșat arată competențele de luare de decizii și activism politic – evidențiată astfel datorită legăturii lor strânse cu participarea la democrație. Rândurile de mai jos indică legăturile cu alte unități din manual: ce competențe dezvoltate în cadrul acestor unități îi sprijină pe elevi la unitatea de învățare 9?

Cum poate fi utilizată această matrice

Profesorii pot folosi matricea ca instrument pentru planificarea orelor ECD/EDO în diferite moduri.

– Matricea îi ajută pe profesori să devină conștienți de efectele de sinergie ce îi ajută pe elevi în formarea de competențe importante în mod repetat, în diferite contexte care sunt conectate în multe feluri.

– Această matrice îi ajută pe profesorii care pot dedica numai câteva ore pentru ECD/EDO: un profesor poate alege numai această unitate și să le omită pe celelalte, deoarece știe că anumite competențe cheie se dezvoltă de asemenea, într-o anumită măsură, în această unitate – de exemplu, înțelegerea importanței abilităților media, exercitarea libertăților de bază și tensiunea dintre egalitate și libertate.

Unități	Dimensiuni ale dezvoltării de competențe			Atitudini și valori
	Analiză politică și evaluare	Metode și abilități	Participarea la democrație Luarea deciziilor și activism politic	
9 Media	Luăm parte la democrație prin comunicare bazată pe media. Producătorii și utilizatorii de media acționează ca "paznici la intrare"	Construirea și <i>de-construirea</i> mesajelor media	Utilizarea mijloacelor media pentru transmiterea punctelor de vedere și a intereselor noastre	Conștientizarea dependenței pe care o avem față de o percepție „second hand” a realității, în special în politică
7 Egalitate	Șansele egale de participare depind de abilitățile media			Conștientizarea informațiilor ca sursă de putere
8 Libertate	Libertatea massmediei și liberul acces la informații		„Paza la intrare” și stabilirea agendei: exercitarea drepturilor omului	Conștientizarea faptului că informațiile pot fi mijloace de a controla puterea și autoritatea
3 Diversitate și pluralism	Pluralismul de opinii și interese este reflectat de media			
6 Guvernare și politică	Stabilirea agendei			

Unitatea de învățare 9

Media - Participarea la democrație prin media

Producătorii și utilizatorii de media ca „paznici la intrare” și factori care determină agenda politică

Subiectul lecției	Formarea de competențe/ obiectivele învățării	Sarcinile elevilor	Materiale și resurse	Metodă
Lecția 1 Noi suntem „paznicii de la intrare”! Noi decidem ce vrem să citim	Ca „paznici la intrare” pe cont propriu, elevii devin conștienți de preferințele lor pentru anumite tipuri de media și mesaje. Atât producătorii, cât și utilizatorii de media acționează ca „paznici la intrare”.	Elevii reflectează la preferințele lor pentru un anumit ziar.	Prima pagină de la două ziare diferite care apar în aceeași zi. Fișele pentru elevi 9.1 – 9.3, flipcharturi, markere, foarfece și lipici. Colecție de apariții media tipărite.	Prezentări și discuție în plen. Expunere. Activitate în grup.
Lecțiile 2 și 3 Noi suntem „paznicii de la intrare”! Noi decidem care sunt știrile ce vor fi oferite cititorilor pentru a alege	Cooperare în cadrul unei echipe; luarea deciziilor, acord cu privire la obiective și un program. Managementul și supravegherea unei echipe. Redactorii media construiesc știrile care ne formează percepția realității.	Elevii creează propria gazetă de perete. Ei compară ziarele și alegerile pe care le-au făcut.	Fișele pentru elevi 9.2 și 9.3. Flipcharturi, markere, foarfece și lipici. Media tipărită de toate tipurile și categoriile.	Activitate de proiect.
Lecția 4 Noi controlăm media – sau media ne controlează pe noi? Reflecție	A reflecta la alegeri și impactul lor. Mijloacele media sunt un instrument puternic de comunicare și control.	Elevii compară și reflectă la alegerile și deciziile lor.	Expunerea gazetelor de perete. Materiale pentru profesori 9A.	Rapoarte, discuție în plen. Expunere.

Lecția 1

Noi suntem „gardienii”!

Noi decidem ce vrem să citim

Această matrice rezumă informațiile de care are nevoie un profesor pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de competențe	Ca „paznici la intrare” pe cont propriu, elevii devin conștienți de preferințele lor pentru anumite tipuri de media și mesaje.
Obiectivul învățării	Atât producătorii, cât și utilizatorii de media acționează ca „paznici la intrare”. Media construiește imaginea pe care o avem despre lume. Are puterea să decidă ce aflăm („paza”, stabilirea agendei). Dar pe de altă parte, noi, utilizatorii de media, suntem „paznici” pe cont propriu. Alegem sau respingem anumite mijloace media și decidem căror mesaje să le acordăm atenție.
Sarcinile elevilor	Elevii reflectează la preferințele lor pentru un anumit ziar.
Materiale și resurse	Prima pagină de la două ziare diferite care apar în aceeași zi. La clasele cu un număr mare de elevi, trebuie să fie disponibile două sau trei exemplare ale aceleiași pagini. Fișele pentru elevi 9.1-9.3, flipcharturi, markere, foarfece și lipici. Colecție de apariții media tipărite.
Mod de lucru	Prezentări și discuție în plen. Expunere. Activitate în grup.
Timpul alocat	Etapa 1: Profesorul prezintă conceptul de „pază la intrare”. 25 min
	Etapa 2: Elevii planifică proiectul pentru gazeta de perete. 15 min

Caseta cu informații

Ca utilizatori, elevii reacționează la diferențele din media prin ceea ce preferă și ceea ce resping. Prin intermediul preferințelor lor, elevii acționează ca „gardieni” pe cont propriu și profesorul se asigură că înțeleg lucrul acesta.

Schimbând perspectiva, elevii își dau seama și că redactorii au priorități definite și fac alegeri. Ce alegeri și din ce motive? Cu această întrebare în minte, elevii vor demara proiectul. Vor găsi răspunsul făcând același fel de alegeri – înțeleg media producând media. Ei încep sarcina cheie a acestei unități.

Expunerea profesorului este legată de procesul învățării constructiviste al elevilor. Profesorul introduce conceptul de „pază la intrare” după ce elevii au văzut dovezi în acest sens. Pe de altă parte, elevii aplică noul concept în proiectul care urmează, deoarece acesta oferă întrebările cheie ale sarcinii.

Descrierea lecției

Pregătirea lecției

Cu trei săptămâni înainte de data la care această unitate este programată să înceapă, profesorul le cere elevilor să colecteze exemplare de media tipărită – ziare, reviste, jurnale, reclame etc. Este important să se colecteze și fotografii. Elevilor li se cere să aducă materialele în clasă pentru prima lecție a acestei unități.

În funcție de spațiul disponibil, materialele sunt sortate și așezate pe mesele din sala de clasă. Elevii vor folosi aceste materiale atunci când lucrează la gazeta lor de perete, la lecțiile 2 și 3.

Profesorul colectează la rândul său ziare și reviste. Atunci când pregătește prima lecție, profesorul valorifică materialul pentru a obține perechi cu primele pagini din diferite ziare. Primele pagini pentru toate grupurile trebuie să fie din aceeași zi pentru a permite comparații în cadrul grupurilor și, de asemenea, compararea rezultatelor în runda în plen. Fiecare grup trebuie să primească o pereche cu primele pagini din ziare diferite. Dacă elevii se pot descurca, pot fi incluse și prime pagini în limbi străine.

Site-ul www.newseum.org oferă versiuni PDF (format A4) ale primelor pagini din ziarurile actuale din cele mai multe țări europene. Dacă profesorul le folosește pe acestea, paginile ar trebui să fie copiate ca fișe pentru elevi, în loc de a fi afișate pe tablă (a se vedea pasul 1.1 de mai jos).

Etapă 1: Profesorul prezintă conceptul de „pază la intrare”

Pasul 1.1: Elevii își arată preferințele pentru un ziar

Profesorul atașează pe tablă două prime pagini de ziar, care formează o pereche de contraste, de exemplu:

- un tabloid și un ziar de calitate;
- un ziar regional și unul național;
- ziare reprezentând diferite puncte de vedere politice, cum ar fi social democrat și neo-liberal.

Dacă sunt disponibile câteva exemplare ale aceleiași pagini, acestea sunt expuse cu spațiu suficient între ele astfel încât toți elevii să vadă bine. În clasele cu mulți elevi, acest lucru economisește timp.

Elevii vin în față și studiază cele două pagini în liniște.

Profesorul le cere elevilor să se așeze în fața ziarului pe care îl preferă. Elevii formează două grupuri și, dacă este necesar, un al treilea grup de elevi cărora nu le place niciunul din cele două ziare. Elevii schimbă pe scurt opinii în interiorul grupurilor și își motivează apoi alegerile în cadrul runde în plen.

Profesorul ascultă și facilitează schimbul de opinii, dar nu face comentarii cu privire la afirmațiile elevilor sau alegerile lor.

Pasul 1.2: Instruire: conceptul cheie de „pază la intrare”

Profesorul face o scurtă expunere pentru a prezenta conceptul de „pază la intrare” și înțelesul său dublu. Leagă acest concept de contextul pe care elevii l-au creat la pasul 1.1. După cum elevii tocmai au arătat, de obicei avem preferințe foarte clare pentru un anumit ziar, deoarece ziarurile diferă foarte mult. Preferăm un ziar și respingem altul. În viața de zi cu zi, este posibil chiar să preferăm alte mijloace media, ca televizorul sau Internetul, în locul ziarelor ca sursă de informații. În această privință foarte importantă, acționăm ca „paznici la intrare”. Decidem către ce mijloc și ce mesaje să ne îndreptăm atenția. Media depinde de noi – fără atenția noastră, efortul lor este în zadar.

Profesorul schimbă apoi perspectiva: nu numai cititorii acționează ca „paznici la intrare”, ci și redactorii ziarelor. Aceștia decid ce ne oferă ca noi să alegem. În această privință, depindem de media – primim doar informațiile care au fost selectate.

Conceptul de „pază la intrare” are prin urmare două înțelesuri: atât producătorii, cât și utilizatorii de media decid ce mesaje sunt importante. În politică, „paznicii la intrare” determină și agenda.

În mod clar, redactorii au făcut și ei alegeri – diferite alegeri, după cum se poate vedea după prima pagină a ziarelor. Dar din ce motive? Elevii vor explora această întrebare în proiectul care urmează.

Etapa 2: Elevii planifică proiectul pentru gazeta de perete

Fișele elevilor 9.1-9.3

Pasul 2.1 Profesorul prezintă instrucțiunile referitoare la sarcină

Elevii formează grupuri formate din patru până la șase membri și înființează echipe de redacție. Ei vor lucra în următoarele două lecții la producția unei gazete de perete.

Elevii vor îndeplini rolul de „paznici la intrare” al redactorilor de ziar și se vor ocupa de întrebări precum următoarele:

- Ce subiecte să includem?
- Ce subiect vom alege care să fie punctul de atracție, știrea principală?
- La ce putem sau trebuie să renunțăm, deoarece spațiul este limitat?

Elevii trebuie să fie conștienți că aceste întrebări arată ce înseamnă libertatea presei în practică – a te bucura de libertate, dar a purta și responsabilitatea de a rezolva unele probleme dificile.

Profesorul explică partea tehnică. Elevii pot folosi până la două flipcharturi. Își scriu articolele de mână. Ei pot căuta fotografii sau diagrame în colecția de media tipărită și folosesc mijloacele media la îndemână pentru a obține informații. Totuși, atât spațiul, cât și timpul sunt limitate. Ziarul lor trebuie să fie gata să fie expus până la sfârșitul lecției următoare.

Elevii unesc mesele pentru a avea loc să așeze un flipchart.

Pasul 2.2 Elevii își încep proiectul

Când le spune profesorul, elevii încep să citească fișele. Dacă este suficient timp, urmează pașii următori.

Lecțiile 2 și 3

Noi suntem „gardienii”!

oi decidem care sunt știrile ce vor fi oferite cititorilor pentru a alege

Această matrice rezumă informațiile de care are nevoie un profesor pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de competențe	Cooperare în cadrul unei echipe; luarea deciziilor, acord cu privire la obiective și un program. Managementul și supravegherea unei echipe.
Obiectivul învățării	Redactorii media construiesc știrile care ne formează percepția realității. Ca „paznici la intrare” și factori care determină agenda, mijloacele media exercită putere într-o manieră subtilă.
Sarcinile elevilor	Elevii creează propria gazetă de perete. Ei compară ziarele și alegerile pe care le-au făcut.
Materiale și resurse	Fişele pentru elevi 9.2 și 9.3; flipcharturi, markere, foarfece și lipici. Media tipărită de toate tipurile și categoriile.
Mod de lucru	Activitate de proiect.
Timpul alocat	1. Proiect: elevii editează și produc gazeta de perete. 60 min
	2. Elevii citesc gazetele scrise de colegii lor. 20 min

Caseta cu informații

Lecțiile 2 și 3 sunt dedicate elementului central al acestei unități, proiectul în care elevii acționează ca redactori și își produc propriul ziar. Se vor ocupa cu aceleași întrebări – ce subiecte și evenimente să includă și ce să omită și discută criteriile care stau la baza alegerilor pe care le fac. În plus, sarcina de a produce o gazetă de perete într-o oră solicită foarte mult abilitățile elevilor de planificare a activității și managementul timpului.

Formatul unei gazete de perete care este recomandat aici funcționează pretutindeni. Aspectele tehnice ale producției jurnalistice nu sunt importante. Elevii își pot scrie știrile de mână.

Producția unei gazete de perete îi duce înapoi la rădăcini, să spunem, și le permite elevilor să se concentreze pe elementele esențiale ale redactării și pe alegerile implicate.

În contextul învățării bazate pe sarcini, profesorul acționează ca un „asistent”, care îi sprijină pe elevi dacă au nevoie de materiale suplimentare, acces la computer etc. Acesta îi observă și pe elevi pentru a evalua nivelul abilităților lor și al dezvoltării competențelor. Profesorul ascultă discuțiile elevilor și citește ziarele în timp ce sunt scrise. Acest lucru îi permite profesorului să pregătească expunerea scurtă, dar importantă, de la lecția 4.

Descrierea lecției

Etapă 1: Elevii editează și produc gazeta de perete

Fișele pentru elevi 9.1-9.3

Elevii lucrează în grupuri. Atribuie cele trei sarcini de redactor șef, manager responsabil cu timpul și prezentator unor membri diferiți ai echipei.

Elevii urmează sau adaptează programul de lucru recomandat la fișa pentru elevi 9.3.

Dacă există un interval între lecțiile 2 și 3, materialele proiectului trebuie să fie depozitate în siguranță. Profesorul și elevii decid cine este responsabil de această sarcină.

Orientându-se după fișa pentru elevi 9.3, reporterii își pregătesc prezentările pentru sesiunea în plen de la lecția 4.

Etapă 2: Elevii citesc gazetele scrise de colegii lor

La jumătatea celei de-a treia lecții, elevii expun gazetele în clasă. Elevilor li se cere să citească fiecare gazetele scrise de colegii lor înainte de următoarea lecție ECD/EDO.

Lecția 4

Noi controlăm media – sau media ne controlează pe noi? Media – un instrument al comunicării și al puterii

Această matrice rezumă informațiile de care are nevoie un profesor pentru a planifica și a desfășura lecția.

Formarea de competențe se referă direct la ECD/EDO.

Obiectivul învățării arată ceea ce elevii știu și înțeleg.

Sarcina/sarcinile elevilor, împreună cu **modul de lucru**, formează elementul central al procesului de învățare.

Lista de verificare a materialelor sprijină pregătirea lecției.

Timpul alocat oferă profesorului o recomandare în linii mari pentru managementul timpului.

Formarea de competențe	A reflecta la alegeri și impactul lor.
Obiectivul învățării	Mijloacele media sunt un instrument puternic de comunicare și control.
Sarcinile elevilor	Elevii compară și reflectă la alegerile și deciziile lor.
Materiale și resurse	Expunerea gazetelor de perete. Materiale pentru profesori 9A.
Mod de lucru	Rapoarte, discuție în plen. Expunere.
Timpul alocat	1. Elevii își compară alegerile și deciziile 15 min
	2. Elevii reflectează la construirea mesajelor. 10 min
	3. Expunerea profesorului: stabilirea agendei, „paza la intrare”. 5 min
	4. Discuție ulterioară. 10 min

Caseta cu informații

Elevii reflectează la experiența lor din acest proiect. Ei nu au citit ziarele colegilor pentru a obține informații, ci se concentrează pe deciziile implicate în selectarea subiectelor și a imaginilor – explorează rolul media în calitate de „paznici la intrare” și factori care determină agenda.

Reporterii prezintă informațiile contextuale cu privire la discuțiile din cadrul echipelor și elevii compară și reflectează la experiența lor.

Profesorul prezintă conceptele – mijloacele media ca „paznici la intrare” și factori care determină agenda – într-o scurtă expunere. Acesta este un exemplu al felului în care învățarea constructivistă este îmbunătățită de instruirea sistematică. Experiența elevilor creează contextul în care instruirea profesorului oferă o nouă perspectivă și le dă elevilor posibilitatea de a-și înțelege experiența la un nivel mai avansat, abstract, de gândire și înțelegere.

Sunt posibile diferite opțiuni de extindere a acestui proiect și de aplicare a implicațiilor sale. Acestea pot fi discutate la sfârșitul lecției.

Descrierea lecției

Până să înceapă această lecție, elevii au citit deja ziarele scrise de colegii lor.

Etapa 1: Elevii explică și își compară alegerile

Pe rând, fiecare prezentator arată care sunt deciziile luate de echipe și explică motivele de la baza acestora. Cu ajutorul unor notițe informative (fișa pentru elevi 9.3), prezentatorii trebuie să abordeze următoarele puncte:

- alegerea subiectului principal;
- ce subiecte a luat echipa în considerare și de ce anumite subiecte au fost incluse sau abandonate;
- alegerea fotografiilor;
- alte puncte și probleme importante.

Prezentările se concentrează mai degrabă pe deciziile de „pază la intrare” și stabilire a agendei decât pe conținutul propriu-zis al ziarelor. Acestea asigură materialul pe care se concentrează profesorul în scurta expunere, scoțând în evidență experiența împărtășită a echipelor prin adăugarea câtorva concepte cheie ce țin de abilitățile media. În acest fel, învățarea constructivistă stabilește contextul pentru furnizarea cunoștințelor conceptuale prin instruire sistemică, scurtă.

Etapa 2: Elevii reflectează la construirea mesajelor

Profesorul le cere elevilor să compare motivele pentru deciziile echipelor.

- Putem identifica criterii predominante, cum ar fi calitatea știrilor?
- În ce măsură am luat în considerare aspecte legate de competiție – precum utilizarea unor elemente care atrag atenția?
- ...

Rapoartele prezentatorilor și compararea alegerilor pot da naștere unei decizii critice. Elevii pot problematiza influența media asupra informațiilor pe care le primim sau privind lucrurile de care nu auzim niciodată. Profesorul prezidează discuția. Deoarece va vorbi puțin, nu este necesar ca profesorul să comenteze afirmațiile elevilor.

Etapa 3: Expunerea profesorului

Pasul 3.1 Expunerea de bază

Materiale pentru profesori 9A

După cum s-a arătat mai sus (a se vedea etapa 1), profesorul leagă punctele acestei scurte expuneri de contextul experienței elevilor și de întrebările pe care le-au formulat. Aceasta necesită un element de flexibilitate în prezentarea următoarelor enunțuri cheie:

1. Toate mesajele media sunt construite. Un aspect de bază al construcției de mesaje este alegerea unui set mic de informații care sunt transformate în subiecte și omiterea multor altele. Elevii au explorat acest aspect al construcției de mesaje atunci când au redactat ziarele.
2. Prin selectarea și omiterea informațiilor, redactorii de știri și producătorii din massmedia acționează ca „paznici la intrare” și factori care determină agenda. Ei au o puternică influență asupra opiniei publice și asupra luării deciziilor politice și a modului în care luăm parte la democrație. În ce măsură această influență se transformă în control depinde de faptul dacă ne exercităm sau nu rolul de „paznici la intrare”.

Aceste două puncte sunt strâns legate de experiența elevilor în acest mic proiect. Profesorul își poate încheia expunerea aici, deoarece aceste puncte oferă cu siguranță suficient material la care elevii să se gândească, sau poate adăuga și alte puncte, în funcție de interesele și întrebările elevilor. În acest caz, poate fi necesar să se extindă cadrul de timp.

Etapa 3.2 Extinderi ale expunerii

1. Pe de altă parte, ca societăți comerciale, mijloacele media sunt în competiție pentru a ne atrage atenția. Producătorii media au grijă să răspundă intereselor și așteptărilor publicului lor. Succesul lor comercial depinde de alegerile utilizatorilor media.

2. Depindem de media în ceea ce privește percepția noastră despre lume. În această lecție, elevii s-au concentrat asupra unui mijloc massmedia clasic, ziarul. Totuși, au apărut noi tipuri de media și le folosim în scopuri diferite. Încă mai avem massmedia clasică (massmedia bazată pe transmisie) – reviste, ziare, TV și radio – pe care o folosim în principal ca sursă de informare și pentru divertisment. Apoi avem noile mijloace media bazate pe Internet (site-uri, e-mail, bloguri, rețele de tip facebook, twitter), să nu uităm nici de SMS. Le folosim pe toate acestea în multe scopuri, dar în special pentru a comunica între noi și, așa cum elevii știu cel mai bine, tânăra generație este mai familiarizată cu toate acestea decât părinții și cei mai mulți dintre profesori.

3. În prezent, trăim într-o cultură media. Societatea este o rețea de interacțiune între membrii săi. Interacțiunea socială este, în mare măsură, comunicare. Comunicarea este susținută, canalizată și formată de media, iar mesajele media nu numai reflectă, ci și refractează realitatea.

Etapa 4: Discuție ulterioară și concluziile unității

Elevii trebuie să aibă ocazia de a reacționa la expunerea profesorului.

Ei pot avea întrebări pentru înțelegere sau pot problematiza puterea mijloacelor media ca „paznici la intrare” și factori care determină agenda.

Profesorul pune în cele din urmă întrebarea dacă elevii doresc să continue proiectul și în ce fel, de exemplu, prin una din următoarele sugestii:

- Gazetele de perete ar putea fi expuse în școală.
- Elevii ar putea invita un jurnalist profesionist la clasă. Ei ar putea să îi arate gazetele invitatului, să ceară feedback și să discute pe tema „pazei la intrare”.
- O echipă de redactori ar putea continua acest proiect la nivelul școlii și să producă un ziar/o gazetă a școlii.
- Elevii ar putea vorbi despre mijloacele media care influențează și formează cel mai mult opinia publică.
- Elevii pot rămâne la un subiect despre care au relatat și pot acționa. Sunt posibile legături cu alte unități din acest manual.

Materiale pentru profesori 9A

Abilități și strategii pentru educația media

de Elizabeth Thoman

De la alarma radio care ne trezește dimineța până când adormim urmărind o emisiune TV noaptea târziu, suntem expuși la sute, chiar mii de imagini și idei, nu numai de la televizor, ci și din titluri de ziare, coperti de reviste, filme, site-uri, fotografii, jocuri video și panouri publicitare. Unele persoane îi numesc pe tinerii din prezent *generația ecranului* – en., screenagers¹⁹.

Până recent, puțini oameni au pus în discuție dominația tot mai mare a media în viețile noastre. Cei care au făcut lucrul acesta s-au concentrat mai ales pe probleme de conținut, precum numărul mare de scene sexuale sau scene violente din filme și programele TV. Unii au susținut puternic cenzura, în timp ce alții au îndemnat pur și simplu familiile să nu se mai uite la televizor. Dar adevărul este că, deși poți opri televizorul, dacă nu cumva te muți într-un vârf de munte, nu ai cum să scapi de cultura media din prezent. Massmedia nu ne mai influențează doar cultura. Massmedia este cultura noastră.

Rolul esențial al media în cultura noastră globală este motivul pentru care cenzura media nu va funcționa niciodată. Ceea ce este necesar, în schimb, este o regândire majoră a rolului media în ansamblul vieților noastre – o regândire care recunoaște schimbarea de paradigmă de la o cultură tipărită la o cultură a imaginilor care a evoluat timp de 150 de ani de la inventarea fotografiei și apariția posibilității de a separa un obiect sau o aparență de un anumit loc sau moment în timp, iar acestea să rămână totuși reale, vizibile și permanente²⁰.

Timp de 500 de ani, am apreciat abilitatea de a citi materiale tipărite în scopul participării depline la viața societății ca cetățeni informați și adulți educați. În prezent, familia, școala și toate instituțiile comunității, inclusiv comunitatea din domeniul medical și al sănătății, împărtășesc responsabilitatea pregătirii tinerilor pentru a trăi într-o lume a imaginilor, cuvintelor și sunetelor puternice²¹. Să numim toate acestea „abilități media”.

Ce înseamnă abilitățile media?

Exact ceea ce arată și denumirea – abilitățile de a interpreta și a crea un înțeles personal din sutele, chiar miile de simboluri verbale și vizuale pe care le primim prin televiziune, radio, computere, ziare și reviste și, desigur, reclame.

Înseamnă abilitatea de a alege și a selecta, abilitatea de a provoca și a pune în discuție, abilitatea de a fi conștient în legătură cu ceea ce se întâmplă în jurul tău și de a nu fi pasiv și, prin urmare, vulnerabil.

**„Trebuie să îi pregătim pe tineri
pentru a trăi într-o lume a imaginilor,
cuvintelor și sunetelor puternice.”**

UNESCO, 1982

Cercetătorii în domeniul media spun în prezent că televiziunea și massmedia au devenit atât de întipărite în mediul nostru cultural că nu mai trebuie să înțelegem prin educație media că trebuie să asigurăm „protecție” împotriva mesajelor nedorite. Scopul nostru trebuie să fie să îi ajutăm pe oameni să devină competenți, critici și pricepuți cu privire la toate formele de media astfel încât să controleze ei interpretarea a ceea ce văd sau aud și să nu lase interpretarea să îi controleze. Len Masterman, autorul cărții *Teaching the Media*, numește acest lucru „autonomie critică.”²²

Alte definiții arată că abilitățile media nu înseamnă atât de mult un corp finit de cunoștințe, ci mai degrabă o capacitate, un proces, un mod de gândire care, la fel ca înțelegerea textului citit, evoluează întotdeauna. Ca să devii capabil în domeniul media nu trebuie să memorezi informații sau statistici legate de media, ci să pui întrebările potrivite despre ceea ce privești, citești sau asculți²³. În

¹⁹ Rushkoff, Douglas, *Playing the Future: How Kids' Culture Can Teach Us to Thrive in an Age of Chaos*, 1996.

²⁰ From the work of Stewart Ewen especially *All Consuming Images: The Politics of Style in Contemporary Culture*, 1988.

²¹ Din Raportul final, Simpozionul internațional UNESCO cu privire la educarea publicului în vederea utilizării massmedia, Grunwald, 1982.

²² Masterman, Len, *Teaching the Media*, 1989, capitolul 2.

²³ Din declarația privind misiunea a revistei *Media&Values*, publicată în perioada 1977-1993 de Center for Media

centrul abilităților media se află principiul cercetării.

A învăța ce să cauți

Ce au nevoie copiii (și adulții) să știe despre media? De-a lungul anilor, educatorii în domeniul media au identificat cinci idei pe care toată lumea ar trebui să le cunoască despre mesajele media, indiferent dacă mesajul are forma unui sitcom TV, un joc pe computer, un videoclip muzical, o reclamă într-o revistă sau un film într-un cinematograful.²⁴

1. Toate mesajele media sunt „construite”

Indiferent dacă urmărim știrile seara sau trecem pe lângă un panou publicitar pe stradă, mesajul media pe care îl experimentăm a fost scris de cineva (sau probabil mai multe persoane), s-au făcut fotografii și un designer creativ a pus totul laolaltă. Dar acesta este mai mult decât un proces fizic. Ceea ce se întâmplă este că ce a fost „construit” de doar câteva persoane devine apoi „așa este” pentru noi ceilalți. Dar ca destinatari ai mesajelor, nu ajungem să vedem sau să auzim cuvintele, imaginile sau aranjamentele care au fost respinse. Vedem, auzim sau citim doar ceea ce a fost acceptat.

Să îi ajutăm pe oameni să înțeleagă felul în care este alcătuită media și ceea ce este omis, precum și felul în care media definește ceea ce cunoaștem și înțelegem despre lumea în care trăim este un mod important de a-i ajuta să își ducă viața într-o societate globală și tehnologică.

2. Mesajele media sunt construite utilizând un limbaj creativ, cu propriile reguli

Fiecare formă de comunicare, ca ziarele, show-urile TV sau filmele horror, are propriul său limbaj creativ: muzica înspăimântătoare sporește frica, cadrele apropiate transmit ideea de intimitate, titlurile mari arată semnificația. Înțelegerea gramaticii, sintaxei și sistemului metaforic al limbajului media crește aprecierea și bucuria pe care o găsim în experiențele media și ne ajută de asemenea să fim mai puțin susceptibili la manipulare. Unul dintre cele mai bune moduri de a înțelege felul în care media este alcătuită este pur și simplu să faci lucrul acesta – să îți faci un video personal, să creezi un site pentru trupa ta de cercetași, să dezvolti o campanie prin care să alertezi copiii de pericolele fumatului.

3. Oameni diferiți experimentează diferit același mesaj media

Datorită vârstei, modului de creștere și educației fiecărui individ, nu există două persoane care să vadă același film sau să audă același cântec la radio. Nici părinții și copiii lor nu văd același program TV! Acest concept întoarce lucrurile în ceea ce privește ideea că cei care se uită la televizor sunt doar niște „legume”. Poate că nu suntem conștienți de lucrul acesta, dar fiecare dintre noi, chiar și copiii mici, încercăm constant să găsim un sens în ceea ce vedem, auzim sau citim. Cu cât punem mai multe întrebări despre ceea ce experimentăm în jurul nostru, cu atât putem fi mai alerți în ceea ce privește acceptarea sau respingerea mesajelor. Cercetările arată că, în timp, copiii de toate vârstele pot învăța abilități potrivite vârstei lor care le oferă un nou set de „ochelari” cu care pot „citi” cultura media.²⁵

4. Media înseamnă în primul rând afaceri mâinate de profit

Ziarele se ocupă mai întâi de paginile cu reclame; spațiul care rămâne este dedicat știrilor. De asemenea, știm cu toții că reclamele TV ocupă o parte semnificativă din emisiuni. Ceea ce mulți oameni nu știu este că prin televiziune se vând nu numai produsele din reclame telespectatorilor, ci și telespectatorii celor care fac reclamă!

Scopul real al programelor pe care le urmărim la televiziunile comerciale, indiferent că e vorba de știri sau de divertisment, nu este doar să ne ofere divertisment, ci mai degrabă să creeze o audiență (pe care să o pună într-o dispoziție receptivă) astfel încât rețeaua sau postul local să poată vinde spațiu de emisie sponsorilor care să își facă reclamă produselor. Fiecare secundă contează! Sponsorii plătesc timpul alocat în funcție de numărul de persoane la care postul se așteaptă să urmărească

Literacy.

²⁴ Adaptat pe baza documentelor privind educația media din Anglia și Canada. Publicat prima dată în SUA ca „Cinci idei importante despre TV pe care copiii trebuie să le știe” de Jay Davis, *Media&Values* #52/53; Fall, 1990

²⁵ Hobbs, Renee, *Tuning in to Media: Literacy for the Information Age*, video 1995, distribuit de Center for Media Literacy.

emisiunea. Sponsorii își adresează mesajul publicitar unor categorii specifice de telespectatori, de exemplu, femei de 20-35 de ani care cheltuiesc bani pe produsele cărora li se face reclamă sau copii de 2-7 ani care îi influențează pe părinți în privința banilor pe care îi cheltuiesc.

Poate nu ne place să o spunem astfel, dar, într-adevăr, cea mai mare parte a media ne este oferită, după cum spune cercetătorul George Gerbner, de către corporații private, globale, care au mai degrabă ceva de vândut, și nu de familie, biserică, școală sau chiar țara noastră, care să aibă ceva de spus.²⁶

5. Media are valori și puncte de vedere încorporate

Mesajele media, deoarece sunt construite, poartă un subtext referitor la cine și ce este important, cel puțin pentru persoana sau persoanele care au creat construcția. Mijloacele media spun de asemenea și o poveste (chiar și reclamele spun o poveste scurtă și simplă), iar poveștile au nevoie de personaje, scene și un fir narativ cu un început, mijloc și sfârșit. Alegerea vârstei, genului sau rasei unui personaj, împreună cu stilurile de viață, atitudini sau comportamente care sunt ilustrate, alegerea unei scene (mediu urban? rural? bogat? sărac?) și acțiunile și reacțiile din firul narativ sunt doar câteva dintre modurile în care valorile devin „încorporate” într-un show TV, într-un film sau o reclamă.

Este important să învățăm cum să „citim” tot felul de mesaje media pentru a descoperi punctele de vedere încorporate. Numai atunci putem să judecăm dacă acceptăm sau respingem aceste mesaje pe măsură ce încercăm să ne facem un drum în fiecare zi prin mediul nostru mediatizat.

Cinci întrebări de bază pot fi puse despre orice mesaj media

A învăța ce să întrebi

Din aceste concepte decurg o serie de cinci întrebări de bază²⁷ ce pot fi puse în legătură cu orice mesaj media. Se observă că fiecare poate conduce la multe serii de întrebări mai profunde:

1. Cine a creat acest mesaj și de ce îl trimite?
2. Ce tehnici sunt folosite pentru a-mi atrage atenția?
3. Ce stiluri de viață, valori și puncte de vedere sunt reprezentate în mesaj?
4. Cum pot diferiți oameni să înțeleagă acest mesaj diferit față de mine?
5. Ce se omite din acest mesaj?

De obicei, procesul de interogare este aplicat unui „text” media specific – adică o producție sau o publicație ce poate fi identificată sau o parte a lor: un episod din Mighty Morphin Power Rangers, o reclamă la Pepsi, un număr al revistei Seventeen, un panou publicitar pentru berea Budweiser, fotografii și articole despre un jaf la o bancă de pe prima pagină a unui ziar, transmisia Super Bowl. (...)

Întrebări centrale

Pentru a „funcționa” ca adult într-o societate mediatizată, trebuie să fii capabil să distingi între diferite forme media și să știi cum să pui întrebările de bază și să vizezi conceptele de bază menționate mai sus. Deși cei mai mulți adulți din prezent au învățat la orele de literatură să distingă o poezie de un eseu, este uimitor câți oameni nu înțeleg diferența dintre un cotidian și un tabloid de supermarket.

²⁶ Gerbner, George, “Television Violence and the Art of Asking the Wrong Question,” în *The World & I: A Chronicle of our Changing Era*, iulie, 1994.

²⁷ Mulțumiri lui Renée Hobbs pentru efortul său care a dus la formularea acestor întrebări centrale prin activitatea sa de predare și formare.

Cum informațiile despre evenimente naționale și mondiale sunt furnizate din ce în ce mai mult publicului instantaneu prin intermediul televiziunii și Internetului, oamenii au nevoie să știe cum să verifice ei înșiși informațiile, cum să verifice sursele și cum să compare și să analizeze diferite versiuni ale aceleiași informații pentru a detecta părtinirile sau manipularea politică. (...)

Trei pași către succes: prezentare generală a unui program eficient de dezvoltare a abilităților media

„Abilități media” este un termen care cuprinde trei abordări interconectate care duc la dobândirea unei puteri în domeniul media pentru cetățenii de toate vârstele:

Prima abordare înseamnă pur și simplu să devii conștient de importanța găsirii unui echilibru sau a gestionării propriei „diete” media – a ajuta copiii și familiile să facă alegeri sănătoase și să gestioneze durata de timp petrecută cu televizorul, clipurile video, jocurile electronice, filmele și diferite tipuri de media tipărite.

A doua abordare înseamnă predarea unor abilități specifice de vizionare critică – a învăța să analizezi și să pui în discuție ceea ce este în cadru, cum este construit și ce este posibil să se fi omis. Abilitățile de vizionare critică sunt învățate cel mai bine la orele bazate pe investigație sau activități de grup interactive, precum și prin crearea și producerea propriilor mesaje media.

A treia abordare – analiză socială, politică și economică – merge dincolo de cadru (prin care vedem imaginile media) pentru a explora aspecte mai profunde legate de cine produce media pe care o vedem – și în ce scop? Care este impactul media în cultura noastră și cum abordăm probleme precum violența, clișeele rasiale și consumerismul din media?

Prin investigație, discuție și proiecte de acțiune, atât adulții, cât și tinerii văd cum fiecare dintre noi (și toți împreună în societate) preluăm și creăm semnificații din experiențele media și cum massmedia conduce economia globală a consumatorilor. Această abordare poate și să pregătească terenul pentru diverse eforturi media de susținere în vederea provocării sau redresării politicilor publice sau a practicilor corporatiste.

Deși televiziunea și media electronică par să prezinte cele mai convingătoare motive pentru promovarea educației media în societatea contemporană, principiile și practicile abilităților media se aplică la toate formele de media de la televiziune la tricouri, de la panouri publicitare la Internet.

Text prescurtat

© 2003 Center for Media Literacy

www.medialit.org/

Pentru mult mai multe modele în domeniul educației media, a se vedea www.media-awareness.ca/.

ECD/EDO Volumul IV

Participarea la democrație

Manualul elevilor

Fișe pentru elevi

- 1.1 Ce alegeri m-au făcut persoana care sunt în prezent – și cine a făcut aceste alegeri?
- 1.2 Trei opțiuni care ne definesc viitorul
- 1.3 Criteriile mele pentru alegerea unui loc de muncă
- 1.4 Chestionar: observare la locul de muncă
- 2.1 Conceptul de dilemă
- 2.2 Un instrument pentru analiza și rezolvarea dilemelor
- 2.3 Tu ce ai decide? Cazuri care implică o dilemă
- 2.4 Fișă de înregistrare pentru discuțiile referitoare la dileme
- 2.5 Declarația universală a drepturilor omului (10 decembrie 1948)
- 2.6 Convenția pentru protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale (amendată prin Protocolul nr. 11 cu Protocoalele nr. 1, 4, 6 (fragmente), (Convenția europeană a drepturilor omului) (4 noiembrie 1950)
- 3.1 Programul pentru unitatea de învățare 3 „Diversitate și pluralism”
- 3.2 Participarea la democrație – reguli și principii de bază
- 3.3 Înființarea unui partid politic
- 3.4 Cum tratează un sistem politic democratic diversitatea și pluralismul?
- 3.5 Conceptul de bine comun: caracteristică distinctivă în democrație și dictatură
- 3.6 Harta scindărilor sociale și a partidelor politice
- 4.1 Caz: conflict în comunitatea de pescari
- 4.2 Un model al obiectivelor sustenabilității
- 4.3 Aplicarea modelului sustenabilității la jocul pescuitului: cum „prindem cât de mult pește posibil”?
- 4.4 Care este balanța optimă între reproducerea populației de pește și capturi?
- 5.1 Pregătiri pentru conferința privind cadrul de reguli
- 5.2 Întrebări de bază care să fie luate în considerare în designul instituțional
- 5.3 Compararea cadrelor de reguli
- 5.4 Reguli procedurale pentru conferință – versiune de lucru
- 5.5 Rezumat: ce putem învăța din aceste jocuri?
- 5.6 Feedback la unitățile 4 și 5
- 6.1 Modelul ciclului de politici: politica - un proces de rezolvare a problemelor dintr-o comunitate
- 6.2 Ciclul de politici – un instrument pentru a observa și a înțelege procesele de luare a deciziilor

politice

6.3 Feedback cu privire la unitatea de învățare „Guvernare și politici”

7.1 Este regula majorității inechitabilă pentru minoritate? Un studiu de caz

7.2 Cum au grijă democrațiile de protecția minorităților?

7.3 Sarcină: elaborarea unui statut pentru clubul sportiv

7.4 Înregistrarea prezentărilor grupurilor: proiect de statut pentru o microcomunitate

8.1 Recomandări pentru un subiect de dezbatere

8.2 Reguli pentru dezbateri

8.3 Fișă de planificare pentru echipele care dezbate

8.4 Fișă de planificare pentru cei care prezidează

8.5 Fișă de înregistrare pentru public

8.6 Fișă de lucru pentru cei care scriu știrile

9.1 Crearea unei gazete de perete – alegeri

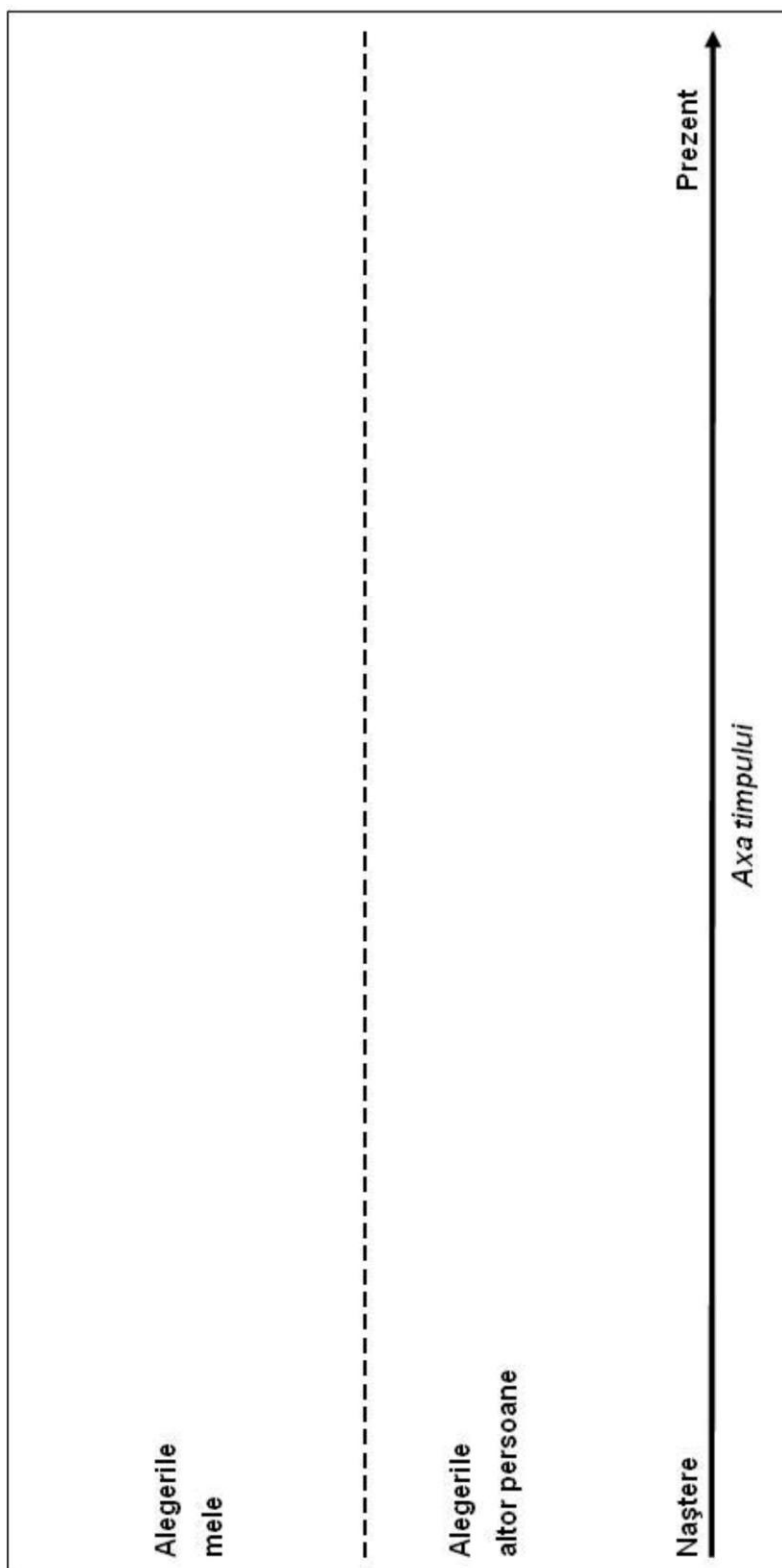
9.2 Sugestii pentru producerea unei gazete de perete

9.3 Sugestii pentru scrierea unui subiect bun

Fișa pentru elevi 1.1

Ce alegeri m-au făcut persoana care sunt în prezent – și cine a făcut aceste alegeri?

Cum se folosește acest grafic: gândește-te la alegerile importante care te-au făcut să devii persoana care ești în prezent. Înregistrează deciziile pe care le-ai luat tu în jumătatea de sus a graficului și pe cele luate de alții în jumătatea de jos. Dacă crezi că o decizie este în mod deosebit importantă, însemnează-o.

Fișa pentru elevi 1.2

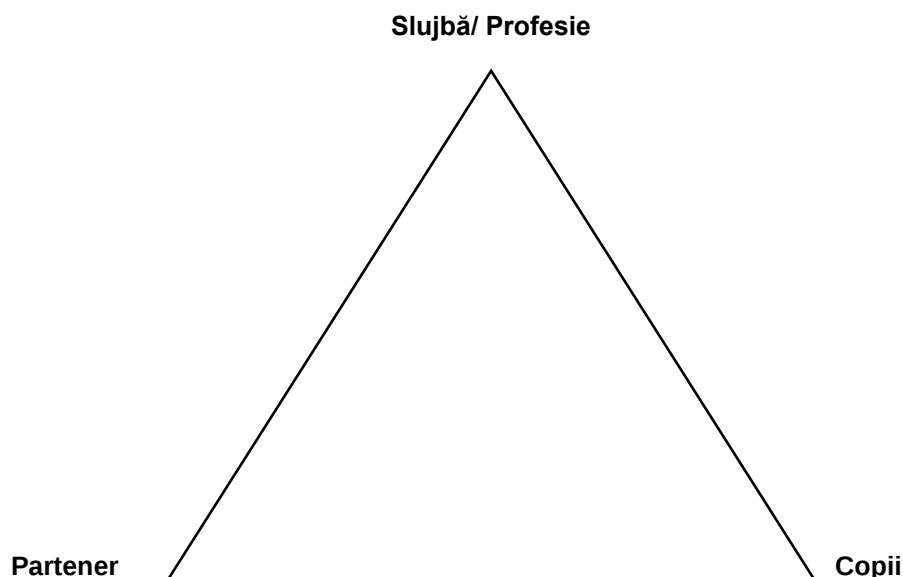
Trei opțiuni care ne definesc viitorul

1. Ce opțiuni ne dau drepturile omului?

„Fiecare persoană are dreptul la libertate ...” (Convenția europeană a drepturilor omului, 1950, articolul 5)

„Orice persoană trebuie să aibă posibilitatea de a-și câștiga existența printr-o muncă liber întreprinsă.” (Carta socială europeană (1996), Partea I, nr. 1)

„Bărbatul și femeia fără nici o restricție în privința rasei, cetățeniei sau religiei, au dreptul să se căsătorească și să întemeieze o familie...” (Declarația universală a drepturilor omului (1948), Articolul 16 (1))

2. Ce opțiuni aleg? Ce opțiuni au ales părinții mei?

Opțiuni pentru viitor		Alegerea mea	Alegerea mamei mele	Alegerea tatălui meu
Toate trei	Partener, copii și slujbă			
Două din trei	Partener și copii			
	Partener și slujbă			
	Slujbă și copii			
Una din trei	Partener			
	Slujbă			
	Copii			

Fișa pentru elevi 1.3

Criteriile mele pentru alegerea unui loc de muncă

1. Dacă ai ales deja o slujbă, te rog să menționezi mai jos motivele:

Slujba pe care o aleg eu	Principalele motive pentru care aleg această slujbă	Obiecții față de această slujbă (dacă există)

2. Acceptarea sau respingerea ofertelor de locuri de muncă (simularea pieței muncii)

Ofertă de slujbă	Motive pentru acceptarea ofertei	Motive pentru refuzarea ofertei

Fișa pentru elevi 1.4

Chestionar: observare la locul de muncă

Acest chestionar poate servi ca punct de plecare atunci când vă pregătiți pentru un proiect de observare la locul de muncă. Puteți să îl adaptați sau să îl extindeți în funcție de cum credeți că este necesar. Dacă intenționați să scrieți un raport care să fie adăugat la portofoliul vostru, de exemplu, întrebările cheie vă pot orienta să realizați cadrul raportului.

Un chestionar este cel mai bun instrument cu care se poate obține o descriere clar structurată și detaliată a unei slujbe. Un jurnal este mai potrivit dacă doriți să înregistrați experiențe și sentimente personale legate de o slujbă, cum ar fi în timpul unui stagiu de practică.

1. Locul de muncă

- Cu cine cooperați? Cine depinde de activitatea dvs.? De activitatea cui depindeți?
- Locul dvs. de muncă este tipic pentru această slujbă/ categorie de slujbe?
- ...

2. Responsabilitate personală și condițiile de lucru

- Care este funcția dvs. în această companie/birou/... ?
- În ce măsură decideți care sunt sarcinile dvs.? Dacă faceți acest lucru, cum procedați? Dacă nu, cine vă atribuie sarcinile?
- Vă rugăm să descrieți ce fel de responsabilități vi s-au atribuit.
- În ce măsură aveți libertate în ceea ce privește managementul și utilizarea timpului? (numărul de ore de lucru, programul, timpul liber, concediile.)
- Câte ore lucrați în medie pe zi/pe săptămână?
- Lucrați în schimburi – în timpul nopții – la sfârșit de săptămână?
- La ce venit pot să mă aștept în cazul acestei slujbe? Existe date disponibile public? (Clar, aceasta este o informație importantă pentru voi, dar mulți oameni nu sunt dornici să ofere detalii despre veniturile lor, ceea ce este de înțeles. Ar trebui deci să explicați de ce vă interesează această întrebare și să aflați ce informații este dispusă să vă ofere persoana pe care o intervievați.)
- Este posibil să îmbinați slujba cu posibilitatea de a avea o familie? Este posibil să lucrați part-time?
- ...

3. Activități și sarcini

- Care sunt activitățile principale ale slujbei dvs.?
- Vă rugăm să descrieți o zi sau o săptămână normală de lucru.
- Munca dvs. are caracteristici specifice/unice?
- ...

4. Cerințele slujbei

- La ce trebuie să se priceapă o persoană care face munca dvs. și ce este mai puțin important?
- În ce măsură trebuie să faceți cursuri de formare continuă?
- Există tehnologii cheie sau abilități cheie pe care trebuie să le stăpâniți?
- Aveți parte de concurență la slujbă?
- ...

5. Alegerea unei slujbe, experiența carierei

- Ce fel de formare este necesară pentru a fi calificat pentru slujba dvs.?
- Vă rog să descrieți evoluția carierei dvs.

— Ați recomanda și altor persoane să urmeze aceeași cale ca și dvs.? Ar fi posibil acest lucru în prezent?

— Ce idei, dorințe și așteptări aveați atunci când ați ales această carieră?

— Dorințele dvs. au fost îndeplinite?

— Ați alege aceeași carieră a doua oară, dacă ați putea?

— ...

6. Perspectivele slujbei

Previziunile despre viitorul domeniului și evoluțiile din cadrul profesiei trebuie să fie privite cu precauție. Dar merită o încercare pentru a afla ce se poate spune despre evoluția forței de muncă în viitor.

— Cât de mulți candidați sunt necesari pentru această slujbă în prezent? Este posibil să se anticipeze evoluțiile viitoare?

— Ce abilități și calificări se așteaptă de la viitorii candidați?

— Care este grupa de vârstă și structura în funcție de gen în cadrul slujbei dvs.? (*Răspunsul la această întrebare vă poate permite să anticipați oportunitățile legate de slujba care vă interesează în anii următori.*)

— ...

7. Verificarea altor surse de informații

— Biroul forțelor de muncă, național sau local.

— Internetul.

— ...

Concluzii

Date fiind toate informațiile pe care le-am primit, este slujba pe care am studiat-o o opțiune atractivă pentru mine?

Indiferent de răspuns – da, nu sau nu sunt sigur – care sunt motivele deciziei tale?

Criteriile după care te-ai orientat atunci când ai făcut alegerea s-au dovedit viabile și relevante?

În mod clar, este mai plăcut să răspunzi cu „da” la întrebările de mai sus. Dar chiar dacă răspunsurile sunt negative, rezultatele sunt importante pentru dezvoltarea voastră viitoare. Ați scăpat să alegeți o slujbă nepotrivită deoarece ideile și așteptările pe care le aveți nu erau realiste și aveți acum o idee mai clară despre ce criterii să aplicați atunci când alegeți un loc de muncă.

Mulțumiri

Dacă scrieți un raport care va fi citit de alte persoane (ceea ce se întâmplă de obicei), trebuie să îi mulțumiți partenerului sau partenerilor de la interviu și tuturor celor care v-au susținut.

Fișa pentru elevi 2.1

Conceptul de dilemă

Ce este o dilemă?

O dilemă este o situație în care avem de-a face cu două alegeri alternative și trebuie să luăm o decizie. Fiecare dintre aceste alegeri are consecințe pe care nu le dorim sau pe care nu le putem justifica din motive importante, de exemplu:

- obligații morale sau religioase;
- așteptări legate de roluri (cum se așteaptă alții să ne purtăm, de exemplu, în calitate de profesor, elev, frate, prieten sau președinte);
- prescripțiile legale (drepturi și obligații);
- respectul față de drepturile omului;
- legăturile personale cu familia și prietenii;
- motive financiare (nevoia de a economisi bani, ocazia de a face profit);
- motive practice (susținerea sau obstrucționarea soluției la o problemă dificilă).

Într-o dilemă, avem de-a face cu un conflict între principii sau obiective care sunt importante pentru noi. Dilemele apar în viața de zi cu zi, precum și în politică. Luarea deciziilor politice implică deseori dileme și fiecare alegere are consecințe extinse. Trebuie prin urmare să rezolvăm o dilemă prin definirea priorităților – optând pentru un obiectiv, nerespectându-l pe celălalt. În unele cazuri, este posibil să se găsească un compromis.

Cazuri

Promisiunea Lenei

Lena are opt ani. Îi place să se cațere în copaci și este cea mai pricepută la asta din tot cartierul. Într-o zi a căzut dintr-un copac, dar nu s-a rănit. Tatăl ei a văzut accidentul și este foarte îngrijorat. Îi cere Lenei să promită că nu se va mai urca niciodată în copaci. Lena promite și dă mâna cu tatăl ei pentru a pecetlui promisiunea.

În aceeași după-amiază, se întâlnește cu prietenii ei. Paula, cea mai bună prietenă a ei, este foarte îngrijorată. Pisoiașul ei s-a cățarat sus într-un copac și îi e prea frică să coboare. Trebuie să se facă ceva imediat, înainte ca pisoii să cadă din copac. Toți copiii știu că Lena este cea mai bună cățărătoare, așa că Paula îi cere să îi salveze pisoii.

Dar Lena își amintește de promisiunea pe care i-a făcut-o tatălui. Ce ar trebui să facă?

Dilema deținutului

Doi suspecti au fost arestați de poliție. Poliția nu are suficiente dovezi pentru o condamnare și, după ce i-a separat pe cei doi deținuți, încearcă să facă aceeași înțelegere cu fiecare. Dacă unul depune mărturie pentru procuratură împotriva celuilalt (îl trădează pe celălalt) și celălalt nu vorbește (cooperează cu celălalt), cel care trădează este eliberat, iar complicele lui care tace primește pedeapsa totală de 10 ani de închisoare. Dacă niciunul nu zice nimic, ambii deținuți primesc o sentință de doar șase luni de închisoare, pentru o acuzație minoră. Dacă fiecare îl trădează pe celălalt, amândoi primesc o sentință de cinci ani. Fiecare deținut trebuie să aleagă dacă îl trădează pe celălalt sau nu spune nimic. Fiecare este asigurat că celălalt nu va afla despre trădare înainte de sfârșitul investigației. Cum ar trebui să acționeze deținuții?

(Sursă: http://en.wikipedia.org/wiki/Prisoner's_dilemma)

Fișa pentru elevi 2.2

Un instrument pentru analiza și rezolvarea dilemelor

Acesta este un instrument, nu o listă de verificare. Nu toate întrebările se potrivesc pentru fiecare caz, deci ar trebui să alegeți ce întrebări se potrivesc cel mai bine. Este mai bine să vă gândiți la câteva întrebări cu atenție decât să bifați întreaga listă.

1. Colectați informații.

- Cine este implicat?
- Ce vor? (Care sunt drepturile, nevoile, obiectivele sau interesele lor?)
- Ce roluri îndeplinesc oamenii?
- Care este problema/dilema?
- Ce legătură are acest caz cu mine?
- Ce spune legea? (Trebuie să țin cont de obligații legale sau reguli?)
- Ce nu știm – ce nu înțelegem?
- Cât de mare ar fi efortul să găsim informațiile lipsă?
- ...

2. Luați în considerare consecințele.

- Care sunt alegerile alternative?
- Ce efect ar avea fiecare dintre aceste alegeri și pentru cine? (Alții direct implicați, alte persoane din prezent sau din viitor, aici sau în altă parte.)
- ...

3. Definiți prioritățile.

Care sunt criteriile pe care le consider cele mai importante pentru a mă orienta în luarea unei decizii, de exemplu:

- În ce măsură înțeleg consecințele deciziei mele?
- Ce principii morale sau religioase sunt importante pentru mine?
- Ce este legal – ce este ilegal?
- La ce mă aștept ca alții să accepte – și vice versa? (Eu aș accepta această decizie dacă aș fi cel cărui i se adresează?)
- Ce funcționează cel mai bine? (rezolvarea problemei, aspecte financiare.)
- Care sunt efectele pe termen lung dorite sau nedorite sau efectele secundare?
- Decizia mea este ireversibilă („punct fără întoarcere”) sau pot s-o corectez mai târziu?
- ...

4. Luați decizia.

- Trebuie să optez pentru un singur obiectiv și să nu îl respect pe celălalt?
- Există vreo șansă de a găsi un compromis?
- În condițiile date, ce îmi spune intuiția? Cu ce decizie mă identific cel mai bine?
- ...

Fișa pentru elevi 2.3

Tu ce ai decide? Cazuri care implică o dilemă

1. Nu e gunoiul meu

Gunoiul este o problemă mare în școala ta. Au avut loc discuții și câteva clase au scris o serie de reguli pe un panou mare și le-au semnat cu seriozitate – vrem ca școala noastră să fie un loc curat, prietenos și vom pune gunoiul în coșurile de gunoi care există peste tot în incinta școlii. Ai luat această inițiativă foarte în serios, deoarece nu îți place mizeria și gunoiul altora.

În timpul pauzei de prânz, dai peste o grămadă de pungi de hârtie, coji de fructe și chiar și o pizza pe jumătate mâncată în curtea școlii – chiar lângă un coș gol de gunoi. Sunt foarte mulți elevi în jur, dar nu știi dacă ei sunt responsabili pentru mizerie. Ce faci? Strângi gunoiul – sau îl lași acolo?

2. Prietenul meu cel mai bun – dealer de droguri

Prietenul tău cel mai bun este suspectat că a vândut droguri în incinta școlii. Știi că suspiciunile sunt corecte. Directorul este foarte îngrijorat de această situație, deoarece vrea să îi protejeze pe elevi, în special pe cei mai mici. În afară de asta, nu vrea să vadă niciun fel de relatare în massmedia. Știe că sunteți prieteni, așa că te cheamă în biroul lui.

Dacă spui ce știi, prietenul tău va fi exmatriculat și poate fi dus în instanță. Dacă nu mărturisești ce știi, încalci legea și poți să ai chiar tu probleme. În această situație, un compromis nu este posibil. Fie îi spui directorului ce știi, fie nu.

Situația devine și mai complicată deoarece nu știi ce va face prietenul tău. Va păstra tăcerea? Sau s-ar putea chiar să mărturisească dacă i se oferă o pedeapsă mai blândă?

3. Prietena mea vrea să prindă trenul

Este ora 6 dimineață, într-o zi friguroasă de iarnă. Ai luat examenul pentru carnetul de șofer în urmă cu trei luni și nu ai condus prea mult în acest timp. Acum îți conduci o prietenă cu mașina la gară. Înainte să pleci, trebuie să dai jos stratul de gheață de pe parbriz, iar apoi să te oprești la o benzinărie pe drum.

Acum este târziu. Benzinăria se află la 3 km distanță și prietena ta trebuie să prindă trenul în 10 minute și trebuie să cumpere și bilet.

Limita de viteză este de 50 km/h, cum este de regulă în oraș. După cum poți vedea, drumul este liber. „Haide, mergi un pic mai repede”, îți spune prietena ta. Ce faci?

4. Ce banane să cumpăr?

Vrei să cumperi niște fructe de la un supermarket. Există două feluri de banane de vânzare; ambele par să fie de calitate bună – sunt coapte și în stare perfectă. Unele banane sunt puțin mai ieftine decât celelalte. Cele mai scumpe au lipită o etichetă „Comerț echitabil” și poți citi într-un pliant cu informații că o anumită parte din sumă va merge direct pentru a sprijini micii fermieri din țările din care provin bananele. Aceștia au nevoie de capital pentru a-și dezvolta plantațiile de banane – pentru standardele tale, o sumă foarte modestă. Ce banane cumperi?

Fișa pentru elevi 2.4

Fișă de înregistrare pentru discuțiile referitoare la dileme

(Pe baza fișei pentru elevi 2.3)

Cazul nr. 1: Nu e gunoiul meu	
Alternative	Decizie și motive
Să pun gunoiul în coș <i>sau</i> Să las gunoiul pe jos <i>sau</i> ...?	
Cazul nr. 2: Prietenul meu cel mai bun – dealer de droguri	
Alternative	Decizie și motive
Să spun directorului ce știu <i>sau</i> Să nu spun nimic <i>sau</i> ...?	
Cazul nr. 3: Prietena mea vrea să prindă trenul	
Alternative	Decizie și motive
Respect limita de 50 km/h <i>sau</i> Conduc mai repede <i>sau</i> ...?	

Cazul nr. 4: Ce banane să cumpăr	
Alternative	Decizie și motive
Să cumpăr bananele mai ieftine <i>sau</i> Să cumpăr bananele mai scumpe <i>sau</i> ...?	
<i>(altă dilemă)</i>	
Alternative	Decizie și motive
<i>(altă dilemă)</i>	
Alternative	Decizie și motive

Fișa pentru elevi 2.5

Declarația Universală a Drepturilor Omului (10 decembrie 1948)

Preambul

Considerând că recunoașterea demnității inerente tuturor membrilor familiei umane și a drepturilor lor egale și inalienabile constituie fundamentul libertății, dreptății și păcii în lume,

Considerând că ignorarea și disprețuirea drepturilor omului au condus la acte de barbarie care revoltă conștiința omenirii și că făurirea unei lumi în care ființele umane vor beneficia de libertatea cuvântului și a convingerilor, eliberate de teroare și de mizerie, a fost proclamată drept cea mai înaltă aspirație a omului,

Considerând că este esențial ca drepturile omului să fie protejate de un sistem de drept pentru ca omul să nu fie constrâns, ca mijloc suprem, la revoltă împotriva tiraniei și a asupririi,

Considerând că este esențial să fie încurajată dezvoltarea relațiilor prietenești între națiuni,

Considerând că în Cartă popoarele Națiunilor Unite au proclamat din nou credința lor în drepturile fundamentale ale omului, în demnitatea și în valoarea persoanei umane, în egalitatea în drepturi a bărbaților și femeilor și că s-au hotărât să favorizeze progresul social și să instaureze condiții mai bune de viață în cadrul unei libertăți mai mari,

Considerând că statele membre s-au angajat să promoveze, în cooperare cu Organizația Națiunilor Unite, respectul universal și efectiv al drepturilor omului și al libertăților fundamentale,

Considerând că o concepție comună despre aceste drepturi și libertăți este de cea mai mare importanță pentru realizarea deplină a acestui angajament,

Adunarea Generală,

Proclamă prezenta Declarație Universală a Drepturilor Omului ca ideal comun către care trebuie să tindă popoarele și toate națiunile pentru ca toate persoanele și toate organele societății, având în vedere permanent această Declarație, să se străduiască, prin învățatură și educație, să dezvolte respectul pentru aceste drepturi și libertăți și să asigure, prin măsuri progresive de ordin național și internațional, recunoașterea și aplicarea lor universală și efectivă atât în cadrul statelor membre înseși cât și în teritoriile aflate sub jurisdicția lor.

Articolul 1

Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de celelalte în spiritul fraternității.

Articolul 2

Fiecare se poate prevala de toate drepturile și de toate libertățile proclamate în prezenta Declarație, fără nici o deosebire, în special de rasă, de culoare, de sex, de limbă, de religie, de opinie politică sau de orice altă opinie, de origine națională sau socială, de avere, de naștere sau decurgând din orice altă situație.

Pe lângă acesta, nu se va face nici o deosebire bazată pe statutul politic, juridic sau internațional al țării sau al teritoriului de care aparține o persoană, fie această țară sau teritoriu independente, sub tutelă, neautonome sau supuse unei limitări oarecare a suveranității.

Articolul 3

Orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea sa.

Articolul 4

Nimeni nu va fi ținut în sclavie, nici în robie; sclavia și traficul cu sclavi sunt interzise sub toate formele lor.

Articolul 5

Nimeni nu va fi supus la tortură, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante.

Articolul 6

Fiecare are dreptul să i se recunoască personalitatea sa juridică, oriunde s-ar afla.

Articolul 7

Toți oamenii sunt egali în fața legii și au dreptul fără deosebire la o protecție egală a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar încălca prezenta Declarație și împotriva oricărei provocări la o astfel de discriminare.

Articolul 8

Orice persoană are dreptul să se adreseze în mod efectiv instanțelor judiciare competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce îi sunt recunoscute prin constituție sau prin lege.

Articolul 9

Nimeni nu poate fi arestat, deținut sau exilat în mod arbitrar.

Articolul 10

Orice persoană are dreptul, în deplină egalitate, să fie ascultată în mod echitabil și public de un tribunal independent și imparțial, care va hotărî fie asupra drepturilor și obligațiilor sale, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva ei.

Articolul 11

1. Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal în cursul unui proces public în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

2. Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul în care au fost comise, nu constituiau un act delictuos potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât aceea care era aplicabilă în momentul în care a fost comis actul delictuos.

Articolul 12

Nimeni nu va fi obiectul unor imixțiuni arbitrare în viața sa particulară, în familia sa, în domiciliul său ori în corespondență, nici al unor atingeri ale onoarei sau reputației sale. Orice persoană are dreptul la protecția legii împotriva unor astfel de imixțiuni sau atingeri.

cetățenia.

Articolul 13

1. Orice persoană are dreptul să circule liber și să-și aleagă reședința în interiorul unui stat.

2. Orice persoană are dreptul să părăsească orice țară, inclusiv țara sa, și de a reveni în țara sa.

Articolul 14

1. În cazul persecuției, orice persoană are dreptul să caute azil și să beneficieze de azil în alte țări.

2. Acest drept nu poate fi invocat în cazul unor urmăriri penale bazate pe comiterea unei crime de drept comun sau pe acțiuni contrare scopurilor și principiilor Națiunilor Unite.

Articolul 15

1. Orice individ are dreptul la o cetățenie.

2. Nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de cetățenia sa nici de dreptul de a-și schimba

Articolul 16

1. Cu începere de la vârsta nubilă, bărbatul și femeia fără nici o restricție în privința rasei, cetățeniei sau religiei, au dreptul să se căsătorească și să întemeieze o familie. Ei au drepturi egale la încheierea căsătoriei, în decursul căsătoriei și la desfacerea ei.

2. Căsătoria nu poate fi încheiată decât cu consimțământul liber și deplin al viitorilor soți.

3. Familia este elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului.

Articolul 17

1. Orice persoană are dreptul la proprietate, atât singură cât și în asociere cu alții.
2. Nimeni nu va fi lipsit în mod arbitrar de proprietatea sa.

Articolul 18

Orice persoană are dreptul la libertatea gândirii, a conștiinței și a religiei; acest drept implică libertatea de a-și schimba religia sau convingerile precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerile sale, individual sau în colectiv, atât în public cât și privat, prin învățământ, practici, cult și îndeplinirea de rituri.

Articolul 19

Orice individ are dreptul la libertatea de opinie și de exprimare, ceea ce implică dreptul de a nu fi tulburat pentru opiniile sale și acela de a căuta, de a primi și de a răspândi, fără considerații de frontieră, informații și idei prin orice mijloc de exprimare.

Articolul 20

1. Orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire și de asociere pașnică.
2. Nimeni nu poate fi obligat să facă parte dintr-o asociație.

Articolul 21

1. Orice persoană are dreptul să participe la conducerea treburilor publice ale țării sale, fie direct, fie prin intermediul unor reprezentanți liber aleși.
2. Orice persoană are dreptul de acces, în condiții de egalitate, la funcțiile publice ale țării sale.
3. Voința poporului este baza puterii de stat, această voință trebuie să fie exprimată prin alegeri oneste care trebuie să aibă loc periodic, prin sufragiu universal egal și prin vot secret sau după o procedură echivalentă care să asigure libertatea votului.

Articolul 22

Orice persoană, în calitate de membru al societății, are dreptul la securitate socială; ea este îndreptățită să obțină satisfacerea drepturilor economice, sociale și culturale indispensabile pentru demnitatea și libera dezvoltare a personalității sale, prin efort național și cooperare internațională, ținându-se seama de organizarea și de resursele fiecărei țări.

Articolul 23

1. Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la ocrotire împotriva șomajului.
2. Toți oamenii au dreptul, fără nici o discriminare, la salariu egal pentru muncă egală.
3. Orice om care muncește are dreptul la o remunerație echitabilă și satisfăcătoare care să-i asigure lui precum și familiei sale o existență conformă cu demnitatea umană și completată, dacă este cazul, cu alte mijloace de protecție socială.
4. Orice persoană are dreptul să întemeieze cu alte persoane sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

Articolul 24

Orice persoană are dreptul la odihnă și la timp liber și îndeosebi la o limitare rezonabilă a timpului de muncă, precum și la concedii periodice plătite.

Articolul 25

1. Orice persoană are dreptul la un nivel de viață corespunzător asigurării sănătății sale, bunăstării proprii și a familiei, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare, are dreptul la asigurare în caz de șomaj, de boală, de invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în alte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență ca urmare a unor împrejurări independente de voința sa.

2. Mama și copilul au dreptul la ajutor și ocrotire speciale. Toți copiii, indiferent dacă s-au născut în cadrul sau în afara căsătoriei, se bucură de aceeași ocrotire socială.

Articolul 26

1. Orice persoană are dreptul la educație. Educația trebuie să fie gratuită, cel puțin în ce privește învățământul elementar și de bază. Învățământul elementar este obligatoriu. Învățământul tehnic și profesional trebuie să fie accesibil tuturor; accesul la studii superioare trebuie să fie deschis tuturor pe baza deplinei egalități, în funcție de merit.

2. Educația trebuie să urmărească dezvoltarea deplină a personalității umane și întărirea respectului pentru drepturile omului și pentru libertățile fundamentale. Ea trebuie să stimuleze înțelegerea, toleranța și prietenia între toate popoarele și între toate grupurile rasiale sau religioase, precum și dezvoltarea activității Organizației Națiunilor Unite pentru menținerea păcii.

3. Părinții au, cu prioritate, dreptul să aleagă felul educației care urmează să fie dată copiilor lor.

Articolul 27

1. Orice persoană are dreptul să ia parte în mod liber la viața culturală a colectivității, să se bucure de arte și să participe la progresul științific și la binefacerile care rezultă din acesta.

2. Fiecare are dreptul la protecția intereselor morale și materiale care decurg din orice operă științifică, literară sau artistică al cărei autor este.

Articolul 28

Fiecare persoană are dreptul să beneficieze, pe plan social și internațional, de existența unei ordini care să permită ca drepturile și libertățile enunțate în prezenta Declarație să-și poată găsi o realizare deplină.

Articolul 29

1. Individul are îndatoriri față de colectivitate, numai în cadrul acesteia fiind posibilă dezvoltarea liberă și deplină a personalității sale.

2. În exercitarea drepturilor și libertăților sale, fiecare persoană este supusă numai îngrădirilor stabilite de lege în scopul exclusiv al asigurării recunoașterii și respectului drepturilor și libertăților celorlalți și în vederea satisfacerii cerințelor juste ale moralei, ordinii publice și bunăstării generale, într-o societate democratică.

3. Aceste drepturi și libertăți nu vor putea, în nici un caz, să fie exercitate contrar scopurilor și principiilor Organizației Națiunilor Unite.

Articolul 30

Nici o prevedere a prezentei Declarații nu poate fi interpretată ca implicând pentru un stat, un grup sau persoană dreptul de a se deda la vreo activitate sau de a săvârși vreun act care să conducă la desființarea drepturilor și libertăților enunțate în prezenta Declarație.

www.un.org/en/documents/udhr

Fișa pentru elevi 2.6

Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale (Convenția Europeană a Drepturilor Omului), așa cum a fost amendată de Protocolul nr. 11 și de Protocoalele nr. 1, 4, 6 (extrase)

Roma, 4 noiembrie 1950

Guvernele semnatare, membre ale Consiliului Europei,

Considerând Declarația Universală a Drepturilor Omului, proclamată de Adunarea generală a Națiunilor Unite la 10 decembrie 1948;

Considerând că scopul acestei declarații este recunoașterea și aplicarea universală și efectivă a drepturilor pe care ea le enunță;

Considerând că scopul Consiliului Europei este realizarea unei uniuni mai strânse între membrii săi și că unul dintre mijloacele pentru a atinge acest scop este apărarea și dezvoltarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale;

Reafirmând atașamentul lor profund față de aceste libertăți fundamentale care constituie temelia însăși a justiției și a păcii în lume și a căror menținere se bazează în mod esențial, pe de o parte, pe un regim politic cu adevărat democratic, iar pe de altă parte, pe o concepție comună și un respect comun drepturilor omului din care acestea decurg;

Hotărâte, în calitatea lor de guverne ale statelor europene animate de același spirit și având un patrimoniu comun de idealuri și de tradiții politice, de respect al libertății și de preeminență a dreptului, să ia primele măsuri pentru garantarea colectivă a anumitor drepturi enunțate în Declarația Universală

Au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul 1 - Obligația de a respecta drepturile omului

Înaltele Părți Contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Titlul I al prezentei Convenții.

Titlul I –Drepturi și libertăți

Articolul 2 – Dreptul la viață

1. Dreptul la viață al oricărei persoane este protejat prin lege. Moartea nu poate fi cauzată cuiva în mod intenționat, decât în executarea unei sentințe capitale pronunțate de un tribunal când infracțiunea este sancționată cu această pedeapsă prin lege.

2. Moartea nu este considerată ca fiind cauzată prin încălcarea acestui articol în cazurile în care aceasta ar rezulta dintr-o recurgere absolut necesară la forță:

- a) pentru a asigura apărarea oricărei persoane împotriva violenței ilegale ;
- b) pentru a efectua o arestare legală sau a împiedica evadarea unei persoane legal deținute;
- c) pentru a reprima, conform legii, tulburări violente sau o insurecție.

Articolul 3 – Interzicerea torturii

Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.

Articolul 4 - Interzicerea sclaviei și a muncii forțate

- 1. Nimeni nu poate fi ținut în sclavie sau în condiții de aservire.
- 2. Nimeni nu poate fi constrâns să execute o muncă forțată sau obligatorie.
- 3. Nu se consideră „muncă forțată sau obligatorie” în sensul prezentului articol :

- a. orice muncă impusă în mod normal unei persoane supuse detenției în condițiile prevăzute de articolul 5 din prezenta Convenție sau pe durata libertății condiționate;
- b. orice serviciu cu caracter militar sau, în cazul celor care refuză serviciul militar din motive de conștiință în țările în care acest lucru este recunoscut ca legitim, un alt serviciu în locul serviciului militar obligatoriu ;
- c. orice serviciu impus în situații de criză sau de calamități care amenință viața sau bunăstarea comunității ;
- d. orice muncă sau serviciu care fac parte din obligațiile civice normale.

Articolul 5 – Dreptul la libertate și la siguranță

Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

- a. dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent ;
- b. dacă a făcut obiectul unei arestări sau dețineri legale pentru nerespectarea unei hotărâri pronunțate de un tribunal, conform legii, ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege ;
- c. dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a se bănuși că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice ale necesității de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia ;
- d. dacă este vorba de detenția legală a unui minor, hotărâtă pentru educația sa sub supraveghere sau despre detenția sa legală, în vederea aducerii sale în fața autorității competente ;
- e. dacă este vorba despre detenția legală a unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond ;
- f. dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală unei persoane în scopul împiedicării pătrunderii ilegale pe teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare.

2. Orice persoană arestată trebuie să fie informată, în cel mai scurt termen și într-o limbă pe care o înțelege, asupra motivelor arestării sale și asupra oricărei acuzații aduse împotriva sa.

3. Orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare și are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.

4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau detenție are dreptul să introducă recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității detenției sale și să dispună eliberarea sa dacă detenția este ilegală.

5. Orice persoană, victimă a unei arestări sau dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol, are dreptul la reparații.

Articolul 6 – Dreptul la un proces echitabil

- 1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.
3. Orice acuzat are, mai ales, dreptul :
 - a. să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, despre natura și cauza acuzației aduse împotriva sa ;
 - b. să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale ;
 - c. să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare remunerării unui apărător, să poată fi asistat gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer ;
 - d. să audieze sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării ;
 - e. să fie asistat gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere.

Articolul 7 – Nicio pedeapsă fără lege

1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul săvârșirii, nu constituia o infracțiune potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.
2. Prezentul articol nu va aduce atingere judecării și pedepsirii unei persoane vinovate de o acțiune sau de o omisiune care, în momentul săvârșirii, era considerată infracțiune potrivit principiilor generale de drept recunoscute de națiunile civilizate.

Articolul 8 – Dreptul la respectarea vieții private și de familie

1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.
2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.

Articolul 9 - Libertatea de gândire, de conștiință și de religie

1. Orice persoană are dreptul la libertate de gândire, de conștiință și de religie ; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerile, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea în mod individual sau colectiv, în public sau în particular, prin cult, învățământ, practici și îndeplinirea ritualurilor.
2. Libertatea de a-și manifesta religia sau convingerile nu poate face obiectul altor restrângeri decât cele prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru siguranța publică, protecția ordinii, a sănătății, a moralei publice, a drepturilor și a libertăților altora.

Articolul 10 - Libertatea de exprimare

1. Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare.
2. Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Articolul 11 - Libertatea de întrunire și de asociere

1. Orice persoană are dreptul la libertate de întrunire pașnică și la libertate de asociere, inclusiv a constitui cu alții sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

2. Exercițarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât cele prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei ori a drepturilor

și a libertăților altora. Prezentul articol nu interzice ca restrângeri legale să fie impuse exercitării acestor drepturi de către membrii forțelor armate, ai poliției sau ai administrației de stat.

Articolul 12 - Dreptul la căsătorie

Începând cu vârsta stabilită prin lege, bărbatul și femeia au dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie conform legislației naționale ce reglementează exercitarea acestui drept.

Articolul 13 - Dreptul la un remediu efectiv

Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Articolul 14 - Interzicerea discriminării

Exercițarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

...

Protocol la Convenția privind Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale

Paris, 20 martie 1952

...

Articolul 1 – Protejarea proprietății

Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare reglementării folosirii bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.

Articolul 2 – Dreptul la educație

Nimănui nu i se poate refuza dreptul la educație. Statul, în exercitarea funcțiilor pe care și le va asuma în domeniul educației și învățământului, va respecta dreptul părinților de a asigura această educație și acest învățământ conform convingerilor lor religioase și filozofice.

Articolul 3 – Dreptul la alegeri libere

Înaltele Părți Contractante se angajează să organizeze, la intervale rezonabile, alegeri libere cu vot

secret, în condiții care să asigure libera exprimare a opiniei poporului cu privire la alegerea corpului legislativ.

Protocolul nr. 4 la Convenția privind Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale

Strasburg, 16 septembrie 1963 ...

Articolul 2 – Libertatea de mișcare

1. Oricine se găsește în mod legal pe teritoriul unui stat are dreptul să circule în mod liber și să-și aleagă în mod liber reședința sa.
2. Orice persoană este liberă să părăsească orice țară, inclusiv pe a sa.
3. Exercițarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare într-o societate democratică pentru securitatea națională, siguranța publică, menținerea ordinii publice, prevenirea faptelor penale, protecția sănătății sau a moralei, ori pentru protejarea drepturilor și libertăților altora.
4. În anumite zone determinate drepturile recunoscute în paragraful 1 pot face obiectul unor restrângeri care, prevăzute de lege, sunt justificate de interesul public într-o societate democratică.

Articolul 3 – Interzicerea expulzării propriilor cetățeni

1. Nimeni nu poate fi expulzat, printr-o măsură individuală sau colectivă, de pe teritoriul statului al cărui cetățean este.
2. Nimeni nu poate fi privat de dreptul de a intra pe teritoriul statului al cărui cetățean este.

Articolul 4 – Interzicerea expulzării colective a cetățenilor străini

Expulzările colective ale cetățenilor străini sunt interzise.

Protocolul nr 6 la Convenția privind Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale

Strasburg, 28 aprilie 1983 ...

Articolul 1 – Abolirea pedepsei cu moartea

Pedeapsa cu moartea trebuie abolită. Nimeni nu poate fi condamnat la asemenea pedeapsă sau executat.

Source: www.echr.coe.int/echr/Homepage_EN

(N. tr. http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ROM.pdf)

Acesta este website –ul Curții Europene a Drepturilor Omului. Traducerile Convenției Europene a Drepturilor Omului în limbile statelor membre sunt disponibile în format PDF.

Fișa pentru elevi 3.1**Programul pentru unitatea de învățare 3 „Diversitate și pluralism”**

	Agenda: negocierea unei definiții comune a binelui comun	Timp (minute)
Lecția 1:	Diversitatea opiniilor individuale: elevii își definesc prioritățile politice	
	1. Elevii definesc obiective politice.	25 min
	2. Elevii își analizează deciziile.	15 min
Lecția 2:	Pluralism: elevii înființează partide pentru a-și îndeplini obiectivele	
	1. Elevii definesc profilul partidului lor.	15 min
	2. Eveniment de publicitate: partidele își prezintă profilurile.	10 min
	3. Expunerea profesorului: conceptul de bine comun.	5 min
	4. Elevii discută despre strategiile de negociere.	10 min
Lecția 3:	Negocieri: putem (sau poate majoritatea) să fie de acord cu privire la un obiectiv politic (binele comun)?	
	1. Elevii își definesc obiectivele.	10 min
	2. Elevii negociază la masa rotundă.	30 min
Lecția 4:	Reflecție cu privire la unitate	
	1. Elevii reflectează la experiența lor.	20 min
	2. Discuție ulterioară.	15 min
	3. Elevii oferă feedback.	5 min

Fișa pentru elevi 3.2

Participarea la democrație – reguli și principii de bază

Participarea la democrație înseamnă participarea la negocierile pentru binele comun

Într-o democrație, oricine – indivizi sau grupuri – poate să participe și să își promoveze interesele și ideile. Este posibil ca decizia finală să nu răspundă obiectivelor noastre pe deplin, dar dacă nu participăm, nimeni nu va observa care sunt interesele noastre.

Într-o democrație, deciziile și soluțiile sunt găsite prin controverse și competiție a intereselor și ideilor. Consensul se obține printr-un bun compromis pe care toate partidele, sau majoritatea, îl pot accepta. O astfel de decizie poate fi considerată, pentru moment, ca o definiție a binelui comun.

Controversa și competiția politică generează un element de luptă. Este prin urmare foarte important ca toți jucătorii din arena politică să fie de acord cu un set de reguli, pe baza principiului respectului reciproc.

Reguli și principii de bază pentru negocieri și controverse în democrație

1. Claritate și respect reciproc:

„Nu sunt de acord cu ceea ce spui,
dar voi apăra până la moarte dreptul tău de a spune.”
Voltaire (1694 – 1778)

Aceasta înseamnă că tratezi persoanele cu interese și puncte de vedere diferite ca adversari, nu ca dușmanii tăi.

Nu te lupți, ești implicat în ceva care seamănă mai mult cu o competiție sportivă.

2. Drepturile omului sunt pentru toată lumea

Drepturile omului stabilesc principiul non-violenței. Competiția politică se desfășoară prin cuvinte, argumente, idei, farmec și înțelepciune.

3. Disponibilitatea față de compromis

Încercați să găsiți soluții de tip câștig – câștig.

Dacă acest lucru nu funcționează, asigurați-vă că ambele părți găsesc ceva cu care să fie de acord.

Evitați situațiile câștig - pierdere, indiferent de cine câștigă și cine pierde.

4. Sugestii pentru negociere

Trebuie să aveți o idee clară despre scopul pe care îl urmăriți. Jucătorii care știu ce vor câștiga adesea doar pentru acest motiv.

Încercați să înțelegeți punctul de vedere al celuilalt. Concentrați-vă pe lucrurile cu care sunteți de acord mai degrabă decât pe cele cu care nu sunteți de acord – căutați interese și preocupări comune și valorificați-le pe acestea. Dar fiți foarte clari cu privire la punctele care sunt importante pentru voi. Nu acceptați soluții despre care credeți că sunt inechitabile sau ineficiente și nu sugerați astfel de soluții altora.

Încercați să vă concentrați pe aspecte care permit compromisul, practic orice care poate fi măsurat sau exprimat prin cifre – de exemplu, distribuția resurselor, bani, terenuri sau timp. Evitați disputele legate de identități colective (culoare, origine etnică).

Fișa pentru elevi 3.3

Înființarea unui partid politic

1. Agenda provizorie

1. Alegeți un președinte, un purtător de cuvânt, un manager responsabil cu timpul și doi responsabili cu scrisul (a se vedea instrucțiunile privind rolurile de mai jos).
2. Cădeți de acord asupra unei agende provizorii – cu sau fără modificări (vot majoritar).
3. Ce ne-a adus împreună?
 - Care este prioritatea mea principală? Declarație a fiecărui membru, fără discuție.
4. Definiți profilul political partidului:
 - Care este punctul de vedere politic? Dorim să adoptăm unul dintre cele patru puncte de vedere politice de bază? Sau ne aflăm cumva între acestea? Sau trebuie să definim un nou punct de vedere?
 - Care sunt preocupările noastre principale? De exemplu, ne pasă în mod deosebit de anumite grupuri? Sau definim o problemă sau o temă cheie? La ce nivel funcționăm - local, național, european, global?
 - Ce nume îi dăm partidului? Ce nume exprimă cel mai bine profilul nostru? (Afișați numele pe masă sau pe peretele din spatele vostru.)
5. Obiective: care este prioritatea noastră principală? Avem și alte obiective?
6. Strategie: cum câștigăm sprijin?
 - Cine ne împărtășește obiectivele – cine ne împărtășește punctul de vedere?
 - Ce compromis suntem dispuși să acceptăm? La ce suntem dispuși „să ținem”?

2. Instrucțiuni privind rolurile

Președintele

Într-o comunitate democratică, organizațiile precum partidele politice trebuie să funcționeze ca microcomunități democratice (a se vedea Fișa pentru elevi 3.1). Sarcina ta este să te asiguri că procedura și drepturile omului sunt respectate pe parcursul întâlnirii, de exemplu, că toată lumea are o șansă corectă de a-și exprima opinia.

Tu răspunzi de agenda întâlnirii. Dacă discuția se complică din cauză că sunt dezbătute mai multe probleme în același timp, atrageți-le atenția celorlalți în legătură cu lucrul acesta și recomandați-le de ce subiect să se ocupe mai întâi.

Purtătorul de cuvânt și responsabilul cu scrisul

Voi sunteți „managerii de publicitate” responsabili pentru „produsul” care are un sens și care „vinde” bine – un nume al partidului, o declarație privind obiectivul sau obiectivele. Alți oameni vor putea să vă înțeleagă ușor? Felul în care apăreți îi va atrage?

Veți prezenta partidul în cadrul unui eveniment de publicitate pregătit la lecția 3. Încercați să îi atrageți pe elevii care nu s-au alăturat încă unui partid și să cooptați membri de la alte partide, în special de la cele cu care vă asemenați cel mai mult ca punct de vedere. Întrebați profesorul cât timp veți avea la dispoziție.

Grupul trebuie să se gândească în ce fel responsabilii cu scrisul, și poate toți membrii partidului, pot contribui la publicitate, de exemplu, prin crearea unui fluturaș sau a unui poster. Întrebați profesorul ce materiale sunt disponibile sau faceți rost singuri de ele.

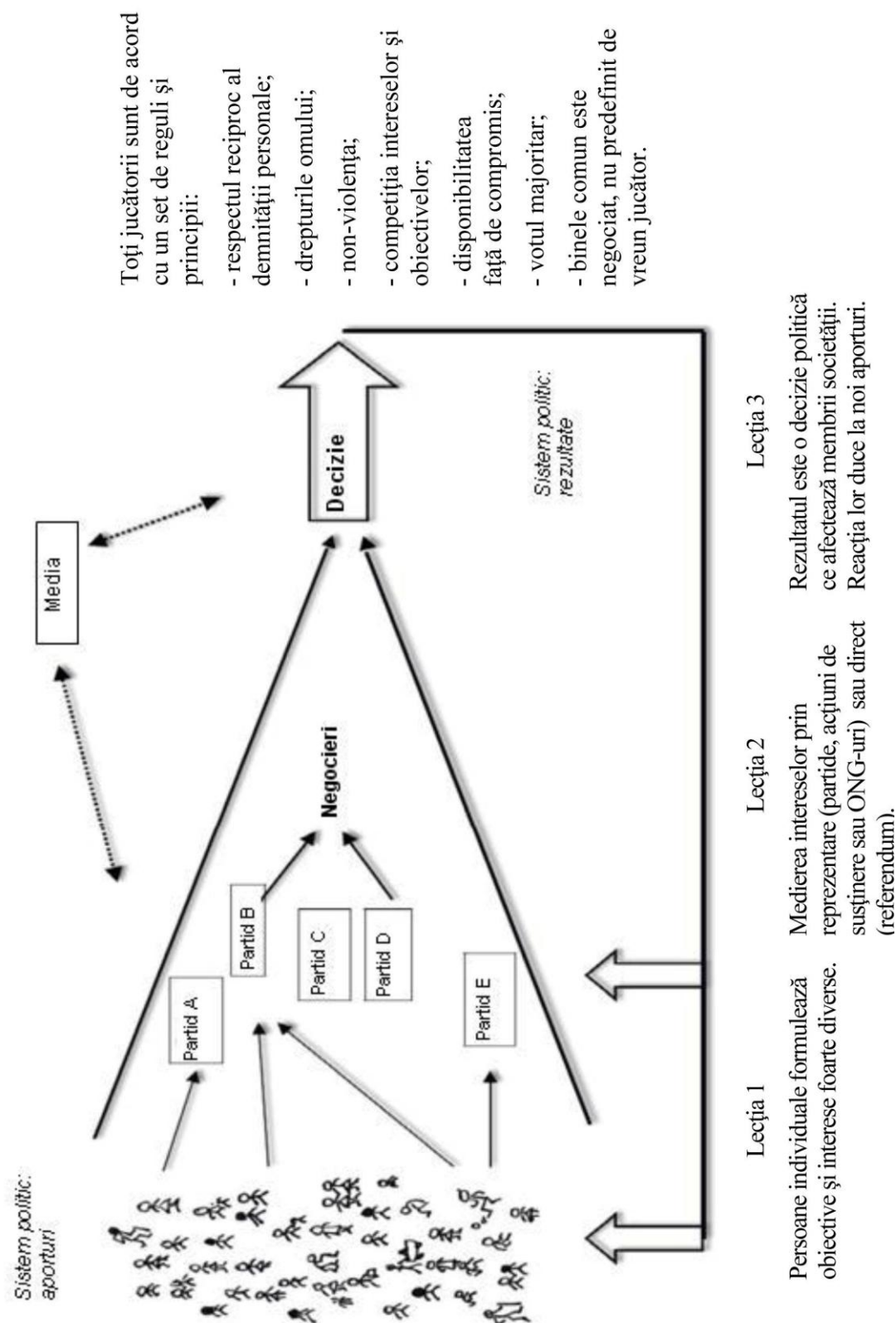
Responsabil cu timpul

Președintele este „managerul responsabil cu democrația”; tu ești „managerul responsabil cu eficiența”. Sarcina ta este să urmărești scurgerea timpului în timpul întâlnirii și să ai grijă ca membrii grupului să nu rămână fără timp.

Sugestii: poți recomanda un cadru temporal care să fie inclus în agendă înainte să începeți. Poți să intervii dacă grupul este în întârziere și să recomanzi o ajustare a planului. Grupul decide ce să facă, dar tu le spui care sunt opțiunile.

Fișa pentru elevi 3.4

Cum tratează un sistem politic democratic diversitatea și pluralismul?

Toți jucătorii sunt de acord cu un set de reguli și principii:

- respectul reciproc al demnității personale;
- drepturile omului;
- non-volență;
- competiția intereselor și obiectivelor;
- disponibilitatea față de compromis;
- votul majoritar;
- binele comun este negociat, nu predefinit de vreun jucător.

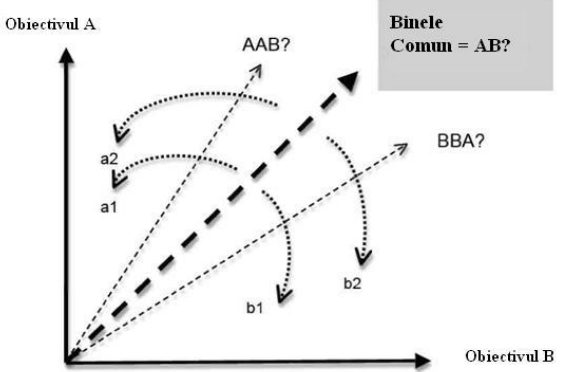
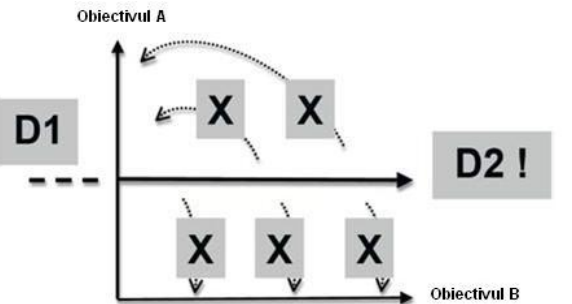
Fișa pentru elevi 3.5

Conceptul de bine comun: caracteristică distinctivă în democrație și dictatură

La multitude qui ne se réduit pas à l'unité est confusion; l'unité qui ne dépend pas de la multitude est tyrannie.

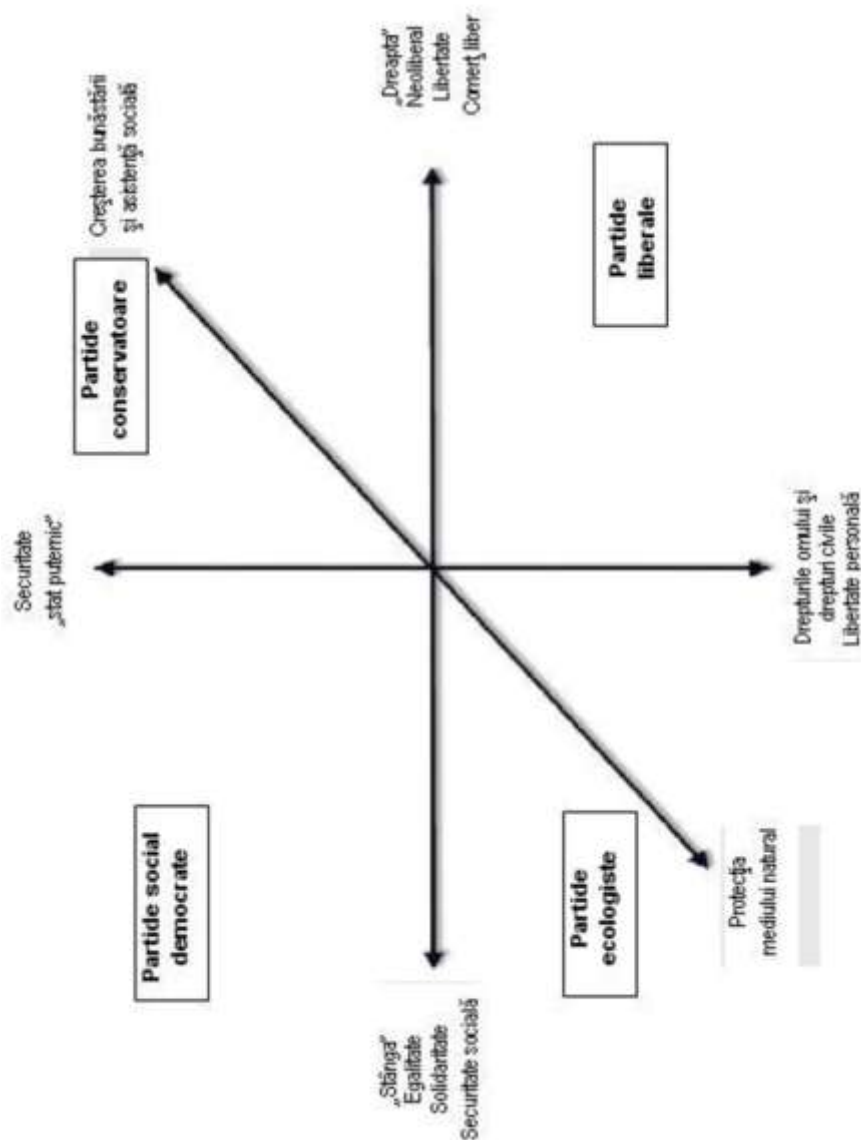
[Multitudinea care nu se reduce la unitate este confuzie; unitatea care nu depinde de multitudine este tiranie.]

Blaise Pascal (1623-62)

Negocierea binelui comun în democrațiile pluraliste	Impunerea binelui comun în regimurile autoritare și în dictatură
	
În democrațiile pluraliste, binele comun este negociat și susținut cu argumente. Nimeni nu cunoaște rezultatul dinainte (AB?). Deseori este nevoie de încercare și eroare, deci deciziile pot fi corectate și câteodată chiar trebuie să fie corectate. Politica este un proces de învățare colectivă prin dezbateri controversate; în final, trebuie să se ia o decizie.	D1: prin revelație divină sau analiză științifică (de ex. marxism - leninism), binele comun poate fi definit în mod obiectiv. Numai elita conducătoare este capabilă să facă asta (D2!). Binele comun justifică orice mijloace, inclusiv forța, pentru a depăși rezistența și opoziția (X). Criticii lui „D1” sau „D2!” sunt denunțați ca dușmani.
În democrațiile pluraliste, grupurile promovează diferite obiective, interese și valori (Obiectivele A și B). Fiecare grup își susține obiectivele cu argumente (a1, a2, b1, b2), încercând să influențeze decizia finală în favoarea sa (AAB? – BBA?). Pluralismul induce competiție și controversă. Media liberă susține dezbaterile aprinse.	În dictaturi, grupurile sau indivizii care promovează o alternativă sau care formulează critici sunt reduși la tăcere (simbol X). Dreptul la participare este garantat numai susținătorilor regimului. Media este cenzurată. Conducătorul decide ce probleme, interese sau obiective sunt admise pe agenda politică.
Controversa este considerată necesară și productivă pentru a ajunge la acord și compromis. Deciziile sunt deschise revizuirii critice.	Consimțământul este impus și predefinit de conducător. Controversa este considerată dezarmonioasă și periculoasă, deoarece este dificil de controlat.

Fișa pentru elevi 3.6

Harta scindărilor sociale și a partidelor politice

Fiecare societate are câteva conflicte de bază, denumite cu termenul de scindări.

Scindarea stânga - dreapta apare în toate țările cu sisteme capitaliste de comerț liber. Această scindare datează din timpul revoluției industriale din secolul al XIX-lea.

Celelalte două scindări sunt mai recente.

Scindarea mediu vs. creștere economică a ocupat agenda în anii '70.

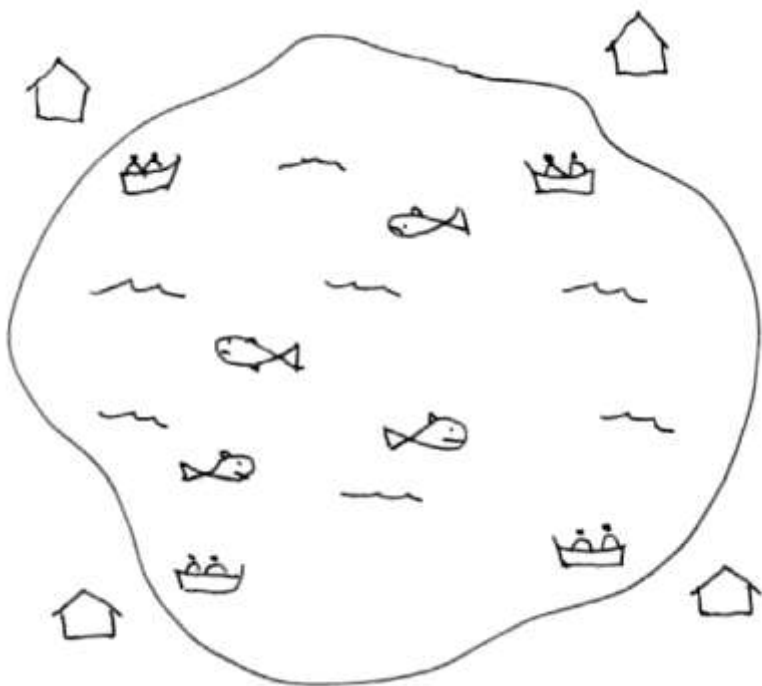
Scindarea „stat puternic” vs. drepturi civile a fost reactivată prin lupta împotriva terorismului de după 11 septembrie 2001.

Sistemul de partide politice ilustrează aceste scindări. Reprezintă grupuri de interese și acordă prioritate anumitor scindări.

Fiecare societate are structura sa specifică de scindări. Cu cât sunt mai multe scindări în societate, cu atât este mai dificilă guvernarea.

Fișa pentru elevi 4.1

Caz: conflict în comunitatea de pescari

I. Comunitatea de pescari

Imaginați-vă un lac mare plin de pește. Pe malurile lui, pescarii trăiesc în patru sate mici – comunitatea de pescari. Fiecare sat trimite o echipă să prindă pește. În timpul sezonului închis, pescarii lasă stocurile de pește să se refacă, în timp ce ei își repară plasele și bărcile. Ei nu au din ce trăi în afară de pește. Peștele cu care nu se hrănesc familiile poate fi vândut la o piață din apropiere. Cu acest venit, pescarii își asigură hrana, îmbrăcămintea și locuința pentru ei și familiile lor. Standardul lor de viață este modest, dar suficient.

II. Conflictul legat de managementul prost al resurselor

În ultimii doi sau trei ani, a izbucnit un conflict serios în comunitatea de pescari. Unele echipe de pescari au încercat să își crească veniturile prinzând mai mult pește. Acum ratele de reproducere au scăzut, iar stocurile de pește s-au redus la jumătate în trei ani. Comunitatea de pescari se confruntă cu o întreagă serie de probleme:

1. diminuarea stocurilor de pește, cu pericolul extincției totale;
2. scăderea capacității totale de pescuit;
3. diferențele dintre două sate bogate și două sate sărace („câștigători și învinși”);
4. pericolul unui conflict violent între satele de pe malul lacului.

Acesta este un conflict legat de managementul prost al unei resurse comune. Pare că se bazează pe trei lucruri care se consolidează reciproc:

1. Există un imbold care îi încurajează pe pescari să prindă mai mult pește.
2. Nu există nicio regulă, deci pescarii pot face ce vor.
3. Echipele de pescari nu comunică între ele.

III. Analizarea conflictului („diagnosticul”)

1. Imboldul de a pescui în exces

Toți pescarii știu că întreaga comunitate se bazează pe stocurile de pește și sunt prin urmare interesați să permită stocurilor de pește să se refacă complet.

Pe de altă parte, toți pescarii știu de asemenea că dacă echipa lor ar prinde un pește în plus, stocurile nu ar avea probabil de suferit. Ar conta pentru venitul echipei, în timp ce costurile – grija stocurilor de pește – ar fi suportate de întreaga comunitate. Această distribuție inegală a profiturilor și costurilor suplimentare este în avantajul acelor pescari care prind mai mult pește. Acesta este un imbold pentru pescuitul în exces. Din punctul de vedere individual al pescarului, pare logic să prindă mai mult pește.

Venit suplimentar (+100%) Costuri suplimentare -25%	Profit suplimentar (+75%)	Venitul și profitul suplimentare merg la echipa nr. 1.	Echipa 4 -25%	Venit suplimentar (+0%) Costuri suplimentare (4x -25%)
			Echipa 3 -25%	
			Echipa 2 -25%	
			Echipa 1 -25%	
	----- Costuri suplimentare (-25%)	-----		
Echipa nr. 1 cu captură suplimentară			Comunitatea de pescari (cele patru echipe)	

O echipă prinde mai mult pește: distribuție inegală a veniturii, profitului și costurilor suplimentare pentru comunitatea de pescari

Toți pescarii sunt conștienți de acest imbold și au informații complete despre efectele acțiunilor fiecăruia. Scenariul cel mai rău este cât se poate de probabil – fac toți la fel și prind mai mult pește. În consecință, pescuitul este excesiv și stocurile de pește nu se mai pot reface complet. Se formează un cerc vicios, deoarece pescarii pot compensa pierderile de venituri printr-un nivel și mai mare de pescuit excesiv.

2. Absența regulilor

Pescarii acționează astfel fiindcă nu există niciun fel de reguli – nu există recomandări, nu există securitate, nu există obiective ale comunității, nu există sancțiuni. După cum stau lucrurile, orice pescar poate face cum dorește și orice prinde îi aparține.

În această situație, comportamentul pescarilor nu este surprinzător – efectele asupra comunității și asupra stocurilor de pește, pe de altă parte, sunt dezastruoase.

3. Absența comunicării

Până în prezent, pescarii nu s-au întâlnit și nu au discutat despre situația lor. Acționează cum cred că e cel mai bine și reacționează la deciziile celorlalte echipe.

4. Efectul managementului prost al resurselor

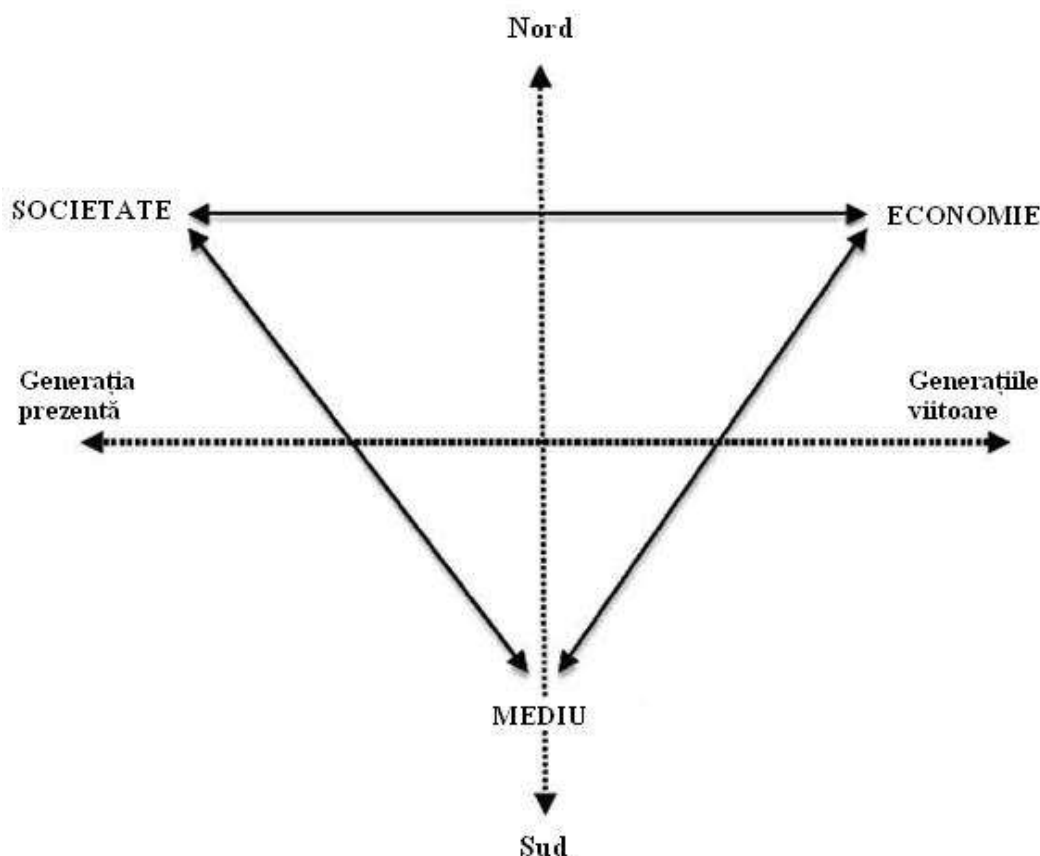
Modelul sustenabilității ajută la determinarea pagubelor rezultate ca urmare a managementului prost și poate ajuta la definirea unui model alternativ de politici (a se vedea Fișele pentru elevi 4.2 și 4.4).

IV. Rezolvarea conflictului

„Diagnosticul” conflictului trebuie să fie luat în calcul atunci când se alege „terapia”.

Fișa pentru elevi 4.2

Un model al obiectivelor sustenabilității

Cum se citește această diagramă

Modelul integrează trei obiective ale sustenabilității și le plasează în dimensiunea istorică și globală:

1. „Mediu”: protecția mediului natural și a resurselor;
2. „Economie”: creștere economică (productivitate, randament, bunăstare);
3. „Societate”: coeziune socială, distribuția echitabilă a bunăstării.

Săgețile cu două vârfuri arată că obiectivele către care indică pot să se susțină reciproc sau să se excludă unul pe altul.

Fișa pentru elevi 4.3

Aplicarea modelului pescuitului la jocul sustenabilității:

Cum „prindem cât mai mult pește posibil”?

Obiectivul modelului sustenabilității	Ce trebuie să realizăm în jocul pescuitului
Economie: Creștere economică, creștere a bunăstării	
Societate: Distribuția bunurilor în comunitate	
Mediu: Protecția mediului natural și a resurselor	
Stabilitate pe termen lung: Îndeplinirea obiectivelor sustenabilității în prezent și în viitor	
...	

Fișa pentru elevi 4.4

Care este balanța optimă între reproducea populației de pește și capturi?

Stocurile de pește produc cantități mai mari sau mai mici de pește nou, în funcție de cantitatea de pește rămasă în lac după ce se încheie sezonul de pescuit. Ce stoc de pește furnizează cea mai mare cantitate de pește nou? Răspunsul la această întrebare reprezintă cheia pentru un pescuit sustenabil.

Stocurile de pește la sfârșitul sezonului în tone

Stocul la sfârșitul sezonului	Refacere (producția de pește nou)	Stocul la începutul noului sezon
80	29	109
85	31	116
90	34	124
95	39	134
96	40	136
97	41	138
98	42	140
99	42	141
100	42	142
101	41	142
102	40	142
103	40	143
104	39	143
105	39	144
110	36	146
115	32	147
120	28	148

Acest tabel arată care sunt **ratele de refacere maxime** pe care le pot produce stocurile de pește. Aceste rate de refacere sunt ideale pentru pescuitul sustenabil.

Fișa pentru elevi 5.1

Pregătiri pentru conferința privind cadrul de reguli

Programul

Cadrul temporal	Agenda	Materiale și resurse
Lecția 1	Formarea grupurilor de lucru. Fiecare grup include câte un membru din fiecare sat.	<i>Fișele pentru elevi 5.1, 5.2.</i>
Lecția 1 Lecția 2	Grupurile redactează un set de reguli. Grupurile își pregătesc prezentările. Membrii comunității adoptă regulile de procedură și vot pentru conferință.	<i>Fișele pentru elevi 5.2, 5.4.</i> Foi de flipchart și markere.
Lecția 3	<i>Întâlnire în plen:</i> Grupurile își prezintă propunerile pentru cadrul normativ. Membrii comunității compară și evaluează propunerile pentru cadrul de reguli. Membrii comunității discută ce cadru ar trebui să adopte.	<i>Fișa pentru elevi 5.3.</i>
Lecția 4 Conferința	<i>Conferință:</i> Membrii comunității țin scurte discursuri de promovare a modelului pe care îl aleg. Ei adoptă un set de reguli prin vot majoritar. Semnează apoi documentul cadru original. <i>Reflecție</i> Elevii reflectă la experiențele lor.	<i>Fișa pentru elevi 5.4.</i> Coli albe A4, stilou, markere.

De ce trebuie să jucați un joc de luare a deciziilor?

Metoda aplicată în programul de mai sus este un joc de luare a deciziilor. Motivul alegerii acestei metode este următorul.

Jocul funcționează ca un model. Acesta ilustrează aspecte importante ale realității pe care le arată în mod clar lăsând la o parte o mulțime de alte detalii. Toate statele au un fel de cadru de bază, o constituție care expune regulile pentru luarea deciziilor și rezolvarea conflictelor. Fără un astfel de cadru, membrii comunității nu ar avea niciun sprijin pentru a-și rezolva conflictele și ar recurge la violență.

Când participi la democrație, îți exerciți drepturile pe care ți le-a dat constituția țării tale. Cel mai bun mod de a înțelege cum funcționează cadrul de reguli și legi în țara ta este să creezi tu însuși un astfel de cadru. Acest joc de luare a deciziilor îți dă această sarcină.

Fișa pentru elevi 5.2

Întrebări de bază care să fie luate în considerare în designul instituțional

Atunci când concepeți un set de reguli, faceți niște alegeri de bază. Decideți ce model de guvernare (luare a deciziilor) preferați și cine are dreptul de proprietate asupra peștelui capturat. Puteți crea diferite combinații cu aceste forme de bază și să ajungeți la soluții foarte diferite.

Guvernare \ Proprietate	Ierarhie (autoritate statală)	Rețea cooperativă
Proprietate privată		
Proprietate publică		

Secțiunile de mai jos oferă mai multe informații despre diferitele opțiuni.

1. Alegerea unui model de guvernare

Agent cheie	Statul	Rețele locale
Concepte cheie	Putere și autoritate	Relații personale, comunicare și interese comune
Principiul de proiectare al cadrului	Ierarhie (de sus în jos)	Parteneriat (nivel de egalitate)
Puncte forte	Pace și securitate Legile permit sau interzic clar felul în care oamenii se comportă Legile pot fi impuse dacă sunt încălcate	Nivel ridicat de expertiză și flexibilitate în rezolvarea problemelor și în serviciul intereselor oamenilor Libertatea de a improviza și a reacționa rapid
Puncte slabe și riscuri	Pericolul abuzului de putere Inflexibilitate Stimulente slabe pentru inițiativa personală	„Jucătorii de veto” pot bloca deciziile Regulile sunt greu de aplicat dacă sunt încălcate
Remedii	Democrația și drepturile omului Statul de drept Mecanisme de verificare și echilibrare în constituție	Sancțiuni morale Cultura responsabilității

2. Problema proprietății: cine deține capturile de pește?

Două opțiuni de bază și câteva criterii de luat în considerare:

	Proprietate privată	Proprietate publică
Reguli privind proprietatea	Fiecare pescar deține ceea ce prinde. Poate să valorifice captura așa cum dorește.	Fiecare pescar furnizează ce prinde unei reprezentatii publice. Peștele este apoi distribuit membrilor comunității.
Stimulent pentru pescari		
Efect asupra capturii totale de pește		
Efect asupra stocurilor de pește		

3. Alte întrebări de luat în considerare atunci când se proiectează instituții

- Vreți să definiți un scop care trebuie să fie îndeplinit?
- Cine are puterea de a lua decizii?
- Vreți să asigurați instrumente pentru a impune regulile?
- Există pericolul abuzului de putere?

Fișa pentru elevi 5.3

Compararea cadrelor de reguli

Criterii de comparație	Propunerea noastră	Alte modele		
		Nr. 1	Nr. 2	Nr. 3
A. Elemente de bază				
Ierarhie				
Rețea				
Proprietate privată				
Proprietate publică				
Comentarii				
B. Reguli				
Obiective				
Puterea de decizie				
Impunerea regulilor				
Abuzul de putere				
...				
Comentarii				

Fișa pentru elevi 5.4

Reguli procedurale pentru conferință – versiune de lucru

Adoptarea regulilor procedurale

1. Comunitatea adoptă o propunere pentru un set de reguli procedurale printr-o majoritate de cel puțin 50% dintre voturi.
2. Dacă nu se recomandă modificări ale acestei propuneri, poate fi adoptată prin vot în bloc. Modificările trebuie să fie supuse votului separat.

Președintele

3. Prin vot majoritar, un membru al comunității este numit președinte. Președintele poate participa la votul privind propunerea de cadru, dar nu poate îndeplini rolul de purtător de cuvânt (regula nr. 5).

Declarațiile finale de promovare

4. Membrii comunității își arată preferința pentru unul din modelele propuse ridicând mâna. Ei formează partide care își pot susține modelul.
5. Un purtător de cuvânt face o declarație de promovare pentru partidul său, care să nu dureze mai mult de două minute.
6. În cursul procedurii de vot, nu mai sunt permise dezbateri.

Procedura de vot

7. Votarea: membrii comunității adoptă o propunere prin vot. Toate voturile cântăresc la fel. Membrii votează ridicând mâna.
8. Decizie în două etape: votul asupra propunerilor are loc în două runde.
 - 8.1 Prima rundă: membrii comunității votează pentru una dintre propuneri.
 - 8.2 Runda a doua: sunt votate din nou cele două propuneri cu numărul cel mai mare de voturi. Comunitatea adoptă propunerea care primește un număr mai mare de voturi.
 - 8.3 Dacă ambele propuneri au același număr de voturi, are loc o discuție înainte ca votul să fie repetat.

Documentare și autorizare

9. Cel care a scris propunerea introduce data și locul conferinței la sfârșitul documentului cu cadrul de reguli.
10. Toți membrii comunității semnează documentul.

Fișa pentru elevi 5.5

Rezumat: ce putem învăța din aceste jocuri?

1. Dezvoltarea unei comunități: o succesiune de probleme și soluții

PROBLEMĂ	SOLUȚIE
Cum putem supraviețui?	Trebuie să valorificăm resursele naturale pe care le avem – peștele.
Cum putem rezolva conflictul rezultat din pescuitul excesiv?	1. Avem nevoie de un concept de sustenabilitate. 2. Avem nevoie de un set de reguli pentru a organiza procesele de comunicare și luare a deciziilor.
1. Cum definim sustenabilitatea?	Avem nevoie de un echilibru între câteva obiective. De fapt, trebuie să producem cât de mult pește permit stocurile fără a se epuiza, astfel încât să asigurăm stabilitate pentru viitor. Trebuie să împărțim capturile în mod echitabil.
2. De ce fel de reguli avem nevoie?	Atunci când concepem cadrul, trebuie să alegem între diferite principii – introducem un stat sau elaborăm o rețea a unor părți egale.
Cum prevenim abuzul de putere?	Nu trebuie să fie plasată prea multă putere în mâinile unei persoane. Constituțiile aplică următoarele mijloace: verificări și echilibre, statul de drept, acordarea statutului de drepturi civile pentru drepturile omului, limitarea duratei mandatelor, referendumuri, autonomie cantonală și federală, presă și media liberă.
Cine decide ce set de reguli vom avea?	Toți împreună. Elaborăm cadre, iar apoi facem o alegere și o votăm.
Cum organizăm acest proces echitabil și eficient?	Stabilim o agendă. Avem nevoie de un cadru special de reguli procedurale cu care trebuie să fim de acord în prealabil.

2. Concluzii

1. Politica este un efort de a ține sub control probleme care afectează binele și supraviețuirea comunității. Instituțiile, precum cadrele de reguli, sunt instrumente pentru rezolvarea problemelor. Dacă nu își îndeplinesc scopul bine, pot și trebuie să fie schimbate.
2. Conflictul face întotdeauna parte din viața socială și politică. În timp ce conflictele nu pot fi eradicate, este posibil să fie controlat potențialul său distrugător.
3. Designul jocului pescuitului și jocul cu luarea deciziilor funcționează ca modele. Acestea se apropie de realitatea istorică prin descrierea evoluției unei comunități ca o serie de probleme și soluții.
4. Realitatea diferă de jocuri în două privințe importante. În primul rând, nu dispunem de date atât de exacte cu privire la resursele noastre naturale ca în joc. În al doilea rând, democrațiile nu au rădăcini democratice. Democrația și drepturile omului nu s-au înființat prin conferințe, ci prin conflict.

Fișa pentru elevi 5.6

Feedback cu privire la unitățile 4 și 5

Acest chestionar este un instrument care vă ajută să reflectați la experiența de învățare personală. Oferă de asemenea informații importante pentru profesor astfel încât să poată îmbunătăți orele ECD/EDO în viitor. Scrieți pe verso sau mai luați alte coli de hârtie dacă aveți nevoie de mai mult spațiu.

1. Ce mi-a plăcut cel mai mult:

2. Ce mi-a displicut cel mai mult:

3. Cel mai important și/sau interesant lucru pe care l-am aflat:

4. La ce aș vrea să lucrez în continuare:

5. Opinia mea despre utilizarea jocurilor la ECD/EDO:

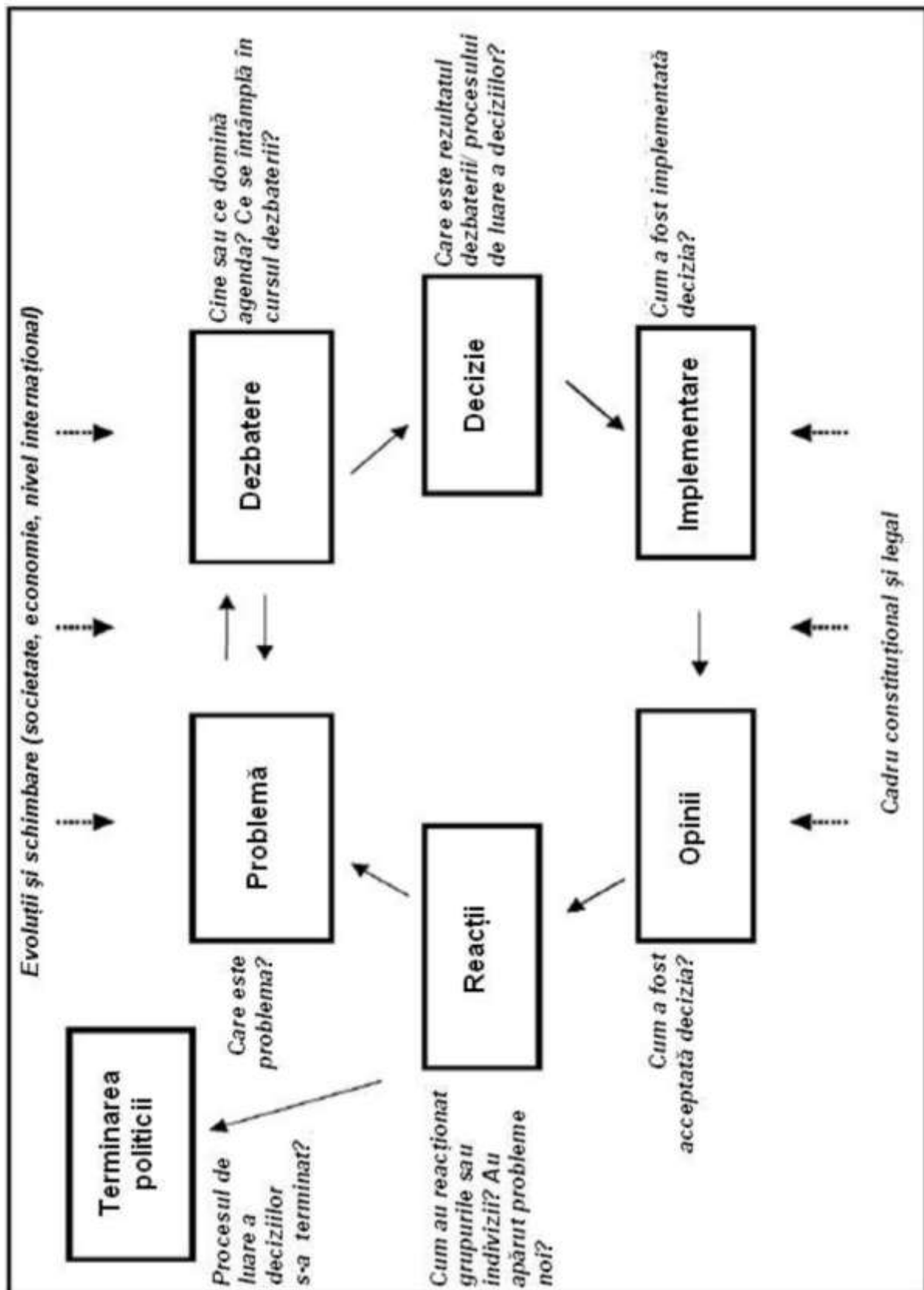
6. Sugestii pentru profesor:
 - a) Ce a funcționat bine – ce nu ar trebui schimbat?

 - b) Sugestii de îmbunătățire

7. Alte puncte – ce altceva aș vrea să spun:

Fișa pentru elevi 6.1

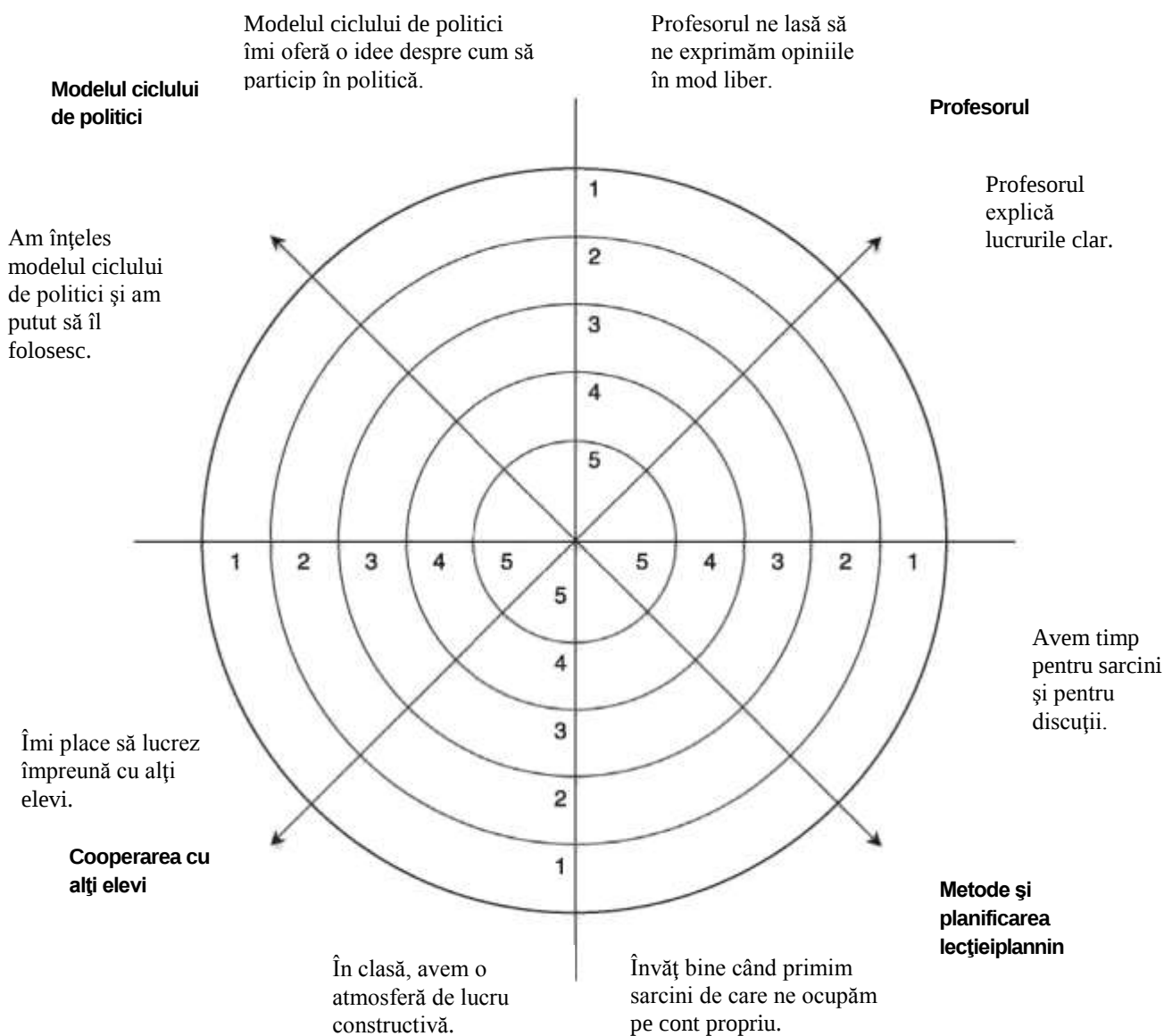
Modelul ciclului de politici: politica – un proces de rezolvare a problemelor dintr-o comunitate

Fișa pentru elevi 6.2

Ciclul de politici – un instrument pentru a observa și a înțelege procesele de luare a deciziilor politice

Concepte și întrebări cheie <i>Adaptați întrebările după cum este necesar</i>	Note	Surse de informații
1. Subiectul Care este subiectul?		
2. Problema Cine stabilește agenda? Care este problema? Sunt toți protagoniștii de acord cu felul în care s-a definit problema?		
3. Dezbateri Cine este implicat? Care sunt interesele și valorile protagoniștilor?		
4. Decizie Care este rezultatul? Au avut prioritate anumite interese – sau este o decizie de compromis?		
5. Implementare Cum este implementată decizia? Cine este implicat sau responsabil? Există probleme sau conflicte?		
6. Opinii Ce persoane, protagoniști, grupuri etc. sprijină sau critică rezultatul? Care sunt valorile, ideologiile și interesele lor?		
7. Reacții Cum reacționează? (Individual, colectiv?) Care sunt mijloacele prin care se exercită putere și presiune?		
8. Problemă nouă, problemă veche sau o soluție? Există o nouă dezbateri de stabilire a agendei? Care este problema? Cea veche sau cea nouă? Sau decizia a dus la o soluție care pune capăt procesului?		

Fișa pentru elevi 6.3**Clasa:****Feedback asupra unității de învățare "Guvernare și politici"****Data:****1. Ținta** (5:total de acord - 1: dezacord total)**2. Feedback personal**

2.1 Cele mai importante și interesante lucruri pe care le-am învățat:

2.2 Ce nu mi s-a părut interesant sau util:

Fișa pentru elevi 7.1

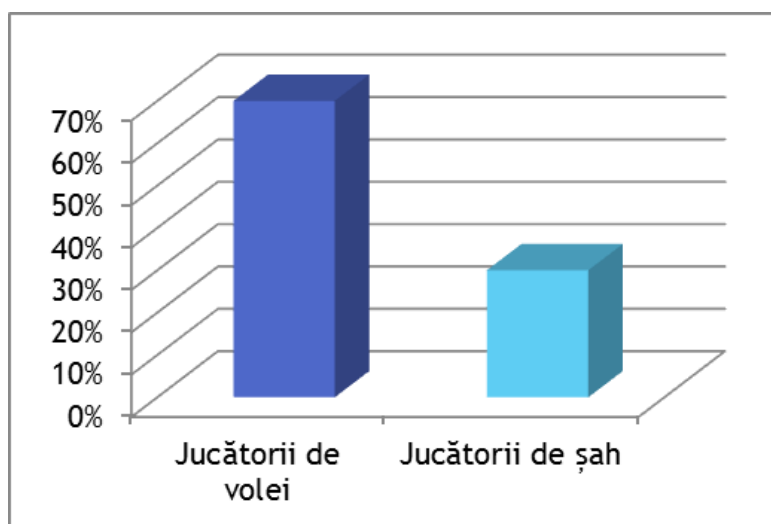
Este regula majorității nedreaptă pentru minoritate? Istoria unui caz

Un club de sport are un număr mare de jucători de volei pasionați, precum și un număr mic de jucători de șah, la fel de pasionați. Ambele grupuri iau parte la concursuri și au atras cu succes noi membri. Fiecare membru plătește clubului aceeași sumă ca și contribuție anuală. O dată pe an, are loc o întâlnire în care toți membrii decid prin votul majorității cum vor fi cheltuiți banii. Jucătorii de volei au o listă lungă de solicitări, care include achiziționarea regulată de mingi noi, echipamente pentru echipă, precum și reamenajarea terenului de volei. Jucătorii de șah au nevoie de materiale de învățare pentru începători, cărți și reviste, o sală mai mare și mai multe jocuri de șah, mese și scaune pentru numărul în creștere de membri.

Purtătorii de cuvânt ai grupurilor de volei și de șah își prezintă cazul. Apoi este luată o decizie prin votul majorității. În fiecare an, grupul de șah este depășit ca număr de voturi de jucătorii de volei. Toți banii sunt alocați proiectelor de volei, iar jucătorii de șah trebuie să se mulțumească cu ce au deja.

Însă jucătorii de șah sunt acum frustrați și nerăbdători. La urma urmelor, și contribuțiile/ taxele lor sunt cheltuite pe proiectele de volei. Se simt ca și cum sunt membri de mână a doua, iar unii jucători de șah s-au exprimat deja în favoarea împărțirii în două cluburi separate.

Cei mai mulți jucători de volei dezaproabă aceste idei. Majoritatea conduce – este democrație. Iar dacă ești depășit la voturi – asta este regula jocului. Însă câțiva jucători de volei simt că această perspectivă este un pic prea simplă, iar a fi corect înseamnă ca interesele jucătorilor de șah să fie de asemenea luate în calcul. Dar cum?

Structura membrilor clubului de sport – un exemplu simplu de pluralism. Societățile pluraliste au același tip de structură, însă, desigur, mai complexă. Grupuri diferite au interese diferite care ar putea fi în competiție. Cu cât o societate este mai complexă, cu atât există mai mult potențial pentru interese conflictuale. Democrația și drepturile omului oferă instrumente pentru a rezolva aceste conflicte în mod echitabil, adică pașnic.

Studiu de caz adaptat după: David Miller, *Filosofie politică. O foarte scurtă introducere*. Oxford, 2003, p. 5.

Fișa pentru elevi 7.2

Cum au grijă democrațiile de protecția minorităților?

Problema modului în care drepturile majorităților și minorităților pot fi echilibrate este o problemă cheie la toate nivelurile comunității, de la mici cluburi și până la nivel de state. Pe de o parte, voința majorității trebuie respectată într-o democrație. Pe de altă parte, și interesele minorității trebuie respectate. Dacă există un grup care pierde permanent, care simte că este discriminat, atunci se poate ajunge la conflicte serioase în cadrul unei comunități.

În componența democrațiilor, două soluții sunt aplicate cel mai adesea – ambele pun limite deciziei majorității. Una este limitarea puterii majorității prin acordarea entităților mai mici drepturi de autonomie (modelul federal sau cantonal). Cealaltă soluție este încorporarea drepturilor omului ca drepturi civile. Astfel, aceste drepturi protejează grupurile de indivizi și minoritare, deoarece majoritatea trebuie să respecte aceste drepturi.

1. Modelul federal/ cantonal

Grupurile minoritare formează entități regionale în cadrul statului – state federale sau cantoane. Statele Unite ale Americii, Germania sau Belgia sunt exemple de federalism, în timp ce Elveția este un exemplu de model cantonal. În cadrul acestor entități mai mici, majoritatea decide, iar asta poate include dreptul de a decide asupra bugetului propriu sau de participare în procesul legislativ. Organizările democratice diferă în ce privește nivelul de autonomie pe care o acordă sub-entităților.

Ideea poate fi dusă chiar mai departe prin schimbarea definiției pentru majoritate. Dacă anumite decizii necesită un cvorum de mai mult de 50-75% sau chiar 100% - grupurile minoritare pot influența deciziile politice și chiar pot avea drept de veto.

2. Drepturile omului ca drepturi ale minorității

Drepturile omului funcționează ca drepturi ale minorității prin stabilirea de limite pentru deciziile majorității. De exemplu, vedeți acest articol din **Convenția Europeană a Drepturilor Omului din 4 noiembrie 1950**:

Articolul 5, Dreptul la libertate ...

Orice persoană are dreptul la libertate ...

Articolul 14, Interzicerea discriminării

Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

Articolele 5 și 14 se referă la două principii ale drepturilor omului – libertatea și egalitatea.

Cetățenii ale căror drepturi ale omului le-au fost încălcate într-un stat membru al Consiliului Europei pot face apel la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO).

Drepturile omului devin drepturi civile atunci când devin parte din constituție. În acest caz, sunt mai puternic protejate, deoarece devin parte din sistemul legislativ, însă se aplică doar cetățenilor din respectivul stat. În unele țări, o curte constituțională a fost instituită pentru a proteja drepturile civile. Amendamentele la constituție necesită de obicei mai mult decât o simplă majoritate, astfel încât grupurile minoritare pot preveni schimbări care ar funcționa în dezavantajul lor.

Fișa pentru elevi 7.3

Sarcină: elaborarea unui proiect de statut al unui club sportiv

1. Elaborați un set de reguli (Articolul 1, Articolul 2, Articolul 3 etc. ...) care reglementează următoarele aspecte:
 - Cum ar trebui distribuite fondurile între grupuri?
 - Cine decide cum trebuie distribuite fondurile?
 - Ar trebui ca grupurilor să le fie date drepturi de autonomie?
 - Cum ar trebui aplicat principiul non-discriminării – pentru a proteja drepturile și interesele majorității și ale minorității?
 - ... (dacă doriți, includeți mai multe întrebări care credeți că sunt importante).
2. Pregătiți o prezentare a Statutului care reglementează aceste aspecte. Scrieți propriile voastre reguli pe o foaie A4 pe care o puteți atașa matricei.
3. Aceste întrebări vor servi ca o listă de verificare pentru a compara rezultatele voastre cu cele ale altor grupuri (vedeți fișa pentru elevi 7.4).

Fișa pentru elevi 7.4

Înregistrarea rezultatelor prezentărilor grupurilor: proiecte de statut pentru o micro-comunitate

Consemnați rezultatele grupurilor în formularul de mai jos, incluzând și ideile celorlalte grupuri din sesiunea de prezentare.

Întrebări cheie	Grup 1	Grup 2	Grup 3	Grup 4	Grup 5	Comparație
Distribuirea fondurilor						
Cine decide cum se distribuie fondurile?						
Autonomia grupurilor						
Principiul non-discriminării (majoritate/minoritate)						

Luarea proiectelor de statut: întrebări cheie

1. *Corectitudine*: Acest statut poate rezolva problema majoritate/minoritate în mod echitabil?
2. *Democrație*: Se respectă regula conform căreia majoritatea conduce/ ia decizia?
3. *Eficiență*: Vor funcționa bine/ ușor regulile privind luarea deciziilor?
4. *Echilibrarea criteriilor și/sau stabilirea priorităților*: Acest statut permite un compromis între diferitele interese și principii sau acordă prioritate unora în defavoarea celorlalte?
5. ...

Cum să folosim întrebările

Încercați să răspundeți la fiecare întrebare, pe rând. Dacă doriți, puteți adăuga mai multe întrebări.

Dacă decideți să eliminați o întrebare și să vă concentrați pe altele, motivați această opțiune.

Consemnați opțiunea și motivele ei.

Motivele acestor recomandări

Sunteți liberi să vă formați o părere. Libertatea de gândire și de exprimare constituie un drept al omului.

Înseamnă, așadar, că nu există opinie “greșită” sau “corectă”.

Pentru a/i ajuta pe ceilalți să ne înțeleagă opiniile, trebuie să le oferim argumente, să le explicăm de ce am gândit așa. Pot exista diferențe privind calitatea argumentării: unele argumente sunt mai convingătoare, mai atent gândite decât altele.

Când participăm într-o democrație, capacitățile de gândire atentă și de argumentare bună sunt importante dacă dorim să obținem sprijinul altor persoane. De aceea, capacități menționate pot fi dezvoltate prin intermediul acestei sarcini.

Fișa pentru elevi 8.1

Recomandări pentru un subiect de dezbatere

Sarcina ta

- În primul rând, adună toate ideile care îți vin în minte și scrie-le pe hârtie (brainstorming).
- Sortează ideile pe categorii.
- Apoi verifică-le utilizând următoarele criterii:
 - Tema permite să se facă o alegere sau să se ia o decizie?
 - Există suficiente motive pentru a putea argumenta pentru sau împotriva unei anumite alegeri sau decizii?
 - Tu sau ceilalți elevi din clasă știți câte ceva pe această temă?
 - Crezi că această temă va interesa elevii din clasa voastră?
 - Tu sau colegii tăi aveți informațiile necesare sau veți fi în măsură să le furnizați? (Poate că știți destule din experiența voastră zilnică; sau puteți găsi date sau rapoarte în cărți, ziare sau pe Internet.)

Dacă răspunzi cu "nu" la întrebările a.-e., , sugestia respectivă nu este potrivită.
- Alege una sau două idei și adună materiale, dacă este necesar. Poți formula tema ca o frază sau ca o întrebare cu răspuns da/nu.
- Înscrie sugestia pe flipchart, în dreptul categoriei potrivite, scriindu-ți și numele. Fă tot posibilul să te înscrii în termenul limită, astfel încât toți colegii să aibă timp să-ți citească contribuția.
- Decupează fișa de mai jos, completează-o și pune-o acolo unde îți indică profesorul. Adaugă materialele suplimentare.
- Citește temele de pe flipchart și materialele colegilor, înainte de lecție.

Fișă: Sugestii pentru o temă de dezbatere

Nume:

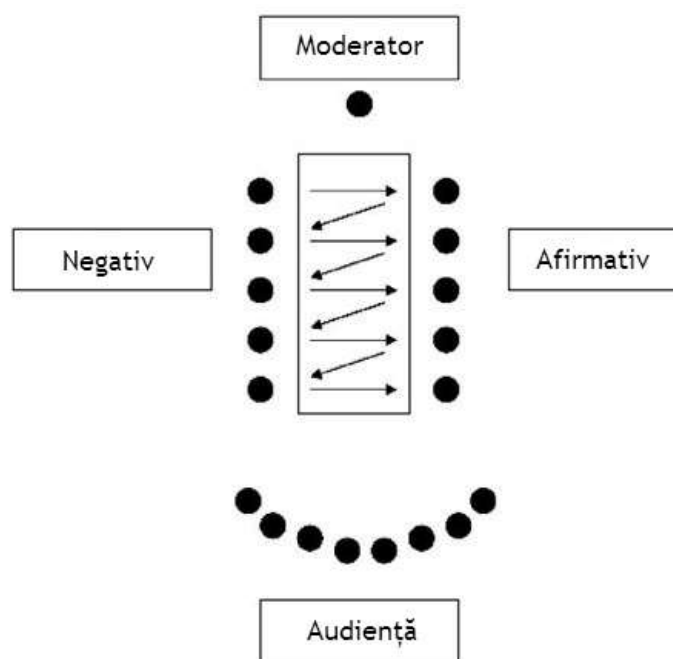
Temă	Categorie (viața de zi cu zi, viața școlii etc.)	Materiale

Fișa pentru elevi 8.2

Reguli pentru dezbateri

Aranjarea locurilor

Moderatorul stă în capul mesei. Cele două echipe de dezbateri sunt așezate în părți opuse. Audiența stă la mică distanță de masă, putând vedea ambele echipe. De aceea, dacă este necesar, scaunele suplimentare pentru audiență ar trebui așezate mai degrabă pe mai multe rânduri decât în spatele echipelor de dezbateri.

Ordinea luării de cuvânt

Săgețile indică ordinea în care se ia cuvântul în prima rundă a dezbaterii. În cea de-a doua rundă, ordinea luării de cuvânt este inversă, până la primul elev din partea afirmativă. Apoi, un elev din echipa negativă are ultimul cuvânt; echipa poate alege un membru să facă această declarație finală – însă nu primul lor vorbitor, deoarece i-ar oferi un drept la cuvânt de două minute, ceea ce nu ar fi echitabil pentru cealaltă echipă.

Reguli pentru dezbateri

1. Începe primul vorbitor pentru echipa afirmativă, care stă lângă moderator. Apoi, după cum indică săgeata de pe diagramă, primul vorbitor pentru echipa negativă răspunde. Astfel, fiecare membru din ambele echipe va avea rândul la cuvânt. După ce ultimul membru al echipei negative a vorbit, începe a doua rundă de dezbateri, de data aceasta în ordine inversă.
2. După ce primul vorbitor al părții afirmative a vorbit, un membru din partea negativă (însă nu primul lor vorbitor) are ultimul cuvânt.
3. Ordinea vorbitorilor nu trebuie schimbată.
4. Fiecare vorbitor are un timp maxim de un minut. Moderatorul trebuie să măsoare atent timpul fiecăruia și să facă un semn când mai sunt 10 secunde. Când timpul alocat a expirat, vorbitorul

poate să-și termine propoziția, apoi trebuie să se oprească. Timpul rămas nu poate fi transferat altui membru al echipei.

5. Este interzisă întreruperea celui care are cuvântul.
6. Audiența nu poate lua cuvântul în timpul dezbaterii.
7. După dezbateri, elevii din audiență au cinci minute pentru a împărtăși impresiile și opiniile. Apoi aceștia votează prin ridicarea mâinii.
8. În acest vot, doar voturile da și nu sunt numărate. Majoritatea câștigă.

Sfaturi pentru participanții în echipele de dezbateri

1. (Cu excepția primului vorbitor din echipa afirmativă.) Utilizează prima jumătate a timpului pentru a contracara un argument al celeilalte părți, apoi prezintă un nou argument sau punct de vedere.
2. (Pentru primul vorbitor.) Prezintă propunerea ta – spune ce decizie vrei să fie luată.
3. Când vă pregătiți pentru o dezbateri, începeți prin a culege idei (brainstorming). Apoi decideți în ce ordine doriți să formulați argumentele și alocăți fiecare argument câte unui membru al echipei. Începeți și sfârșiți cu argumente impresionante și puternice (vedeți fișa pentru elevi 8.2).
4. Puteți repeta sau varia un argument cheie pentru a-l întări ca element de bază al argumentației voastre.
5. Ultimul vorbitor ar trebui să concluzioneze argumentația echipei, evidențiind trei sau patru puncte. Ce ar trebui să rețină audiența după dezbateri? Dacă dezbateri privește o decizie care trebuie luată, fii foarte explicit asupra ceea ce ceri de la membrii audienței atunci când vor vota, după dezbateri.
6. Vorbiți liber. Nu citiți prezentarea de pe notițe, ci stabiliți contact vizual cu oponentii și cu audiența.
7. Tratați oponentii cu respect. Nu insultați niciodată un vorbitor; vizați doar argumentele sale.

Sfaturi pentru public (vedeți fișa pentru elevi 8.5)

1. Înaintea dezbaterii, încercați să anticipați ce argumente ar putea (sau ar trebui) să prezinte. Acest exercițiu vă permite să aveți un cadru de referință când audiați dezbateri.
2. Luați notițe după argumentele prezentate de fiecare parte – într-o singură propoziție, dacă e posibil.
3. Legați argumentele cu contra-argumentele lor prin linii sau săgeți și scrieți câte un comentariu. Ce argumente v-au convins? (Pașii 2 și 3 pot fi făcuți în echipă de câțiva membri ai audienței.)
4. Indicați ce argument v-a impresionat în mod particular.
5. După dezbateri, schimbați rezultatele în cadrul grupului. Apoi votați motiunile prezentate de ambele părți.

Fișa pentru elevi 8.3

Formular de planificare pentru echipele de dezbateri

Numele celui care prezintă <i>Sunteți rugați să păstrați ordinea din diagrama prezentată în fișa 8.2</i>	Argument	Note/ observații
1.	<i>Recomandare: Susțineți-vă moțiunea!</i>	
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10. *	<i>Ultimul cuvânt (rezumatul punctelor principale)</i>	

*Cine prezintă "ultimul cuvânt"

Cel care prezintă primul pentru partea pro- (pozitivă) are ultimul cuvânt (a se vedea diagrama din fișa pentru elevi 8.2).

Apoi urmează cel care prezintă argumentele contra. Echipa alege un membru care să prezinte, dar care nu este cel care a prezentat primul din grupul lor, pentru că ar primi în total 2 minute la rând și nu ar fi corect față de echipa cealaltă.

Fișa pentru elevi 8.4

Fișă de planificare pentru cei care prezidează

Prima sarcină a celui care prezidează – conducerea dezbaterii

Persoana care conduce dezbaterile se asigură că participanții respectă regulile dezbaterii (a se vedea fișa 8.2) și că îi tratează corect și cu respect pe ceilalți. "Președintele" este neutru și nu ține partea nici unei echipe de dezbateri.

Președintele este îndeosebi responsabil cu încadrarea în timp. Nici un vorbitor nu trebuie să aibă mai mult timp de expunere decât altul. În practică, înseamnă că după trecerea minutului alocat, cel care prezintă își încheie afirmația și se oprește. Dacă e nevoie, cel care prezidează îl întrerupe politicos, dar ferm și acordă cuvântul următorului vorbitor, din cealaltă echipă.

Echipament

Un cronometru sau un ceas care numără cu precizie secunde. Telefoanele mobile pot avea funcție de cronometru.

Un creion și o fișă

O foaie de hârtie galbenă și una roșie sau carton, format A7.

Fișe suplimentare pentru elevi - 8.2, 8.5.

Sarcinile celui care prezidează, pe durata dezbaterii

1. El/ ea deschide dezbaterile:

- Spune bun-venit echipelor, publicului și reporterilor de știri.
- Face o scurtă prezentare a dezbaterii, fără detalii care ar putea favoriza o echipă sau alta.
- Reamintește echipelor să manifeste fair-play și să respecte regulile.
- Anunță regulile privind timpul: după 50 de secunde, președintele semnalează că prezentarea trebuie să se încheie.
- După un minut, cel care prezidează îl oprește pe vorbitor, pentru a asigura corectitudinea și echitatea.

2. În timpul dezbaterii:

- Cel care prezidează ascultă în liniște.
- Monitorizează timpul de prezentare și semnalează când au trecut 50 de secunde (majoritatea președinților trebuie să facă adesea acest semn).
- Intervine dacă cel care prezintă depășește timpul alocat.
- Președintele intervine dacă publicul sau participanții la dezbateri îl întrerup pe cel care prezintă, în orice fel.
- În cazuri foarte grave de comportament nepotrivit sau abuziv, președintele arată cartonașul galben sau / și roșu celui care prezintă. Cartonașul roșu înseamnă că acesta trebuie să

părăsească dezbateră.

3. După dezbateră:

- Cel care prezidează anunță că dezbateră s-a încheiat.
- Mulțumește echipelor și publicului.

Rolul președintelui după dezbateră

După dezbateră, publicul are o scurtă discuție privind dezbateră (cinci minute) și apoi votează echipa care a prezentat cele mai convingătoare argumente.

A doua sarcină majoră a președintelui - prezidarea votul publicului și a discuțiilor

1. Discuția e după dezbateră (*follow-up*)

- Președintele anunță că publicul are cinci minute pentru a face schimb de opinii cu privire la dezbateră. Scaunele sunt rearanjate într-un cerc mare sau un semicerc, pentru a permite tuturor elevilor să se vadă unul pe altul.
- Fiecare elev și-a luat notițe în timpul dezbaterii și s-a gândit care grup a fost mai convingător. Președintele solicită ridicarea mâinii pentru a vota - o testare a votului care urmează.
- Elevii care au puncte diferite de vedere vor lua cuvântul. Cel care prezidează îi încurajează să schimbe cât mai multe opinii, în același mod ca și la dezbateră, pentru că timpul este scurt.
- După cinci minute, președintele încheie discuția.

2. Votul

- Cel care prezidează anunță votul. El / ea reamintește subiectul votului: care echipă te-a convins mai mult: cea pro sau cea contra? Din acest moment, nu se mai permite nic o discuție. Președintele cere unui elev să noteze rezultatele votării pe tablă sau pe o foaie de flipchart.
- Președintele solicită întâi ca elevii care sunt mai convinși de echipa pro să ridice mâna. Numără voturile și apoi cere ridicarea mâinii de către elevii care au fost convinși mai mult de echipa contra.
- La final, solicită ridicarea mâinii de către elevii care se abțin - care nu au votat pentru nici una dintre echipe. Voturile numărate de fiecare dată sunt consemnate.
- Cel care prezidează citește rezultatele votului, fără să comenteze. Mulțumește publicului pentru discuții și pentru vot și încheie sesiunea.

Fișa pentru elevi 8.5**Formular de notițe pentru public****1. Brainstorming: la ce argumente vă așteptați?**

Pozitive / Pro	Negative/ Contra	Note/ observații

2. Notarea elementelor principale ale dezbaterii

Pozitive / Pro	Negative/ Contra	Note/ observații

3. Votul meu (oferiți argumente)

--

Fișa pentru elevi 8.6

Fișă de lucru pentru cei care scriu știrile

Sarcina

Formați trei echipe în perechi.

Scrieți o știre despre dezbateri și prezentați-vă articolul în lecția viitoare. Agățați-l pe perete, dacă este posibil, în două sau trei exemplare.

Fiecare echipă lucrează pentru un alt fel de ziar / revistă:

- pentru un tabloid;
- pentru un ziar de calitate;
- pentru o revistă de tineret.

Profilul celor trei lucrări – ce așteptări au cititorii

Există unele reguli generale despre cum se scrie o știre bună - a se vedea și fișa elevului 9.1. Însă, pe de altă parte, fiecare articol se adresează unui public diferit, astfel că știrea voastră trebuie să se raporteze la grupul țintă, dacă vreți ca cititorii să cumpere ziarul/ revista și să aveți, astfel, un loc de muncă. Asta înseamnă că știrile voastre vor fi destul de diferite, cu toate că vă raportați la aceeași dezbateri. Uitați-vă la cum se reflectă aceste lucruri în publicații reale.

Tip de publicație	Ce așteptări au cititorii *** foarte important / ** important / * ar fi bine să existe				
	Distracție	Imagini/ fotografii	Informații (subiectul și argumentele/ dezbaterile)	Punctul de vedere al tinerilor	“nota personală a autorului”
Tabloid	..	..	..	*	...
Ziar de calitate	*	..	...	*	*
Revistă de tineret	..	..	..	...	*

Fișa pentru elevi 9.1

Crearea unei gazete de perete - alegeri

Instrucțiuni referitoare la sarcină

Veți produce propria gazetă de perete. Pregătiți această activitate gândindu-vă la ideile pe care le aveți. Ce subiecte, articole și imagini sugerați? Indicați motivele, deoarece acest lucru vă va ajuta când discutați alegerile finale.

Puncte de luat în considerare (criterii)	Sugestiile voastre	Motivele voastre
1. Calitatea știrii Care este importanța subiectului? Subiectul conține informații importante sau critice pe care cititorii ar trebui să le cunoască? 2. Subiectul principal Subiectul principal trebuie să fie de așa natură încât să atragă atenția potențialilor cititori. Puteți susține subiectul principal adăugând o imagine? 3. Fotografii Gândiți-vă la o imagine cu subtext în locul unei relatări. 4. Echilibrul cuprinsului Exemple: familiar/nefamiliar pozitiv/negativ știri de ultimă oră/"interes uman" subiecte de succes/ subiecte legate de conflicte	1. Subiectul principal?	
	2. Alte subiecte?	
	3. Lider (comentariu) – despre ce subiect?	
	4. Fotografii – despre ce subiecte?	
	5. Relatări și subiecte cu o importanță mai mică – ce poate fi eliminat?	

Bazat pe: Center for Media Literacy (2005), *Five Key Questions That Can Change the World*, Lesson 1c, p. 21 (adaptat); www.medialit.org.

Fișa pentru elevi 9.2

Sugestii pentru producerea unei gazete de perete

Atribuiți următoarele sarcini unor diferiți membri ai echipei (vedeți notele informative de mai jos):

- un redactor șef care să prezideze întâlnirea;
- un manager responsabil cu timpul care să supravegheze producerea ziarului;
- un prezentator care să explice deciziile pe care le luați în sesiunea în plen care urmează.

Programul propus

1. Adoptați sau modificați acest program propus.
2. Discutați și decideți ce subiecte alegeți – și pe care le omiteți (Fișa pentru elevi 9.1).
3. Atribuiți sarcini de investigație și/sau redactare fiecărui membru al echipei. Stabiliți un program de lucru.
4. Lucrați la subiectele pentru știri - investigație, scriere, colectarea de materiale și imagini.
5. Asamblați gazeta.
6. Afișați gazeta în clasă.

Note informative

Redactorul șef

Prezidați discuțiile și luarea deciziilor în echipa voastră.

Asigurați-vă că toată lumea are ocazia să își comunice ideile și ce gândește membrilor echipei. Interveniți când vedeți că cineva nu este ascultat în timp ce vorbește.

Sugerați ce subiecte ar trebui să fie incluse în ziar.

Asigurați-vă că echipa lucrează eficient. Sugerați un program de lucru realist, care să permită suficient timp pentru sarcinile de bază – colectarea informațiilor și redactarea.

Managerul responsabil cu timpul

Supravegheați programul pentru producerea ziarului.

Dacă vedeți că echipa a rămas în urmă și va avea probleme să termine la timp, vorbiți cu membrii echipei și informați-l pe redactorul șef.

Sugerați ce ar trebui să facă echipa ca să termine la timp.

Prezentatorul

În lecția care urmează, vă rog să faceți o scurtă prezentare în care să explicați celorlalte echipe motivele pentru care:

- ați ales subiectul principal;
- ce alte subiecte v-ați gândit să includeți și de ce le-ați ales sau omis în cele din urmă;
- de ce ați ales fotografiile;
- alte aspecte pe care echipa le-a discutat.

Fișa pentru elevi 9.3

Sugestii pentru scrierea unui subiect bun

Înainte să începeți să scrieți

Gândiți-vă la scopul subiectului vostru: pentru știri, scopul este cel mai probabil informarea publicului. Faceți anumite investigații și luați interviuri, nu uitați să luați notițe și să scrieți citate utile.

În timp ce scrieți

Folosiți verbe active pentru a arăta ce se întâmplă cu adevărat.

Prezentați mai întâi informațiile cu adevărat interesante.

Urmați schița de mai jos.

Primul paragraf

Încercați să îl „captați” pe cititor începând cu un enunț amuzant, isteț sau surprinzător. Alegeți varietatea – încercați să începeți articolul cu o întrebare sau o afirmație provocatoare. În prima propoziție sau primele două propoziții, încercați să răspundeți cine, ce, când, unde și de ce.

Paragrafele doi/ trei/ patru

Oferiți cititorului detalii dezvoltând cele cinci răspunsuri la care se face referire mai sus:

- Cine este implicat?
- Ce s-a întâmplat?
- Unde s-a întâmplat?
- Când s-a întâmplat?
- De ce s-a întâmplat?

Includeți unul sau două citate ale celor pe care i-ați interviuat. Scrieți la persoana a treia (el, ea sau ei). Amintiți-vă să rămâneți obiectivi și să nu vă exprimați niciodată în mod deschis propria opinie. Folosiți citatele pentru a exprima opiniile altora.

Ultimul paragraf

Faceți o încheiere și nu îl lăsați pe cititor în așteptare. Încercați să încheiați cu un citat sau o expresie interesantă, sau un rezumat concis.

(prescurtat)

Sursă: Media Awareness Network

Document original: Lesson Plan, Reporter for a day

Autor: Ginie Waller

www.media-awareness.ca

Manualul se adresează cadrelor didactice din aria educației pentru cetățenie democratică (ECD) și drepturile omului (EDO), editorilor de manuale din acest domeniu și conectorilor de curriculum. Nouă unități de învățare a câte aproximativ patru lecții fiecare abordează concepte cheie ale ECD/EDO. Planurile de lecții oferă indicații pas-cu-pas, incluzând fișe de lucru pentru elevi și materiale pentru profesori. Astfel, manualul este adecvat atât pentru profesori aflați la începutul carierei, cât și pentru cei cu experiență ori care participă la formare continuă în domeniul ECD/EDO. Profesorii cu experiență pot selecta idei și materiale. Manualul acoperă curriculumul acestei discipline pentru un an de studiu, pentru elevi din învățământul secundar superior (clasele a X-a – a XII-a); cum fiecare unitate de învățare este autonomă, există multă flexibilitate în utilizarea acestora. Obiectivul ECD/ EDO este cetățenia activă, cetățeni capabili și dornici să participe într-o comunitate democratică. De aceea, ECD/EDO pune mare accent pe capacitățile de acțiune și pe învățarea bazată pe sarcini. Acest manual pentru învățământul secundar superior se concentrează pe competențele principale care îi ajută pe tineri să participe la procesele democratice de luare a deciziilor și să facă față provocărilor unei societăți pluraliste și dinamice. Conceptele cheie ale ECD/EDO sunt predate ca instrumente de învățare pe tot parcursul vieții.

Acesta este volumul IV dintr-o serie formată din:

ECD/EDO Volumul I: *Educație pentru democrație:* Materiale suport pentru cadre didactice privind educația pentru cetățenie democratică și drepturile omului

ECD/EDO Volumul II: *A crește în democrație:* Activități didactice pentru învățământul primar privind cetățenia democratică și drepturile omului (ECD/EDO)

ECD/EDO Volumul III: *A trăi în democrație:* Activități didactice în domeniul ECD/EDO, pentru nivelul secundar inferior

ECD/EDO Volumul IV: *Participarea la democrație:* Activități didactice în domeniul educației pentru cetățenie democratică și drepturile omului, pentru învățământul secundar superior

ECD/EDO Volumul V: *Explorarea drepturilor copilului:* Activități didactice pentru clasele I-IX

ECD/EDO Volumul VI: *Predarea democrației* -O colecție de bune practici în domeniul educației pentru cetățenie democratică și drepturile omului

<http://book.coe.int>
Council of Europe Publishing
www.coe.int

Consiliul Europei reunește 47 de state membre, acoperind aproape întregul continent european. Urmărește să dezvolte principii democratice și legislative comune, bazate pe Convenția Europeană a Drepturilor Omului și pe alte texte de referință privind protecția persoanelor. Chiar de la înființarea sa, din 1949, și după cel de-al Doilea Război Mondial, Consiliul Europei a simbolizat reconcilierea.